

Unitats didàctiques Primària

CENTRE D'ESTUDIS
DE L'HOSPITALET

Autores

Carme Alzaga, IES Pedraforca
Júlia Costa, CEIP El Samontà
Ma Luísa Pavón, CEIP Busquets i Punset
Carme Pinós, CEE l'Estel
Victòria Sanz, CEE l'Estel
Carme Alzaga, El Casalet, Moviment d'ensenyants de l'Hospitalet
Isabel Pujol, CEIP Bellvitge
Adela Sendra
Assumpta Manzaneres, CEL'H
Montserrat Solanes, CEL'H
Mercè Artigas, CEL'H
Manuel Domínguez, CEL'H
Fina Gómez, CEL'H
Paqui Soto, CEL'H
Xavier Trullols, CEL'H
Rosa Guinart, CEL'H
Montserrat Perelló, CEL'H
Centre d'Estudis de l'Hospitalet
Offset Color, SL
DBL-11.935-98
84-922206-2-7

Direcció i coordinació

Col·laboracions
Il·lustracions interior
Correcció lingüística

Revisió fonts i bibliografia
Col·laboracions edició

Direcció i preparació edició

Edita
Impressió
Dipòsit legal
ISBN

L'HOSPITALET & ESCOLA

L'HOSPITALET és ESCOLA, Conèixer l'Hospitalet és un projecte que vol incidir en un millor coneixement de l'entorn i el medi a partir del disseny curricular de Ciències Socials plantejat en la Reforma Educativa. El projecte està format per un conjunt de materials didàctics per ser treballats a educació Infantil, **Primària** i Secundària, més una proposta de Rutes Urbanes, L'Hospitalet pas a pas. Complementen aquests materials un llibre de lectura, una guia didàctica de música i un disc compacte, una carpeta de plànols, un joc de taula i un titella, la Marina. Aquests elements de suport han estat pensats per tenir una més àmplia difusió fora del marc escolar, entre el conjunt de ciutadans i ciutadanes.

Direcció i coordinació

Joan Camós, Marcel Poblet i Montserrat Perelló, del Centre d'Estudis de l'Hospitalet
Carme Alzaga, Montserrat Company i Joaquim Cortés, d'El Casalet, Moviment d'ensenyants de l'Hospitalet
Rosa Guinart, del Centre d'Estudis de l'Hospitalet
Centre d'Estudis de l'Hospitalet
Grup d'activitats i comunicació del Centre d'Estudis de l'Hospitalet
Bernat Casso, Estudi de Disseny
Laberint, imatge i comunicació, SL

Secretaria tècnica
Gestió del projecte
Campanya comunicació

Disseny imatge gràfica
Suport tècnic gràfic

Conèixer l'Hospitalet

Sumari

Presentació. L'Hospitalet i les Ciències Socials. *L'Hospitalet és Escola*___ 5

Introducció. Unitats didàctiques de programació per a educació Primària 9

Relació d'objectius terminals del Coneixement del Medi
en què incideixen les unitats didàctiques d'Educació Primària_____ 11

Cicle Inicial

1. L'Escut _____ 13

2. El refranyer _____ 23

Cicle Mitjà

3. El medi físic _____ 39

4. L'origen del nom de la ciutat _____ 51

5. La vila vella _____ 59

6. Les masies _____ 67

7. El transport d'ahir, els carros _____ 87

8. Estudi de la història d'un carrer: la Rambla Just Oliveras _____ 105

9. L'Ajuntament _____ 119

10. L'Escola _____ 137

11. El carrer de l'escola _____ 143

12. La ciutat i els seus barris _____ 151

Cicle Superior

13. Zones geogràfiques: El Samontà i la Marina _____ 165

14-19. L'Evolució històrica _____ 175

14. La Prehistòria _____ 177

15. Els ibers i els romans _____ 189

16. L'Edat Mitjana _____ 203

17. L'Edat Moderna _____ 219

18. L'Edat Contemporània. El segle XIX _____ 241

19. L'Edat Contemporània. El segle XX _____ 263

Pictogrames

Material adreçat al/la mestre/a

Material adreçat als/les alumnes

L'Hospitalet i les Ciències Socials. *L'Hospitalet és Escola*

Treballar des de l'estimació i el respecte a la ciutat, educant en la vida escolar i en la vida ciutadana, l'Hospitalet pot esdevenir un exemple de ciutat educadora. A cavall entre el passat i el futur, des de l'escola, educadors/es i família, cal treballar per a què el present faci possible que el nen/a, noi/a pugui tenir una millor percepció de la seva ciutat i, amb una actitud participativa, hi pugui intervenir activament.

Amb aquest objectiu neix L'Hospitalet és Escola. Conèixer l'Hospitalet, un projecte didàctic que pretén incidir en un millor coneixement de l'entorn i del medi urbà. Ha estat promogut pel Centre d'Estudis de l'Hospitalet i per El Casalet. Moviment d'Ensenyants de l'Hospitalet, dues entitats del sector associatiu sense finalitat de lucre. S'ha realitzat amb el treball voluntari al llarg de dos anys per més de cinquanta persones (educadors/es i altres col·laboradors/es per les feines de música, il·lustracions, text del llibre de lectura, mapes, joc de taula, disseny, maquetació, correcció, etc).

Avui, en el marc de la Reforma de l'ensenyament, és important que ens plantejem el Projecte Curricular de Centre en funció del medi on està situat el centre escolar, les característiques socioeconòmiques de l'alumnat, l'entorn familiar, la tipologia del barri... en resum, la població de la qual es forma part. Evidentment, el Disseny Curricular de les Ciències Socials ha de tenir com a punts de referència el medi concret de l'alumne i les dues variables definidores de les Ciències Socials: espai i temps. És des d'aquest marc concret que construïrem la identitat de l'alumne, arribant a crear consciència de ciutadans i ciutadanes del món des de l'Hospitalet.

Aquests elements, semblen, hores d'ara, prou clars, però volem evidenciar que la història local, des de la perspectiva didàctica té una sèrie d'avantatges educatius, com són:

- Motivar l'alumne a partir d'allò que es treballa, ja que són aspectes significatius per a ell.
- Possibilitar mètodes més actius, ja que l'entorn ens ofereix els recursos.
- Trencar barreres entre l'escola i la realitat, i apropar l'escola a l'entorn familiar.
- Facilitar les abstraccions conceptuals, ja que són el resultat del que és més proper, concret i experimental de l'alumne.
- Desenvolupar la consciència i responsabilitat del patrimoni històric, cultural de la comunitat i del medi ambient.
- Facilitar la comprensió dels processos històrics i el sentit temporal.
- Apropar emocionalment la història a l'experiència personal i familiar.
- Utilitzar alguns dels elements del mètode històric per a oferir exemples i possibilitats d'aprofundiment en fons directes.

És evident, que en cap cas es tracta d'una visió tancada del territori, la cultura i la història. Aquesta concepció de les Ciències Socials només és possible per mitjà del contrast amb altres realitats i processos històrics.

L'escola té una funció socialitzadora en relació a l'entorn dels alumnes i el seu context, és a dir, la ciutat. Per tant, el Projecte Educatiu del Centre ha de contemplar entre els seus objectius que l'alumnat s'incorpori a la ciutat de l'Hospitalet, en els diferents àmbits, memòria històrica, divers origen dels

Presentació

ciutadans/es, participació activa en la vida ciutadana... És per tot això que aquest projecte rep el nom de L'Hospitalet és Escola.

La incorporació de l'entorn al Disseny Curricular de les Ciències Socials està condicionat per diversos factors: l'estabilitat del professorat en el seu destí, l'actitud de l'ensenyant vers les ciències socials, la selecció de continguts —conceptuals i procedimentals— que l'ensenyant realitza en la seva pràctica pedagògica.

En el cas de l'Hospitalet, a aquestes dificultats s'hi suma el considerable desconeixement que actualment encara hi ha sobre la ciutat.

Recuperar elements definitoris de l'Hospitalet, conèixer, comprendre i interpretar el procés històric que ha portat a ser l'Hospitalet la ciutat que avui és. Desmitificar localismes, però possibilitar que tothom pugui reconèixer el procés històric i la transformació del paisatge. Les Ciències Socials tenen la funció crítica de recuperar la memòria col·lectiva, els processos geogràfics, econòmics, polítics i socials -en definitiva, humans- que han anat incidint al llarg del temps sobre un espai concret. Espai del Baix Llobregat i de Barcelona, ciutat deltaica del Llobregat i porta de Barcelona. Aquest són dos factors espacials que ens situen l'Hospitalet en el marc de Catalunya i d'Espanya.

Sense ser exhaustius, volem assenyalar alguns d'aquests elements definitoris de l'Hospitalet, imprescindibles de tenir presents en el moment de tractar la ciutat des de les Ciències Socials.

Formació deltaica de l'Hospitalet de Llobregat

El nom «de Llobregat» forma part de la denominació de la ciutat i ens mostra la importància que el riu ha tingut en la configuració del paisatge local. Primer terres d'aiguamolls, epidèmies i ermites, conreus com cànem i arròs, i finalment, amb el «Canal de la Infanta», «horta de Barcelona». Ningú, però, oblida les crescudes del riu i les inundacions periòdiques que afectaven greument el casc urbà del «Centre», Santa Eulàlia i la Marina. Ara l'asfalt i les vivendes han aixecat el terreny, però encara ho podem observar -arqueològicament- en moltes vivendes i algunes masies de la ciutat.

Proximitat a Barcelona

Porta de Barcelona (invasió d'al-Mansur el 985, tractat de 1713, etc.), en diverses ocasions al llarg del temps fets que afectaven la història de la capital han tingut com a escenari l'Hospitalet.

Aquesta localització geogràfica de l'Hospitalet ha estat un element determinant en la configuració urbana de la ciutat actual. La distància de set quilòmetres entre ajuntaments és la raó atzarosa de la no annexió a Barcelona i de la degradació urbana que al llarg del segle XX ha sofert la ciutat de l'Hospitalet. Tenallada per Barcelona, ha anat perdent espai territorial en successives annexions: més de la meitat del territori, fins arribar a les 1.250 Ha. actuals.

Per tot això, l'Hospitalet fou definit com a femer de Barcelona, primer escombreries, després autobusos, dipòsits de butà, línies ferroviàries, sempre com a dipòsit de Barcelona. Avui, part d'aquests problemes els pateix el Prat de Llobregat —antic territori de l'Hospitalet fins el segle XVI.

Identitat comarcal

L'Hospitalet des de 1834 depenia del partit judicial de Sant Feliu de Llobregat i encara durant les eleccions de la II República formava part del mateix districte electoral. Geogràficament i històricament, l'Hospitalet formava part del Baix Llobregat. El paper expansiu de Barcelona ha donat lloc a la comarca artificial del Barcelonès. Avui, però, no hi ha discontinuïtat urbanística entre l'Hospitalet, Barcelona, Cornellà o Esplugues, malgrat formar part de dues comarques.

Immigració

Si Catalunya és terra de pas, lloc d'arribada de població des del nord i el sud, per l'Hospitalet aquest és un fet paradigmàtic. Ja en els segles XVI i XVII trobem una immigració continuada des de l'Occitània francesa, i al llarg del segle XVIII i XIX de població provinent de l'interior de Catalunya. En aquest segle XX la immigració ha tingut unes dimensions percentuals i absolutes espectaculars. Primer Aragó, País Valencià, Múrcia i Almeria. Després d'Andalusia occidental, Extremadura i finalment de tot el mostrari peninsular i encara actualment la nova immigració fonamentalment del continent africà. Aquest fet, amb totes les implicacions socials i culturals és clau per entendre l'Hospitalet.

Població treballadora

Primer treballadors/es de la terra; més tard població obrera industrial; després suburbi, ciutat dormitori, perifèria de Barcelona; sempre ciutat de treballadors/es, on evidentment la proximitat de Barcelona ha dificultat l'estructuració urbana i cultural de la ciutat.

El paisatge urbà

Durant molts segles l'Hospitalet fou una població agrícola, amb un petit nucli a tocar de l'actual carrer Major i una important població dispersa per les masies del terme.

La revolució industrial afectà radicalment aquesta imatge, amb el Canal de la Infanta (1819) i l'estació del tren (1854). Des de mitjan segle passat, un conjunt d'indústries s'instal·laren al municipi, des de «l'Aprestadora Española» fins a «La Vanguard» o la «Indo». Tèxtil, vidre, bòbiles, metàl·liques de transformació i química, foren les indústries «històriques» de la ciutat. Aquest fenomen implicà un procés d'urbanització: el primer eixample de 1883, la urbanització de la Rambla el 1907, Sant Josep, Santa Eulàlia, Collblanc-la Torrassa... I en tot aquest temps, un únic intent de racionalitzar urbanísticament la ciutat: el Projecte de Ramon Puig i Gairalt de 1926.

Patrimoni històric

El patrimoni de la ciutat és la seva gent i els espais en els quals han viscut i treballat. Edificis industrials i construccions senzilles d'habitatges que ens cal conservar i recuperar per al seu ús patrimonial. Des la vila vella a l'entorn del carrer Xipreret, les masies i les indústries—algunes desaparegudes recentment—, així com les mostres de modernisme i racionalisme o els «passadissos», testimonis, tots, d'una època.

La formació recent de la ciutat

Durant els anys seixanta és quan es produeix el màxim creixement demogràfic i urbanístic de la ciutat, amb l'estructuració definitiva de la Florida, Pubilla Cases i Sanfeliu, la formació de Bellvitge, Can Serra i Gornal. Són els anys de la desaparició de les indústries històriques i els grans canvis

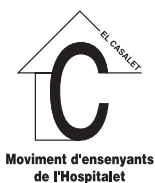
Presentació

culturals, «desarrollisme» i crisi del franquisme. Són els anys de les grans mobilitzacions ciutadanes enfront d'una ciutat que no era habitable.

Mirant cap al futur

Els primers ajuntaments democràtics l'any 1979 davant l'herència del règim franquista, faran les primeres intervencions terapèutiques sobre la ciutat.

Avui l'Hospitalet té el repte de seguir canviant i millorant, i també consolidant unes senyes d'identitat que refirmin el caràcter ciutadà i els elements definitoris de la ciutat; una ciutat que, pensant en els nens i nenes i joves d'avui, posi la mirada en el futur.

L'Hospitalet, abril 1998

Unitats didàctiques de programació per a educació Primària

Creiem que la descoberta de l'entorn més proper del nen/a no està renyida amb la descoberta del món. Als nois i a les noies els calen arrels i ales, dues coses que semblen antagòniques i que, en realitat, es complementen.

És potser en ciutats com la nostra, variades i integradores, on cal establir, encara més, un lligam de ciutadania coneixedora del seu passat per tal d'avançar cap al futur.

Els materials elaborats que us proposem són el resultat d'aplicar el disseny curricular de Ciències Socials al medi més immediat: la ciutat de l'Hospitalet. Hem optat per unitats didàctiques de programació, ja que amb la Reforma engegada a l'Hospitalet, i la molta feina que al llarg del curs s'acumula en una escola, ens ha semblat que així els materials poden resultar més propers i de més fàcil utilització. Malgrat que intenten tenir un tercer nivell de concreció, cal dir que tan sols pretenen ser un conjunt de propostes d'activitats per als alumnes susceptibles d'ésser modificades, ampliades o reduïdes, segons el criteri de l'equip de mestres de cada centre educatiu. Així, els cicles i els nivells indicats són orientatius, i cada escola ha de fer les variacions que consideri oportunes sobre la seva distribució en el currículum escolar.

En iniciar cada unitat didàctica hem especificat quins objectius didàctics preteníem assolir, així com la relació de fets i conceptes, procediments i valors, de manera que cada mestre/a pugui ordenar les activitats en funció dels objectius que en cada cas hagi previst.

Creiem que amb aquests materials es pot fer tota la programació de Ciències Socials de Primària si es té en compte també l'escala a nivell català, europeu i del món. En el cas de les unitats didàctiques de l'evolució històrica (14 a 19), hem plantejat una activitat inicial que serveixi per situar els grans trets generals de cadascuna de les etapes històriques. Som conscients que de les etapes històriques en general ja hi ha molt de material al mercat editorial: la nostra intenció ha estat d'utilitzar-ho com a introducció vers un marc més concret, ja que el nostre objectiu és facilitar el coneixement de l'Hospitalet.

En totes les unitats didàctiques es proposen procediments propis de les Ciències Socials i també activitats d'aprenentatge que no necessàriament tenen sempre els corresponents materials per a l'alumnat, de manera que serà el propi ensenyant qui, en funció del seu grup-classe, pugui establir un nivell correcte de treball per iniciar cada unitat didàctica de programació.

Així, doncs, cal que cada mestre/a faci una feina important de produir i preparar, si és el cas, el material que s'adapti millor al nivell dels seus alumnes i l'entorn concret de la seva escola.

Només l'experimentació contínua farà que tots anem modificant les estratègies per assolir millor l'objectiu d'aquests materials.

El grup de treball que ha elaborat aquests materials espera que els utilitzeu, però sobretot que doneu sentit a aquest projecte amb els vostres suggeriments, aportacions, col·laboracions i noves propostes.

Introducció

Les ciutats i els seus ciutadans i ciutadanes estan en permanent evolució. Aquests materials no volen ser, doncs, un final, sinó senzillament la posada en escena d'un inici.

Esperem que us resultin útils!

Amb il·lusió i afecte,

Grup de treball «Primària»

L'Hospitalet, abril 1998

Relació d'objectius terminals

Relació d'objectius terminals del Coneixement del Medi
en què incideixen les unitats didàctiques d'Educació Primària

Cicle Inicial

1. L'Escut	7*,8,9,38*,41
2. El refranyer	6,7*,9,10

Cicle Mitjà

3. El medi físic	2*,7*,8,10,13*,16*,43
4. L'origen del nom de la ciutat	3,6,8,9
5. La vila vella	1*,2*,3,6,41,42
6. Les masies	2*,3,6,41
7. El transport d'ahir, els carros	3,6,7*,8,10,26*
8. Estudi de la història d'un carrer: la Rambla Just Oliveras	2*,3,6,8,26*
9. L'Ajuntament	7*,8,10,11,17,36,37,38*
10. L'Escola	2*,7*,8,12*,17
11. El carrer de l'escola	7*,8,10,18
12. La ciutat i els seus barris	2*,8,10

Cicle Superior

13. Zones geogràfiques : el Samontà i la Marina	2*,7*,8,10
14. La Prehistòria	3,4,5,6,26*,27*,42
15. Els ibers i els romans	2*,3,4,5,6,27*,41,42
16. L'Edat Mitjana	2*,3,4,5,6,26*,29*,30*,41,42,44
17. L'Edat Moderna	2*,3,4,5,6,9,26*,31*,41,42,44
18. L'Edat Contemporània. El segle XIX	2*,3,4,5,6,19*,26*,32*,41,42,44
19. L'Edat Contemporània. El segle XX	2*,3,4,5,6,8,17,21*,22*,26*,32*,33,37,40,41,42,44
20. Els oficis que s'han perdut	3,6,9,10,26*,42
21. La població a l'Hospitalet	2*,3,6,7*,8,10,11,14*,37,39,42,44

Relació d'objectius terminals

22. Barris i districtes	1*,2*,3,7*,8,10
23. El Museu i l'Arxiu històric de l'Hospitalet	3,6,7*,8,10,26*,41,42,44

* parcialment

Objectius no contemplats (que fan referència a aspectes més generals):
15, 20, 23, 24, 25, 28, 34 i 35.

Font: Currículum. Educació Primària. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament (p.40)

Unitat didàctica 1

L'escut

Els pobles, des de molt antic, han tingut la necessitat d'identificar-se i diferenciar-se amb uns símbols. Algunes vegades aquests símbols representen una persona, d'altres una família, d'altres un col·lectiu, tant si és un grup d'amics, un barri, una associació, una ciutat, una nació...

La ciutat de l'Hospitalet i els seus habitants no n'han estat evidentment una excepció. Els nostres símbols, com quasi bé tots, tenen un caràcter moral i cívic i cal donar-los a conèixer. Més encara, cal que es visquin i es defensin com a propis. Hem d'aconseguir infondre al nostre alumnat el viu desig de saber tot allò relacionat amb la seva ciutat i, per tant, amb els seus símbols. Només quan es coneix de debò una cosa s'aprèn a valorar-la i a estimar-la.

CONTINGUTS

Fets i conceptes

- Els símbols col·lectius dels hospitalencs.

Procediments

- Anàlisi dels símbols que ens identifiquen com a ciutat.
- Selecció d'informació.
- Interpretació de dades.
- Creació de símbols.

Actituds i valors

- Estima pels símbols col·lectius.
- Respecte pels signes que ens identifiquen com a ciutat.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Comprovar la necessitat de l'existència de símbols d'identificació col·lectius.
- Conèixer i reconèixer l'escut de la ciutat i altres símbols.
- Identificar els elements que formen part de l'escut de la ciutat.
- Valorar i esbrinar les relacions existents entre els símbols i la història.

Orientacions didàctiques

Aquesta unitat didàctica està indicada per al cicle inicial, tot i que podria fer-se en cicles superiors, ja que introdueix nous elements d'estudi: l'evolució històrica de l'escut de la ciutat, la seva semblança amb escuts d'altres ciutats...

ACTIVITATS

Activitats d'avaluació inicial

- Activació dels coneixements previs.
 - Què és un escut?
 - L'Hospitalet, la nostra ciutat, té escut?
 - Qui recorda com és?
 - Formulació d'hipòtesis sobre el significat dels elements de l'escut de l'Hospitalet.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 1

L'escut

Activitats d'aprenentatge

- Reconèixer en quins elements es troba l'escut, el segell i el logotip.
- Donats diferents escuts, escollir el de l'Hospitalet.
- Dissenyar un nou escut de l'Hospitalet.
- Lectura comprensiva del text «Tems era tems»
- Fer un còmic sobre la lectura «Tems era tems».
- Elaborar un collage amb el símbol L'H.

Activitats d'avaluació final

- Redacció sobre la necessitat que tenen els pobles de tenir símbols propis.
- Confecció d'un mural en grups de 4-5 alumnes, situant sobre una cartolina l'escut de la ciutat i explicant el sentit de cada element.

ACTIVITATS D'AQUESTA UNITAT

1. El nostre escut
2. Altres símbols
3. Lectura de «Tems era tems»
4. Fem un còmic
5. Altres escuts

BIBLIOGRAFIA

MARCÉ, F. *25 imatges de la història de l'Hospitalet*. L'Hospitalet, Museu d'Història, 1979

BAGUÉ, E. *L'Hospitalet i el seu escut*. L'Hospitalet, GAEC, 1981

FONS DE CONSULTA

BABEL'H: Base de dades Bibliogràfica d'Estudis locals de l'Hospitalet, Servei d'atenció i consulta, Centre d'Estudis de l'Hospitalet

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Informació complementària

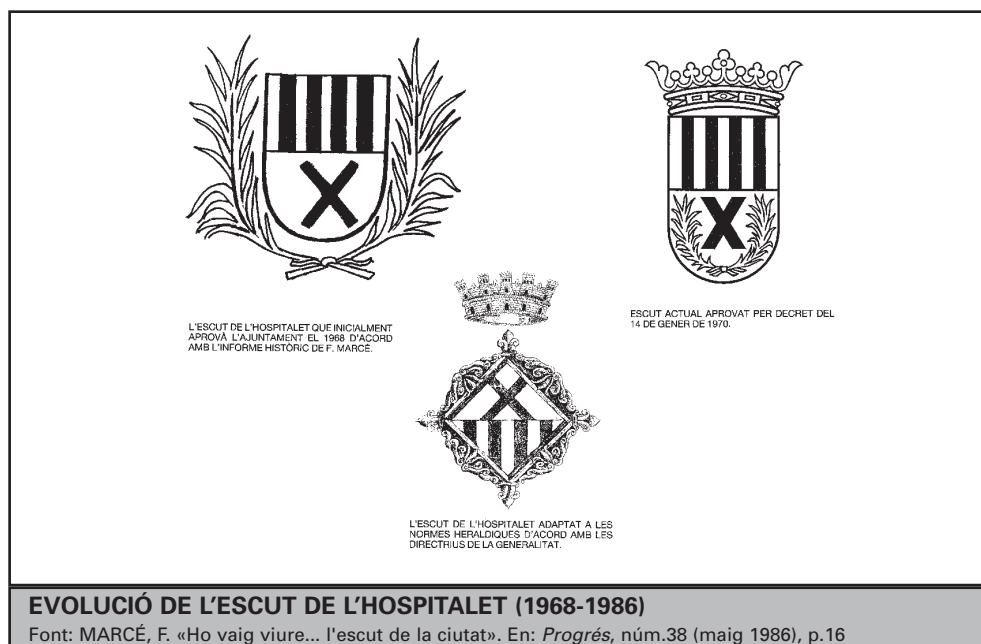
L'escut de l'Hospitalet. Evolució històrica

Amb l'arribada de la democràcia, la Generalitat de Catalunya considerà convenient regularitzar la forma dels escuts municipals d'acord amb les normes de l'heràldica catalana. Així, i definitivament des d'aquell moment, la forma del nostre escut és la caironada, per diferenciar l'escut municipal dels escuts familiars i de llinatge. A la banda superior, hi ha situat el símbol propi de la localitat, (la creu de Santa Eulàlia), i a la partició inferior, el símbol de Catalunya, les quatre barres. Coronant el blasó, trobem la corona mural de ciutat. Fins arribar a aquesta composició actual, l'escut ha sofert una sèrie de modificacions, i la procedència dels seus elements és ben diferent.

La creu i les palmes provenen de santa Eulàlia de Barcelona. Aquesta santa va morir màrtir en una creu en forma d'aspa per no abjurar de la seva fe. A l'Hospitalet se li encomanaren, tant la protecció de la capella de Provençana, al segle XII, com la del temple de la Pobla de l'Hospitalet a partir del segle XV. Més tard, es canvià el patronatge de la Pobla pel de santa Eulàlia de Mèrida, del mateix nom. Sembla que es va fer per tal que la seva festa no coincidís amb la de la parròquia de Sant Vicenç de Sarrià i així pogués tenir més èxit i resultés més brillant.

El nostre escut ens mostra la vinculació de la ciutat i l'especial fervor religiós a santa Eulàlia, i també l'origen reial de la nostra ciutat, ja que porta les quatre barres catalanes, símbol de les armes dels comtes i els reis de la corona catalano-aragonesa.

L'evolució de l'escut de l'Hospitalet

Unitat didàctica 1

L'escut

L'escut de l'Hospitalet. Dades cronològiques

Als segells impresos als documents municipals, al final del segle XVIII i al començament del segle XIX, ja apareixia la creu de santa Eulàlia representant l'escut del poble. A mitjan segle XIX i fins ben entrat el segle XX, la creu es transformà en dues palmes entrecreuades.

Però el 1895 sobre el balcó de l'Ajuntament ja apareixien de forma conjunta la creu i els dos rams.

El 12 de setembre de 1919 l'Ajuntament decidí que el segell del municipi coincidís amb l'escut de la població i que fos col·locat també en la bandera catalana municipal. Així, posaren la creu en aspa entre les dues palmes.

Aquesta composició dels elements es va veure modificada amb motiu de la dictadura de Primo de Rivera. Es recuperà amb la República i es desmuntà després de la guerra. A partir del 1969, a petició de l'Ajuntament i gràcies a un informe favorable de la *Real Academia de la Historia*, que trobava molt encertada la unió dels símbols de santa Eulàlia i de les quatre barres catalanes, es tornà a consolidar.

Segle XVIII

Segle XIX

Segle XX

1970

SEGELLS DE L'HOSPITALET

Font: MARCÉ, F. 25 imatges de la història de l'Hospitalet. L'Hospitalet, Museu d'Història, 1979, p.21

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 1. El nostre escut

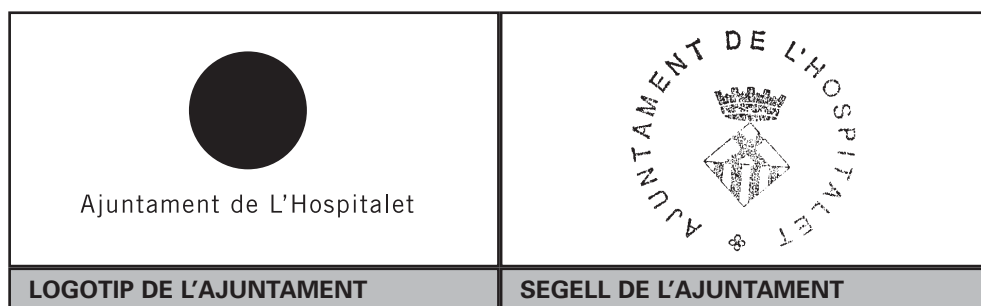
L'escut de l'Hospitalet el podem trobar a molts llocs. Per exemple, a la bandera de la nostra ciutat.

LA BANDERA DE L'HOSPITALET

Aquest escut també s'utilitza en forma de segell i de distintiu a les cartes, pancartes i invitacions que fa l'ajuntament.

L'has vist en algun altre lloc? Potser en un uniforme? I en algun cotxe?

LOGOTIP DE L'AJUNTAMENT

SEGELL DE L'AJUNTAMENT

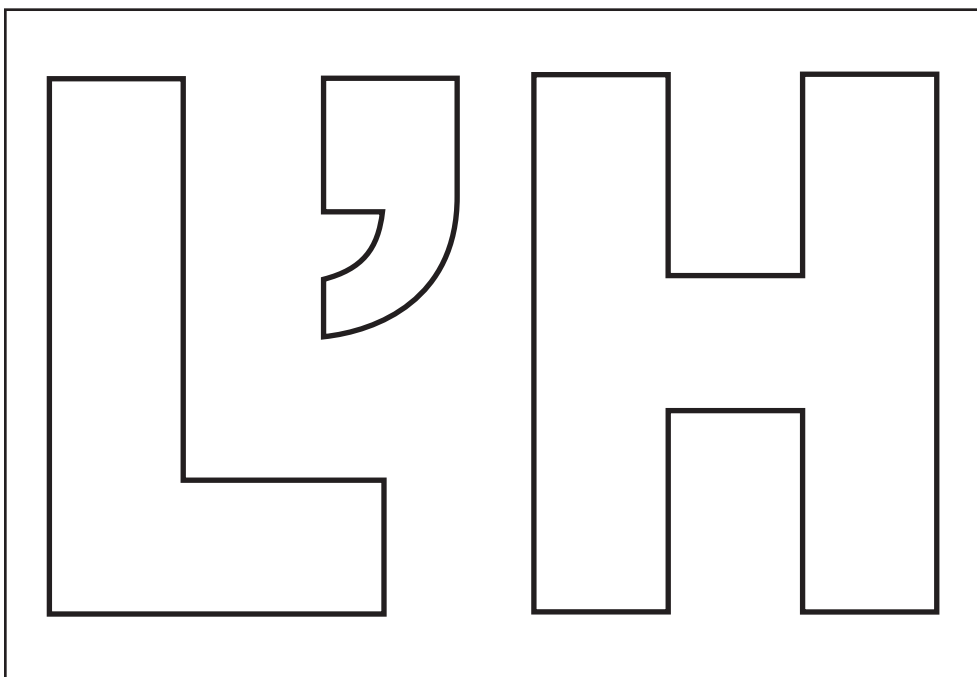

Activitat 2. Altres símbols

En aquests últims anys ha aparegut un símbol nou, L'H, que quan el veiem ens fa pensar en la nostra ciutat. De vegades a prop d'aquest símbol hi ha escrita alguna frase.

L'H
millor que millor

Agafa una cartolina i copia-hi, ben gran, aquestes lletres. Omple-les enganxant-hi papers de colors (xarol, retalls de revistes, gomets...).

Activitat 3. Lectura de «Temps era temps»

Llegiu en veu alta a la classe aquesta història que ens parla de com els pobles inventaven els seus escuts.

Temps era temps

Fa molts anys, quan les castanyes tenien barba, existia un poble al costat de Barcelona molt petit i bufó. Els seus habitants, de vegades, anaven a la gran ciutat a comprar allò que necessitaven i a vendre allò que tenien i els sobrava. La gent vivia tranquil·la i feliç, sense grans problemes, però trobaven a faltar un símbol que només fos seu, de tots, que els identifiqués com a poble i els diferenciés dels altres pobles.

Així, van decidir afegir a la bandera que era de tots, algun element propi. I... vinga pensar què podria ser. Després de pensar, repensar i tornar a pensar, acordaren per majoria dibuixar un xiprer —que és un arbre de benvinguda— perquè representés el seu estimat poble, i un niu

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 1

L'escut

petit, però acollidor, perquè simbolitzés les seves cases.

I d'aquesta manera va néixer el seu escut. I des d'aleshores, ja el pogueren veure els dies de festa a la seva bandera i també als documents i als comunicats que rebien de l'Ajuntament.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 4. Fem un còmic

Fes un còmic de quatre vinyetes sobre la història *Temps era temps*.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

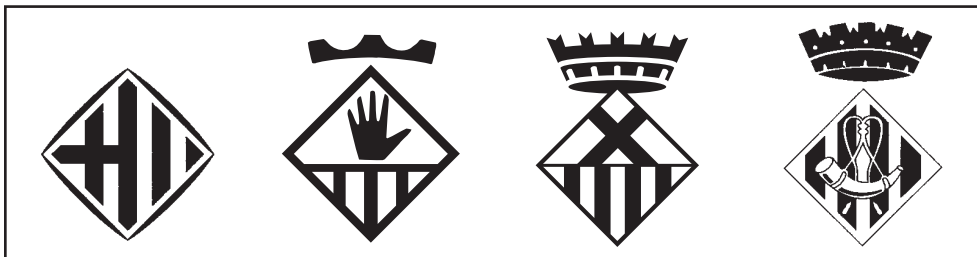
Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitats 5. Altres escuts

Aquí tens els escuts de quatre ciutats properes a l'Hospitalet, entre els quals hi ha el de l'Hospitalet. Encercla'l.

Com a dibuixant de gran categoria, el teu Ajuntament t'encarrega que facis un nou escut per a la teva ciutat. Com el faries? Explica què has volgut que signifiqués cada cosa dibuixada.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 2

El refranyer

Les dites populars i els refranys formen part de la nostra tradició i expressen la manera de ser i sentir del poble. Tenen, a més d'un component cultural, un caire molt atractiu. Tot es diu com una sentència, però amb una simpatia que fa que siguin agradables de sentir. Als refranys, tot està permès. De fet, n'hi ha per a tots els gustos, èpoques i ocasions.

A vegades, fem servir els refranys per a justificar opinions de les quals no tenim prou seguretat o no gosem manifestar-les com a pròpies. Ho diu el poble, en general, i des d'antic, i per tant nosaltres també podem dir-ho sense que ningú qüestionï els nostres coneixements o el nostre sentit comú.

Un refrany dit per un infant té gust de transmissió cultural, de pertinença.

CONTINGUTS

Fets i conceptes

- El refranyer hospitalenc.

Procediments

- Anàlisi de la realitat, passada o present, que cada refrany ens mostra.
- Interpretació i comentari de refranys.
- Representació gràfica dels refranys més vigents.
- Ús adequat dels refranys.
- Reflexió sobre el sentit de cada refrany.

Actituds, valors i normes

- Estima per la manera de pensar i dir dels nostres avantpassats.
- Respecte pels proverbis com a transmissors del saber popular.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Conèixer els refranys més típics de l'Hospitalet.
- Recuperar i utilitzar amb normalitat els refranys que puguin tenir sentit i vigència a l'Hospitalet actual.
- Valorar els refranys com una part més de les tradicions populars i com a mitjà de traspàs de coneixements a través del temps.
- Crear-ne de nous, de forma dirigida, fent al·lusions a l'entorn urbà.
- Saber representar gràficament una idea o un pensament.
- Saber entendre i utilitzar els refranys.

ACTIVITATS

Activitats d'avaluació inicial

- Activació dels coneixements previs: coneixes cap refrany? Quin significat té? En coneixes algun de l'Hospitalet?
- Comentari general dels refranys que hagin sorgit

Activitats d'aprenentatge

- Discussió sobre el significat d'uns quants refranys escrits a la pissarra.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 2

El refranyer

- Observació i acoloriment dels dibuixos sobre els refranys.
- Escollir entre tots els nens i les nenes de la classe quin és el refrany que més ha agradat i explicar-ne les raons.

Activitats d'avaluació final

- Dramatització en grups. Diàlegs on es facin servir tots els refranys treballats.
- Invenció de dos refranys, un que parli del carrer o barri i un altre sobre un edifici o monument representatiu de la ciutat.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

ACTIVITATS D'AQUESTA UNITAT

1. Referència a Sant Pere Màrtir
2. Referència al far de l'Hospitalet
3. Referència a Sants
4. Referència a la fàbrica del Canyet
5. Referència al gremi de la construcció
6. Referència geogràfica al Samontà i la Marina
7. Referència a les dificultats per anar a l'Ajuntament
8. Referència al carrer inacabat de Mitja Galta
9. Referència a l'Hospitalet com a abocador
10. Utilitzar i entendre els refranys

BIBLIOGRAFIA

MORALES, R. *Coses de l'Hospitalet*. Ateneu de Cultura, L'Hospitalet, 1990.
(La Medusa; 4)

FONS DE CONSULTA

BABEL'H: Base de dades Bibliogràfica d'Estudis locals de l'Hospitalet, Servei d'atenció i consulta, Centre d'Estudis de l'Hospitalet

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Informació complementària

*Uns quants refranys de l'Hospitalet***Si Sant Pere Màrtir porta barret, pluja segura**

Antigament, quan els blocs de pisos actuals no hi eren i, per tant, no impedien a la gent de veure el mont d'Orsa (Sant Pere Màrtir), els pagesos alçaven la vista per comprovar l'estat dels núvols. Si el cim de la muntanya estava tapat, indicava pluja, i així sorgí aquest refrany de referència netament meteorològica i origen camperol.

Anar a prendre vent a la Farola

La Farola era el far marítim de la platja on desguassa el Llobregat. Fins a començament de segle era territori del municipi i certament era el punt més distant del centre. Per això, enviar a algú a prendre vent a la Farola té un sentit de desfer-se d'algú si ens molesta o no ens agrada, de despatxar-lo quan no volem o no en necessitem més els serveis.

Ja anem bé per anar a Sants!

Aquest refrany es feia servir quan es dubtava de si els mitjans emprats serien els més adequats per aconseguir una finalitat desitjada, quan es creia que no hi havia una correcta relació entre ambdós. Tanmateix es deia quan es qüestionava la certesa d'una decisió, quan es pensava que no s'havia meditat prou una resolució, quan vacil·laven d'una manera de fer... Guarda una estreta relació amb la prosaica i actual: estem ben arreglats!

Anar-se'n al Canyet

Procedeix de quan al carrer de l'Aprestadora hi havia una fàbrica d'adobs orgànics. El fum expulsat per les xemeneïes en cremar-se les carcanades dels animals que hi duien inundava d'una forta pudor l'atmosfera de tota la ciutat. Era un aire malsà i perjudicial. Aquest és un refrany que al·ludeix a la salut. És un avís, un consell que es dona a algú quan veiem que perilla el bon estat del seu organisme.

Tan pesat com fer un volt de sorra

Aquest proverbi sembla que era força freqüent al gremi de la construcció i es feia servir quan consideraven massa laboriosa, feixuga o difícil una feina.

Diuen que això ho deia el Xatet, un carreter propietari de carros de trabuc que anava a la ribera del riu a agafar sorra i grava. Aquesta tasca era dura i difícil, ja que aquests vehicles tenien la base a la zona del carrer Canigó, i els carros havien d'anar fins al riu travessant zones desnivellades i sense pavimentar i amb molt de fang de les riudes.

Pla com la Marina. Enlairat com la Torrassa

Amb l'expressió «Pla com la Marina» i a partir de la realitat geogràfica d'una zona de la ciutat, donaven a conèixer la seva opinió sobre una dona de bust poc generós o bé sobre l'enrajolat perfecte d'un paleta. D'altra banda se servien de la declaració «Enlairat com la Torrassa» per a exterioritzar l'esforç que suposava una ocupació o activitat, ja que pujar la costa del carrer Montseny exigia fer ús de tota la potència i energia de qualsevol persona o animal.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 2

El refranyer

Anar allà dintre

Aquest refrany fa una clara referència a la dispersió i separació entre els barris de l'Hospitalet i sobretot en relació a la Casa de la Vila. Tot allò que fes olor de burocràcia, autoritat, impostos, messió municipal... guardava una correlació amb anar allà dintre. Hem de tenir present que aquest fet a vegades requeria, a més d'una despesa, un esforç i un desplaçament considerables per les condicions, els mitjans de transport i la inconnexió entre les barriades. És un refrany encara ben viu.

Semblar el carrer de Mitja Galta

El carrer de Mitja Galta respon a l'anterior carrer Santa Eulàlia, quan va haver de canviar de nom per raons polítiques. Aquesta via només tenia cases en una banda del carrer i semblava inacabada. És per això que dir «sembla el carrer de Mitja Galta» equivalia a dir que està sense ultimar detalls, sense arrodonar, sense completar. Si s'utilitzava en un sentit social o polític, significava que la cosa no anava del tot bé o que no li trobaven el sentit.

L'Hospitalet, fàbriques i escombriaires

Des de la riera Blanca, la zona més pròxima de l'Hospitalet amb la veïna Barcelona, els barcelonins van tenir durant molts anys una visió ben parcial de la nostra ciutat. Allò que se'ls oferia als ulls, abans de l'aprofitament massiu i desordenat del sòl urbà, era un espai on abundaven les fàbriques i on amb tanta freqüència s'havien buidat deixalles que talment semblava un gran abocador. D'aquí la frase quan algú deia que vivia, treballava o era de l'Hospitalet. D'on podia venir tal quantitat de deixalles si la nostra ciutat no tenia l'ocupació territorial urbana ni el poblament actuals?

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

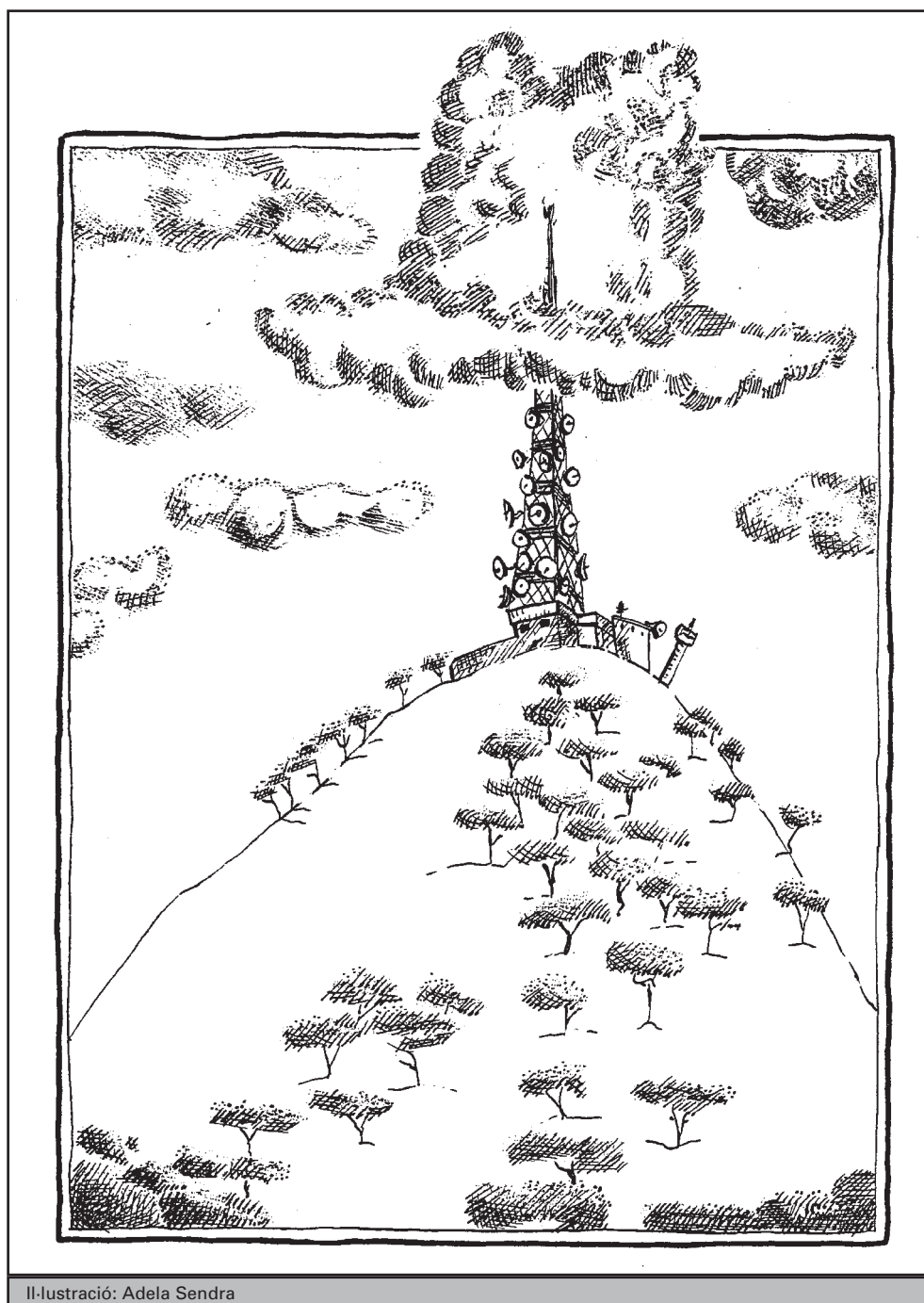
Unitat 22

Unitat 23

Activitat 1. Referència a Sant Pere Màrtir

Si Sant Pere Màrtir porta barret,
pluja segura

Observa i acoloreix aquesta il·lustració

Il·lustració: Adela Sendra

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 2. Referència al Far de l'Hospitalet

Anar a prendre vent a la Farola
Observa i acoloreix aquesta il·lustració

Il·lustració: Adela Sendra

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

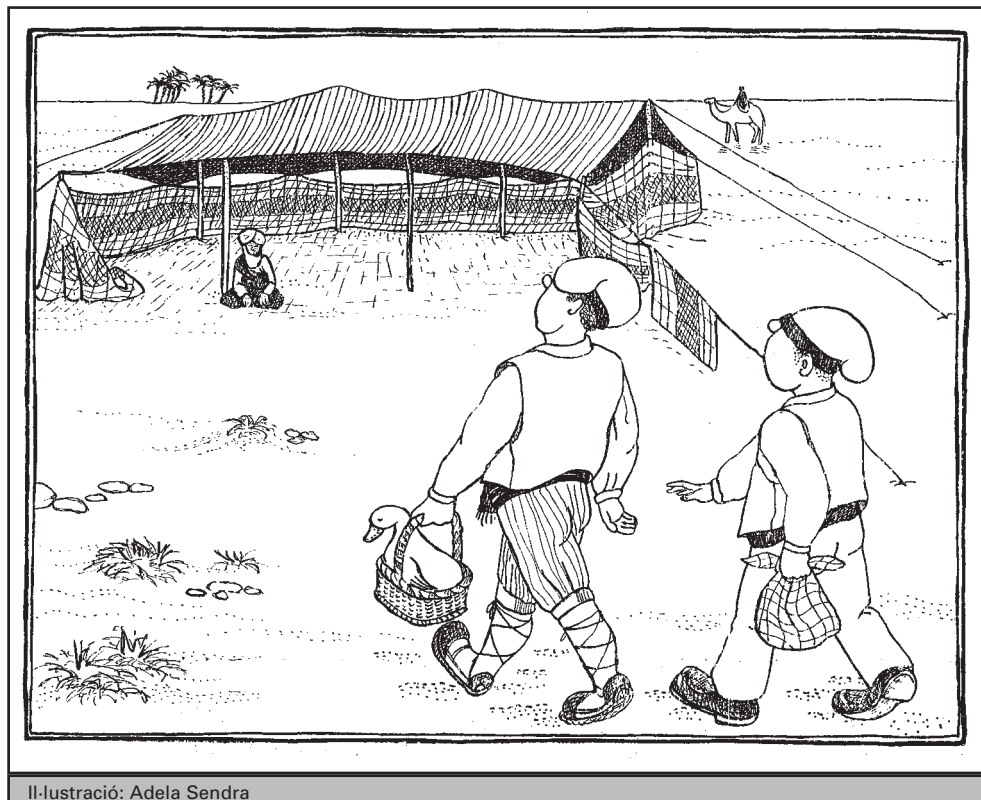
Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 3. Referència a Sants

Ja anem bé per anar a Sants!
Observa i coloreix aquesta il·lustració

Il·lustració: Adela Sendra

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

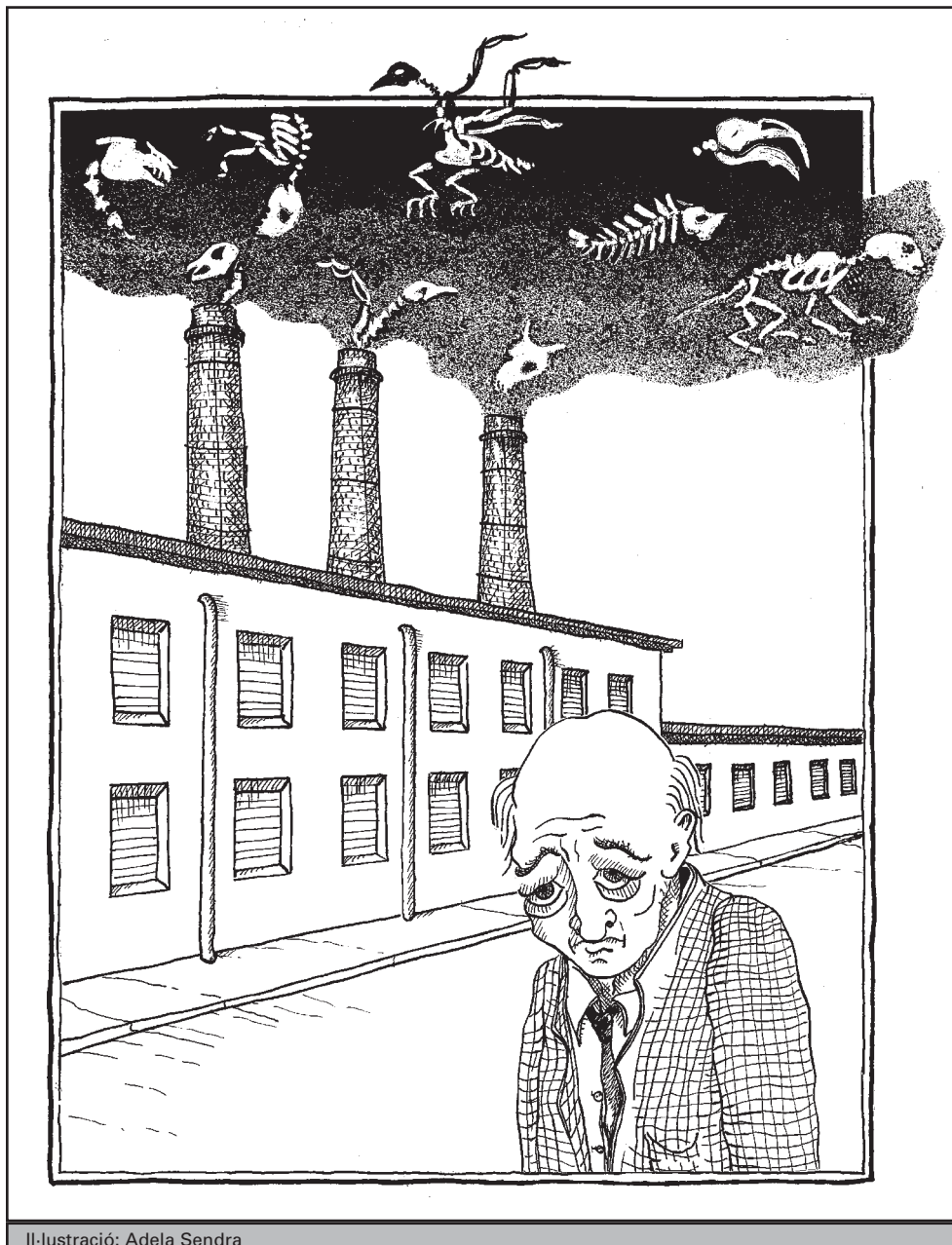
Unitat 22

Unitat 23

Activitat 4. Referència a la fàbrica del Canyet

Anar-se'n al Canyet

Observa i acoloreix aquesta il·lustració

Il·lustració: Adela Sendra

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

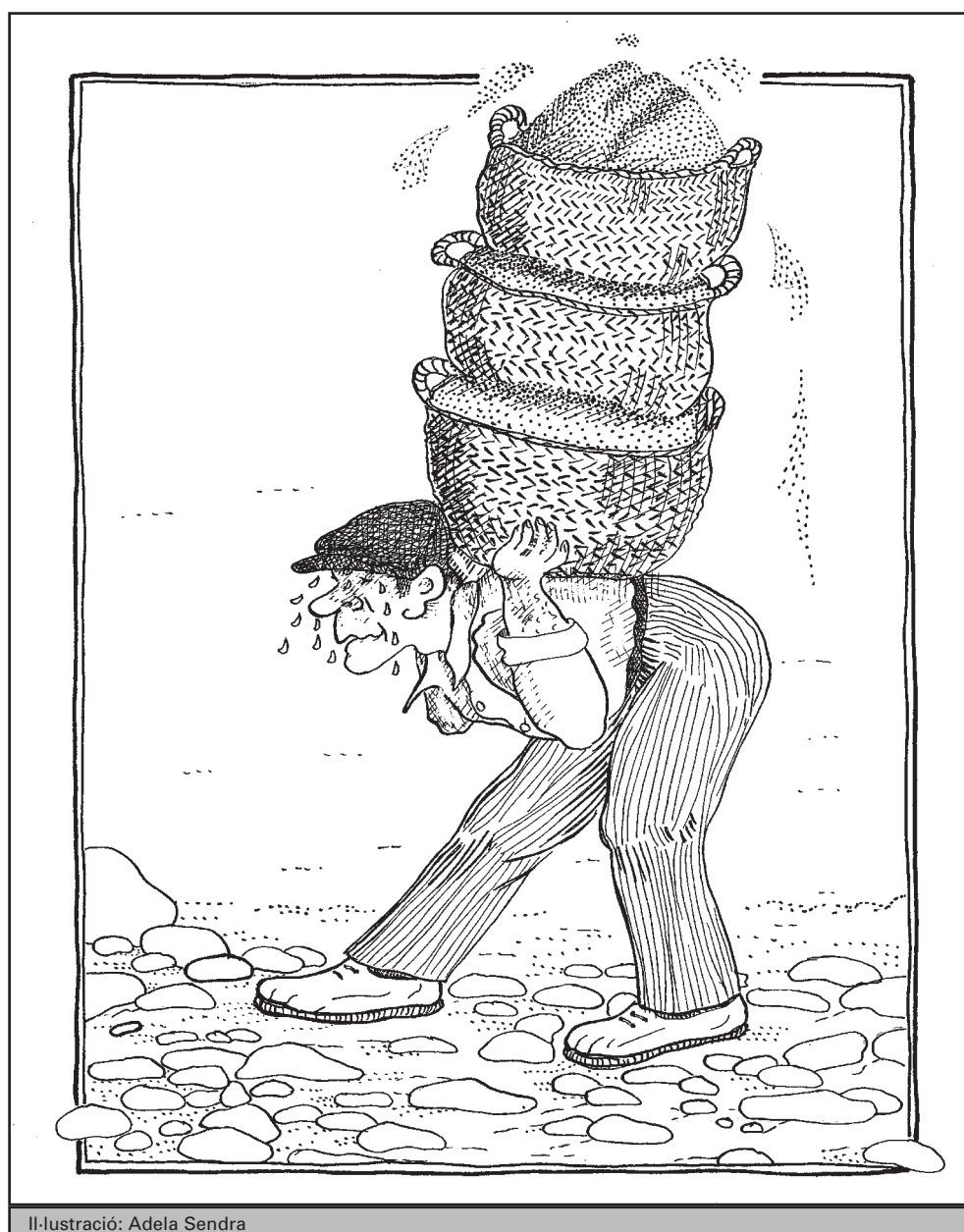
Unitat 22

Unitat 23

Activitat 5. Referència al gremi de la construcció

*Tan pesat com fer un volt
de sorra*

Observa i coloreix aquesta il·lustració

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 2

El refranyer

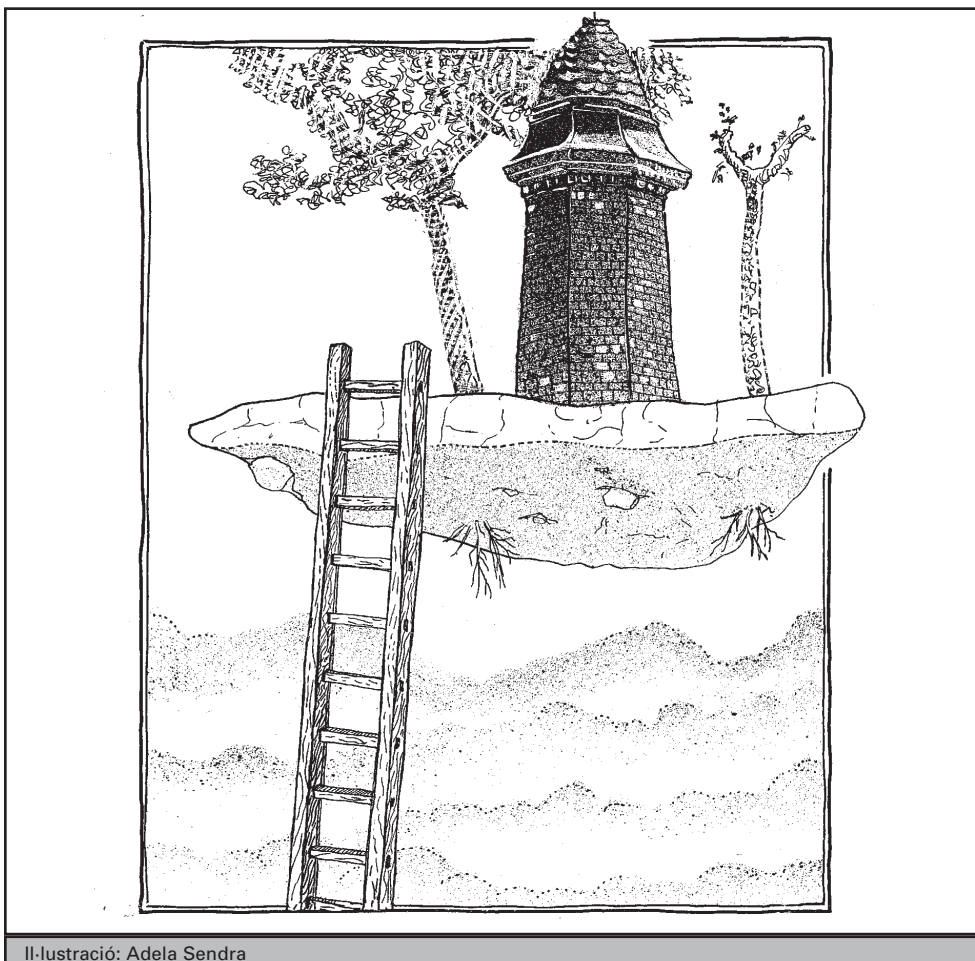
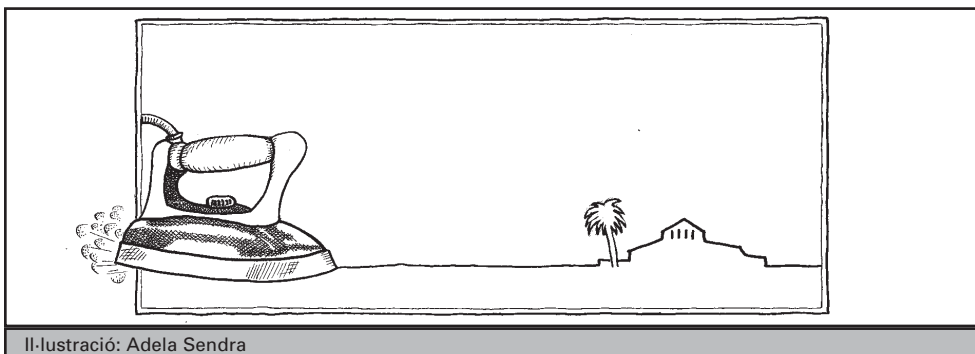
Activitat 6.

Referència geogràfica al Samontà i la Marina

Pla com la Marina.

Enlairat com la Torrasa

Observa i acoloreix aquesta il·lustració

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

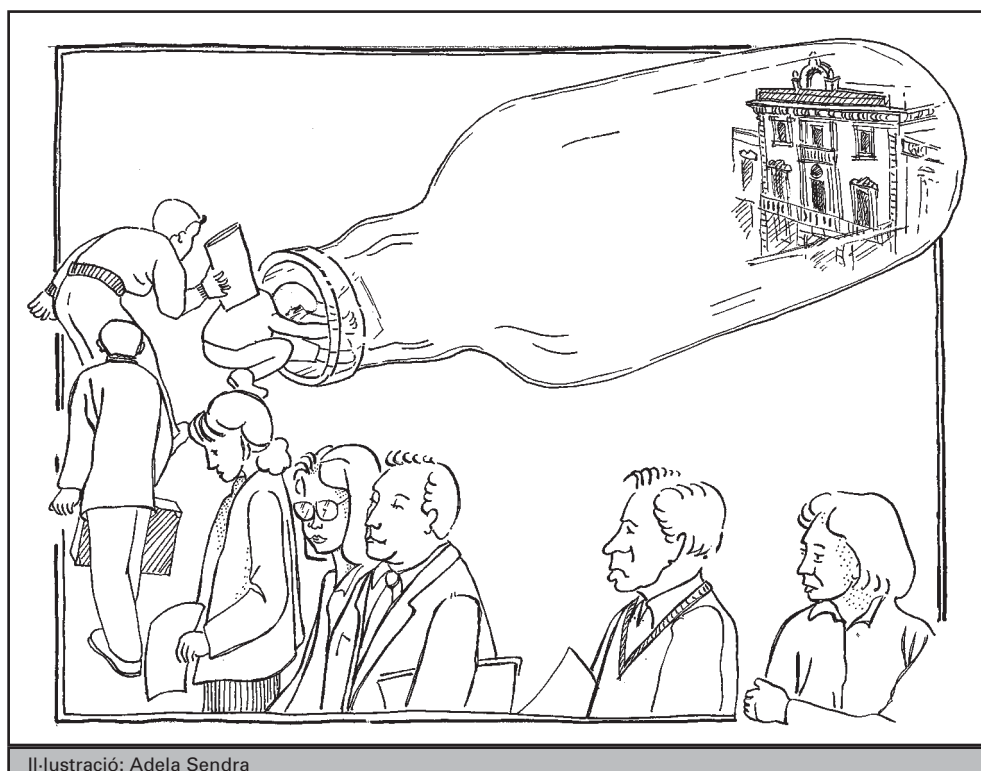
Unitat 23

Activitat 7.

Referència a les dificultats per anar a l'Ajuntament

Anar allà dintre

Observa i acoloreix aquesta il·lustració

Il·lustració: Adela Sendra

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

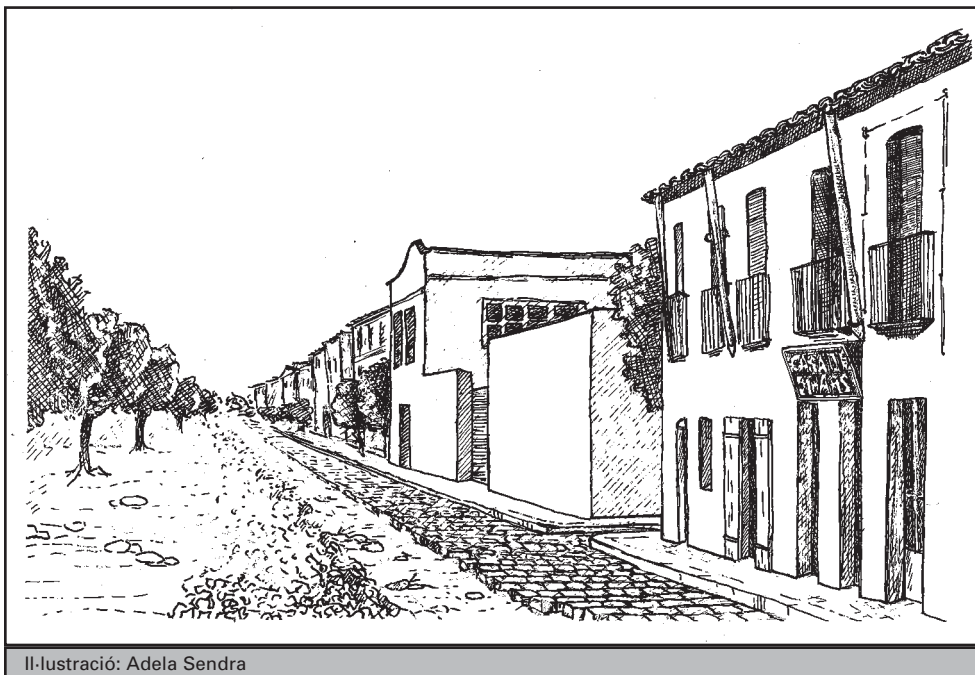
Unitat 22

Unitat 23

Activitat 8. Referència al carrer inacabat de Mitja Galta

Semblar el carrer de Mitja Galta

Observa i coloreix aquesta il·lustració

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

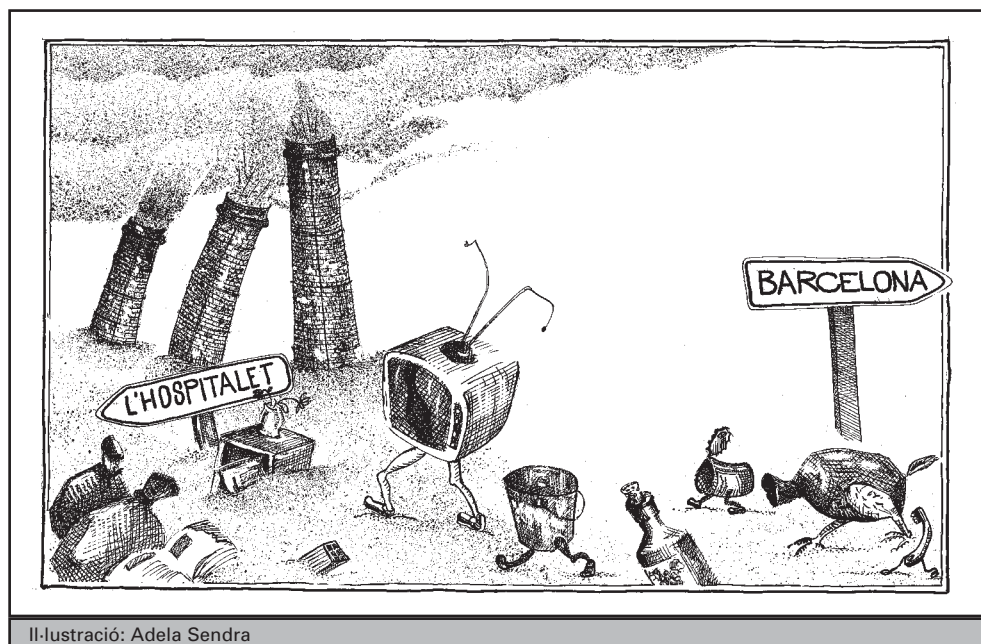
Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 9. Referència a l'Hospitalet com a abocador

L'Hospitalet, fàbriques i escombriaires
Observa i acoloreix aquesta il·lustració

Il·lustració: Adela Sendra

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 10. Utilitzar i entendre els refranys

Escriu els refranys que es podrien utilitzar en cadascuna de les següents ocasions:

Si els núvols tapen la part més alta de Sant Pere Màrtir,

Quan una persona et resulta especialment molesta,

Si veus que algú s'equivoca,

Quan creus que perilla la salut d'algú,

Quan una feina no s'acaba mai,

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Escriu quin és el refrany hospitalenc
que més t'ha agradat dels dibuixos que
has acolorit i explica per què

Explica què signifiquen aquests dos
refranys:

L'Hospitalet fàbriques i escombraries

Pla com la Marina. Enlairat com la
Torrassa

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 3

El medi físic

Per a un millor coneixement de la ciutat és important estudiar quin és el seu territori, el seu clima... Al Cicle Mitjà, al qual adrecem aquesta unitat didàctica, volem aconseguir que l'alumnat assoleixi informació sobre l'extensió, el clima i, a grans trets, les unitats de relleu que emmarquen el nostre territori urbà.

CONTINGUTS

Fets i conceptes

- Principals unitats de relleu. Situació territorial.
- El clima de l'Hospitalet.

Procediments

- Situació de l'Hospitalet dins del seu entorn natural.
- Formulació d'hipòtesis i preguntes.
- Confecció de murals.
- Lectura de mapes, plànols i gràfics.
- Consulta de fonts d'informació escrites.

Actituds i valors

- Respecte envers el medi natural i el paisatge.
- Valoració i conservació de l'entorn.
- Compromís de recerca i investigació.
- Esperit crític davant la nostra realitat territorial urbana.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Conèixer l'espai físic de l'Hospitalet.
- Localitzar les principals unitats de relleu estudiades.
- Interpretar mapes, plànols i gràfics.
- Formular hipòtesis.
- Responsabilitzar-se de l'entorn natural urbà.
- Saber consultar enciclopèdies i altres fonts.
- Debatre un tema i expressar els seus arguments.
- Saber resumir les idees bàsiques d'un text.

Orientacions didàctiques

La informació facilitada és una primera aproximació. Es pot ampliar utilitzant les fonts i la bibliografia d'aquesta unitat.

ACTIVITATS

Activitats d'avaluació inicial

- Solució d'un qüestionari per tal d'esbrinar quins coneixements previs té el nostre alumnat sobre el medi físic de l'Hospitalet.
- Recerca, en un atlas o en una enciclopèdia *Hospitalet de Llobregat, I'*.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 3

El medi físic

Activitats d'aprenentatge

- Treball sobre el delta del Llobregat i l'Hospitalet com a població deltaica, i sobre la serra de Collserola. Demanar als alumnes que durant una setmana recullin dels diaris totes les notícies que hi hagi sobre el delta del Llobregat i la serra de Collserola.
- Treball individual i sobre un mapa de les grans unitats de relleu que envolten l'Hospitalet.
- Interpretació i lectura d'un gràfic de temperatures i pluges amb dades pròpies de la ciutat.
- Facilitar un quadre de les dades més recents per tal que l'alumnat en faci el propi climograma.
- Decoració de la classe amb grans murals. A partir de la distribució de l'alumnat en grups de 3 o 4, que s'encarreguin de fer en paper d'embalar un mural sobre cada gran bloc treballat:
 - Mapa físic de l'àrea de l'Hospitalet.
 - Gràfica de temperatures i pluges de la ciutat.
 - Situació de la ciutat respecte al delta: zona deltaica.
 - Composició enganxant les notícies trobades sobre el delta del Llobregat i/o la serra de Collserola i comentari sobre les notícies.
- Elaboració d'una maqueta, amb fang o plastilina, sobre les grans unitats de relleu que envolten l'Hospitalet.
- Sortida al delta del Llobregat. S'aconsella la sortida planificada per l'Ajuntament del Prat de Llobregat que, amb monitor/a, fitxes de treball i visita al museu, fan un estudi molt interessant i entusiasta de la zona. De la mateixa manera, la serra de Collserola té visites concertades.

Activitats d'avaluació final

- Valoració de:
 - dossiers de treball elaborats
 - murals confeccionats en petits grups
 - maqueta realitzada
 - recollida d'informació, notícies...
 - aportacions i interès mostrat
- Anàlisi del procés d'aprenentatge seguit per l'alumnat

ACTIVITATS D'AQUESTA UNITAT

1. Què saps de la teva ciutat?
2. Per tenir més informació
3. Més coses sobre l'Hospitalet
4. Les grans unitats de relleu
5. Pluges i temperatures

BIBLIOGRAFIA

DOMÍNGUEZ, A., R. JULIÀ. *L'Hospitalet, el medi físic*. L'Hospitalet, Ajuntament. Dinàmica Educativa, 1986 (Quaderns urbans; 4)

Gran Enciclopèdia comarcal de Catalunya: Barcelonès. Baix Llobregat. Barcelona. Fundació Enciclopèdia Catalana, 1981

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 3

El medi físic

Història de l'Hospitalet. Una síntesi del passat com a eina de futur.
Barcelona, Publ. Abadia Montserrat; CEL'H; Ajuntament de l'H, 1997

FONS DE CONSULTA

BABEL'H: Base de dades Bibliogràfica d'Estudis locals de l'Hospitalet, Servei d'atenció i consulta, Centre d'Estudis de l'Hospitalet

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 3

El medi físic

Informació complementària

Situació de l'Hospitalet

L'Hospitalet de Llobregat es troba en contacte per l'est amb la ciutat de Barcelona, per l'oest amb Cornellà i Esplugues, pel nord amb Barcelona i Esplugues i pel sud amb Barcelona i el Prat de Llobregat.

Situació: Latitud N: 41°22'05" Longitud E: 5°58'12"

Superfície: 12,50 km²

Altitud:

- La Marina, Bellvitge, Gornal i Gran Via Sud	4-8 metres.
- Centre, Sant Josep i Santa Eulàlia	8-20 metres.
- Sanfeliu, Pubilla Cases, la Florida, la Torrassa, Collblanc	20-90 metres.

Entorn natural: grans unitats de relleu

La serra de Collserola

La serra de Collserola és el sector de la Serralada Litoral que hi ha entre els rius Besòs i Llobregat. Els seus cims són poc elevats i orientats de nord-est a sud-oest. Dels punts més elevats, el que més relació ha tingut des de sempre amb la nostra ciutat ha estat Sant Pere Màrtir (399 m.). D'altres són el Tibidabo (520 m.) i Santa Creu d'Olorda (435 m.).

El massís de Garraf

És el sector de la Serralada Litoral que s'estén a la zona oest de la vall del riu Llobregat. Aquesta vall el separa de la serra de Collserola a causa d'una important falla que propicià que el curs del riu passés per aquesta zona.

El turó de Montjuïc

Aquest turó destaca sobre les planes del Llobregat i el Besòs i el pla de Barcelona. Té un pendent suau cap a Collserola, al vessant oriental, i un talús quasi vertical al vessant marítim.

El pla de Barcelona

És un terreny inclinat cap al mar des del vessant marítim de Collserola. S'estén des dels 125 m.- 135 m. fins a uns 20 m. sobre el nivell del mar (planes deltaïques dels rius Besòs i Llobregat).

El delta del Llobregat

En dipositar-se, els materials arrossegats pel riu Llobregat originaren durant un temps un delta de forma més o menys romboidal. Avui aquest delta inclou una part final de la comarca del Barcelonès i la part final de la del Baix Llobregat. Formen part del delta la totalitat del municipi del Prat de Llobregat i una part dels de Barcelona, Gavà, Viladecans, Castelldefels, Cornellà, Sant Boi i l'Hospitalet. Actualment el delta ha tingut i té un important retrocés, és a dir, ha sofert una pèrdua endarrera de la línia de costa. Cal buscar les causes en accions urbanístiques i de planificació com: l'exploració dels aqüífers, la construcció de l'aeroport, el camp de golf, la zona industrial, les grans obres del Port de Barcelona i l'extracció d'àrids entre d'altres. Amb el desviament del curs del riu, tota la zona patirà considerables modificacions.

El clima

La ciutat de l'Hospitalet, per la seva proximitat amb el mar Mediterrani, respon a les característiques pròpies del clima mediterrani litoral.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 3

El medi físic

Així destaquen:

- Les temperatures suaus:
 - La primavera i la tardor són estacions amb temperatures agradables.
 - Els estius molt secs i calorosos.
- Humitat atmosfèrica sempre alta
- Escassetat i irregularitat interanual de les precipitacions. Només a finals d'estiu i sobretot a la tardor, les pluges són abundoses i violentes, però de curta durada. Durant la resta de l'any són ben escasses. Les nevades i les gelades són poc freqüents.

Les temperatures, en general, són força homogènies a tot el territori hospitalenc. Cal recordar que la ciutat té poques variacions pel que fa a l'altitud i cap relleu d'importància. L'Hospitalet és una ciutat molt poc elevada, encara que amb desnivells. La temperatura disminueix uns 0,6°C per cada 100 metres d'altitud, i aquesta altitud no la trobem en tot el terme municipal.

L'altitud de la ciutat o altura respecte al nivell del mar varia segons les zones, no obstant això podem generalitzar i afirmar que l'Hospitalet és una població molt poc elevada.

Pel que fa als vents els més periòdics i regulars són les brises de terra (nocturnes) i les brises de mar (diürnes). A vegades les brises tenen dificultats de circulació per la proximitat de la serra de Collserola. D'altra banda la vall del Llobregat obre el pas als vents del nord.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 1. Què saps de la teva ciutat?

**Segur que has observat moltes coses de l'Hospitalet.
Demostra-ho! Contesta les següents preguntes:**

- Quines poblacions envolten la ciutat?

- L'Hospitalet arriba fins al mar?

- Té una zona de muntanya?

- Creus que l'Hospitalet té molts km² o pocs?

- L'Hospitalet és una ciutat gaire elevada sobre el nivell del mar?

- Quina creus que n'és la causa?

- Quines muntanyes, rius... emmarquen la ciutat?

- Podries escriure alguna característica sobre el clima de la ciutat?

- Quan hi plou més?

- Quan hi fa més calor?

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

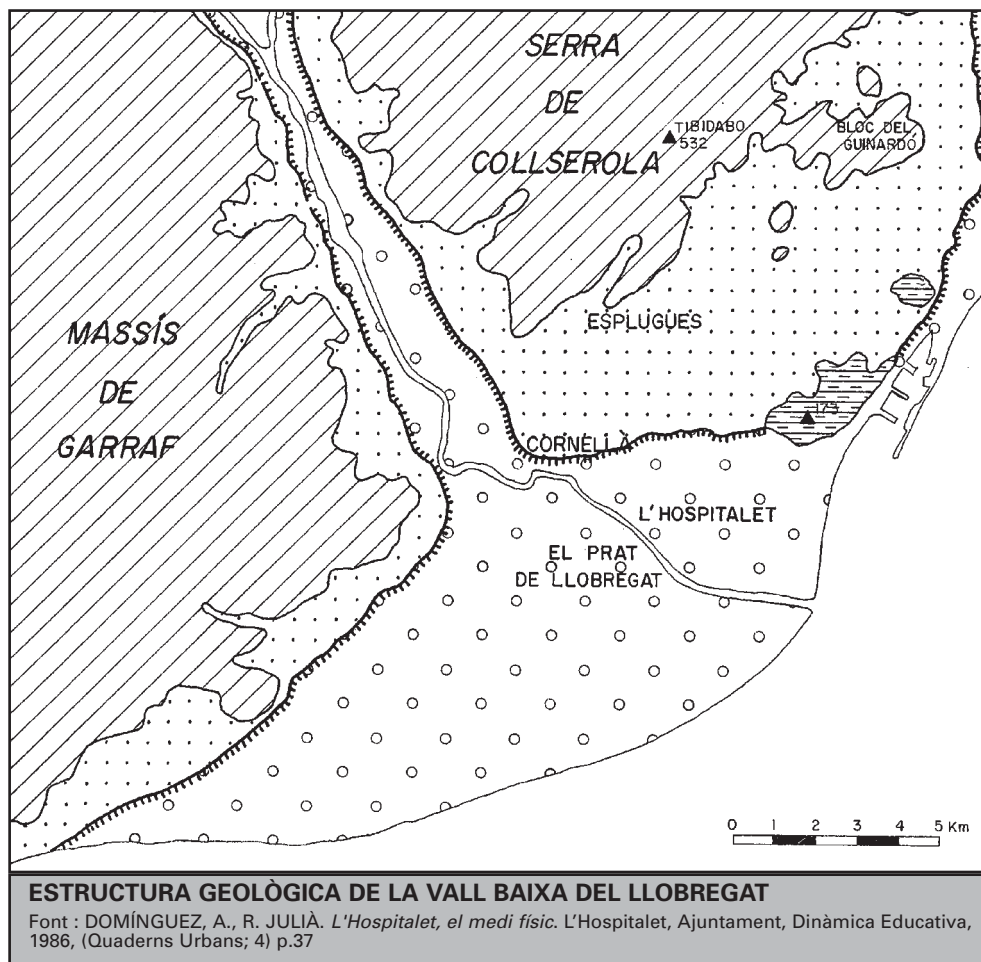
Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 3. Més coses sobre l'Hospitalet

Sobre aquest mapa pinta de color blau el riu Llobregat, de color marró el massís de Garraf i la serra de Collserola i de color verd la zona deltaica.

Recull informació també sobre «*Collserola, serra de*» i «*delta*». Sobre la serra de Collserola, selecciona i anota les dades més importants i comprova si es menciona l'Hospitalet de Llobregat. Pel que fa al delta, recull les idees bàsiques sobre què és un delta i apunta quins deltes propers hi consten.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

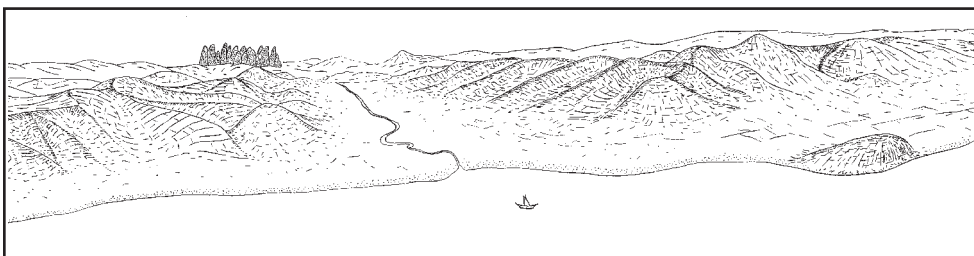
Unitat didàctica 3

El medi físic

Activitat 4. Les grans unitats del relleu

Assenyala amb una creu la solució correcta:

- Les grans unitats de relleu que emmarquen l'Hospitalet són:
 - ☐ La serra de Collserola, el massís de Garraf, el turó de Montjuïc, el pla de Barcelona i el delta del Llobregat.
 - ☐ El delta del Llobregat, el delta de l'Ebre, les muntanyes de Prades i Montserrat.
 - ☐ La serra de Collserola, la serra del Montsec i les Gavarres.

EL MARC FÍSIC DE L'HOSPITALET

Font: DOMÍNGUEZ, A. JULIÀ, R. *L'Hospitalet, el medi físic*. L'Hospitalet, Ajuntament, 1986. p.26-27

Observa aquest dibuix. Intenta situar-hi, al marge corresponent del riu, la teva ciutat, i també les unitats de relleu que l'emmarquen.

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

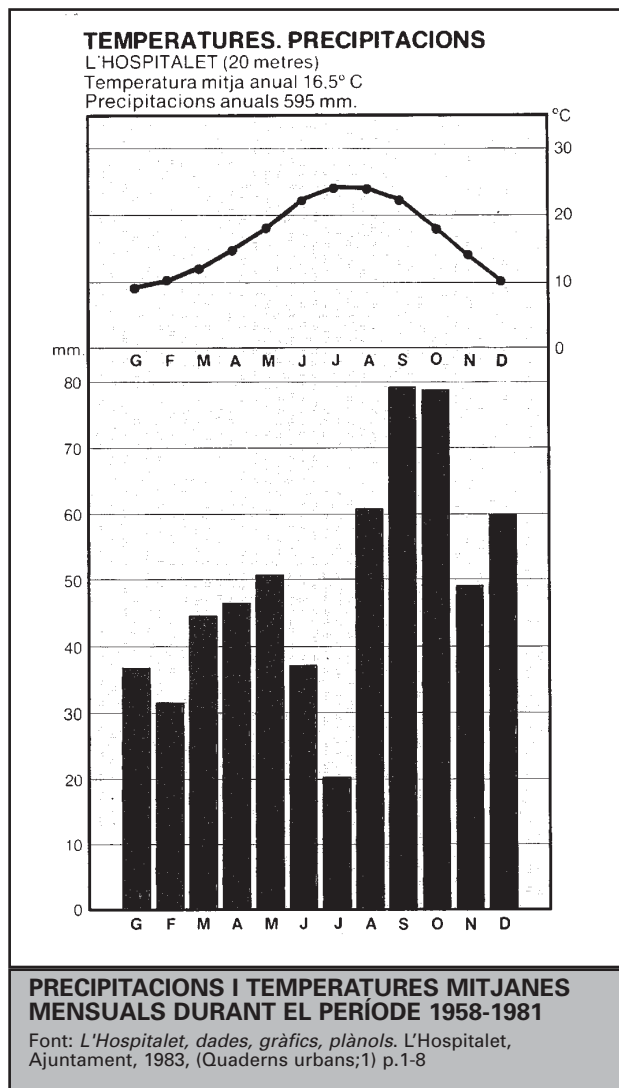
Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 5. Pluges i temperatures

A partir de l'observació d'aquesta gràfica de temperatures i pluges de la ciutat de l'Hospitalet respon:

- Quin és el mes més fred?
- Quin és el mes més calorós?
- Quina és la temperatura mitjana anual?
- Quins són els mesos de pluges?
- A quina estació pertanyen?
- Plou gaire?
- Escriu alguna de les característiques importants que dedueixes de l'observació d'aquesta gràfica de temperatures i pluges.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 4

L'origen del nom de la ciutat

En aquest cicle es pot introduir, a un nivell elemental, la referència als orígens del nom de la ciutat. Les raons dels topònims i les pistes sobre el passat que ens proporcionen els noms dels llocs desvetllen sempre la curiositat natural dels nens i les nenes. Encara que l'explicació no sigui exhaustiva, pot donar una idea general de les formes de vida al passat i els diferents nuclis de poblament que s'establiren a l'Hospitalet, i també de les funcions i els serveis que proporcionaven. Més endavant, al cicle superior i la secundària, aquestes primeres aproximacions s'inseriran en un conjunt ordenat i lògic que la capacitat d'abstracció perfilarà adequadament.

CONTINGUTS

Fets i conceptes

- L'Hospitalet al passat
- Origen del nom dels llocs.
- Els hospitals antics.

Procediments

- Recerca d'informació en llibres i textos.
- Lectura i comprensió de textos
- Observació i anàlisi d'una imatge
- Confecció de textos imaginatius amb una base real.
- Dramatització de situacions del passat.

Actituds i valors

- Respecte pel patrimoni cultural.
- Interès per conèixer coses sobre el passat de la ciutat.
- Autovaloració del treball personal i d'equip.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Saber explicar l'origen del nom de la ciutat d'una forma senzilla i adequada a l'edat.
- Conèixer la funció dels establiments hospitalaris al passat.

Orientacions didàctiques

En aquests nivells és molt important l'explicació oral de la mestra o el mestre. No es tracta tant d'acumular dades com de desvetllar l'interès per conèixer coses noves. Cal que s'adonin de les «pistes» que podem trobar als topònims, i que tot té una raó o explicació, encara que de vegades no la sapiguem.

ACTIVITATS

Activitats d'avaluació inicial

- Abans d'iniciar el treball farem una estona de conversa general. Quina relació tenen els noms dels llocs amb algun tipus de realitat? Posar-ne exemples.
- D'on pot venir el nom de la ciutat? Com devia ser aquell «hospitalet»? Què deu voler dir el diminutiu?

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 4

L'origen del nom de la ciutat

- Coneixem d'altres pobles o ciutats amb un nom semblant? Recordar-ne algun i buscar-ne d'altres en un atles.

Activitats d'aprenentatge

- Lectura del text sobre l'origen del nom de la ciutat. Comprensió de vocabulari.
- Per grups, preparar una dramatització senzilla sobre els poemes.
- Observació i anàlisi del Retaule de Sant Roc. Comparar la utilitat i la finalitat d'un hospital medieval amb les d'un hospital actual.

Activitats d'avaluació final

- Confeccionar dibuixos imaginaris sobre com devia ser aquell hospital.

ACTIVITATS D'AQUESTA UNITAT

1. L'origen del nom «l'Hospitalet»
2. L'Hospital de la Torre Blanca
3. Sant Roc assistint malalts

BIBLIOGRAFIA

MARCÉ, F. *25 imatges de la història de l'Hospitalet*. L'Hospitalet, Museu d'Història, 1979

COLOMER, Mossèn Ignasi.M. «El nom de l'Hospitalet de Llobregat damunt les costes geogràfiques». En: *Hospitalet: BIM*, núm. 66 (2n trimestre 1970), p.5-10

FONS DE CONSULTA

BABEL'H : Base de dades Bibliogràfica d'Estudis locals de L'H, Servei d'atenció i consulta, Centre d'Estudis de L'Hospitalet (CEL'H)

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 1. L'origen del nom «l'Hospitalet»

Llegeix el text que hi ha a continuació que parla del nom de la teva ciutat. Després realitza les següents activitats:

- Busca al diccionari les paraules que hi ha subratllades.
- En grups de 5 o 6, prepareu una obra de teatre senzilla. Tingueu en compte que hi hauria de sortir almenys un de cada dels següents personatges:
 - el pelegrí
 - el pobre
 - el viatger
 - els encarregats de l'hospital
 - el bandoler
- i també la ciutat de Barcelona i el poble de Cornellà com a punts de partida i de destí dels personatges, així com el riu Llobregat, que s'ha de travessar.

L'HOSPITAL DE LA TORRE BLANCA

Font: 25 imatges de la Història de l'Hospitalet. L'Hospitalet, Museu d'Història, 1979. p.37

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

L'Hospital de la Torre Blanca

«Sembla que a la nostra ciutat hi va haver un hospital molt antic a l'inici del segle XIII en uns terrenys anomenats de la Torre Blanca»¹.

Al voltant de l'hospital s'hi anà formant un nucli de cases. A aquest poblament se l'anomenava Provencana, nom que provenia de la parròquia de Santa Eulàlia de Provencana.² Aquesta parròquia es construï abans que l'hospital.

L'hospital era petit. Potser per això se'l coneixia amb el diminutiu «l'hospitalet». Servia d'aixopluc a un gran nombre de pelegrins que anaven a Barcelona a resar a la tomba de santa Eulàlia, i també a d'altres viatgers. Tots havien de travessar el riu Llobregat —a qual, o amb alguna barca. De vegades se'ls feia fosc. I quan es feia fosc, Barcelona tancava les portes de la muralla. Per no passar la nit sota els estels, amb el perill de trobar llops i bandolers, buscaven refugi a l'hospital.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

En aquell temps també hi havia moltes epidèmies i malalties que provocaven pobresa i necessitats. Calia tenir cura dels desemparats i és per aquest motiu que l'hospital no només atenia malalts sinó que també, en molt bona part, feia d'hostal de beneficència.

Al principi de tot tenien cura d'aquest hospital un home i la seva muller. Ell captava per al sosteniment de l'establiment i ella atenia els pobres i els viatgers. Més endavant, van reconstruir l'hospital (segle XIII). A partir de llavors es dedicà més a atendre els malalts que no pas a la beneficència. El cuidava una sola persona que tenia un ase que li servia per al transport de la llenya i dels malalts.

Així doncs, el nom de la ciutat fa referència a l'acolliment. I la veritat és que actualment a l'Hospitalet conviuen persones de procedència molt diversa que, plegades, han fet i fan el que és avui la nostra ciutat. És per això que a la

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 4

L'origen del nom de la ciutat

Rambla Just Oliveras hi ha una estàtua amb el nom de l'Acollidora.

¹ Carrer Barcelona / carrer Ripreret (barri Centre). Actualment hi ha un edifici anomenat l'Harmonia.

² Carretera de Santa Eulàlia / carrer Amadeu Tórrer (barri de Santa Eulàlia). Actualment hi ha la mateixa església reformada.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 2. L'Hospital de la Torre Blanca

Ordena els quatre versos que et donem a continuació de tal manera que formin una estrofa.

Quan la tinguis, memoritza-la!!

s'establí un xic Hospital
De Torre Blanca a la vora
del poble i nom actual
que fan l'origen alhora

Font: Francesc Marcé

Llegeix atentament la següent lletra del txà-txa *El pelegrí de l'Hospitalet*. Escolteu la cançó (disc compacte *Cançons dels Tocaboires*), i canteu-la a classe.

Anava a Barcelona,
un pobre pelegrí.
Si tanquen la muralla,
on podria dormir?

Sant Roc se l'ensopega
li deixa el seu gosset.
Seguiu-lo bé, bon home
que us duu a l'Hospitalet.

Camins de Santa Eulàlia,
camps i senders d'ahir,
encara avui recorden
el pas del pelegrí

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 4

L'origen del nom de la ciutat

Activitat 3. Sant Roc assistint malalts

Aquí tens una pintura de sant Roc visitant els malalts; observa els objectes que hi ha representats: els mobles, els estris per a diferents usos... Aquesta pintura es trobava a l'església parroquial de Santa Eulàlia de Mèrida. Actualment la pots veure al Museu de la Ciutat.

Observa-la i contesta:

- Quin lloc creus que representa aquesta imatge?
- Què hi ha als prestatges?
- Quines diferències creus que hi ha entre un hospital d'aquella època i un hospital actual?

SANT ROC ASSISTINT MALALTS. RETAULE DE SANT ROC DEL SEGLE XVI

Font: Museu de l'Hospitalet

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 5

La vila vella

Amb aquest estudi del primer nucli de poblament urbà de la nostra ciutat, hem d'aconseguir crear sentiments de pertinença i d'identitat en el nostre alumnat: els hem d'apropar a la vila vella i obrir-los les portes del passat d'aquesta ciutat. Trepitjar els carrers més antics, veure els edificis d'abans, entendre com vivien en aquell temps i valorar les causes i els efectes d'una societat diferent a la nostra, creiem que pot ser un bon exercici de reflexió dels estudiants de la ciutat.

CONTINGUTS

Fets i conceptes

- La vila vella com a nucli de població inicial.
- Presència del pas del temps en el nucli històric de la ciutat.
- Diferenciació entre poblament concentrat i poblament dispers.

Procediments

- Observació dels canvis soferts en el paisatge urbà.
- Observació directa dels carrers i identificació dels edificis més representatius de la vila vella.
- Descripció d'elements observats i funcions.
- Expressió oral i escrita de fets i dades observables.
- Adquisició i ús de vocabulari relacionat amb el tema.

Actituds i valors

- Respecte pel patrimoni col·lectiu.
- Interès i curiositat per l'entorn local.
- Interès i participació en tasques col·lectives.
- Sentiment d'identitat ciutadana.
- Comportament correcte en les sortides.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Despertar l'interès per l'origen de la seva ciutat.
- Saber identificar els principals esdeveniments relacionats amb l'origen de la vila vella.
- Aprendre a fer treball de recerca.
- Adquirir el coneixement de la història estudiant el nucli antic.

Orientacions didàctiques

A fi i efecte que els alumnes tinguin les referències espacials necessàries fóra bo disposar d'un plànol actual de la ciutat. Així, els nens i les nenes, des dels diferents barris, podran situar el barri Centre.

ACTIVITATS

Activitats d'avaluació inicial

- Fer una conversa a la classe establint un paral·lelisme entre el naixement i el creixement dels nens i les nenes i el naixement i l'evolució de la ciutat.
- A partir de les explicacions fetes pel mestre o per la mestra, l'alumnat imaginarà el paisatge del segle XVI i el dibuixarà.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 5

La vila vella

Activitats d'aprenentatge

- Comprensió de la lectura del text «El naixement d'una població: la vila vella».
- Realització d'un dibuix de l'hospital.
- En un mapa de 1516 localitzar els dos tipus de poblament i identificar-hi els elements més importants del paisatge.
- Delimitar la vila vella en un plànol actual del barri Centre.
- Realitzar un itinerari pel nucli antic al barri Centre. Cal que el/la mestre/a elabori una fitxa d'observació (podeu consultar la ruta urbana 2 de «L'Hospitalet pas a pas»).

Activitats d'avaluació final

- Elaborar un mural col·lectiu amb les fotografies realitzades al llarg de l'itinerari.

ACTIVITATS D'AQUESTA UNITAT

1. El naixement de la vila vella
2. L'Hospitalet al 1516
3. La vila vella, ara
4. Passegem per la vila vella

BIBLIOGRAFIA

CASAS, J. *De pagesos a aturats*. L'Hospitalet, Ajuntament, Dinàmica Educativa, 1983. (Quaderns Urbans, 3)

CASAS, J. *L'Hospitalet. Un passeig per la història*. L'Hospitalet, Ajuntament, 1986

MARCÉ, F. *25 imatges de la història de l'Hospitalet*. L'Hospitalet, Museu d'Història, 1979

Història de l'Hospitalet. Una síntesi del passat... Barcelona, Publ. Abadía Montserrat; CEL'H; Ajuntament de l'Hospitalet, 1997

Rutes urbanes: descoberta del Patrimoni urbà de l'Hospitalet. L'Hospitalet, Ajuntament, 1990. (10 fullets)

FONS DE CONSULTA I RECURSOS

«L'Hospitalet pla a pla». En: *L'Hospitalet és Escola*. L'Hospitalet, CEL'H; Casalet, 1998

BABEL'H: Base de dades Bibliogràfica d'Estudis locals de l'Hospitalet, Servei d'atenció i consulta, Centre d'Estudis de l'Hospitalet (CEL'H)

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 1. El naixement de la vila vella

Després de llegir el text que et donem a continuació «El naixement d'una població: la vila vella», intenta recordar com varen ser els orígens de la teva ciutat responent a aquestes preguntes:

1. De quina època parla el camí que unia Corneliium amb Barcino?
2. Com es deia aquest camí?
3. I el territori per on passava?
4. Què s'hi va construir en honor de santa Eulàlia?
5. En quina època de la història?
6. Per què aquest camí fou tan important?
7. Què s'hi va construir i per què?
8. Quin nom tenia?
9. Amb el decurs dels anys, les cases al voltant de l'hospital, què van formar?
10. Com es deia l'església que també s'hi va construir?
11. Entre quines rieres es trobava el poble?
12. Indica uns quants personatges importants que amb els seus oficis van anar donant vida al nostre poble.
13. Fes un dibuix de com imaginaries aquest hospital al segle XVI.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

El naixement d'una població: la vila vella

Fa molts i molts anys, a l'època dels romans, hi havia un camí (el camí ral) que comunicava Barcino (Barcelona) amb Corneliūm (Cornellà), que passava pel mig d'un territori anomenat Provencana.

Uns quants anys després, ja a l'època dels castells o època medieval, s'hi va construir una petita ermita en honor de Santa Eulàlia. A poc a poc, el camí esdevingué un lloc de pas molt important. I això va fer que, quan a Barcelona tancaven les portes de la ciutat, els viatgers havien de trobar hostatge al defora. Per aquest motiu, es va construir el que es coneixia com a **l'Hospital de la Torre Blanca**. En el decurs dels anys, va néixer la Poble de l'Hospital al seu voltant.

Al cap d'un temps, davant de l'hospital es va construir una nova església, Santa Eulàlia de Mèrida i, al costat, sorgí la

Cicle
InicialCicle
MitjàCicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

placa de la Rectoria, formada per l'Hospital, la carnisseria i l'església. Allà la gent feia gresca, balls populars, encants i subhastes...

Al segle XVI aquell camí va començar a omplir-se, a banda i banda, d'elements que formen part de la vida d'un poble. Les cases podien ser senzilles, de planta baixa i pis, amb una petita eixida i un hort o també podien ser masies, que eren molt més espaioses i tenien celler estable i grans extensions de terreny de cultiu (n'és un exemple Can Sumarro, que ha arribat fins als nostres dies).

Eren habitades per menestrals (el teixidor, el sastre, el sabater, el boter...), per jornal·lers, pel metge, l'apotecari i, a les masies, els pagesos.

I dues rieres, la de l'Escorxador i la de la Creu, com si de dos braços parléssim, abraçaven l'Hospitalet.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

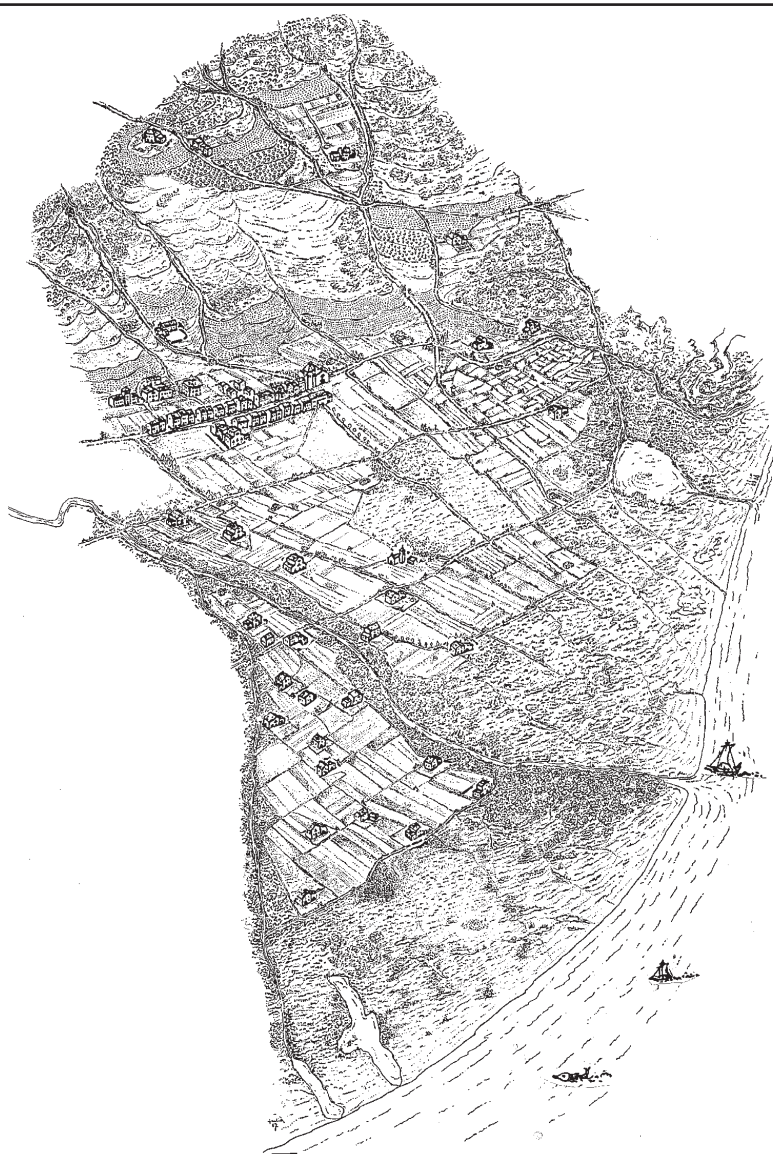
Unitat didàctica 5

La vila vella

Activitat 2. L'Hospitalet al 1516

Observa molt atentament aquest plànol, que correspon al naixement de la nostra ciutat, i realitza les següents activitats:

- Encercla amb color vermell les cases que formen part del poblament dispers i amb color verd el poblament concentrat.
- Pinta de color blau el riu Llobregat i posa-li el nom. Fes el mateix amb la mar Mediterrània.
- Pinta de color marró el camí ral.
- Encercla l'ermita de santa Eulàlia i l'hospital de la Torre Blanca.
- Pinta de color blau les dues rieres (riera de la Creu i riera de l'Escorxador) que delimitaven la vila vella.

L'HOSPITALET, 1516

Font: Realitzat per Valentí Julià a partir del projecte de Jaume Codina. Museu de l'Hospitalet..
Adaptació CEL'H

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 3. La vila vella, ara

Delimita en aquest plànol actual del barri Centre, la vila vella (carrer Sant Joan, carrer Major, Riera de l'Escorxador i Riera de la Creu).

PLÀNOL DEL BARRI CENTRE DE L'HOSPITALET. 1991

Font: Realitzat a partir de les dades de l'Àrea de programació, planificació i coordinació. Secció cartografia. Ajuntament de l'Hospitalet.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 5

La vila vella

Activitat 4. Passegem per la vila vella

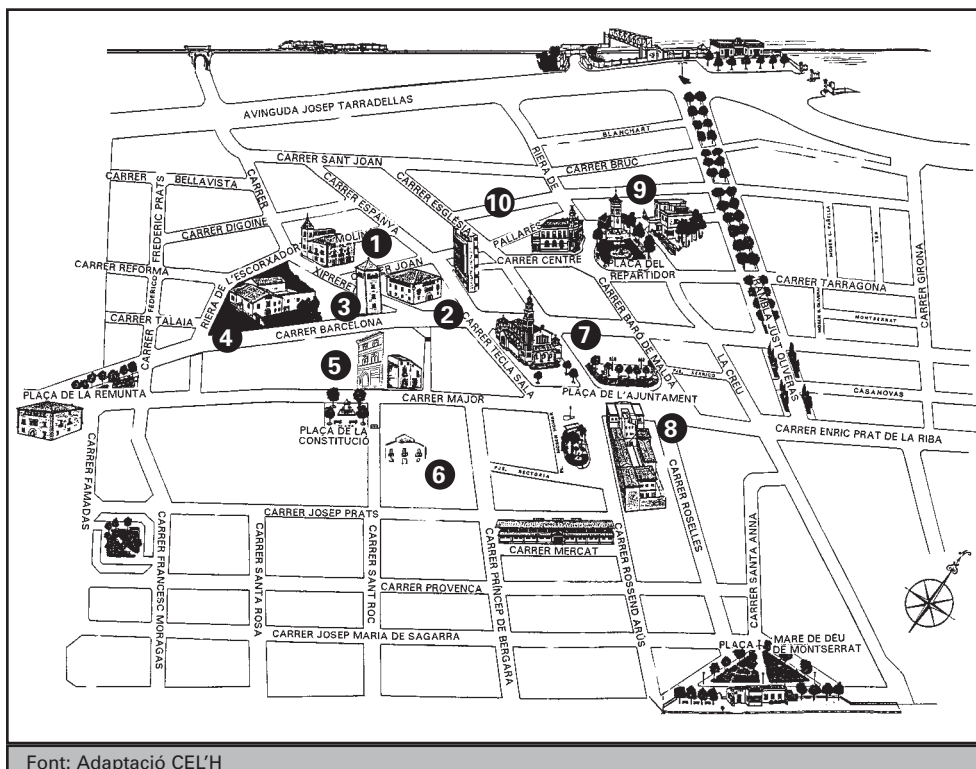
Cal que els alumnes us distribuïu per grups. Portareu el plànol, una fitxa d'observació elaborada pel vostre mestre i, si és possible, una càmera fotogràfica.

Heu d'anotar tot el que hagueu observat al llarg de l'itinerari.

A classe heu d'elaborar un mural col·lectiu amb les fotografies realitzades, col·locant-les segons l'ordre del recorregut i posant-hi el nom a sota.

L'itinerari proposat és el següent:

1. Carrer Xipreret: Casa Espanya - Museu d'Història (1), l'Harmonia (2) i la Talaia (3).
2. Carrer Barcelona fins a la riera de l'Escorxador: Can Sumarro (4).
3. Carrer Barcelona fins al carrer Major: carrer Major (5).
4. Carrer Major fins al carrer Sant Roc: Cal Pau de l'Arna (6).
5. Carrer Major fins a la plaça Mossèn Homar: església de Santa Eulàlia de Mèrida (7).
6. Carrer Major: Ajuntament (8).
7. Carrer Riera de la Creu: plaça del Repartidor. La font (9).
8. Carrer Santa Bàrbara: les cases del carrer (10).

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 6

Les masies

En aquesta unitat farem un estudi senzill de la masia com a habitatge típic català. Tractarem, sobretot, d'aconseguir que els alumnes reconeguin aquest tipus d'habitatge, s'adonin dels diferents tipus que en poden trobar i s'acostumin a observar-ne espontàniament algun detall concret: els finestrals, les teulades, l'orientació, potser un rellotge de sol o una inscripció...

Després estudiarem la utilitat de les masies, el que representaven com a unitat econòmica, de quina manera es trobava unit el món del treball amb el de la vida familiar i els costums rurals. Caldrà que els alumnes s'adonin del valor que tenen les masies per a nosaltres, com a testimoni d'unes altres èpoques.

En un segon pas farem un breu itinerari per tal d'observar diverses masies de la nostra ciutat que encara es conserven. Podem relacionar aquest tema amb d'altres, com ara el de les zones geogràfiques de l'Hospitalet, unitat adreçada al cicle superior.

En molts textos i reculls sobre aquest tema es pot veure un matís nostàlgic, talment com si aquella època fos una mena de paradís perdut, almenys estèticament. Caldrà remarcar que la vida de llavors era, també, força dura, i que la ciutat actual, amb totes les seves mancances, també té un valor molt important per a tots nosaltres, encara que el respecte i la valoració del patrimoni siguin els continguts actitudinals més presents en aquesta unitat.

CONTINGUTS

Fets i conceptes

- La masia catalana. Tipologia senzilla. Utilitat. Evolució.
- El treball del camp. Els conreus. Les eines.
- Les masies de l'Hospitalet.
- L'Hospitalet del passat. El canal de la Infanta, els conreus i les inundacions.

Procediments

- Recerca d'informació en llibres de divulgació, publicacions de l'Ajuntament i d'altres entitats.
- Classificació senzilla de diverses masies segons els elements més visibles.
- Descripció de paisatges i masies observades directament o indirectament.
- Localització en mapes i plànols de diverses masies de l'Hospitalet que encara es poden veure actualment.
- Realització d'una masia de cartolina.
- Recerca d'informació en llibres i fulletons per tal de realitzar un mural sobre el tema.
- Observació directa a través d'un itinerari.

Actituds i valors

- Col·laboració en treballs d'equip.
- Respecte i valoració del patrimoni.
- Interès per conèixer la vida al passat.
- Valoració de les manifestacions de cultura popular, com ara els refranys.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 6

Les masies

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Observar, analitzar i classificar masies a través de fotografies i dibuixos:
 - construcció
 - elements
- Conèixer el tipus de treball que es realitzava en una masia i com era el nucli familiar que hi vivia i hi treballava.
- Reconèixer l'evolució actual de la masia i visitar-ne alguna.
- Comprendre la importància de l'agricultura al passat.
- Conèixer algun tipus de conreu propi de la ciutat en d'altres temps. I també diverses feines del camp i alguna eina de pagès.
- Localitzar en un plànol o un mapa unes quantes masies de la nostra ciutat.
- Relacionar la distribució de les masies amb les característiques geogràfiques de la ciutat (poblament concentrat, poblament dispers).
- Realitzar murals amb la història o les característiques d'alguna masia de l'Hospitalet.
- Coneixement de les característiques de l'Hospitalet agrícola a través de fragments literaris.
- Aprendre a fer treball de recerca (bibliografia, llibres i diaris a les biblioteques).

ACTIVITATS

Activitats d'avaluació inicial

- Observació de les imatges de masies de la unitat didàctica i elaboració d'hipòtesis sobre el seu ús al passat.
- Comentari sobre uns quants temes estudiats relatius a la nostra ciutat. Els antics camins, les rieres, les inundacions. Tenim masies, encara, a l'Hospitalet? Recordeu haver-ne vist cap? On?
- Situació sobre el mapa d'unes quantes masies de l'Hospitalet.

Activitats d'aprenentatge

- Recerca i observació de les parts d'una masia catalana.
- Confeccionar amb cartolina un retallable de la masia.
- A partir del diccionari conèixer i ampliar el vocabulari bàsic amb mots relatius a la masia, les feines del camp, les collites, les hortalisses, els cereals, els arbres, les fruites, etc.
- Comprendre i saber relacionar els refranys: frases fetes de la feina de pagès.
- Fer una sortida i identificar les masies de Cal Masover nou, Cal Trabal i Ca l'Esquerrer.
- Treballar i identificar les masies del carrer Xipreret, a través d'una sortida (tingueu present la sortida proposada a la Unitat Didàctica núm.5, activitat 4)
- Reconèixer l'entorn de les masies.
- Tenir elements de valoració sobre el poblament concentrat i el poblament dispers.
- Treballar el contingut d'una estrofa de *l'Auca de l'Hospitalet*.
- Comprendre els motius de les cases de pagès i investigar-ne d'altres.
- Saber trobar una notícia d'una masia als diaris locals.
- Aprendre a consultar en una biblioteca.

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 6

Les masies

Activitats d'avaluació final

- Fer dossiers personals
- Fer per grups una exposició de fotografies i dibuixos sobre les masies ja desaparegudes o que encara existeixen.
- Debatre a classe la importància de mantenir les masies dempeus.

ACTIVITATS D'AQUESTA UNITAT

1. Com és una masia?
2. Confeccionar una masia
3. Vocabulari del treball del camp
4. Refranys i frases fetes de la feina de pagès
5. Identificar masies
6. Les masies del carrer Xipreret
7. L'entorn actual de les masies
8. El canal de la Infanta, els conreus i les inundacions
9. Els motius de les cases de pagès
10. Buscar una masia als diaris

BIBLIOGRAFIA

ABARCA, L. *L'Hospitalet i el seu patrimoni arquitectònic*. (fullet-catàleg de l'exposició sobre el patrimoni). L'Hospitalet, Ajuntament, 1981

ABARCA, L. «Camí d'Esplugues» (Can Rigalt). En: *Progrés*, núm. 11, (oct.1983) p.11

CASAS, J. *De pagesos a aturats...* L'Hospitalet, Ajuntament, Dinàmica Educativa, 1983

Cinc mil refranys catalans i frases fetes populars. Barcelona, Millà, 1976

La ciutat, L'Hospitalet: seminari de Ciències Socials FOPI. L'Hospitalet, Ajuntament, 1988

CODINA, J. *Les inundacions al delta del Llobregat*. Barcelona, Dalmau, 1971

CORNELLES, M. *Els motius de les antigues cases de pagès a l'Hospitalet*. L'Hospitalet, Ajuntament. Dinàmica Educativa, 1990. (Quaderns Urbans; 5)

GRÀVALOS, E. «Zonas agrícolas: varias zonas de cultivo sobreviven...». En: *La ciutat de l'Hospitalet*, núm. 2, (oct. 1984) p.10-11

Història de l'Hospitalet. Una síntesi del passat... Barcelona, Publ. Abadia Montserrat; CEL'H; Ajuntament de l'Hospitalet, 1997

MARCÉ, F. *25 imatges de la història de l'Hospitalet*. L'Hospitalet, Museu d'Història, 1979

MARCÉ, F. *Una mirada a la Marina d'ahir*. L'Hospitalet, Museu d'Història, 1980

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 6

Les masies

MARCÉ, F. «La pubilla Casas». En: *Xipreret*, núm. 25, (febrer 1982) p.2

MARCÉ, M. *Cop d'ull als motius de l'Hospitalet*. L'Hospitalet, Ateneu de Cultura Popular, 1991

FONS DE CONSULTA I RECURSOS

«L'Hospitalet pla a pla». En: *L'Hospitalet és Escola*. L'Hospitalet, CEL'H; Casalet, 1998

BABEL'H: Base de dades Bibliogràfica d'Estudis locals de l'Hospitalet, Servei d'atenció i consulta, Centre d'Estudis de l'Hospitalet (CEL'H)

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

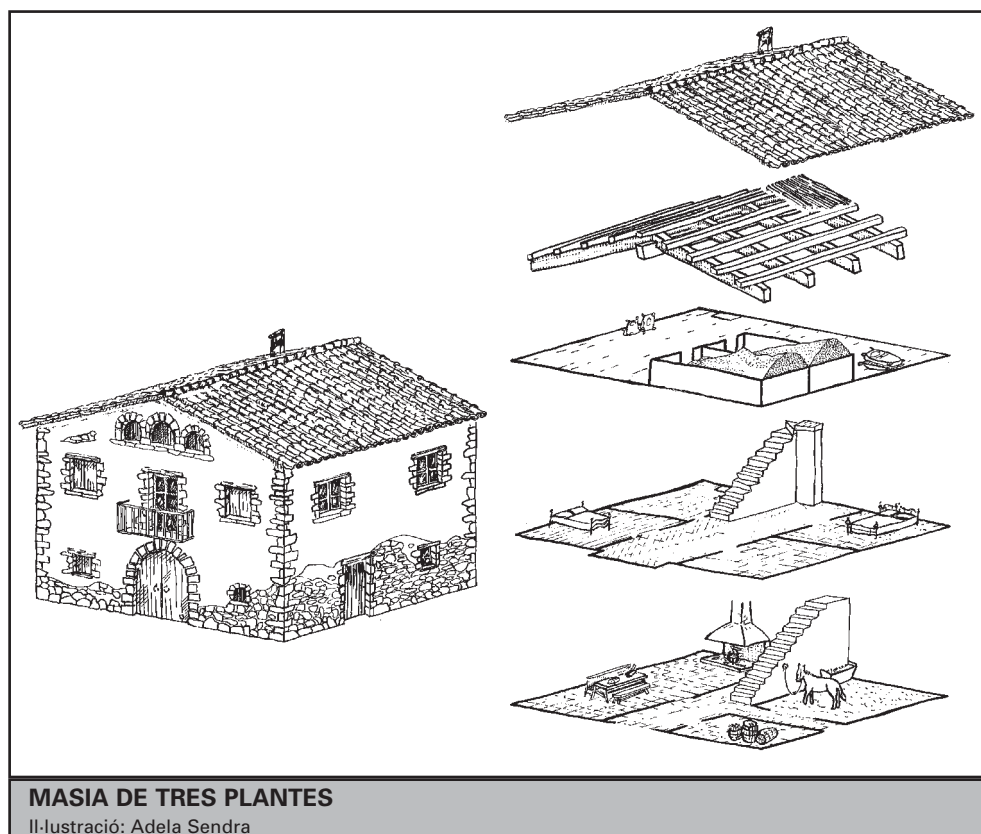
Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 1. Com és una masia?

Busca al diccionari la definició de les paraules següents i després escriu-les al lloc corresponent de la làmina: biga, façana, golfes, celler, teula, teulada, trull, xemeneia, llar de foc, graner. De quin material està feta la teulada? De què estan fetes les bigues?

Per ajudar-te

Al final de l'Edat Mitjana, a Catalunya, s'originaren els masos, formats per la casa i una extensió de terreny dividida entre bosc, pastures per a animals i camps de conreu. Eren portats per una família, que hi treballava i en vivia.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

La masia se situava sempre al sector dels conreus, separada del bosc.

Acostumava a tenir dues o tres plantes, amb teulades de dos vessants, de vegades d'un de sol. A la planta baixa hi havia un celler, el trull, el rebost i, moltes vegades, la cuina i el menjador. Al primer pis hi havia els dormitoris.

A la planta superior, els graners. Els masos solien tenir un pou, una font o una cisterna.

La pirateria i el bandolerisme van fer que es fortifiquessin les masies.

Actualment molts masos han desaparegut o bé s'han engrandit i transformat en empreses agràries especialitzades.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

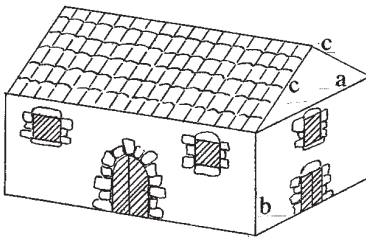
Unitat 22

Unitat 23

Activitat 2. Confeccionar una masia

Seguint els passos que et donem a continuació, dibuixa sobre una cartolina totes les línies indicades. Has de mesurar-les abans i cal que tinguis present que, com a mínim, ho has de fer el doble de gran (o més!).

Un cop traçades les línies, veuràs que n'hi ha alguna que és per tallar, i d'altres per doblegar. Si segueixes bé les instruccions, et sortirà una masia en volum! Abans de muntar-la, decora-la tant com vulguis (sobretot posa-hi la porta, finestres i teules).

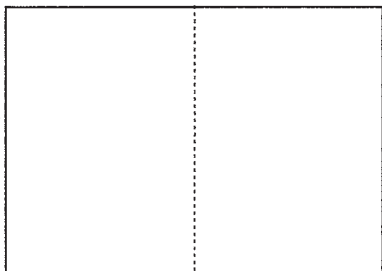

traçar - - - - -

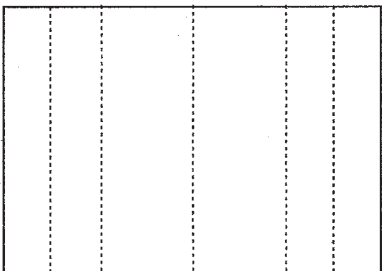
plegar - · - · -

tallar ———

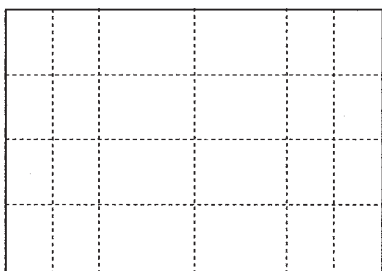
1

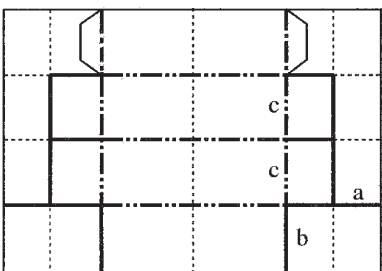
2

3

4

MASIA RETALLABLE
Il·lustració: Adela Sendra

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 6

Les masies

Activitat 3. Vocabulari del treball del camp

A continuació et donem tot un conjunt de paraules pertanyents al vocabulari relacionat amb el treball del camp. Cal que formeu grups de 6 o 7 alumnes. Llegiu les paraules en veu alta i aneu-vos-en explicant el significat. Subratlleu totes les que desconegueu i busqueu-les al diccionari:

Eines, estris i màquines

Aixada, arada, arpiot, mangala, màquina de batre, càvec, cisterna, menjadora, corbella, dalla, destrat, falç, forca, jou, magall, morralet, pioixa, podadora, rampí, rasclet, sedàs, recol·lectora, segadora, sembradora, xapolina.

Vocabulari de l'agricultura

Agricultor, llaurador, camperol, llenyataire, masover, mosso, pagès, pastor, ramader, segador, adob, bancal, canal, collita, conreu, era, feixa, fem, guaret, granja, hort, horta, paller, pallissa, pastura, pou, presa, resclosa, rec, sèquia, rostoll, secà, sembra, sínia, sòl, solc, tanca, terreny, trull, verema.

Accions

Adobar, aplanar, aplegar, arrencar, batre, brostar, cavar, colgar, collir, conrear, cultivar, covar, cremar, criar, ensofrar, estimbar, munyir, esquilar, tondre, xollar, femar, llaurar, mullar, negar, pansir, plantar, recollir, regar, segar, sembrar, veremar.

Hortalisses i cereals

Albergínia, carxofa, civada, all, api, arròs, mongeta, fesol, blat de moro, moresc, bleda, bròquil, ceba, cigró, civada, cogombre, col, coliflor, patata, trumfa, endívia, escarola, espàrrrec, espinac, fava, gra, hortalissa, llegum, llentia, nap, ordi, pastanaga o safanòria, pebre, pebrot, pèsol, rave, sègol, tomàquet, verdura.

Plantes i arbres fruiters

Albercoquer, ametller, avellaner, carabassera (planta), castanyer, cirerer, codonyer, figuera, maduixera (planta), llimoner, mandariner, meloner (planta), morera, noguera, olivera, perera, pomera, prunera, taronger.

Herbes

Alfàbrega, alfals, camamilla, espígol, farigola, fonoll, gespa, herbei, julivert, malva, menta, orenga, romaní.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

estació	producte
hivern	fruita, cereals

Unitat didàctica 6

Les masies

Explica el significat dels refranys i les frases fetes següents:

Agafar el rave per les fulles
Venir de l'hort
Ésser una bleda assolellada
Escarxofar-se
Ésser una figa tova
Petit com un cigró
Arribar i moldre
Anar al gra
Ésser de la ceba
Ésser figues d'un altre paner
Posar el cul com un tomàquet
Posar les peres a quarto
Per pebrots
Assemblar-se com un ou a una castanya
Que si naps, que si cols
S'ha acabat el bròquil

Font: *Cinc mil refranys catalans i frases fetes, populars*. Barcelona, Millà, 1976

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

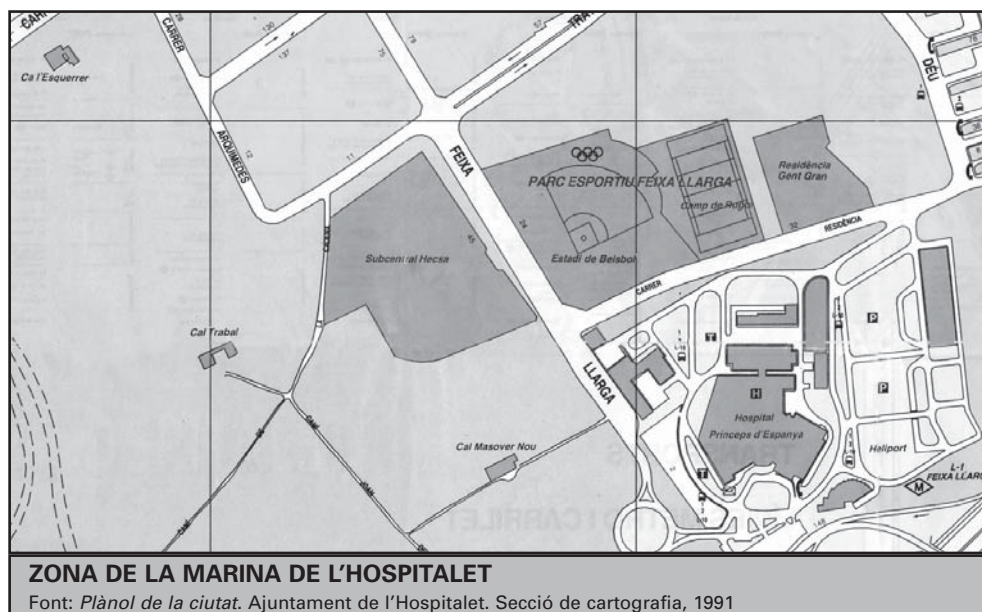
Unitat 23

Unitat didàctica 6

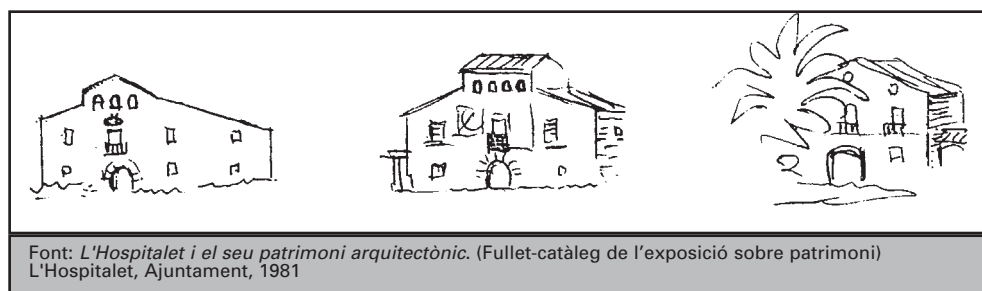
Les masies

Activitat 5. Identificar masies

Us proposem fer una sortida amb els vostres mestres. Es tracta d'observar tres masies: Cal Masover nou, Cal Traval i Ca l'Esquerrer. Podeu agafar el metro (Línia 1, vermella) i baixar a Feixa Llarga. Seguiu aquest plànol.

Identifica les masies i posa'ls el nom a sota de cada dibuix.
Explica si hi has observat canvis. Per a què s'utilitzen actualment?

Per ajudar-te

Encara que hi ha diferents tipus de masies, a l'Hospitalet en podem trobar, principalment, de dos:

- Casa coberta amb teulada de dues vessants, encarada a migdia i amb el

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 6

Les masies

carener perpendicular a la façana.

Sol tenir dos o tres pisos.

A la planta baixa: la cuina, el celler i l'estable. Al primer pis, la sala i les alcoves. Sota la teulada, el graner i les golfes. De vegades, el pis del graner s'aixeca, sobrealçat.

- Casa quadrada amb teulada de quatre vessants. És més senyorial i acostuma a ser de pedra. També té tres pisos i una distribució semblant a l'anterior. De vegades té elements per guaitar o defensar-se.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 6

Les masies

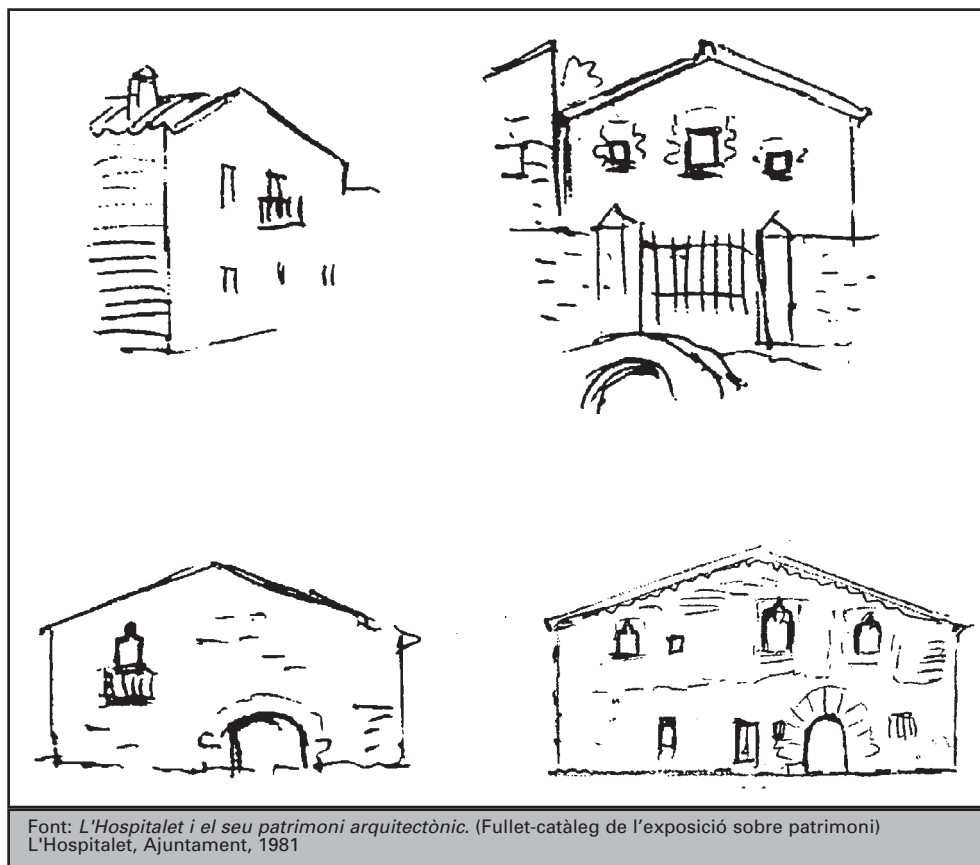
Activitat 6. Les masies del carrer Xipreret

Us proposem una sortida, aquest cop al carrer Xipreret i voltants (vegeu mapa de la Unitat Didàctica 5, activitat 4). Si hi aneu en metro heu de baixar a l'Avinguda del Carrilet (Línia 1, vermella).

El carrer Xipreret, situat al barri vell de la ciutat, ha quedat com a nucli important de l'esforç de conservació del nostre patrimoni. Hi trobem encara masies que ens apropen al temps de l'agricultura.

A continuació trobaràs uns quants dibuixos de cases que formen part d'aquest carrer. Intenta posar el nom corresponent a cadascuna: Can Riera, la Casa dels finestrals gòtics, Can Oliver i Cal Naré.

Actualment, quina activitat hi ha en aquestes cases? Hi viuen famílies?

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 6

Les masies

Activitat 7. L'entorn de les masies

Antigament a l'Hospitalet hi havia moltes masies. N'hi ha que no s'han conservat. D'altres, en canvi, encara hi són, però el paisatge ha canviat molt des de llavors.

- Parleu a classe sobre el significat de «poblament dispers» i «poblament concentrat».
- Observa els dibuixos que hi ha a continuació. Quina masia et sembla que forma part d'un poblament dispers i quina d'un poblament concentrat? Explica les diferències que veus al paisatge dibuixat.
- Pinta les il·lustracions.
- Debateu-ho a classe.

CAN GOTLLA *Antiga carretera del Prat*

Il·lustració: Adela Sendra

CA L'ESQUENA CREMAT *Rambla Marina*

Il·lustració: Adela Sendra

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

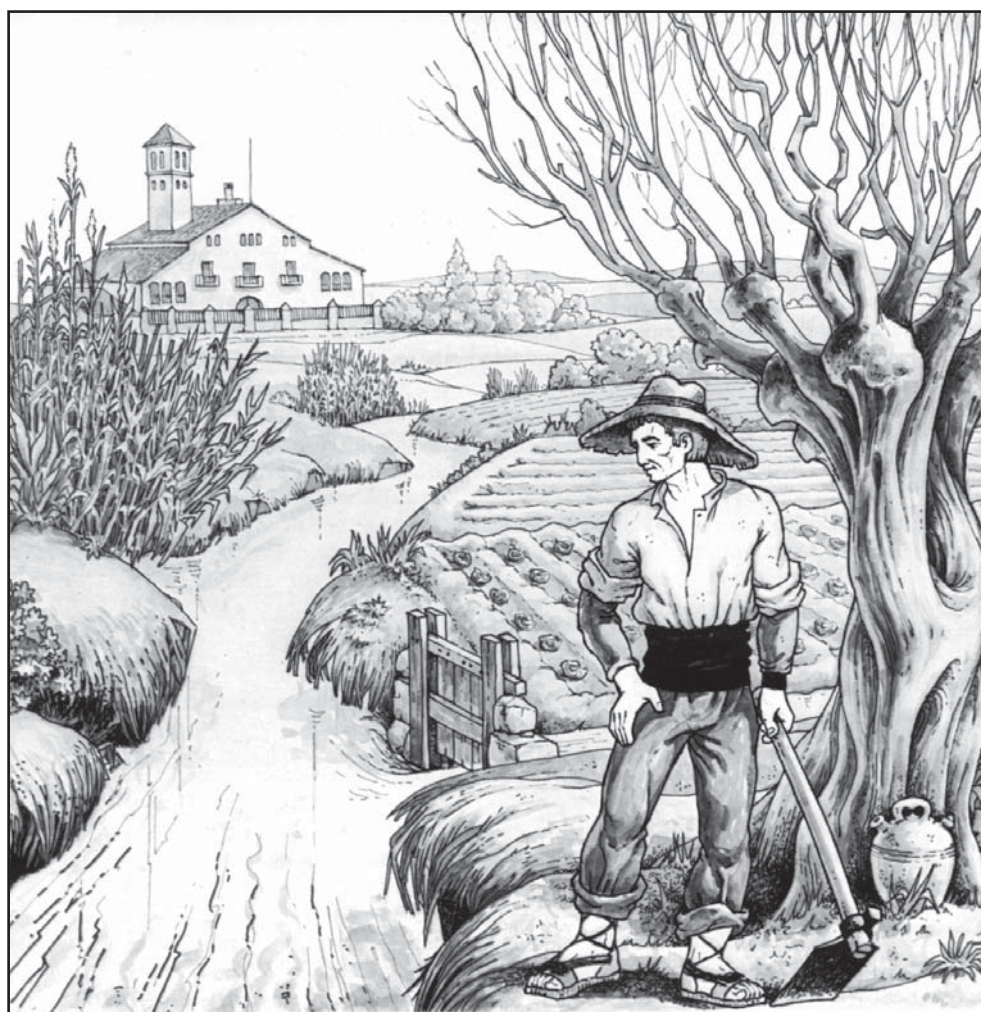
Unitat 22

Unitat 23

Activitat 8.

El canal de la infanta, els conreus i les inundacions

- Explica, en prosa, el contingut d'aquesta estrofa de l'*Auca de l'Hospitalet*. Amplia aquesta explicació després de llegir el text d'ajuda.
- Aquest dibuix correspon a la masia de Cal Pelat i el seu entorn. Descriu el paisatge. On es troba el pagès?

*El canal, d'aigua argentada,
a Marina el seu doll duu.
Cada solc que obri l'arada
prou donarà el mil per u.*

PÀTRIA DEL CÀVEC I L'ARADA

Font: 25 imatges de la Història de l'Hospitalet. L'Hospitalet, Museu d'Història, 1979. p.66

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 6

Les masies

Per ajudar-te

El dia 21 de maig de 1819 fou inaugurat el Reial Canal de la Infanta, pagat per diversos pagesos rics de pobles del Baix Llobregat. La seva aigua va ser molt utilitzada com a força motriu i per regar. Diferents sèquies travessaven l'Hospitalet (la de la feixa Llarga, la de Bellvitge, la de la Fabregada, la del torrent Gornal, la de la riera Blanca).

I aquesta aigua féu augmentar notablement els conreus d'horta, sobretot a la zona de la Marina, on, en temps més antics, havia tingut molta importància el cultiu del cànem, a causa de la gran demanda que tenia per fer veles i cordes per als vaixells. Així, s'hi imposaren les verdures, els farratges, els llegums, els melons. Més endavant, hi van proliferar les carxofes, l'enciam trocadero, la coliflor, els pèsols, les faves, les mongetes, els tomàquets, les albergínies, les escaroles...

Però al nord, a la zona del Samontà, van continuar els conreus de secà (vinyes, garrofers, blat, moresc).

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Una de les catàstrofes que amb més freqüència va haver de suportar la Marina va ser la dels desbordaments del Llobregat. Diu Jaume Codina al seu llibre *Les inundacions del delta del Llobregat* que «sense les riuades el delta no hauria arribat a existir primer, a sobreviure després i a fertilitzar-se finalment, sembrant, però, la mort i la destrucció...»

Cap al 1960, va ser molt important la producció agrícola de la zona del delta del Llobregat, que després es comercialitzava als mercats barcelonins.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 6

Les masies

Activitat 9. Els motius de les cases de pagès

Al món rural, les masies acostumaven a tenir un nom que no era ben bé el cognom del propietari d'aquell moment. Aquest nom, anomenat motiu, podia venir per moltes qüestions: pel cognom familiar, compostos de pre-nom i cognom, característiques físiques o vestimenta, defectes, invalideses, malalties mentals, metàfores, pel caràcter dels membres de la família, maneres de fer o parlar, oficis, feines dels membres de la família, càrrecs polítics, militars, etc.

Uns quants exemples de motius de l'Hospitalet, amb el possible origen, foren:

Ca l'Afortunat	Sempre tenia sort amb les collites
Cal Cabeça	La gent li comprava les llavors que treia de les cabeces
Cal Canari	Li agradava cantar, però ho feia molt malament
Cal Ganso	Sempre anava molt a poc a poc
Cal Nega-mongetes	En regar-les, se li negaven sempre
Cal Pau Bomba	La seva mare, per tal de fer-li omplir el safareig, li deia: «Pau, bomba!»
Cal Polític	El rebesavi havia estat alcalde, es cuidava més de la política que de la casa
Cal Rector	Un avantpassat s'havia disfressat de capellà. Com que era força panxut, la gent li va dir que semblava el rector.

Font: CORNELLES. M. *Els motius de les cases de pagès de l'Hospitalet*. L'Hospitalet, Ajuntament, Dinàmica Educativa, 1990 (Quaderns Urbans; 5)
MARCE, M. *Cop d'ull als motius de l'Hospitalet*. L'Hospitalet, Ateneu de Cultura Popular, 1991

D'aquestes altres masies, investiga el possible origen del seu mot. Encara existeixen, però... a quins carrers estan? Quin ús se'n fa actualment?

Ca l'Esquena Cremat _____

Cal Borni _____

Cal Famadas _____

A continuació et donem altres motius. Escull-ne un i inventa una petita història que expliqui d'on podria venir

Cal Passa-el-riu

Cal Matagats

Cal Cul de goma

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 10. Buscar una masia als diaris

Habitualment els diaris no parlen de masies. Però al mes de juliol de 1997 aparegué publicada una informació sobre la masia de Can Rigalt. Sabries explicar quina? Busca tots els retalls de premsa local (El Tot, El Mercat, Aquí, Diari de l'Hospitalet) que parlin d'aquest fet. Pots anar a la biblioteca del teu barri.

CAN RIGALT

Font: *El Mercat de l'Hospitalet*, núm.60, p.1

Te'n donem alguna pista!!

Aquest esdeveniment es va produir dins la setmana del 10 al 16 de juliol de 1997. Hi va estar present l'alcalde de la ciutat. S'hi va signar el document de compra d'aquesta masia. Hi volaran moltes pilotes.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 7

El transport d'ahir, els carros

A l'Hospitalet, fins als darrers anys cinquanta no es van començar a arraconar del tot els carruatges menats per animals. Però el canvi va ser tan ràpid que també se n'ha perdut el record amb molta rapidesa: l'augment del poder adquisitiu va fer que els camions i les camionetes, entre d'altres, substituïssin molt de pressa els antics mitjans. Amb aquesta unitat volem que els nens i les nenes coneguin el valor que els vehicles de tracció animal van tenir per a les persones que vivien a la ciutat, no fa pas massa anys.

CONTINGUTS

Fets i conceptes

- Petita història del carro.
- Els animals de bast
- Els carros a l'Hospitalet. Diferents tipus de carros.
- La roda, el carro i les parts d'un carro.

Procediments

- Recull d'informació oral de records personals de la gent gran.
- Realització d'exercicis de simulació.
- Consulta d'enciclopèdies i diccionaris.
- Comprensió de refranys, frases fetes i un poema.
- Dibuix a partir d'il·lustracions.
- Lectura d'imatges.
- Treball de comprensió amb textos adaptats.

Actituds i valors

- Estima per la manera de viure dels avantpassats.
- Interès per conèixer costums del passat.
- Valorar els animals de bast i l'ajut que han representat, durant molts anys, per a la gent dels pobles.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Conèixer la història dels carros.
- Conèixer la utilitat dels carros i els animals de bast al passat.
- Conèixer diferents tipus de carros i deduir-ne la utilitat concreta.
- Conèixer les parts d'un carro.
- Saber interpretar un poema, refranys i frases fetes.
- Comprensió de la transformació de la ciutat.

ACTIVITATS

Activitats d'avaluació inicial

- Observar, amb tots els alumnes, dibuixos, fotografies i gravats de fa més de cinquanta anys. Remarcar la gran quantitat d'animals de càrrega i carros que hi veiem. Com es devia fer el transport? Per què, si ja es coneixien els camions, molta gent encara utilitzava el carro?
- Quins animals s'utilitzaven? Com eren aquests animals?
- Els carreters i els traginers. Qui fabricava els carros? Com ho devien fer? I el transport de viatgers, com es feia? Recordar pel·lícules, llibres, etc, on surtin carros.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 7

El transport d'ahir, els carros

Activitats d'aprenentatge

- Lectura i comprensió d'un text sobre la història del carro. Saber distingir entre diverses frases relacionades amb el contingut del text, les veritables de les falses.
- Analitzar el paper de la roda i el carro a través de l'observació directa i indirecta.
- Conèixer les parts del carro a través de l'observació d'una il·lustració.
- Coneixement del paper del carro a l'Hospitalet. Diferents tipus de carro: utilitat de cadascun al passat, correspondència amb el present.
- Comprensió i anàlisi de refranys i frases fetes sobre carros, bèsties i traguers.
- Coneixement i comprensió del vocabulari referit als animals de bast.
- Comentari d'un poema en què el carro fa d'enllaç entre el passat i el present.

ACTIVITATS D'AQUESTA UNITAT

1. Història del carro
2. Fem recerca! La roda i el carro
3. Les parts d'un carro
4. El carro a l'Hospitalet
5. Classes de carros
6. Refranys i frases fetes sobre carros, bèsties i traguers
7. Els animals de bast
8. Analitzem un poema: *L'home del carro*

BIBLIOGRAFIA

MORALES, R. *Coses de l'Hospitalet*. L'Hospitalet, Ateneu de Cultura Popular, 1990 (La Medusa; 4)

CASANOVA, E., L. J. EZQUERRO, I. GONZÀLEZ. *Temps de carros* [catàleg de l'exposició]. L'Hospitalet, Museu, 1994

FONS DE CONSULTA I RECURSOS

«L'Hospitalet pla a pla». En: *L'Hospitalet és Escola*. L'Hospitalet, CEL'H; Casalet, 1998

BABEL'H: Base de dades Bibliogràfica d'Estudis locals de l'Hospitalet, Servei d'atenció i consulta, Centre d'Estudis de l'Hospitalet (CEL'H)

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 1. Història del carro

Llegeix amb atenció aquest text i indica, utilitzant el requadre, si són veritables (v) o bé falses (f) les afirmacions següents:

- ☐ Als temps de la Prehistòria es va descobrir la roda
- ☐ Un dels primers pobles que va utilitzar la roda va ser el romà
- ☐ A l'Edat Mitjana les carreteres eren plenes de carros
- ☐ A l'Època Moderna els carros tenien tres rodes i se'ls anomenava tricicles

Per ajudar-te

Història del carro

Ja en temps de la Prehistòria es descobrí que es podien transportar coses fent rodolar dos o més troncs. Més endavant aquest sistema es perfeccionà amb l'aparició de la roda.

Dues rodes connectades entre elles per un eix van donar pas al carro.

Des d'aquell moment el carro va ser utilitzat pels egipcis, els grecs i els romans, entre d'altres pobles, tant com a mitjà de transport com per a les guerres.

El carro va arribar a Catalunya gràcies als romans, a l'Edat Antiga. S'utilitzava per fer transports i també per fer viatges

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

(fins i tot hi havia carros luxosos).

A l'Edat Mitjana els camins es van malmetre. En conseqüència, s'utilitzaven menys carros. A més, hi havia molts atracaments. Però sí que es feien servir encara per a les feines del camp i el transport de productes (del camp, llenya, etc). Eren molt senzills i incòmodes.

A l'època moderna van millorar les condicions de vida. Es tornà a utilitzar el carro per viatjar, que ara tenia quatre rodes (així era més difícil que bolqués).

Als segles XIX i XX hi havia molts tipus de carros; cadascun servia per a una feina diferent.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

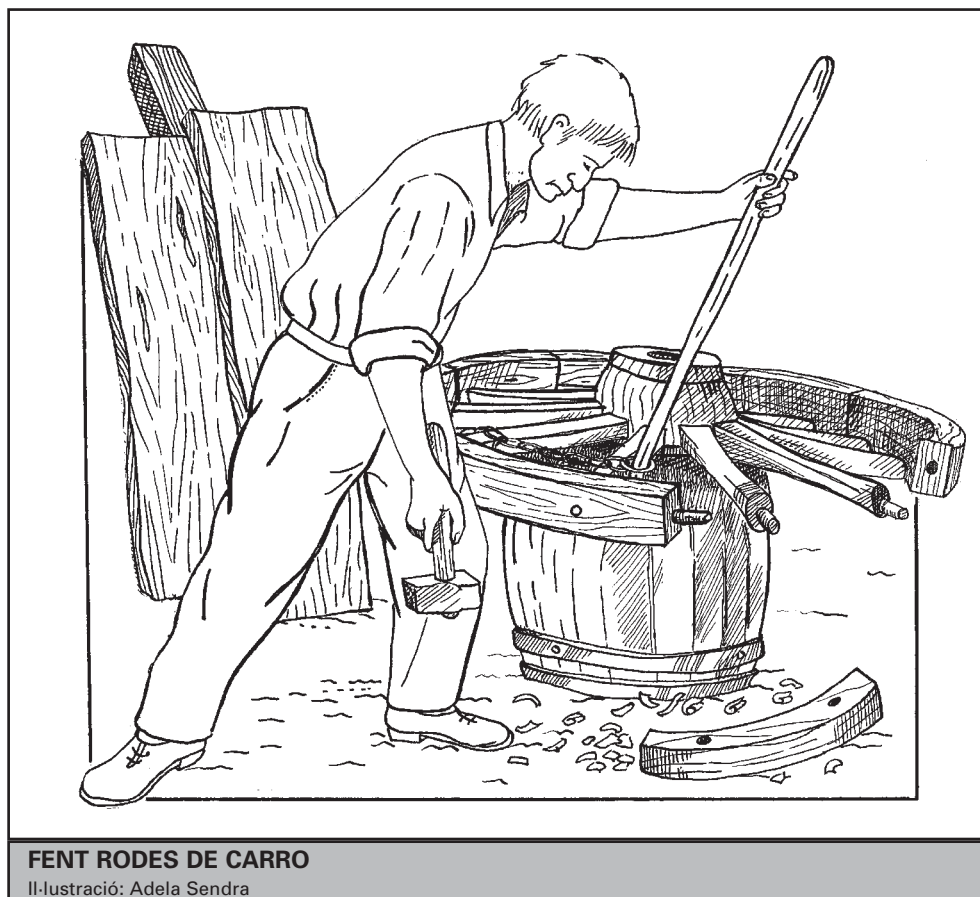
Unitat 22

Unitat 23

Activitat 2. Fem recerca! La roda i el carro

Es tracta que facis una mica de recerca i realitzar les activitats següents:

- El carro va ser una aplicació pràctica de la roda. Busca informació sobre el descobriment de la roda i les seves aplicacions.

FENT RODES DE CARRO

Il·lustració: Adela Sendra

- Observa els objectes del teu entorn que utilitzen un tipus o altre de roda. Fes-ne una llista. Comenta la importància que ha pogut tenir per al desenvolupament humà, l'invent de la roda.
- Busca fotografies o dibuixos de llocs on encara s'utilitzi el carro amb alguna finalitat: treball, transport, turística... Enganxa-les al full i fes-ne un petit comentari al peu. Quins motius poden fer que s'utilitzi encara el carro a molts indrets?
- És possible que, en un futur no massa llunyà, tot el nostre planeta disposi de vehicles automòbils i es bandegi de forma definitiva la tracció animal? Debateu el tema a classe: avantatges, inconvenients i necessitat dels diferents avenços tecnològics.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 7

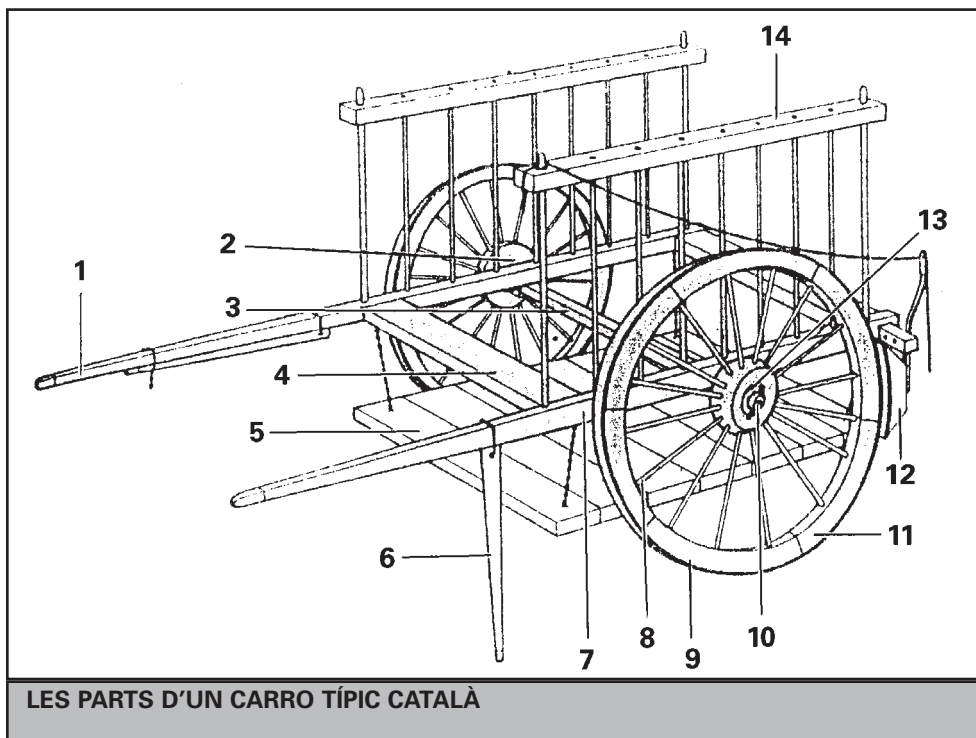
El transport d'ahir, els carros

Activitat 3. Les parts d'un carro

Als noms de les diferents parts del carro que et donem a continuació busca'ls el lloc corresponent al dibuix.

1 Tirador o vora	2 Botó	3 Fusell
4 Capçal anterior	5 Plataforma	6 Descans
7 Braç mestre	8 Raig	9 Llanda
10 Màneg	11 Corba de roda	12 Fre
13 Boixa	14 Barana	

Pinta de color vermell el botó i el fusell, de color marró els raigs i la llanda i de color verd la plataforma i el braç mestre. Explica per a què serveix cadascuna de les parts que has pintat. Si et cal, utilitza el diccionari.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

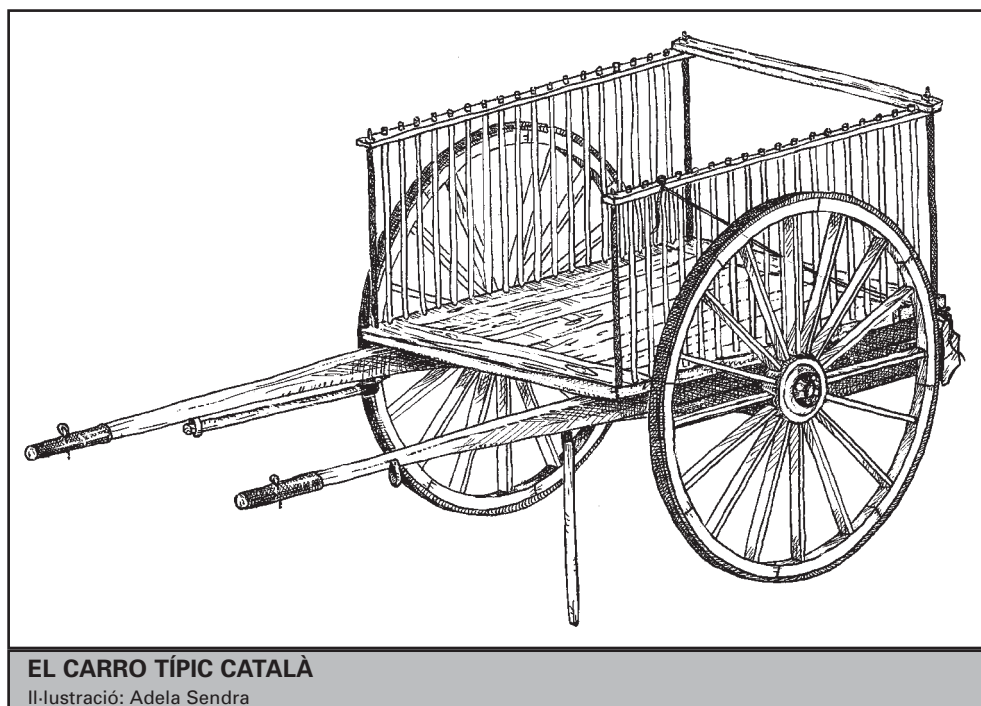
Unitat 22

Unitat 23

Activitat 4. El carro a l'Hospitalet

Per què creus que, tot i que s'havia inventat l'automòbil molts anys abans, fins a mitjan segle encara s'utilitzaven molts carros a l'Hospitalet?

Elaboreu, en petit grup, una breu enquesta (quatre o cinc grans preguntes) sobre els records que diferents persones tenen de la utilització d'algun tipus de carro. Podeu preguntar per a què es feien servir, quin tipus de bèsties tiraven els carros, com s'havien de cuidar aquests animals. Poseu en comú les respostes i redacteu-ne unes conclusions generals.

Per ajudar-te

A l'Hospitalet, al segle passat hi havia tres o quatre carreters que tenien el taller al carrer Major. El carro més comú a la nostra ciutat era descobert, tot i que, a zones on les persones es dedicaven de ple a l'agricultura, era més comú cobert.

Fins fa 40 anys encara hi havia carros a l'Hospitalet, ja que les camionetes, els tractors i els camions foren durant molt temps difícils de comprar... no hi havia diners!

Més endavant, aquesta situació va començar a canviar, i cada vegada més persones van poder accedir a un altre mitjà de transport.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 7

El transport d'ahir, els carros

Activitat 5. Classes de carros

Hi ha moltes classes de carros, aquí tens el nom d'uns quants. Retalla aquestes petites explicacions i enganxa-les sota del dibuix corresponent.

El **carro pipa** anava proveït d'una gran bóta ovalada i, si bé antigament havia servit per al transport de vi, més endavant serviria per buidar els pous negres de les vaqueries i les latrines.

El **carro de la bóta**, com el coneixia la mainada, era semblant a l'anterior, i s'usava per regar els carrers, dur aigua a les obres, etc.

El **carro pla** era destinat al transport industrial. Fins i tot se l'havia anomenat "camió pla", ja que era molt gran. Sobretot es destinava al transport industrial.

El **carro-escombra** s'emprava per netejar els carrers amples. La brossa era empenya cap a la vorera per ser recollida per una colla que seguia el carro.

La **tartana** es dedicava al transport de persones. Era un carro propi de gent benestant, cobert amb vela i amb dos bancs laterals. L'origen del mot tartana era el d'una embarcació de pesca, i sembla que prové de l'onomatopeia del crit d'una au caçadora.

El **carretó o carret de mà** era per repartir, porta a porta, les comandes dels carboners, adroguers i altres comerciants a la menuda o bé per al trasllat de material per als tallers. El conduïa un peó o aprenent. Tenia una variant, el carretó de molles, que podia transportar mercaderies més fràgils, per a l'ús de picapedrers, rajolers, etc. Algunes variants d'aquests carretons encara s'utilitzen avui.

Imagina't que vius a començament de segle i que, amb uns diners heretats, decideixes comprar un carro. Quin és el que t'agrada més i quin comparies? Raona'n el perquè i explica quina seria la teva vida, necessitats, ofici...

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 7

El transport d'ahir, els carros

Il·lustració: Adela Sendra

Enganxa aquí el nom del carro i l'explicació que creus que corresponen a aquesta il·lustració:

Utilitza aquest requadre per dibuixar o enganxar una fotografia del vehicle que actualment fa la funció d'aquest carro

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

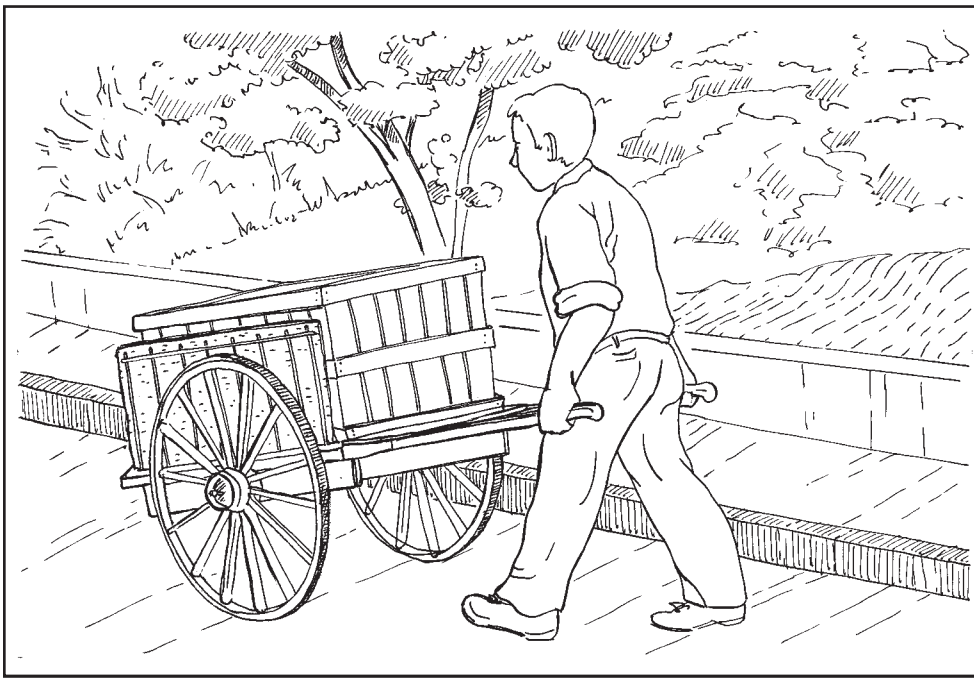
Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 7

El transport d'ahir, els carros

Il·lustració: Adela Sendra

Enganxa aquí el nom del carro i l'explicació que creus que corresponen a aquesta il·lustració:

Utilitza aquest requadre per dibuixar o enganxar una fotografia del vehicle que actualment fa la funció d'aquest carro

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

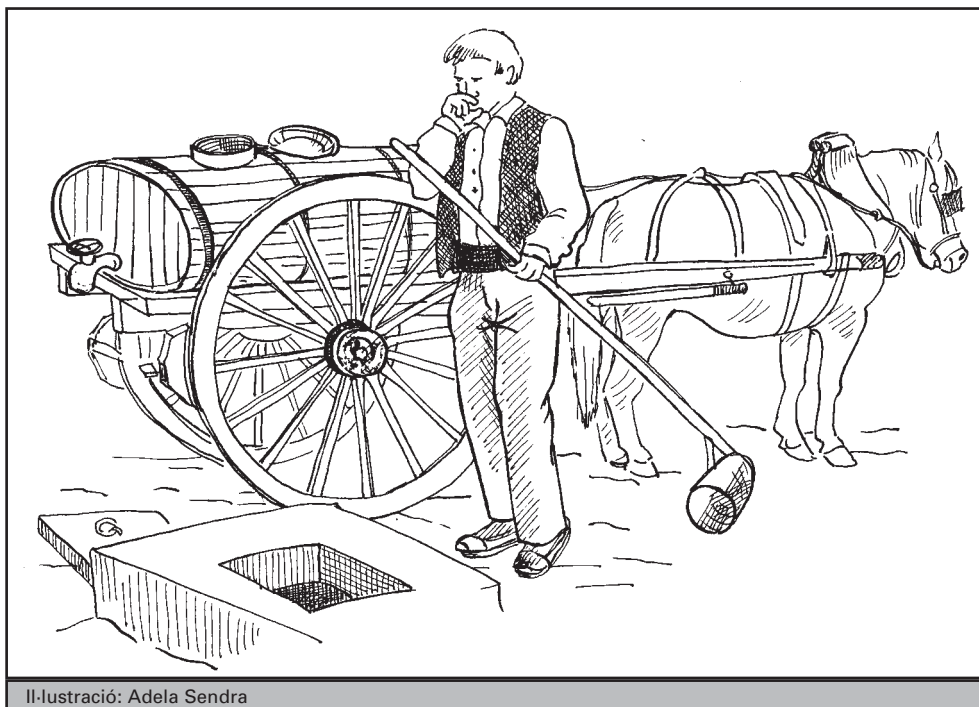
Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 7

El transport d'ahir, els carros

Il·lustració: Adela Sendra

Enganxa aquí el nom del carro i l'explicació que creus que corresponen a aquesta il·lustració:

Utilitza aquest requadre per dibuixar o enganxar una fotografia del vehicle que actualment fa la funció d'aquest carro

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

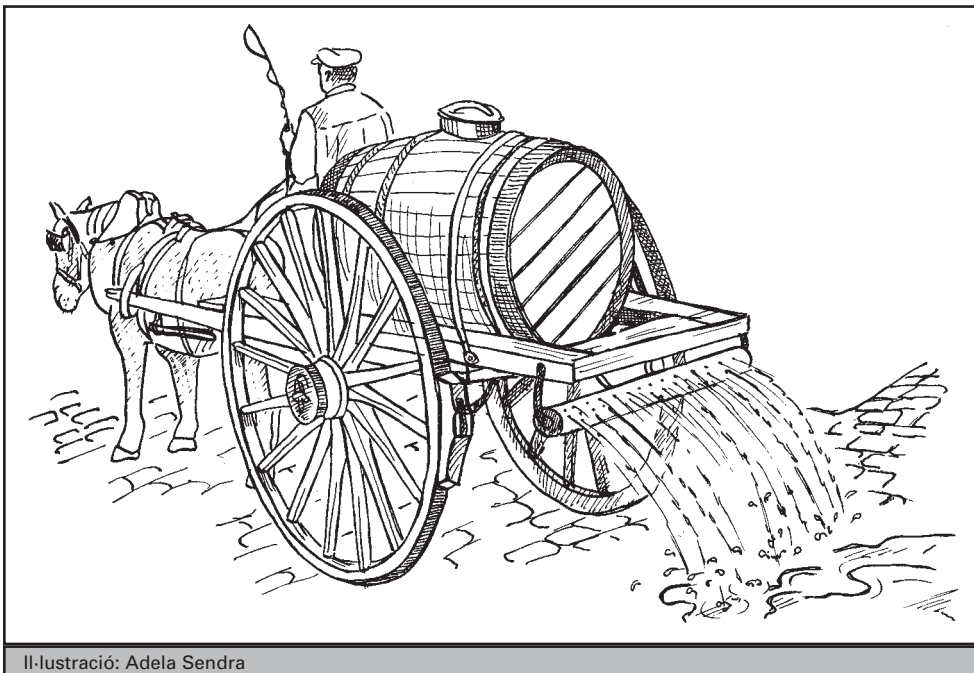
Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 7

El transport d'ahir, els carros

Enganxa aquí el nom del carro i l'explicació que creus que corresponen a aquesta il·lustració:

Utilitza aquest requadre per dibuixar o enganxar una fotografia del vehicle que actualment fa la funció d'aquest carro

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

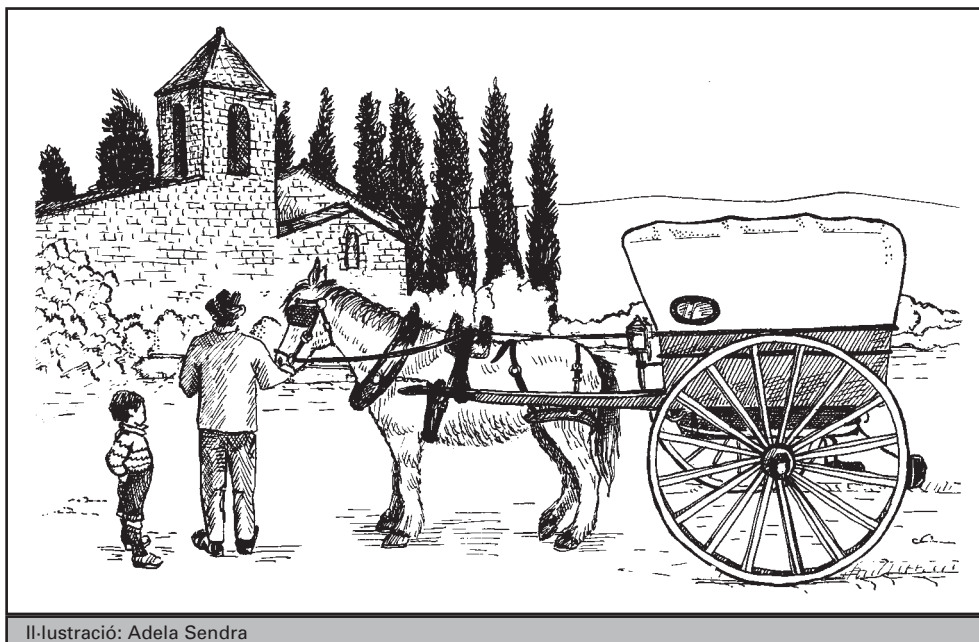
Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 7

El transport d'ahir, els carros

Il·lustració: Adela Sendra

Enganxa aquí el nom del carro i l'explicació que creus que corresponen a aquesta il·lustració:

Utilitza aquest requadre per dibuixar o enganxar una fotografia del vehicle que actualment fa la funció d'aquest carro

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 7

El transport d'ahir, els carros

Il·lustració: Adela Sendra

Enganxa aquí el nom del carro i l'explicació que creus que corresponen a aquesta il·lustració:

Utilitza aquest requadre per dibuixar o enganxar una fotografia del vehicle que actualment fa la funció d'aquest carro

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 6.

Refransys i frases fetes sobre carros, bèsties i traginers

Repartiu-vos per grups i escriviu un conte breu que tingui com a títol un dels refransys següents. Després feu-ne una lectura i valoreu entre tots el sentit que cada grup ha donat al refrany escollit.

- Pota sense ferradura fa mal i no dura.
- Val més dir arri que tirar el carro.
- Encara és viva l'haca, però molt flaca.
- Qui no té càvec es pot servir d'un ase.
- Val més anar malament a cavall que bé a peu.
- Deixar-les anar com els ases els pets.
- Carregat com un ruc.
- Sella d'or no fa el cavaller millor.
- No diguis ase a ningú que no ho sigui més que tu.
- Brams d'ase no pugen al cel.
- Bèstia parada, pinso no guanya.

Completa cada oració amb la frase feta que et sembli més adient:

- pujar al carro
- tirar el carro
- aguantar que passin carros i tartanes
- torçar-se el carro

En Joan opina que el que volen molts polítics és _____ i enriquir-se.

Si la Maria no _____ el negoci no anirà endavant, ja que ella és la més capacitada per dirigir-lo.

Caldrà resistir, _____ i esperar temps millors.

Tinc molts projectes, això si no se'm _____ és clar.

Uneix amb una línia cada principi de refrany amb el final que li correspon:

Mentre hi hagi rucs...	... per comprar-li la palla
Qui el carro unta...	... temps fa que s'havia d'adobar
No t'agradi carreter...	... altres aniran a cavall
Carro que es trenca en camí pla...	... que no hagi bolcat mai
No venguis el ruc...	... les seves bèsties ajuda

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 7

El transport d'ahir, els carros

Activitat 7. Els animals de bast

Per tirar els carros s'utilitzaven diferents animals. A aquests animals se'ls anomenava «animals de bast».

Explica tot el que sàpigués dels animals de bast

Busca al diccionari les paraules «bast», «albarda» i «frener». Escriu-ne el significat

Relaciona els animals de bast següents amb el seu significat:

mul/mula	bèstia de càrrega
matxo	cavall petit, vigorós i fort
somera	fill d'ase i euga
haca	fill d'un cavall i una somera
haveria	femella de l'ase o castanyoleta

Escriu un text breu on surtin un animal de bast, un carreter i un tragner

Activitat 8. Analitzem un poema: *L'home del carro*

L'home del carro

Són quarts de vuit del matí.
El dia just s'esbadalla.
L'home va damunt del carro
i la boira l'acompanya.

Els que foren camps gemats
ara són munts de deixalles,
blocs de ciment enlairats
occiren totes les prades.

L'home del carro, dempeus,
té un xic trista la mirada:
recorda el temps que visqué
lluminoses matinades.

El seu carro és el darrer
dels estols que abans passaven
per anar a segar l'alfals
enveja de les maragdes.

Recorda els pins i la font
de l'ermita solitària
amb la Verge Camperola
Madona del Bell-Viatge.

El temps que no tornarà
el duu arrelat a l'ànima
i el fogar dels sentiments
s'arbora de vives flames.

Dins la boira del matí
el cavall tiba i avança
per un laberint de blocs
escampats com una taca.

L'home del carro es difon
engolit dins de la xarxa,
enyoradís de la pau
de les albaides llunyanes.

Ramon Fernández i Jurado

Assenyala amb una creu les frases que creguis que parlen amb més exactitud del poema.

- ☐ un home va en un carro molt content perquè surt el sol.
- ☐ surt el sol, hi ha boira, i un home en un carro va a treballar
- ☐ l'home del carro observa els blocs de pisos i desitja comprar-ne un
- ☐ l'home del carro enyora un passat més tranquil i està trist
- ☐ l'home del carro recorda amb il·lusió el soroll dels cotxes

En aquest poema s'endevinen els canvis que ha sofert un poble en deixar de ser agrícola. Tots els canvis tenen aspectes positius i negatius. Escriu-ne tres avantatges i tres inconvenients.

A quin barri s'està referint aquest poema?

Fes un dibuix inspirant-te en el poema.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 8

Estudi de la història d'un carrer: la Rambla Just Oliveras

Aquesta unitat intenta ser un exemple d'estudi d'uns quants aspectes de la història d'un carrer significatiu del barri o la ciutat. En aquest cas hem escollit la Rambla per la seva dimensió com a lloc de trobada i comunicació, no només de la gent del barri Centre, sinó dels diferents barris de la ciutat.

CONTINGUTS

Fets i conceptes

- Localització de la Rambla.
- L'Hospitalet de 1715. Abans de la Rambla.
- L'Hospitalet de 1875. L'arribada del tren.
- Els eixamples. El del Mercat i el de la Rambla.
- Evolució de la Rambla.
- Tipologia de les construccions.
- La Rambla actualment.

Procediments

- Observació i utilització de plànols.
- Utilització de diferents fonts d'informació.
- Formulació d'hipòtesis.
- Observació de fotografies.
- Observació directa a través d'un recorregut.
- Resolució de qüestionaris.
- Realització d'exposicions.
- Dibuixar com a complement de l'observació directa.

Actituds i valors

- Valoració, respecte i estima pel patrimoni urbà.
- Hàbit d'observació.
- Comportament correcte quan es realitza una sortida en grup.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Localitzar el nucli de la vila vella i saber els noms dels carrers que el limitaven.
- Conèixer les causes del creixement demogràfic de la població a principi de segle.
- Definir els eixamples i conèixer els del Mercat i la Rambla.
- Conèixer la història de la Rambla.
- Distingir edificis o ornaments de la Rambla.
- Conèixer la Rambla actual.

ACTIVITATS

Activitats d'avaluació inicial

Farem una conversa inicial amb els/les alumnes per esbrinar què coneixen de la Rambla de l'Hospitalet. Situem el tema a través de les qüestions: si han anat mai a la Rambla; si hi ha parada de metro; si tots els pobles tenen Rambla; què vol dir «rambla»...

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 8

Estudi de la història d'un carrer: la Rambla Just Oliveras

Activitats d'aprenentatge

- Treballar el mapa de 1715 del primitiu nucli urbà i els carrers que el limitaven. Localització d'algun edifici representatiu d'aquesta època: Can Tres, església...
- Treballar el mapa de 1875. Comprensió d'un text de l'arribada del tren
- Reconèixer al mapa de 1923 els eixamples del Mercat i la Rambla
- Entendre el creixement de la població lligat als eixamples a partir de la comprensió d'un text.
- Anàlisi de l'evolució històrica de la Rambla a partir de diverses fotografies i un text.
- Observació directa de la Rambla actual a partir de la proposta d'un recorregut.
- Anàlisi descriptiva d'alguns edificis i escultures de la Rambla.

Activitats d'avaluació final

- Definició del terme «eixample». Deducció de la seva influència en el model urbanístic.
- Decorar la classe fent una exposició de dibuixos de la Rambla realitzats pels alumnes.

ACTIVITATS D'AQUESTA UNITAT

1. Quan no teníem la Rambla
2. L'arribada del tren
3. L'eixample del Mercat i el de la Rambla
4. Evolució de la Rambla
5. Un recorregut per la Rambla

BIBLIOGRAFIA

CASAS, J. *L'Hospitalet, un passeig per la història*. L'Hospitalet, Ajuntament, 1985

COMAS, P., HERNÁNDEZ. *Tinter. Ciències Socials*. Barcelona, Teide, 1990 (Quaderns Graó. Quadern de l'alumne; 5)

MARCÈ F. «Evocació de la Rambla». En: *Papers de Ciutat*. núm.1, (desembre 1979) p.23-30

Història de l'Hospitalet. Una síntesi del passat... Barcelona, Publ. Abadía Montserrat; CEL'H; Ajuntament de l'Hospitalet, 1997

FONS DE CONSULTA I RECURSOS

«L'Hospitalet pla a pla». En: *L'Hospitalet és Escola*. L'Hospitalet, CEL'H; Casalet, 1998

BABEL'H: Base de dades Bibliogràfica d'Estudis locals de l'Hospitalet, Servei d'atenció i consulta, Centre d'Estudis de l'Hospitalet (CEL'H)

Unitat didàctica 8

Estudi de la història d'un carrer: la Rambla Just Oliveras

Activitat 1. Quan no teníem la Rambla

Observa aquest mapa de 1715. A la dreta, una mica apartada, hi ha una masia molt gran. Se'n deia Can Tres. Allà vivia la família Oliveras. Més endavant, la Rambla passarà pels terrenys de Can Tres, justament pel camí de davant de la casa (es veu a la fotografia).

A la Unitat Didàctica 5 ja vas treballar la vila vella. Segur que ara pots trobar i pintar (amb retoladors) els següents carrers: Riera de l'Escorxador, Major, Riera de la Creu, Sant Joan. Una pista: aquests carrers emmarquen totes les cases.

També amb retoladors, pinta la masia de Can Tres i l'església.

Ara, amb llapis de colors, acaba de pintar tot el mapa. Intenta que els colors siguin molt aproximats a la realitat. Així podràs fer-te una idea de com era el paisatge de l'Hospitalet d'aquella època.

L'HOSPITALET 1715

Font: Museu de l'Hospitalet. Realització de Valentí Julià, segons projecte de Francesc Marcé

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 8

Estudi de la història d'un carrer: la Rambla Just Oliveras

CAN TRES

Font: AL'H (AH)

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 8

Estudi de la història d'un carrer: la Rambla Just Oliveras

Activitat 2. L'arribada del tren

En aquest mapa de l'Hospitalet de 1875 pots veure que ja apareix la via del tren i l'estació. Pinta-les.

Pinta d'un color la via del tren i l'estació, i d'un altre color el camí per on els habitants del poble devien anar per arribar-hi (carrer Riera de la Creu).

L'HOSPITALET 1875

Font: Valentí Julià a partir d'un projecte de Francesc Marcé. Museu de l'Hospitalet.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 8

Estudi de la història d'un carrer: la Rambla Just Oliveras

Per a les persones que vivien a l'Hospitalet, l'arribada del tren va ser molt important. Explica en quatre o cinc línies per què era tant important.

L'ANTIGA ESTACIÓ DE TREN AL CAPDAMUNT DE LA RAMBLA

Font: AL'H (AH)

Per ajudar-te

El tren va arribar a l'Hospitalet el 1854. La primera estació de tren es va fer al capdamunt del que després seria la Rambla. Tenia una sola línia, la de Vilafranca. El 1855 s'hi va fer una doble via. Els trens eren de vapor. Actualment aquesta estació és molt important: té 11 vies amb andana i 5

Unitat didàctica 8

Estudi de la història d'un carrer: la Rambla Just Oliveras

de maniobres. Hi neixen tres línies: la que va a Blanes, la que va a Vic i Puigcerdà i la que va a Manresa. El 1977 es va inaugurar una nova estació a Bellvitge. Hi passen dues línies, la de Sant Vicenç de Calders i la de l'Aeroport.

EL BAIXADOR AMB EL PONT QUE UNEIX ELS BARRIS DE BELLVITGE I EL GORNAL

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 8

Estudi de la història d'un carrer: la Rambla Just Oliveras

Activitat 3. L'Eixample del Mercat i el de la Rambla

Observa aquest mapa de 1923 i llegeix el text d'ajut. Després fes les següents activitats:

- Pinta de color blau l'eixample del mercat.
- Pinta de color verd l'eixample de la Rambla.
- Localitza l'Ajuntament.
- Explica breument per què creus que va créixer tant la població.

L'HOSPITALET 1923

Font: Museu de l'Hospitalet. Realització de Valentí Julià segons projecte de Francesc Marcé

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Per ajudar-te

Fa uns 150 anys, vivien a l'Hospitalet al voltant d'unes 2.000 persones en uns 400 habitatges, repartides entre el petit nucli urbà de la vila vella i les cases de pagès disperses per tot el territori. Al cap de pocs anys aquesta població va començar a créixer, i la vila vella es va fer petita.

S'hagueren de fer nous carrers per acollir aquest creixement. A l'obertura i construcció d'aquests nous carrers se'ls anomenava «eixamples» perquè el que fan és eixamplar —fer més gran— el nucli urbà.

El primer eixample de l'Hospitalet fou el del Mercat, l'any 1833. Estava format pels carrers: Rossend Arús, Príncep de Bergara, Sant Roc, Josep Prats, Passatge del Mercat, Provença i Josep Maria de Sagarra.

El segon eixample fou el de la Rambla, l'any 1907. A més de la Rambla, estava format pels carrers: Barcelona, Tarragona, Lleida i Girona.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 8

Estudi de la història d'un carrer: la Rambla Just Oliveras

En aquesta època a la nostra ciutat es creen moltes indústries, que ofereixen molts llocs de treball. Aquest és un dels motius pels quals comença a venir-hi molta gent de fora.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 8

Estudi de la història d'un carrer: la Rambla Just Oliveras

Activitat 4. Evolució de la Rambla

A continuació tens quatre fotografies que marquen l'evolució de la Rambla. Compara-les i explica tots els canvis que hi ha hagut, mica en mica, fins avui.

Escolta la cançó *Estiu a la Rambla* del disc compacte *Cançons dels Tocaboires*.

LA RAMBLA JUST OLIVERAS, ENTRE EL 1907 I L'ACTUALITAT

Font: *El Tot l'Hospitalet*; AL'H (AH); CEL'H

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 8

Estudi de la història d'un carrer: la Rambla Just Oliveras

Per ajudar-te

Al principi, a la Rambla hi anaren a viure pagesos rics, que deixaven les masies perquè preferien gaudir dels avantatges de viure en un lloc més urbanitzat. També algun propietari de les noves indústries que, poc a poc, s'anaven instal·lant a l'Hospitalet.

Amb els anys, aquestes cases es van anar substituint per blocs de pisos. Actualment encara podem trobar alguna d'aquestes casetes enmig de les noves construccions. També hi ha botigues, bars, restaurants, entitats bancàries, l'ambulatori, el cinema, l'entitat Centre Catòlic i molts d'altres serveis.

Ens és molt fàcil arribar a la Rambla: podem fer-ho amb el tren, amb metro o amb autobús. També amb el nostre cotxe o caminant! Ara la Rambla Just Oliveras es troba amb la Rambla Marina. Els veïns i veïnes poden anar del barri de Bellvitge al barri del Centre (o a l'inrevés) fent una passejada per un sol i únic passeig!

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 5. Un recorregut per la Rambla

En aquesta sortida haureu d'anar observant tot un seguit de coses. A mesura que anireu observant, haureu d'anar contestant les preguntes. A banda, al llarg de tot el recorregut haureu d'anar comptant:

- els bars i els restaurants
- les entitats bancàries
- els comerços i les botigues (cal que, a més de comptar-los, anoteu de què són)
- els blocs de pisos moderns
- les cases baixes antigues
- d'altres serveis (digueu quins són)

Sortida

Sortint del metro

Heu d'agafar el metro (Línia 1) i baixar a la parada «Avinguda Carrilet» (sortida Enric Prat de la Riba). En sortir, trobareu a banda esquerra un quiosc i un edifici molt antic. És el Casino del Centre.

- De quin any és l'edifici? (està indicat a la façana)
- El Casino, que és una entitat, amb qui comparteix l'edifici? Digues-ne el nom i què creus que s'hi ensenya.

Pugem per la Rambla

Caminem fins a arribar al carrer Barcelona. En aquest tros de Rambla s'hi han fet obres fa poc. Abans no hi havia passeig, sinó carretera. Travesseu el carrer. Hi trobareu una font.

- Com és? Descriu-la.
- A qui està dedicada?

Ens situem a la vorera de la dreta

Hi ha un cinema

- Com es diu?
- Quantes sales de projecció té?

Seguim pujant

Abans d'arribar al carrer Tarragona

- Hi ha algun altre edifici d'una entitat o associació? Com es diu?
- Quines activitats s'hi fan?
- Té bar?

Més amunt trobareu l'ambulatori

- Per a què serveix un ambulatori?
- Explica breument com és l'edifici
- Té accés per a minusvàlids?
- Té servei d'urgències?
- Hi ha entrada i sortida per a les ambulàncies?

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 8

Estudi de la història d'un carrer: la Rambla Just Oliveras

Pugeu fins dalt de tot de la Rambla, cantonada amb l'avinguda Josep Tarradellas. Travessant aquesta avinguda, accedireu a l'estació del tren. Entreu-hi i contesteu:

- Hi ha sala d'espera? I servei de bar?
- Hi ha gaires andanes? I vies?
- Hi ha moviment de gent?
- Quin barri hi ha a l'altra banda de les vies? Fixa't en el pont que les travessa. Com és?
- Sortint de l'estació, hi ha alguna sortida de metro? Hi està lluny o a prop? Com es diu?

Baixem la Rambla

Sítueu-vos a l'altra vorera del carrer. Observeu-ne els números 77-79. Són unes casetes anomenades «cases barates». Són construïdes als anys 1914-1915. Es van fer com a exemple a seguir per totes les cases de la Rambla encara que, com podeu comprovar, no ha estat així. Són obra de l'arquitecte Puig i Gairalt.

- Dibuixa'n algun detall de la façana, el que més t'agradi
- De quins materials estan fetes?

Al costat de les dues casetes hi ha un edifici que té planta baixa i tres pisos. Observa'n la façana.

- De quin any és?

Fixa't en la decoració al voltant de la data.

- Què representa? Dibuixa-ho.

Més avall, a la cantonada amb el carrer Lleida (darrera el quiosc) hi ha una casa gran. És de la família Sanfeliu. Aquesta casa tenia un jardí molt gran.

- Què hi ha ara en comptes d'un jardí?

Més avall, al mig de la Rambla, hi ha una escultura.

- Com es diu? Per què creus que té aquest nom?
- Qui l'ha fet?
- Descriu-la (forma, material, etc).

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 9

L'Ajuntament

A través d'aquesta unitat els nens i les nenes hauran d'arribar a entendre que cal que hi hagi algun tipus d'institució que organitzi tota la complexitat de serveis que necessita una ciutat o un poble. També hauran de raonar la manera d'escollir les persones que s'han d'encarregar de tot plegat i així poder entendre què són les eleccions municipals.

Caldrà que arribin a assolir una actitud de participació positiva envers l'Ajuntament, i que, en acabar el tema, coneguin les possibilitats que els ofereix aquesta institució.

Les activitats d'aquesta unitat han estat elaborades tenint sempre present que han de servir per treballar a la classe com a primer pas. Un cop fetes, es podrà realitzar amb millors condicions la proposta de visita a l'Ajuntament de l'Hospitalet. Aquesta proposta està elaborada per El Casalet i editada per l'Ajuntament de l'Hospitalet, i es presenta a través dels dossiers «Coneixes l'Ajuntament?».

CONTINGUTS

Fets i conceptes

- Què és un ajuntament.
- Organització i funcionament dels ajuntaments.
- Conèixer l'edifici i alguna de les seves dependències.
- De què s'ocupa un ajuntament. Els serveis municipals.
- Democràcia i municipi. Les eleccions municipals.
- Economia dels ajuntaments. Pressupostos, impostos, taxes...
- Coneixement dels canals participatius a l'abast dels ciutadans.

Procediments

- Lectura i comprensió de textos sobre el funcionament i l'organització de l'ajuntament.
- Treballs de grup.
- Treball de relació i deducció.
- Recerca d'informació oral: elaboració d'una enquesta.
- Observació directa a través d'una sortida: Dossier «Coneixes l'Ajuntament?», elaborat per El Casalet i editat per l'Ajuntament de l'Hospitalet.

Actituds i valors

- Interès per conèixer els problemes de la ciutat.
- Conscienciació de la necessitat de participar com a ciutadanes i ciutadans.
- Interès pel funcionament de l'Ajuntament.
- Mostrar una actitud participativa en els treballs realitzats.
- Valoració de la democràcia com a sistema polític que permet la participació de tots els ciutadans i ciutadanes

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Reconèixer la necessitat d'una institució que organitzi el govern de la ciutat i que pugui solucionar-ne els problemes.
- Saber on es localitza l'edifici de l'Ajuntament i interessar-se per conèixer quins serveis podem trobar-hi.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 9

L'Ajuntament

- Saber formular preguntes adequades per recollir informació (de la gent gran, en la visita a l'Ajuntament, etc...).
- Saber quins són els òrgans de govern més importants de l'Ajuntament i en què consisteix cadascun.
- Conèixer, a grans trets, què són els serveis municipals.
- Adonar-se de les necessitats econòmiques de l'Ajuntament i conèixer els tipus d'impostos que hi ha.
- Reconèixer la necessitat del cens, observar i omplir un full del padró municipal.
- Conèixer unes quantes dades de les darreres eleccions municipals.

ACTIVITATS

Activitats d'avaluació inicial

- Observar el plànol de la ciutat de l'Hospitalet per recordar el que s'ha après: trets geogràfics, barris...
- Reconèixer, al plànol de la ciutat, el punt on es troba l'edifici de l'Ajuntament.
- Pensar en algun problema que pugui tenir la ciutat i qui i com els podria solucionar. Pluja d'idees.

Activitats d'aprenentatge

- Lectura, explicació i recerca dels conceptes bàsics sobre la democràcia municipal a partir de l'activitat 1.
- Exercici de simulació del procés que segueix una proposta de millora a la ciutat, feta per un ciutadà/ana.
- Exercicis de deducció a través de diversos exemples de necessitats de la ciutat per a conèixer alguna àrea de gestió i els seus serveis municipals.
- Els mitjans econòmics per fer possible el funcionament de l'Ajuntament.
- Tenir una breu noció dels conceptes: impostos, taxes...
- Percepció que els ciutadans tenen de l'Ajuntament.
- Conèixer el cens. El padró municipal. Familiarització amb el full padró.
- Sortida a l'Ajuntament de l'Hospitalet seguint les pautes dels dossiers «Coneixes l'Ajuntament?».*

*Informació de la sortida a l'Ajuntament

L'Ajuntament té un servei de visites per a les escoles. Cal demanar-hi hora prèviament, i ofereix un monitor/a. Aquesta persona dona als infants una visió general del funcionament de l'Ajuntament, explica trets generals sobre la història de la ciutat i reparteix dos dossiers: un per al professorat i un altre per a l'alumnat, «Coneixes l'Ajuntament?», amb reproduccions de l'escut, dades estadístiques... És millor portar una mica preparada la visita, i també un recull de les qüestions que s'hi vulguin plantejar.

Activitats d'avaluació final

- Fer un mural amb dibuixos, fotografies... després d'haver fet les activitats i la sortida a l'Ajuntament.
- Fer la dramatització d'un ple municipal amb diferents papers (alcalde/essa; regidors/es; públic...)

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 9

L'Ajuntament

- Trobar materials (revistes, diaris, propaganda...) elaborats per l'Ajuntament de l'Hospitalet o bé que hi facin referència. Elaborar dossiers.
- Deduir quin paper té el ciutadà/ana en el govern de la ciutat.

ACTIVITATS D'AQUESTA UNITAT

1. El govern municipal. L'alcalde i els regidors
2. Com s'organitza?
3. Les àrees de gestió
4. D'on surten els diners?
5. L'Ajuntament i els ciutadans/es
6. El padró municipal

BIBLIOGRAFIA

FERNÁNDEZ, I. *Visitem l'Ajuntament*. L'Hospitalet, Ajuntament, 1992

L'Hospitalet: dades, gràfiques, plànols. L'Hospitalet, Ajuntament, Dinàmica Educativa, 1983 (Quaderns Urbans; 1)

L'Hospitalet: l'administració de la comunitat. L'Hospitalet, Ajuntament, Dinàmica Educativa, 1983 (Quaderns Urbans; 2)

L'Hospitalet d'avui a demà: una proposta per ordenar i millorar la ciutat. L'Hospitalet, Ajuntament, Àrea d'Urbanisme, 1987

MARCÈ, F. *25 imatges de la història de l'Hospitalet*. L'Hospitalet, Museu d'Història, 1979

ALZAGA, C., J. COSTA, M.L. PAVÓN. *Conèixes l'Ajuntament? Dossier professorat i dossier alumnat*. L'Hospitalet, Casalet; Ajuntament, 1996

FONS DE CONSULTA I RECURSOS

«L'Hospitalet pla a pla». En: *L'Hospitalet és Escola*. L'Hospitalet, CEL'H; Casalet, 1998

BABEL'H: Base de dades Bibliogràfica d'Estudis locals de l'Hospitalet, Servei d'atenció i consulta, Centre d'Estudis de l'Hospitalet (CEL'H)

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 1. El Govern municipal. L'alcalde i els regidors

Cada poble i cada ciutat té un ajuntament que s'encarrega de governar. Els qui fan possible aquest govern són:

- l'alcalde o l'alcaldessa
- els regidors i les regidores

L'alcalde presideix el govern municipal i els regidors i les regidores el regeixen.

Els regidors/es pertanyen als diferents partits polítics. Són persones que han estat votades pels ciutadans i les ciutadanes en unes eleccions que se celebren cada 4 anys: les eleccions municipals.

Entre tots els regidors sorgeix l'alcalde o alcaldessa, que normalment és el cap de la llista més votada.

El nombre de regidors varia segons el nombre d'habitants del poble o ciutat: com més habitants, més regidors. A l'Hospitalet n'hi ha 27.

A les eleccions del maig de 1995 els regidors van quedar repartits entre els diferents partits polítics de la següent manera:

PSC-PSOE 14 PP 5

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 9

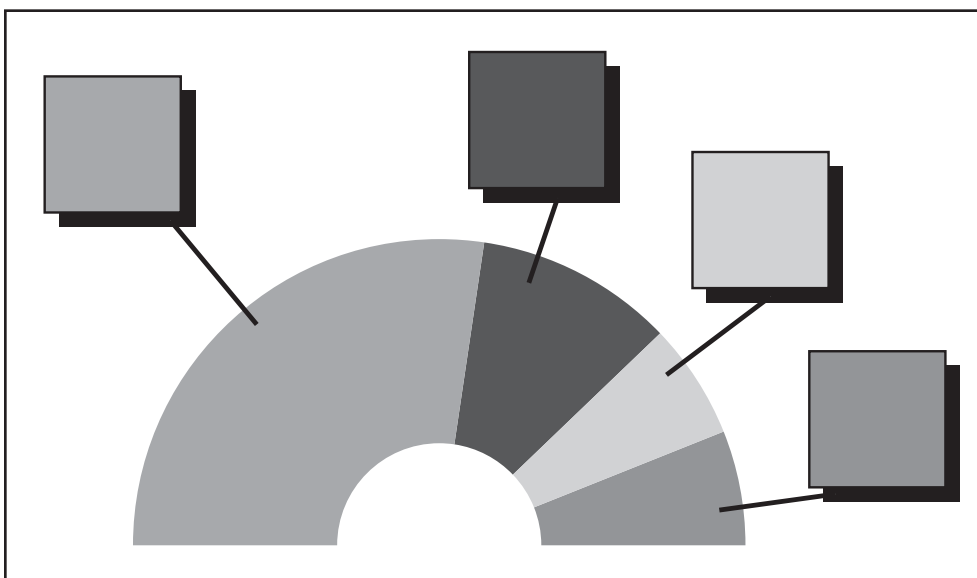
L'Ajuntament

ELS VINT-I-SET REGIDORS I REGIDORES

Font: L'Hospitalet. Diari Informatiu de la Ciutat, núm.16

- Subratlla les paraules que no entenguis. Esbrineu entre tots a classe què volen dir.
- A continuació tens un pastís amb les particions fetes que correspon al nombre de regidors que actualment hi ha a l'Ajuntament de l'Hospitalet.
 - a) Pinta de diferents colors cada tros.
 - b) Indica a quin grup polític pertany cada tros del pastís.Tingues en compte que, com més regidors, més gran és el tros.

Unitat 1
Unitat 2
Unitat 3
Unitat 4
Unitat 5
Unitat 6
Unitat 7
Unitat 8
Unitat 9
Unitat 10
Unitat 11
Unitat 12
Unitat 13
Unitat 14
Unitat 15
Unitat 16
Unitat 17
Unitat 18
Unitat 19
Unitat 20
Unitat 21
Unitat 22
Unitat 23

Activitat 2. Com s'organitza?

L'Ajuntament necessita unes normes per funcionar. A continuació t'expliquem unes quantes maneres que té de treballar i prendre decisions.

L'Ajuntament en ple

És la reunió de tots els regidors/es un cop al mes. Es fa a la sala de plens i la presideix l'alcalde/essa. Quan s'han de prendre decisions, els temes es sotmeten a votació. Al ple hi pot haver públic (ciutadans/es) que poden participar si abans ho han demanat per escrit.

L'Alcaldia

L'alcalde/essa és la primera autoritat municipal. És escollida pels regidors/es entre tots els/les caps de llista més votats/des.

La Comissió de govern

Està formada per l'alcalde/essa i els regidors/es que ell mateix ha nomenat. Es reuneix un cop cada quinze dies. Aquests regidors/es opinen i aconsellen l'alcalde/essa, entre d'altres coses.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Els regidors i les regidores

Representen els ciutadans i les ciutadanes. Poden tenir diferents feines, per tant, se'ls anomena de diferents formes segons quina sigui la seva funció:

Tinents d'alcalde/essa

Substitueixen l'alcalde/essa quan està malalt o de vacances...

A l'Hospitalet n'hi ha 9.

Ponents

Dirigeixen les àrees de gestió (esports, cultura, ensenyament...).

A l'Hospitalet n'hi ha 10, un per a cadascuna de les àrees de l'Ajuntament.

Regidors/es de districte

Parlen directament amb els ciutadans i després en fan arribar la veu a l'Ajuntament. A l'Hospitalet n'hi ha 6, tants com districtes.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

**EL PLE DE L'AJUNTAMENT CELEBRAT EL 13 DE JUNY DE 1997
EN HOMENATGE ALS HOMES I DONES ANTIFRANQUISTES**

Font: CEL'H

Feu grups de 4 o 5 persones. Imagineu que sou uns ciutadans/es interessats en la construcció d'un parc aquàtic a la ciutat. Segons el que heu llegit, la vostra petició seguiria les següents passes:

1. Parlar amb el regidor/a del vostre districte (i convèncer-lo!)
2. El regidor/a parla amb el/la ponent de l'àrea d'Esports.
3. El/la ponent de l'àrea d'Esports encarrega als treballadors/es de l'Ajuntament una proposta ben feta (amb plànols, a quin barri podria construir-se, nombre de tobogans, jardins, restaurant, zona de picnic...)
4. La proposta es presenta a la comissió de govern. Allà els regidors/es i l'alcalde/essa mesuren si és una bona proposta o no per a la ciutat.
5. Si han decidit que sí, es porta en una reunió del Ple i entre tots voten si s'accepta o no.
6. Vosaltres, com a ciutadans/es, podeu dir-hi la vostra i defensar la proposta al Ple (sempre que ho hagi demanat per carta uns quants dies abans! si no, podreu escoltar i prou).

Un cop llegit el procés, feu el següent:

- Escriure una carta al regidor/a del vostre districte intentant convèncer-lo de la necessitat de construir un parc aquàtic a la vostra ciutat.
- Ara fareu de treballadors/es de l'Ajuntament: heu de dibuixar el parc aquàtic que creieu que fóra millor. Feu el projecte pensant en tot!
- Repartiu-vos diferents papers, com si estiguéssiu a la comissió de govern. Un farà d'alcalde/essa i els altres de regidors/es. Debateu pros i contres del projecte. Arribeu a una conclusió.
- Feu una exposició a classe amb els diferents projectes del parc aquàtic.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 3. Les àrees de gestió

Ja t'hem explicat abans que a l'Ajuntament de l'Hospitalet hi ha 10 regidors/es que presideixen les 10 àrees de gestió que té: són els/les ponents.

Aquestes àrees estan distribuïdes en diferents edificis per tota la ciutat i, a més dels ponents, hi ha els treballadors/es de l'Ajuntament: els funcionaris/es i el personal contractat.

A través de les àrees es té cura dels diferents problemes que afecten la ciutat, es fan projectes i es vigila que tot funcioni. Per exemple, hi ha:

- Àrea d'Educació i Cultura
- Àrea d'Esports
- Àrea de Medi Ambient i Serveis

Cicle
InicialCicle
MitjàCicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 9

L'Ajuntament

A continuació et donem tres definicions que expliquen coses del que fan aquestes tres àrees. Llegeix-les i dedueix a quina àrea pertany cadascuna:

- S'ocupa del manteniment de les instal·lacions esportives de la ciutat. Aconsella els centres escolars, té relació amb entitats esportives...

Àrea _____

- Té cura del manteniment dels edificis escolars públics (pintar-los, neteja...). Té cura del manteniment i l'activitat de les biblioteques. Es relaciona amb les entitats, amb les aules de cultura, amb el Museu...

Àrea _____

- Té cura de les zones verdes, de la contaminació, dels sorolls molestos... De la neteja dels carrers i del clavegueram.

Àrea _____

Relaciona amb fletxes

Tingues present que, de vegades, una sola qüestió la poden treballar dues àrees alhora.

Àrea d'Educació
i Cultura

- construcció d'un carril bici
- exposició sobre insectes hospitalencs al Museu

Àrea d'Esports

- posar finestres noves a una escola pública
- arreglar els forats del terra d'una pista de bàsquet

Àrea de Medi Ambient
i Serveis

- concerts de rock a totes les escoles
- desembussar una claveguera

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 4. D'on surten els diners?

Per al seu funcionament i per poder oferir i dur a terme els serveis municipals, l'Ajuntament necessita disposar de diners.

Possibles ingressos de l'Ajuntament:**Tributs**

Diners que l'Estat espanyol i la Generalitat de Catalunya han de donar a l'Ajuntament.

Impostos, taxes, multes, sancions...

...que les persones paguen directament a l'Ajuntament

Aportacions d'altres institucions

De la Generalitat de Catalunya,
Diputació de Barcelona...

Perquè et facis una idea de la quantitat de diners de què estem parlant, al 1995 les despeses de l'Ajuntament van ser de 18.140.000.000 pessetes. Els ingressos van venir de:

5.897.000.000 de l'Estat espanyol
9.970.000.000 dels ciutadans/es
directament

Cicle
InicialCicle
MitjàCicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

L'Ajuntament

Parla amb el teu pare, la teva mare, algun botiguer/a, veïns i veïnes, avis i àvies..., i que et diguin quins impostos o taxes paguen o han pagat alguna vegada. Fes-ne una llista. De cada un digues: el nom, qui el recapta, per quin motiu concret es paga i periodicitat amb què es paga. Poseu-ho en comú a classe.

[illegible]

Cicle Superior

Unitat 1
Unitat 2
Unitat 3
Unitat 4
Unitat 5
Unitat 6
Unitat 7
Unitat 8
Unitat 9
Unitat 10
Unitat 11
Unitat 12
Unitat 13
Unitat 14
Unitat 15
Unitat 16
Unitat 17
Unitat 18
Unitat 19
Unitat 20
Unitat 21
Unitat 22
Unitat 23

Unitat didàctica 9

L'Ajuntament

Un cop hagueu passat l'enquesta, us proposem que feu un treball de recollida de dades:

nom de l'alcalde/essa	l'han sabut _____ persones no l'han sabut _____ persones
regidors/es	han sortit els següents noms - _____ (_____ persones) - _____ (_____ persones) - _____ (_____ persones) - _____ (_____ persones) - _____ (_____ persones)
partits polítics	han sortit els següents noms - _____ (_____ persones) - _____ (_____ persones) - _____ (_____ persones) - _____ (_____ persones)
àrees de gestió	saben què són _____ persones no saben què són _____ persones noms d'àrees que han sortit - _____ (_____ persones) - _____ (_____ persones) - _____ (_____ persones) - _____ (_____ persones)

Finalment, amb totes les dades recollides per tots els grups de la classe, feu un mural en el qual hi hagi un o dos quadres i on es reculli tota la informació obtinguda.

A quines conclusions podeu arribar? Parleu-ne entre tots.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 9

L'Ajuntament

Activitat 6. El padró municipal

Totes les persones, quan van a viure en un municipi, s'han d'empadronar. Aquí tens una reproducció del full del padró municipal. Omple'l amb les teves dades.

 Ajuntament de L'Hospitalet	Padró Municipal d'Habitants, revisió de Padrón Municipal de Habitantes, revisión de Prov. BARCELONA Ent. Única Codi Municipi 1017 Codi Entitat 0001701	ALTA				
☐ Habitatge familiar / Vivienda familiar ☐ Establement col·lectiu / Establecimiento colectivo Full num. Hoja núm.						
Adreça postal completa / Dirección postal completa	Núm. Núm. Bis Escala Planta Porta Núm. Escalera Planta Puerta	Telefon Teléfon Teléfono	Districte Districte Distrito	Secció Secció Sección	Full padronal Full padronal Hoja padronal	Illa Illa Manzana
Documentació APORTADA / Documentación APORTADA ☒ o REVISADA / y/o REVISADA ☒ Confrontada la documentació assenyalada Confrontada la documentación señalada ☐ Contracte d'arrendament / Contrato de arrendamiento ☐ Escritura pública de compravenda / Escritura pública de compraventa ☐ Document d'identitat i llibre de família / Documento de identidad y libro de familia ☐ Acreditació de residència / Acreditación de residencia ☐ Representació dels (de les) sol·licitants / Representación de los (las) solicitantes ☐ Altres documentació / Otra documentación El (l)a funcionari(a) / El (l)a funcionario(a)						
Núm. ordre	Nom i cognoms Sexe	Lloc de naixement Data de naixement	Document d'identitat Nacionalitat / Titulació	Padró de procedència		
Núm. orden	Nombre i apellidos Sexo	Lugar de nacimiento Fecha de nacimiento	Documento de identidad Nacionalidad / Titulación	Padrón de procedencia		
SI ☐ NO ☐	Les persones majors d'edat no incapacitades, queden facultades per representar tots els membres de la unitat de convivència / Las personas mayores de edad no incapacitadas, quedan facultadas para representar a todos los miembros de la unidad de convivencia (*)					
Signatura de les persones majors d'edat o del seu representant legal, que sol·liciten la inscripció manifestant la seva conformitat perquè en el seu cas, s'anul·li d'ofici a Padró d'Habitants i Cens Electoral qualsevol inscripció anterior. Firma de las personas mayores de edad o de su representante legal, que solicitan la inscripción manifestando su conformidad para que en su caso, se anule de oficio del Padrón de Habitantes y Censo Electoral cualquier inscripción anterior.						
Per resolució de l'Alcalde i amb efectes des del dia de la data, causa(en) ALTA com a veïna(ins/ines), en el Padró Municipal d'Habitants d'aquesta ciutat i en el domicili que s'indica, la(s) persona(s) que figura(en) en aquest full Por resolución de la Alcaldía y con efecto desde el día de la fecha, causa(n) ALTA como vecino(a)s/os/as, en el Padrón Municipal de Habitantes de esta ciudad, y en el domicilio que se indica, la(s) persona(s) que figura(n) en esta hoja En aquesta data es notifica la resolució precedent, d'acord amb la petició d'inscripció, de la qual lliurem justificant. En esta misma fecha se notifica la resolución precedente, conforme con la petición de inscripción, de la que se entrega justificante.						
L'Hospitalet d de EL (LA) SECRETARI(A)RIA / EL (LA) SECRETARIO(A) P.D. El (l)a cap / El (l)a jefe(a)				Rebuda / Recibí		
				Sol·licitud d'alta per / Solicitud de alta por Registre / Registro		
(*) Informació voluntària / Información voluntaria						

Els fulls d'empadronament permeten a l'Ajuntament saber quants habitants hi ha a la ciutat, quina edat tenen... Ho té recollit al cens municipal.

Gràcies a aquesta informació, l'Ajuntament pot preveure quantes escoles faran falta en un any determinat, per exemple. Pot pensar, doncs, en futures necessitats o millores importants per a la ciutat.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 10

L'escola

L'escola és una realitat que viu l'infant des de petit amb una càrrega afectiva prou important. És per això que cal conèixer-la a fons: analitzar com funciona, quines persones en formen part i, fins i tot, saber el perquè del seu nom.

CONTINGUTS

Fets i conceptes

- El nom de l'escola: d'on prové.
- Funció de l'escola.
- L'escola com a espai físic.
- Situació de l'escola al mapa de la ciutat.

Procediments

- Recerca d'informacions sobre aspectes de la vida diària escolar.
- Utilització de mapes i plànols.
- Orientació en l'espai.

Actituds i valors

- Adquisició de l'hàbit de recerca i autonomia en el treball.
- Interès per l'intercanvi d'informacions i experiències.
- Interès i respecte pels edificis que ocupen.
- Identificació amb un entorn concret i afecte per un espai físic determinat.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Saber l'origen del nom de l'escola.
- Situar l'escola en un plànol.
- Saber consultar enciclopèdies, diccionaris i d'altres fonts informatives.
- Conèixer la funció de l'escola a través de les persones que hi treballen.
- Conèixer els espais comuns de l'escola.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

Aquesta unitat didàctica es treballaria durant el primer trimestre. Tots els treballs poden ser ampliat amb els documents i el material audiovisual de què es disposi.

Fóra bo tenir un plànol de l'escola. Si no fos possible caldrà, que els nens el dibuixin.

ACTIVITATS

Activitats d'avaluació inicial

Respondre col·lectivament a classe les següents preguntes:

- L'edifici de l'escola, és antic o modern?
- Quants pisos té?
- A quin barri pertany?
- Quantes aules té?

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 10

L'escola

Activitats d'aprenentatge

- Situació de l'escola en un plànol de la ciutat.
- Ubicació en un plànol de l'escola de les dependències que l'alumne fa servir més freqüentment.
- Dibuixar l'escola.
- Recollida d'informació sobre:
 - Les persones que hi treballen.
 - El nom de l'escola.

Activitats d'avaluació final

- Realitzar un mural o decorar la classe amb tots els dibuixos fets pels alumnes de l'escola.
- Fer un treball monogràfic sobre la seva escola ideal. Demanarem que dissenyin l'edifici i l'emplaçament més idonis per a ells.

ACTIVITATS D'AQUESTA UNITAT

1. Com veig la meva escola?
2. On és la meva escola?
3. Per saber més coses de la meva escola
4. La meva escola per dins

BIBLIOGRAFIA

SOLÉ, J. *Els noms de les escoles de l'Hospitalet: nomenclàtor dels centres...* L'Hospitalet, Ajuntament, 1983

L'escola pública «millor que millor». L'Hospitalet, Ajuntament, 1997

BOTEY, J. *El llibre blanc de l'ensenyament a l'Hospitalet.* L'Hospitalet, Ajuntament, 1984

FONS DE CONSULTA I RECURSOS

«L'Hospitalet pla a pla». En: *L'Hospitalet és Escola.* L'Hospitalet, CEL'H; Casalet, 1998

BABEL'H: Base de dades Bibliogràfica d'Estudis locals de l'Hospitalet, Servei d'atenció i consulta, Centre d'Estudis de l'Hospitalet (CEL'H)

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 1. Com veig la meva escola?

Dibuixa i pinta la teva escola.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Fa molt temps que vens a l'escola i saps com es diu, però t'has fet mai la pregunta: per què té aquest nom? Raona la resposta.

[illegible]

Cicle Superior

Unitat 1
Unitat 2
Unitat 3
Unitat 4
Unitat 5
Unitat 6
Unitat 7
Unitat 8
Unitat 9
Unitat 10
Unitat 11
Unitat 12
Unitat 13
Unitat 14
Unitat 15
Unitat 16
Unitat 17
Unitat 18
Unitat 19
Unitat 20
Unitat 21
Unitat 22
Unitat 23

Unitat didàctica 10

L'escola

Activitat 4. La meva escola per dins

En un plànol de l'escola, situa els següents espais: pati, aules, lavabos, menjador, sala de mestres, direcció, secretaria, gimnàs, sala d'actes.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 11

El carrer de l'escola

El tema plantejat en aquesta unitat de programació parteix de l'estudi del carrer en el temps present. S'intenta que l'alumne aprengui a observar els llocs per on passa habitualment d'una forma més detallada, que es fixi en els elements que generalment passen desapercebuts, incidint també en el carrer com a marc de relació entre les persones.

Serà a partir d'aquest coneixement del present que després, poc a poc, l'alumne es podrà endinsar en el passat i interessar-se per l'origen de les coses que té a la vora.

CONTINGUTS

Fets i conceptes

- Història del carrer: origen del nom, com era el carrer abans.
- Percepció del carrer.
- Els problemes del carrer.
- Accessibilitat del carrer.
- La gent que viu al carrer.
- Circulació de vehicles i persones.
- Equipament del carrer.
- Tipus i funció dels edificis.

Procediments

- Observació directa amb un guió previ.
- Situació dels diferents elements al plànol del carrer.
- Observació indirecta (comparació de fotografies).
- Realització d'enquestes.
- Recopilació de la informació.
- Sintetització de la informació.

Actituds i valors

- Interès i respecte pels espais d'ús col·lectiu.
- Respecte per les persones.
- Acceptació de les normes del treball col·lectiu.
- Hàbit d'observació.
- Bona presentació i organització del treball en comú.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Aprendre a observar seguint unes pautes donades.
- Fixar-se en els elements que normalment passen desapercebuts.
- Saber analitzar els diferents elements que componen un carrer.
- Saber situar al plànol els diferents elements del carrer.
- Saber relacionar el nom del carrer amb un significat geogràfic, professional, artesanal, etc.
- Saber fer entrevistes i enquestes.
- Saber sintetitzar la informació.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 11

El carrer de l'escola

ACTIVITATS

Activitats d'avaluació inicial

Podem iniciar el tema amb una pregunta, de manera que ens permeti detectar quins són els conceptes o les idees prèvies dels nens i les nenes per connectar amb allò que pretenem que aprenguin. En aquest cas podrien ser:

- T'agrada el carrer de l'escola?
- Tots els carrers són iguals?
- Com descriuries el carrer de l'escola?

Activitats d'aprenentatge

- Comparació de dues imatges d'èpoques diferents de la plaça Espanyola
- Descripció del carrer a partir d'un guió previ.
- En un plànol del carrer situació dels equipaments que s'hi trobin.
- Observació i definició de la funció dels edificis.
- Percepció del carrer a través dels sentits.
- Observació dels mitjans públics de transport.
- Observació dels vehicles i les persones que passen pel carrer.
- Realització d'enquestes.

Activitats d'avaluació final

Confecció d'un dossier amb tota la informació recollida per veure el grau d'assimilació dels aspectes que s'han treballat.

ACTIVITATS D'AQUESTA UNITAT

1. Canvi i permanència
2. Descriu el carrer
3. El carrer per sobre, el carrer per sota
4. El moviment del carrer. Persones i vehicles

BIBLIOGRAFIA

BENEJAM, P. «Exercicis pràctics de geografia urbana». En: *Perspectiva Escolar*, número 124, (abril 1988)

FONS DE CONSULTA I RECURSOS

«L'Hospitalet pla a pla». En: *L'Hospitalet és Escola*. L'Hospitalet, CEL'H; Casalet, 1998

BABEL'H: Base de dades Bibliogràfica d'Estudis locals de l'Hospitalet, Servei d'atenció i consulta, Centre d'Estudis de l'Hospitalet (CEL'H)

Unitat didàctica 11

El carrer de l'escola

Activitat 1. Canvi i permanència

Mireu aquestes dues fotografies. Són de la plaça Espanyola, al barri de Collblanc-la Torrassa. Estan fetes amb més de 70 anys de diferència. Fixant-vos bé en els detalls, observeu-les, compareu-les i contesteu el següent:

- Quines coses han canviat en aquest període de temps?
- Quines coses perduren?
- Comenteu en grup totes les diferències que hi trobeu.

LA PLAÇA ESPANYOLA A PRINCIPI DEL SEGLE XX

Font: CEL'H

LA PLAÇA ESPANYOLA EL 1998

Font: CEL'H (Fotografia: Norman Muñoz)

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 3. El carrer per sobre, el carrer per sota

Per saber més coses del carrer de la teva escola, contesta aquest qüestionari.

- Com són els edificis: vells, renovats, moderns.

- Quin tipus d'edificis hi ha: planta baixa, planta i pis, blocs de 2-4 pisos, més de 4 pisos.

- Quin diries que és l'edifici més antic? I el més nou?

- Quina funció tenen els edificis? (habitatges, comerços, fàbriques, tallers, serveis públics, altres)

- Quina és l'accessibilitat del carrer? Hi ha parades d'autobús, taxi o metro?

Dibuixa un plànol del carrer, situa-hi tots els equipaments al lloc corresponent (bústies, cabines de telèfon, fonts, baranes, arbres, plantes mobiliari urbà, senyals de trànsit, papereres)

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 11

El carrer de l'escola

Com és el carrer per sota?

- Saps si hi passa el metro?

- Hi ha clavegueres?

- Hi ha algun senyal que ens permeti saber alguna cosa de les conduccions d'aigua i gas?

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 4. El moviment del carrer. Persones i vehicles

Explica com és i què fa la gent d'aquest carrer

- Com vesteix la gent?

- En què treballa?

- Quines edats tenen?

- Què et sembla que fan, aquestes persones? Van a comprar?
Van a passejar?

- Creus que les persones que viuen en aquest carrer es coneixen entre elles?

Prepareu i realitzeu en grup una enquesta per a la gent del carrer, on hi hagi preguntes sobre: com era abans aquest carrer, si hi troben cap problema... i d'altres coses que us puguin interessar.

Observa el carrer durant 5 minuts i omple el quadre següent:

Circulació vehicles		Circulació persones	
	Nombre		Nombre
Cotxes		Homes	
Camions		Dones	
Autobusos		Homes vells	
Bicicletes		Dones velles	
Motos o ciclomotors		Nens/es 0-3 anys	
Furgonetes		Altres nens/es	

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 12

La ciutat i els seus barris

Els nens i les nenes, en la mesura que les seves capacitats cognitives i d'autonomia personal i social evolucionen, es van formant un concepte de l'espai cada cop més deslligat de la percepció immediata i subjectiva de les vivències més quotidianes.

El camí que va des de l'espai percebut de forma directa a l'espai representat en el pla (els plànols en són una mostra) és força difícil si tenim en compte que no tots els espais objecte de coneixement són al seu abast (per les dimensions que ocupen) ni tampoc els mitjans per fer-ho (els recursos de què disposen).

Una vegada treballats els espais coneguts com l'escola, el carrer de l'escola, la vila vella... ens proposarem l'estudi d'un territori, de tot un gran i divers espai com el de la ciutat de l'Hospitalet.

En aquesta unitat didàctica us proposem com una de les activitats a realitzar un recurs molt senzill que els permeti viure amb els sentits una ciutat en tota la seva dimensió. Es tracta de pujar a un autobús, en aquest cas el número 1, i fer-hi una ruta de circumval·lació, a l'estil d'un bus turístic.

CONTINGUTS

Fets i conceptes

- Els barris de la ciutat: conèixer-ne noms i veure'n la situació al plànol.
- Adonar-se d'unes quantes característiques diferencials.
- Els transports públics de la ciutat: xarxa i cobertura de les línies d'autobús, metro i ferrocarrils.
- Coneixement de les ciutats que envolten l'Hospitalet.
- Aprendre a reconèixer els símbols dels plànols.

Procediments

- Lectura i interpretació de plànols.
- Observació indirecta a través dels diferents mapes de les xarxes viàries de l'Hospitalet.
- Observació directa mitjançant un recorregut de circumval·lació directa en autobús.
- Treball de deducció entre el plànol de la ciutat i les diferents línies de metro i tren.
- Interpretació dels símbols o pictogrames representats en un plànol.

Actituds i valors

- Interès i curiositat per l'entorn social.
- Respecte i responsabilitat en la utilització dels transports.
- Interès i participació en tasques col·lectives.
- Valorar l'ús del plànol de la ciutat com a font d'informació i millora de les nostres capacitats d'autonomia i seguretat personal.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Llegir i interpretar el plànol de la ciutat: localitzar carrers i els diferents barris que configuren la ciutat.
- Establir les divisions entre N, S, E i O.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 12

La ciutat i els seus barris

- Saber identificar sobre el plànol de la ciutat els diferents recorreguts dels diferents transports públics (metro, autobús, tren).
- Vivenciar la globalitat d'una ciutat, copsar la diversitat dels seus barris, a partir de l'experiència directa, un recorregut.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

És important que, des de l'inici, el plànol a escala 1: 5000 es trobi penjat al mural de la classe, i que de mica en mica els/les alumnes s'hi vagin familiaritzant. Cal estimular-los al treball en equip, perquè serà a partir dels conflictes que els sorgeixin que podran establir relacions entre allò que creien en principi i allò que contrastaran al final.

ACTIVITATS

Activitats d'avaluació inicial

- Fer una conversa col·lectiva on es contrastin els coneixements previs dels alumnes en relació als conceptes de barri, ciutat, coneixement d'altres ciutats.
- Plantejar diverses situacions simulades relacionades amb la vida quotidiana dels alumnes que invitin a la consulta del plànol de la ciutat, penjat a la classe.

Activitats d'aprenentatge

- Situar els barris de l'Hospitalet pintant-los de diferents colors.
- Explicar característiques d'uns quants barris.
- Localitzar i situar damunt del plànol les ciutats veïnes a l'Hospitalet.
- Treballar els símbols de la llegenda del plànol de la ciutat.
- Identificar i localitzar les estacions de metro, ferrocarril i autobús amb l'ajut del plànol de la ciutat.
- Preparar la sortida amb autobús: Marcar l'itinerari de circumval·lació que fa l'autobús número 1 clavant una agulla de cap (color) a cada parada, posant-hi un fil gruixut (llana) que segueixi el trajecte des d'on agafeu l'autobús fins a tornar a arribar al punt d'origen. Comparar aquest itinerari amb el mapa que cada alumne tindrà en la fitxa de l'activitat 7.

Activitats d'avaluació final

- Valoració de l'assoliment dels objectius didàctics a partir de l'observació del full elaborat durant el passeig en autobús per la ciutat.
- Quantificar quins barris estan més comunicats i quins menys a través d'una llista que es pot elaborar després de realitzar les activitats 4, 5 i 6.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

ACTIVITATS D'AQUESTA UNITAT

1. Treballem amb el plànol dels barris
2. Les ciutats que ens envolten
3. Els símbols de la llegenda d'un plànol
4. El metro
5. Les línies de tren
6. Els autobusos
7. Agafem l'autobús

BIBLIOGRAFIA

«Bellvitge: 20 años: el ejemplo de lo que no debería ser» X. Arjalaguer (Coord.). En: *La Ciutat de l'Hospitalet*, número 3 (novembre 1984) p.16-23

BREU, R.: «El barri de Santa Eulàlia...» En: *Quaderns d'estudi* núm.6 (octubre 1988) p.167-190

Dinàmiques metropolitanes a l'àrea i regió... Barcelona, Mancomunitat Municipis AMB, 1995

DOMÍNGUEZ, M. «Taller barri de Bellvitge» [monogràfic] En: *Quaderns d'estudi* número 10 (setembre 1991)

FABRE, J. HUERTAS, J.M. «Crònica d'una suburbialització» En: *L'Avenç* núm.88 (desembre 1985) p.45-49

GALDÓN, R. «La renovación urbana de los polígonos...» En: *CEUMT*, núm.102-103 (1980) p. 47-54

Història de l'Hospitalet. Una síntesi del passat... Barcelona, CEL'H; Ajuntament de l'H; Publ. Abadia Montserrat, 1997

L'Hospitalet d'avui a demà: una proposta... L'Hospitalet, Ajuntament Urbanisme, 1987

JORDÀ, J.M. *Collblanc i la parròquia...*, L'Hospitalet, Parròquia de Sant Ramon, 1996

MARÍN, A. *La Florida. L'Hospitalet...* Barcelona, Generalitat, 1995 (Els barris d'Adígsa; 45)

MARÍN, A. *El Gornal. L'Hospitalet...* Barcelona, Generalitat, 1995 (Els barris d'Adígsa; 15)

MORALES, J.M. «El barri de Sant Josep» En: *Quaderns d'estudi*, núm.6 (octubre 1988) p.191-213

ROCA, J. «La recuperación de la periferia barcelonesa» En: *CAU*, núm.57 (juny 1979) p. 61-69

SALA, C. *Taller d'història de l'Associacionisme... Collblanc-Torrassa...* [monogràfic] En: *Quaderns d'estudi*, núm.11 (maig 1995)

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 12

La ciutat i els seus barris

Els teixits edificats: transformació... DÍAZ, C. [et al.]. Barcelona, Ajuntament; Federació Municipis, 1993 (Papers; 15)

FONS DE CONSULTA I RECURSOS

«L'Hospitalet pla a pla». En: *L'Hospitalet és Escola*. L'Hospitalet, CEL'H; Casalet, 1998

BABEL'H: Base de dades Bibliogràfica d'Estudis locals de l'Hospitalet, Servei d'atenció i consulta, Centre d'Estudis de l'Hospitalet (CEL'H)

Disc compacte *Cançons dels Tocaboires*

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

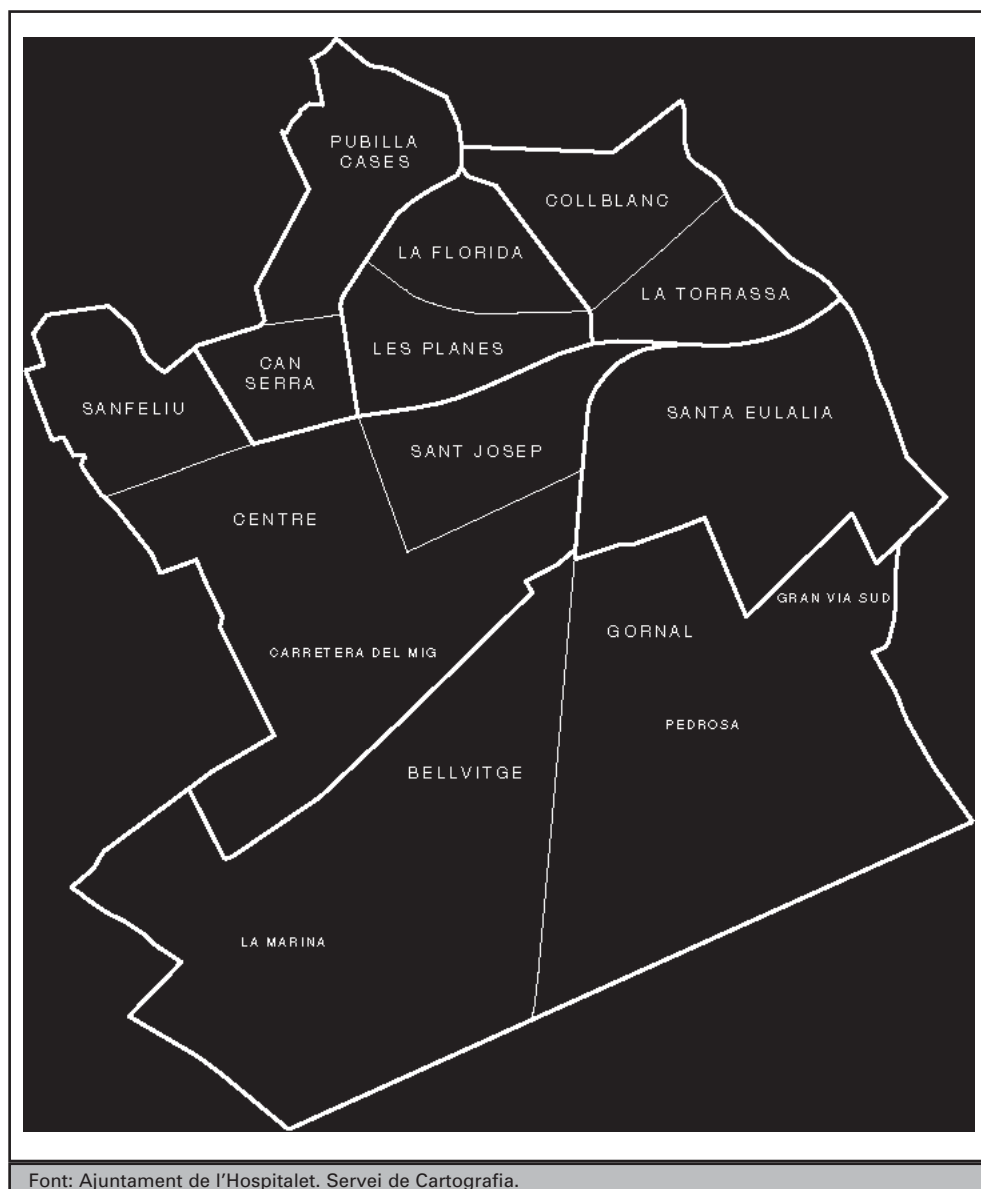
Unitat 23

Unitat didàctica 12

La ciutat i els seus barris

Activitat 1. Treballem amb el plànol dels barris

Sobre aquest plànol de l'Hospitalet, pinta cada barri d'un color diferent. Escolta la cançó número 6 del disc compacte «Cançons dels Tocaboires». Cantant aprendràs tots els noms dels barris!

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

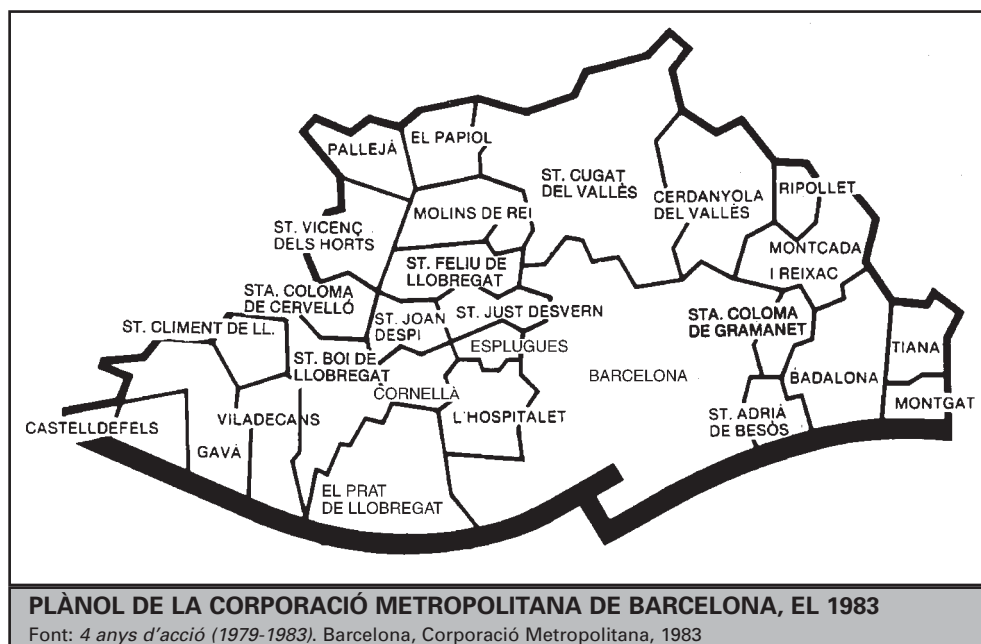
Unitat 23

Unitat didàctica 12

La ciutat i els seus barris

Activitat 2. Les ciutats que ens envolten

Damunt d'aquest plànol, pinta tot l'espai que representa l'Hospitalet. Pinta també de diferents colors les ciutats veïnes i posa'ls els quatre noms. Si et cal, utilitza un atlas.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 12

La ciutat i els seus barris

Activitat 3. Els símbols de la llegenda d'un plànol

Què és la «llegenda» d'un plànol? Busca-ho al diccionari. Els símbols que et donem a continuació els pots trobar als plànols de l'Hospitalet. Escriu al costat què et sembla que representen. Després comprova les teves respostes amb el plànol de la classe.

Inventa't un símbol per al següent:

Benzinera

Biblioteca

Contenedor de vidre

Parc

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

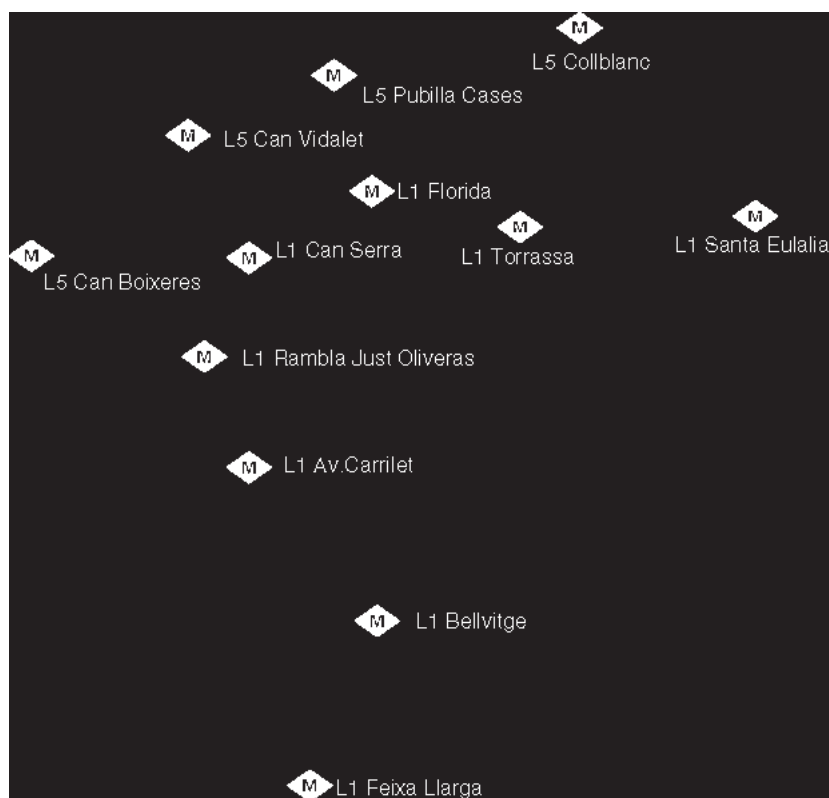
Unitat didàctica 12

La ciutat i els seus barris

Activitat 4. El Metro

A continuació hi ha representades la línia 1 (vermella) i la línia 5 (blava) del metro, amb les parades del metro de l'Hospitalet.

- Fes el traçat del seu recorregut, cadascun amb el color que li correspongui. Hauràs de consultar la xarxa de totes les línies de metro que tens al següent full.
- Agafa un full de paper ceba o vegetal, calca el plànol de barris de l'activitat 1 i sobreposa'l al que tens aquí. Veuràs totes les estacions que corresponen a cada barri. Fes-ne un llistat.

Font: Ajuntament de l'Hospitalet. Servei de Cartografia

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 12

La ciutat i els seus barris

Per ajudar-te

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

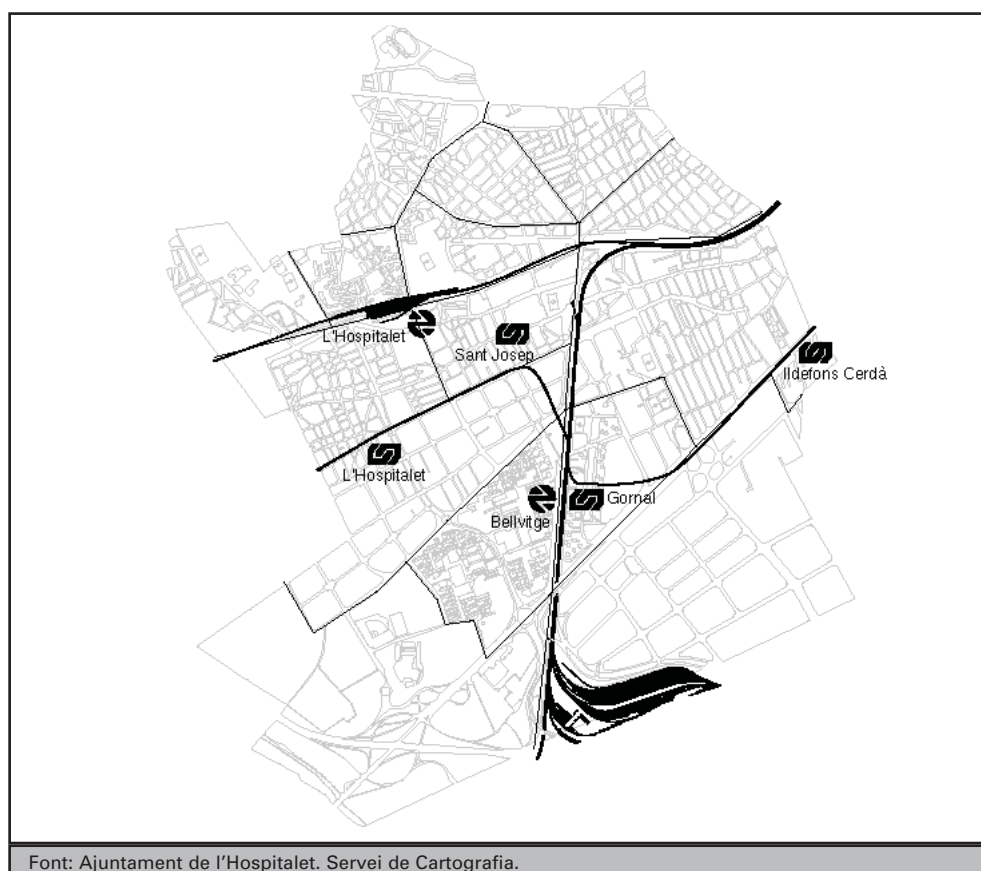
Unitat 23

Activitat 5. Les línies de tren

A continuació hi ha representades les línies de tren de la RENFE i també dels FGC (el Carrilet).

Localitza les parades i després omple el quadre.

- En aquest plànol posa el nom a tots els barris on hi hagi una estació. Pots ajudar-te del de l'activitat 1 d'aquesta unitat.
- Omple el quadre, potser coneixeràs el carrer d'alguna de les estacions. Si el saps, posa'l.
- Poseu en comú a classe les vostres respostes. Acabeu d'omplir entre tots la columna dels carrers.

Font: Ajuntament de l'Hospitalet. Servei de Cartografia.

RENFE o FGC	Barri	Carrer

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 12

La ciutat i els seus barris

Activitat 6. Els autobusos

En aquest plànol hi ha representats els diferents itineraris que fan els autobusos de la nostra ciutat. Cada itinerari té un color.

- Quants itineraris hi ha?
- Compta les parades de cada itinerari

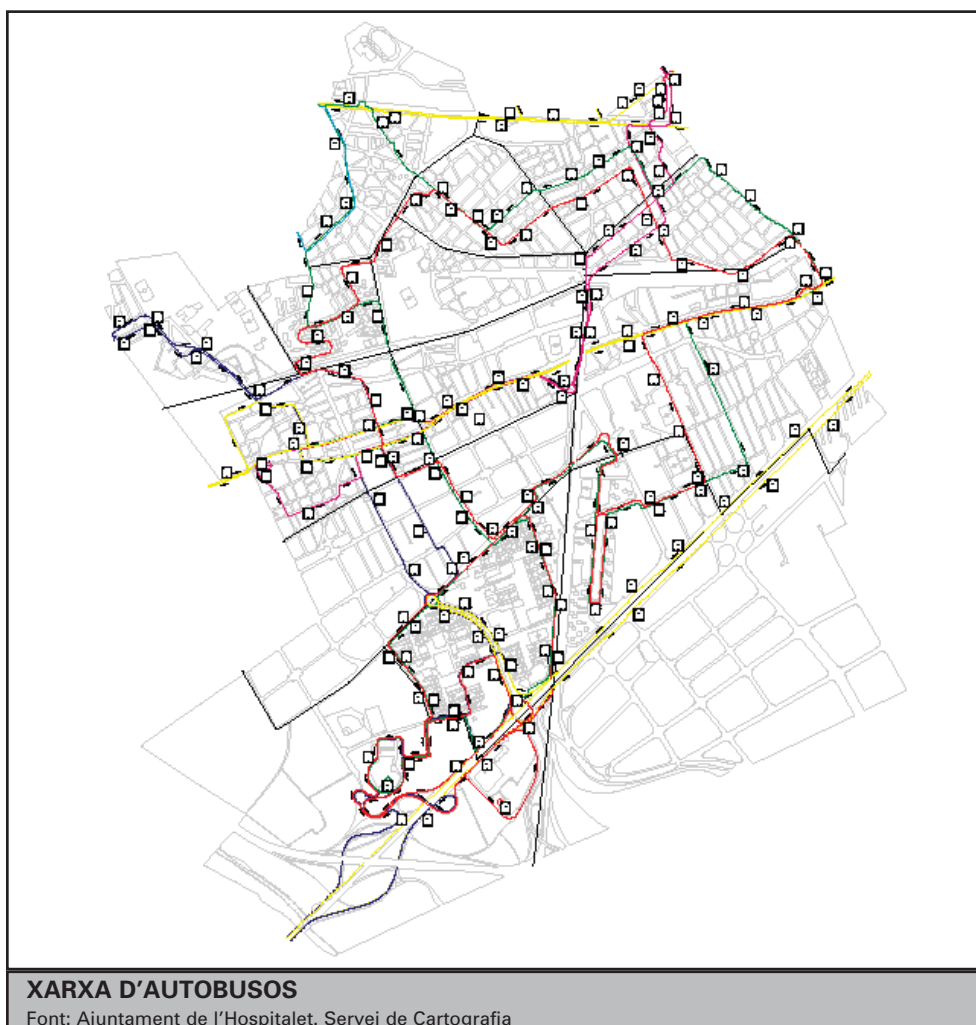
Segons la companyia i el recorregut que segueixin, els autobusos poden tenir diferents colors.

- Els has observat?
- Quins colors has vist?

Calca el plànol de barris de l'activitat 1 en un paper vegetal i sobreposa'l a aquest. Podràs situar totes les parades que corresponen a cada barri.

Respon el següent:

- Si haguessis d'anar de casa teva fins a la Residència de Bellvitge a veure un familiar malalt, quin autobús agafaries? Marca aquest recorregut.
 - Si des de la teva escola haguessis de portar una carta a l'Ajuntament, quin recorregut hauries de seguir? Marca'l.
- Si et cal, serveix-te d'un plànol gran de la ciutat (penjat a classe)

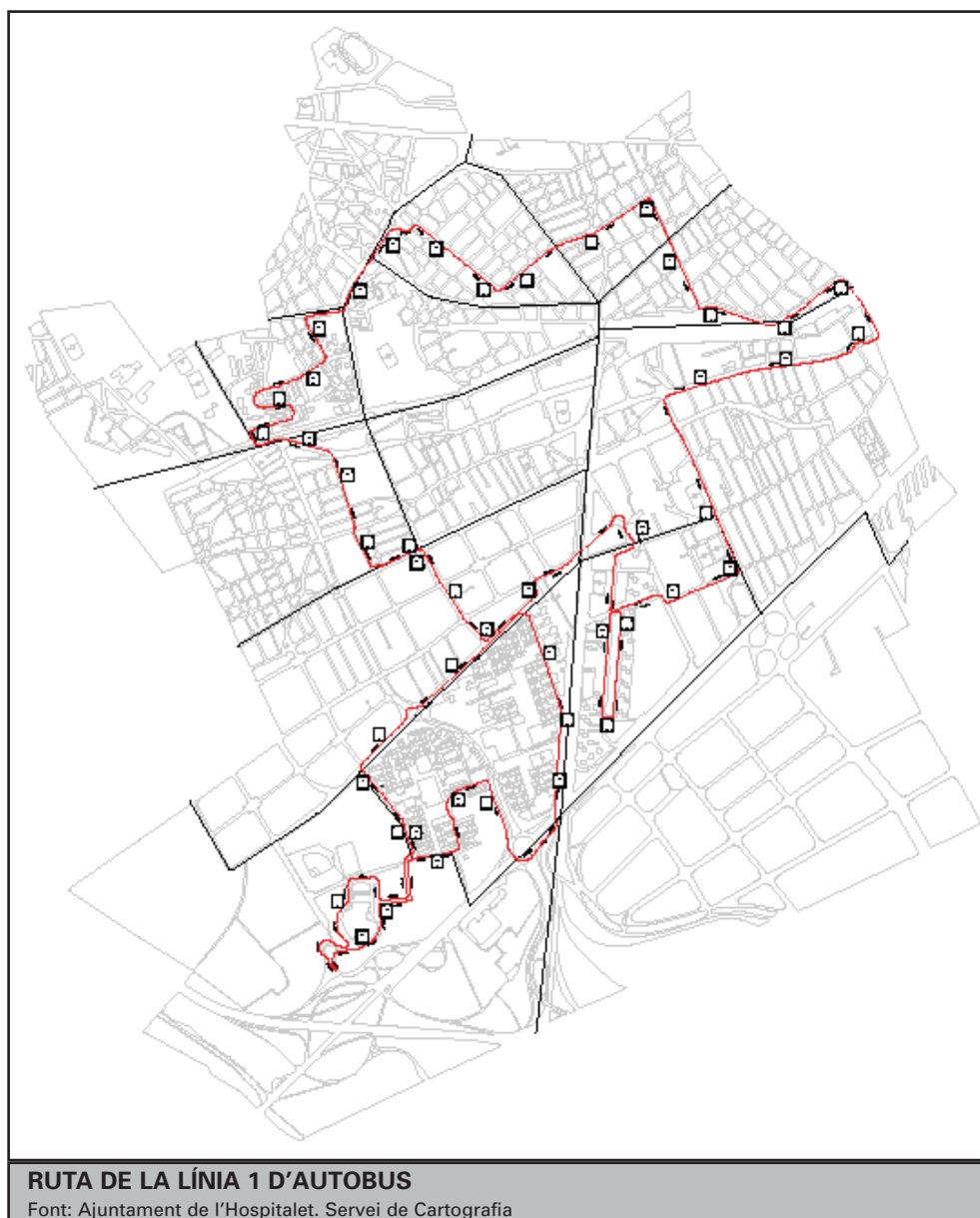

Activitat 7. Agafem l'autobús

Es tracta de seguir un itinerari en autobús per la ciutat. Haureu d'agafar el número 1. En aquest mapa està assenyalat el trajecte que fa gairebé per tots els barris.

Al mapa de l'Hospitalet que teniu penjat a classe, assenyaieu o marqueu tot l'itinerari i comenteu-lo.

- Per quins carrers passa?
- Per quins barris passa?
- Hi ha algun barri pel qual no passi?
- Hi ha moltes parades?

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 12

La ciutat i els seus barris

Preparem la sortida

Per grups de 4 o 5 alumnes cal que prepareu un qüestionari que anireu omplint al llarg del trajecte seguint el següent esquema:

Nom del barri _____		
parada número	nom del carrer on està la parada	observacions
_____	_____	_____
_____	_____	_____

Per ajudar-te

Copieu l'anterior fitxa en diversos fulls, un per a cada barri. A continuació us detallem quantes parades hi ha a cadascun. Tingueu present que al moment de fer la sortida, aquestes parades poden haver sofert algun canvi. També podreu observar que n'hi ha més d'una que és just al límit entre dos barris.

barri	número de parades
Bellvitge	13
Centre	4
Can Serra	2
Pubilla Cases	1
La Florida	5
Collblanc-la Torrassa	4
Santa Eulàlia	5
Gornal	4
Sant Josep	2
Bellvitge-Marina	5

A la columna «observacions» de la fitxa anotareu tot allò que us sembli de més interès entre una parada i una altra. Te'n posem algun exemple: hospital, edifici antic, estació, parc, escola, poliesportiu, biblioteca; si el carrer és estret o ample, si fa baixada, pujada o és pla, si hi ha gaire vida comercial o no, si el barri és industrial o d'habitatges, quins barris queden dividits per la via del tren.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 13

Zones geogràfiques: el Samontà i la Marina

El coneixement, d'una manera general, de les zones geogràfiques en què podem dividir el terme municipal de l'Hospitalet, donarà a l'alumnat una visió de conjunt de l'espai de la ciutat. Al mateix temps podrà retrobar elements del passat als topònims i als indrets actuals. En treballar aquest tema es poden tenir en compte altres experiències anteriors treballades a les unitats del cicle mitjà.

CONTINGUTS

Fets i conceptes

- Zones de l'Hospitalet: el Samontà i la Marina.
- Característiques del Samontà i la Marina: conreus, paisatge, sòl...
- Topografia bàsica del terme municipal.
- Les rieres i els torrents i la correspondència amb els carrers actuals.

Procediments

- Recerca d'informació en plànols i mapes.
- Lectura i comprensió de text.
- Consulta de diccionaris, enciclopèdies i altres fonts bibliogràfiques.
- Comparació de fotografies.
- Observació directa i indirecta de l'entorn. Reconèixer els canvis en la configuració del paisatge.
- Contrast i comparació d'informacions obtingudes a través d'un qüestionari.
- Dibuix com a complement del treball de recerca.

Actituds i valors

- Respecte pel patrimoni col·lectiu.
- Interès per conèixer el passat de la ciutat i saber-lo identificar en el present.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Conèixer l'origen dels noms el Samontà i la Marina.
- Reconèixer les zones en què podem dividir geogràficament l'Hospitalet i saber quins barris actuals hi pertanyen.
- Saber explicar les característiques generals de cada zona.
- Relacionar les característiques materials del territori amb les activitats econòmiques: conreus, bòbiles...
- Reconèixer la relació d'antics torrents i rieres amb carrers actuals de la ciutat.
- Conèixer el passat recent a través del treball de recerca.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

Es pressuposa que ja s'ha treballat el plànol al cicle mitjà, encara que caldrà recordar-ne elements, com ara l'escala, l'orientació, la simbologia. També haurem de tenir en compte els tipus de conreu (secà, regadiu) i les bòbiles. Cal que en aquests nivells els nois i les noies no es quedin només amb el que es fa a l'escola, sortides incloses, sinó que sentin la necessitat de conèixer la ciutat i observar amb més cura tot el que veuen.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 13

Zones geogràfiques: el Samontà i la Marina

ACTIVITATS

Activitats d'avaluació inicial

- Observació del nostre entorn, situació al plànol de la ciutat i, per mitjà de fotografies de les zones nord i sud, esbrinarem les diferències entre l'una i l'altra.
- Recordar coses que s'hagin pogut observar en sortides per la ciutat. L'hem vista des d'un lloc elevat? Què hem vist?

Activitats d'aprenentatge

- Origen dels noms *Samontà* i *Marina*.
- Identificar i conèixer les zones del Samontà i la Marina a partir de la lectura i la comprensió d'un text.
- Conèixer característiques de les dues zones: bòbiles, conreus, inundacions.
- Localització dels barris que pertanyen al Samontà i els que pertanyen a la Marina.
- Observació del mapa topogràfic. Senyalització dels turons de la zona del Samontà. Localització d'una bòbila i d'un camp de regadiu.
- Identificar i comparar el passat i el present d'ambdues zones utilitzant fotografies.
- Observació del plànol de la ciutat actual i el d'antigues rieres i torrents. Identificació i localització de carrers que corresponen a antigues rieres i torrents. Els mapes necessaris per a aquesta activitat els trobareu a «L'Hospitalet pla a pla».
- Realització d'una enquesta destinada a fer recerca del passat d'una de les dues zones.
- Realització d'un dibuix individual de les característiques de la zona estudiada.

Activitats d'avaluació final

- Realitzar un mural per exposar els dibuixos de l'activitat 4.
- Sortida al parc de les Bòbiles. Identificar-hi elements d'una antiga bòbila.

ACTIVITATS D'AQUESTA UNITAT

1. El Samontà i la Marina
2. Treballem amb el plànol topogràfic
3. Passat i present
4. Els carrers avui. Antigues rieres i torrents
5. Investiguem el passat

BIBLIOGRAFIA

Història de l'Hospitalet. Una síntesi del passat... Barcelona, CEL'H; Ajuntament de l'H; Publ. Abadía Montserrat, 1997

HARO, F. *Bòbiles a l'Hospitalet durant el període 1920-30*. [Inèdit], 1990

MARCE, F. *Una mirada a la Marina d'ahir...* L'Hospitalet, Museu, 1980

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 13

Zones geogràfiques: el Samontà i la Marina

MARÍN, A. *La Florida. L'Hospitalet...* Barcelona, Generalitat, 1995 (Els barris d'Adigsa; 45)

MORALES, R. «Onze postals de l'Hospitalet: el torrent Gornal». En *Xipreret*, núm. 151 (juny 1993) p. 2-3

MORALES, R. «Topònims urbans (IX): el Samontà». En *Xipreret*, núm. 140 (març 1992) p. 11-13

MORALES, J.M. [et al]. *Terres cuites: la producció ceràmica a l'Hospitalet...* L'Hospitalet, Ajuntament, 1986

FONS DE CONSULTA I RECURSOS

«L'Hospitalet pla a pla». En: *L'Hospitalet és Escola*. L'Hospitalet, CEL'H; Casalet, 1998

BABEL'H: Base de dades Bibliogràfica d'Estudis locals de l'Hospitalet, Servei d'atenció i consulta, Centre d'Estudis de l'Hospitalet (CEL'H)

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1
Unitat 2
Unitat 3
Unitat 4
Unitat 5
Unitat 6
Unitat 7
Unitat 8
Unitat 9
Unitat 10
Unitat 11
Unitat 12
Unitat 13
Unitat 14
Unitat 15
Unitat 16
Unitat 17
Unitat 18
Unitat 19
Unitat 20
Unitat 21
Unitat 22
Unitat 23

Activitat 1. El Samontà i la Marina

Després de llegir el text d'ajuda i buscar al diccionari les paraules que no entenguis, resol les següents qüestions:

- On és la zona del Samontà?
 - Quins conreus hi havia antigament a la zona del Samontà?
 - Com podem reconèixer els llocs per on passaven les rieres?
 - Per què a la zona del Samontà hi van instal·lar moltes bòbiles?
- On és la zona de la Marina?
 - Quina relació té la zona de la Marina amb el riu Llobregat?
 - Com eren els conreus a la Marina?
 - On eren les barriades de Can Pi i la Bomba?

Tenint en compte la seva relació amb les zones geogràfiques de la ciutat, d'on creus que pot venir l'origen dels noms **Samontà** i **Marina**? Ajuda't amb el diccionari.

Per ajudar-te

El **Samontà** és el sector nord del terme. Està format per turons de poca alçada, com ara el de la Torrassa, el de les Planes o el de Can Serra. Aquests turons estaven separats els uns dels altres per rieres o torrents que procedien del vessant sud del puig de Sant Pere Màrtir.

Avui, la intensa urbanització dels darrers anys fa molt difícil reconèixer aquest paisatge. Per això hem d'observar molt bé el nostre entorn. El traçat de les rieres i els torrents el podem reconstruir gràcies als noms o els topònims dels carrers.

El límit sud del Samontà coincideix, més o menys, amb la línia del ferrocarril. En aquesta zona trobem els barris de Collblanc, la Torrassa, la Florida, les Planes, Pubilla Cases, Can Serra i Sanfeliu. Hi havia molts terrenys argilosos, i per això s'hi van instal·lar un gran nombre de bòbiles. Fins i tot deien que l'Hospitalet era «la bòbila de Barcelona». El Samontà també era una zona de conreus de secà: cereals, vinya, alguns arbres fruiters...

**COLLBLANC, A L'ANY 1916.
LES NOIES DE CAN DIEGO**

Font: Biblioteca de Catalunya. Fons Salvany

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 13

Zones geogràfiques: el Samontà i la Marina

La **Marina** la formen terres baixes i planes. Aquest sector forma part del delta del riu Llobregat. La zona de la Marina és més gran que la del Samontà, i comprèn els barris del Centre, Sant Josep, Santa Eulàlia, el Gornal, la Gran Via Sud, Bellvitge, Pedrosa i la Marina. Abans, al lloc on ara hi ha el polígon Pedrosa i la Gran Via Sud, hi havia les barriades de la Bomba i Can Pi.

Part d'aquesta zona havia estat sota el mar durant anys. També hi havia molts aiguamolls, i els primers habitants de l'Hospitalet van aconseguir de dessecar-los i transformar-los en terres de conreu molt fèrtils. Avui s'hi han instal·lat zones industrials i urbanes. Era una zona amb moltes masies, (encara en queda alguna amb conreus de regadiu molt importants), que a causa de la seva situació s'inundava sovint.

LA MARINA A PRINCIPI DEL SEGLE XX

Font: AL'H (AH)

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

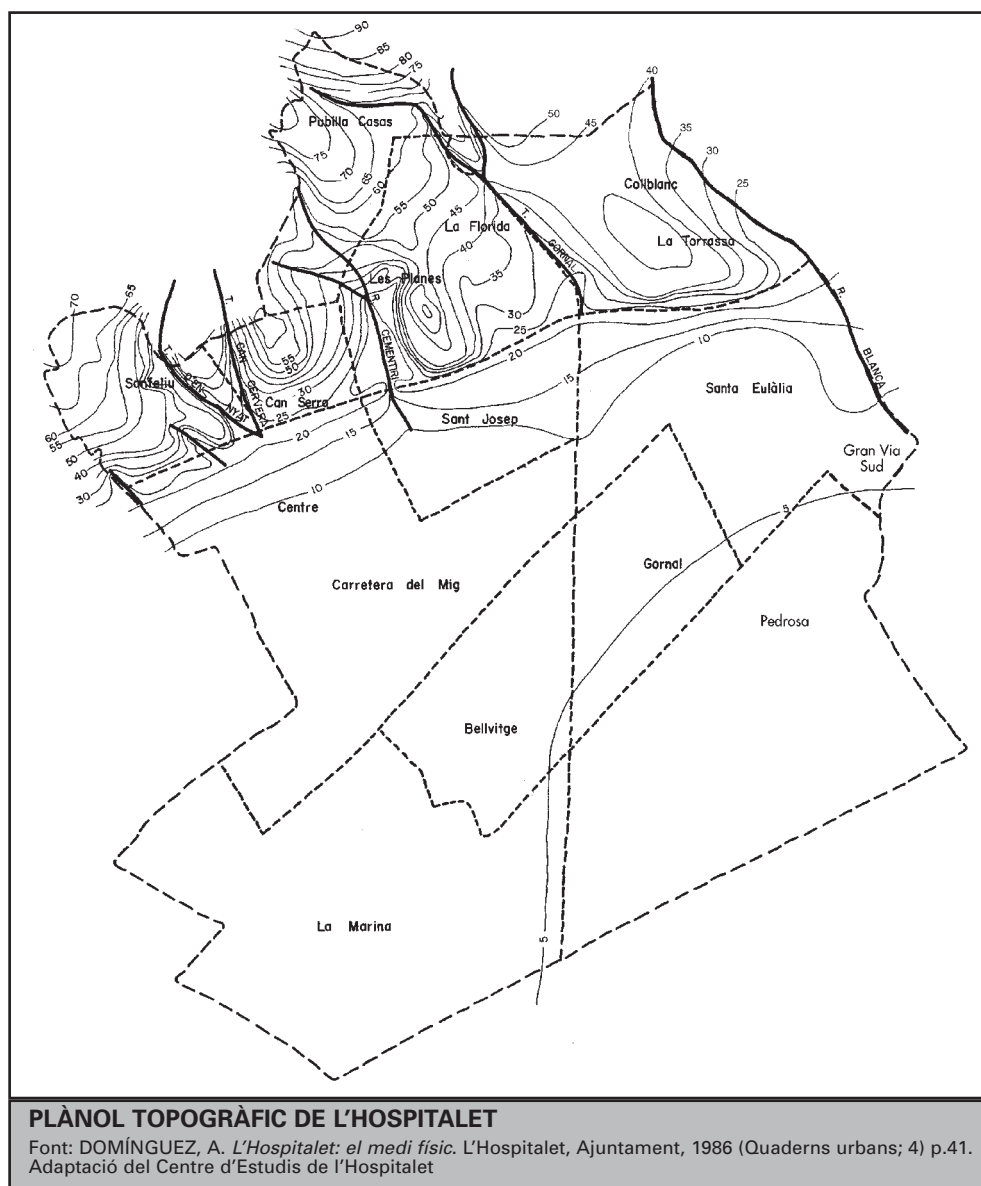
Unitat 22

Unitat 23

Activitat 2. Treballem amb el plànol topogràfic

Observa amb atenció aquest plànol topogràfic de l'Hospitalet i, tenint en compte el que has llegit i resolt a l'activitat 1, fes el següent:

- Indica i pinta de colors diferents, els turons de Can Serra, les Planes i la Torrassa.
- Pinta de color marró la zona del Samontà.
- Pinta de color verd la zona de la Marina.
- Assenyala la possible localització d'una bòbila i d'un camp de regadiu.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 13

Zones geogràfiques: el Samontà i la Marina

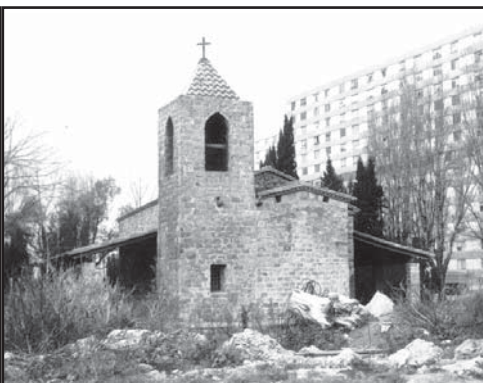
Activitat 3. Passat i present

Compara les següents fotografies i comenta-les. Són actuals o antigues? Pertanyen al Samontà o bé a la Marina? Fixa't en l'entorn de l'ermita i de la finca. Fes una llista dels canvis més importants de la Marina i el Samontà que es poden endevinar a través de les imatges. Raona les respostes.

ERMITA DE LA MARE DE DÉU DE BELLVITGE, VOLTADA DE CAMPS, L'ANY 1914

Font: Biblioteca de Catalunya. Fons Salvany

ERMITA DE LA MARE DE DÉU DE BELLVITGE, VOLTADA DE BLOCS DE PISOS

Font: CEL'H

FINCA DE LA PUBILLA CASES

Font: AL'H (AH)

LA CASA DE LA PUBILLA CASES DINS EL COMPLEX DE L'ESCOLA SAN JOSÉ OBRERO

Font: L'Hospitalet, avui, ahir, demà.

[Colita, fotografia] L'Hospitalet, Ajuntament, 1997

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

ACTIVITAT 4.**ELS CARRERS AVUI. ANTIGUES RIERES I TORRENTS**

Observa els mapes que tens penjats a la classe: un és de «Rieres i torrents» de l'Hospitalet i l'altre és la ciutat tal com és ara. Compara'ls.

Fes les activitats següents:

- Busca al mapa de la ciutat carrers amb el nom d'alguna riera o torrent. Quants n'has trobat? Anota'ls.

- A quins barris pertanyen aquests carrers?

- Comprova que aquests carrers corresponen a alguna antiga riera o torrent. Tenen el mateix nom?
- Hi ha alguna riera o torrent que passés per les dues zones de l'Hospitalet, el Samontà i la Marina? Quina? Per quins barris passaria actualment? Quin nom té avui?

EL CANAL DE LA INFANTA, L'ANY 1984

Font: Josep Bonastre

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 13

Zones geogràfiques: el Samontà i la Marina

Activitat 5. Investiguem el passat

Per saber més coses del Samontà o la Marina, feu el següent:

Per equips de treball, elaboreu una enquesta de sis o set preguntes, adreçada als vostres avis i àvies o bé a persones grans del vostre barri. Feu que us expliquin com recorden la ciutat i el barri fa uns quants anys: canvis que hi han observat (en el paisatge, en les persones), anècdotes...

Fes un dibuix amb les coses que has après sobre com devia ser abans el teu barri. Recorda tot el que has treballat sobre el Samontà i la Marina.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitats didàctiques 14-19

L'evolució històrica

Aquesta proposta de treball sobre l'evolució històrica contempla les diferents etapes de la història de l'Hospitalet. Per fer-la més àgil i entenedora hem optat per dividir-la en les següents unitats:

14. **La Prehistòria: el Paleolític i el Neolític**
15. **L'Edat Antiga: els ibers i els romans**
16. **L'Edat Mitjana**
17. **L'Edat Moderna**
18. **L'Edat Contemporània: el segle XIX**
19. **L'Edat Contemporània: el segle XX**

A partir dels continguts i les propostes d'activitats específics per a cada període històric, pretenem que cada mestre/a treballi les unitats didàctiques adaptant-les i modificant-les al procés d'aprenentatge i la dinàmica del seu grup.

Hi ha molts continguts de tipus factual i conceptual. Això no significa en cap moment que l'alumne els hagi de memoritzar mecànicament, sinó que seran el suport a partir del qual l'alumnat podrà fer un aprenentatge basat en la descoberta. Així, hem intentat dissenyar activitats que donin instruments per utilitzar el mètode de recerca i que facin possible la formulació d'hipòtesis. Cada activitat porta un breu text d'ajuda per a l'alumne. Aquests textos, segons el nivell de l'alumnat, es pot decidir si cal fotocopiar-los o no, o només ser utilitzats pel professorat.

El que pretenem a través d'aquestes unitats sobre l'evolució històrica és que els nostres alumnes tinguin aptituds per fer una reflexió sobre el nostre medi, la nostra cultura i les formes de vida i els costums més representatius de cada moment històric. D'aquesta manera, els nens i les nenes avançaran en el coneixement de seu entorn, la qual cosa farà que aprenguin a valorar-lo i estimar-lo.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

Abans de la realització de cadascuna de les unitats, fóra bo treballar amb l'alumnat altres aspectes com, per exemple, la història personal o la història familiar. A partir d'aquest plantejament es podrà iniciar el treball amb diversos procediments d'una manera senzilla.

En treballar la història familiar podem utilitzar fonts orals i també documentals: cartes, certificats mèdics, de naixement, entrevistes amb els membres de la família. S'han de treballar els diferents fets de la història familiar i veure com són viscuts d'una manera diferent per a cada persona.

També la història familiar ens dona peu a treballar un altre aspecte: el de la simultaneïtat. Per exemple, un dels exercicis podria ser: què va passar al món el dia en què jo vaig néixer? Es pot consultar l'hemeroteca de la biblioteca de l'escola o del barri i buscar tres fets o notícies que hagin succeït durant tres períodes de la vida del nen o la nena.

D'altra banda, podem iniciar una conversa a classe per treballar uns quants elements de la història de forma diacrònica: els transports, els vestits, els aliments, les malalties, etc. Aquesta conversa els portarà a assimilar d'una manera més fàcil el concepte de temps.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitats didàctiques 14-19

L'evolució històrica

Podem plantejar uns exercicis que permetin a l'alumnat saber diferenciar i comptabilitzar l'abans i el després de Jesucrist. Per exemple, es poden fer exercicis de proporció (tires de paper, gràfiques de sectors, etc).

No s'ha de pretendre que els/les alumnes interioritzin el coneixement de les etapes de la història de la humanitat amb una precisió cronològica exacta: es tracta d'introduir elements i desenvolupar algun aspecte des d'un punt de vista sincrònic.

Quant a la metodologia, també es pot fer a partir de la cronologia inversa: partir del present per anar al passat, o partir del passat i dialogar contínuament amb el present.

Un dels objectius bàsics com el de la simultaneïtat dels esdeveniments i les relacions causa-efecte entre determinats fets històrics creiem que no es pot assimilar sense abans haver donat el pas previ de què parlem.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

CONTINGUTS

Fets i conceptes

- El Paleolític.
- El Neolític.
- El Paleolític i el Neolític a l'Hospitalet.
- Moviments de població a la vall del Llobregat al Paleolític.
- Els sepulcres de fossa al Neolític.
- Troballes arqueològiques: el vas del Neolític.

Procediments

- Lectura i comprensió de textos d'ajuda.
- Interpretació dels continguts a través de dibuixos, contes i redaccions.
- Observació indirecta de troballes arqueològiques a través de fotografies.
- Elaboració d'un fris històric on s'hi situïn diferents esdeveniments.

Actituds i valors

- Respecte pels costums i formes de vida d'altres etapes històriques.
- Curiositat per conèixer fets rellevants d'aquesta etapa històrica a la nostra localitat.
- Valoració i respecte pel patrimoni arqueològic.
- Gust per la precisió, ordre i netedat en l'elaboració i presentació de treballs.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Conèixer les característiques generals del Paleolític i el Neolític.
- Conèixer uns quants fets destacats del Paleolític i el Neolític a l'Hospitalet.
- Aprendre a interpretar les formes de vida d'aquesta etapa històrica.
- Conèixer la importància de l'arqueologia com a font de dades d'aquesta etapa històrica.
- Aprendre a seleccionar els fets més rellevants del Paleolític i el Neolític a l'Hospitalet. Reflectir-ho en un fris cronològic.
- Utilitzar la imatge com a font d'informació.

ACTIVITATS

Activitats d'avaluació inicial

- Fer una conversa a classe per potenciar un debat en què els/les alumnes expressin tot allò que sàpiguin de la Prehistòria.
- Explicació del mestre sobre el significat dels mots: arqueologia, troballa arqueològica. Paper que ha jugat l'arqueologia en l'estudi d'aquesta etapa històrica. Exemples d'excavacions.

Activitats d'aprenentatge

- Lectura i comprensió de textos d'ajuda.
- Interpretació d'il·lustracions. Reflectir-la en un conte o una redacció.
- Acoloriment d'il·lustracions.
- Observació indirecta de troballes arqueològiques. Fotografia del vas del Neolític.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 14

La Prehistòria

Activitats d'avaluació final

- Elaboració d'un fris cronològic a partir de tot el material sobre l'Hospitalet recollit o elaborat a partir de les activitats plantejades en aquesta unitat.

ACTIVITATS D'AQUESTA UNITAT

1. El Paleolític
2. El Neolític
3. El Paleolític i el Neolític a l'Hospitalet
4. El vas del Neolític

BIBLIOGRAFIA

- LÓPEZ, Albert. «Excavacions a l'ermita de la M.D. de Bellvitge...» En: *Identitats*, núm. 1 (estiu 1988), p. 17-36
- MARCÉ, F. «Una necròpolis a L'H?» En: *Xipreret*, núm. 17 (maig 1981), p. 2
- PINTA, Jordi L. de la. *Antecedentes históricos de L'H a través de sus restos arqueológicos*. 1987, 67 f., [inèdit]
- PINTA, Jordi L. de la. «La investigación arqueológica en L'H» En: *Butlletí del C.E. Natura Barcelonès-Nord*, núm. 1 (1991) p. 14-15
- PINTA, Jordi L. de la. «Un sepulcre de fossa a L'H». En: *Xipreret*, núm. 62 (maig 85), p. 14-15
- SOLIAS, J.M. «Materials ibero-romans inèdits procedents de La Torrassa»... En: *31 Assemblea...* 1986, vol.1, f. 184-199 [inèdit]
- SOLIAS, J.M. «Patrimoni arqueològic...» En: *II Jornades d'Estudis sobre el Baix Llobregat*. Martorell 1982, p. 51-53
- SOLIAS, J.M. «Prehistòria...» En: *Història de L'Hospitalet. Una síntesi del passat...* Barcelona, Publ. Abadía Montserrat; CEL'H; Ajuntament de L'H; 1997
- Obres generals**
- BATLLORI, Roser, [et al.]. *Ciències Socials*. Barcelona, Ed. Casals, 1996
- CASAS, Joan. *Com es fa una ciutat? descoberta del patrimoni urbà de l'Hospitalet*. L'Hospitalet, Museu ; Ajuntament, 1986 (Rutes urbanes)
- CODINA, Jaume. *El delta del Llobregat i Barcelona: gèneres i formes de vida dels segles XVI al XX*. Barcelona, Ariel, 1971
- CODINA, Jaume. *Els pagesos de Provençana, 984-1807: societat i economia a l'Hospitalet pre-industrial*. Barcelona, Publ. Abadía Montserrat, 1987

Unitat didàctica 14

La Prehistòria

GIMÉNEZ, Pilar, LÓPEZ, Conchi [et al.]. *Descobrir l'Hospitalet de Llobregat*. Barcelona, Mancomunitat de Municipis AMB, 1992 (Patrimoni contemporani)

Història de l'Hospitalet. Una síntesi del passat... Barcelona, CEL'H ; Ajuntament de l'H ; Publ. Abadia Montserrat, 1997

MARCÉ, F. *25 imatges de la història de l'Hospitalet*. L'Hospitalet, Museu d'Història, 1979

MARCÉ, F. *Contrallum hospitalenc*. Vilanova i la Geltrú., Rius Vila, 1985

MARCÉ, F. «L'Hospitalet de Llobregat» En: *Gran Geografia Comarcal de Catalunya. El Barcelonès i el Baix Llobregat*, vol. 8. Barcelona, GEC, 1981

ORDEIX, Laura, Joan SANTACANA. *El patrimoni artístic i cultural*. Barcelona, Graó, 1993 (Col. Guix ; 16)

RIBES, Isabel, Araceli VILARRASA. *L'agricultura a Catalunya ara i abans*. Barcelona, Onda (Quadern ; 4)

FONS DE CONSULTA I RECURSOS

«L'Hospitalet pla a pla». En: *L'Hospitalet és Escola*. L'Hospitalet, CEL'H; Casalet, 1998

BABEL'H: Base de dades bibliogràfica d'Estudis locals de l'Hospitalet, Servei d'atenció i consulta, Centre d'Estudis de l'Hospitalet (CEL'H)

Arxiu de l'Hospitalet. Arxiu Històric [AL'H (AH)]

Museu de l'Hospitalet

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

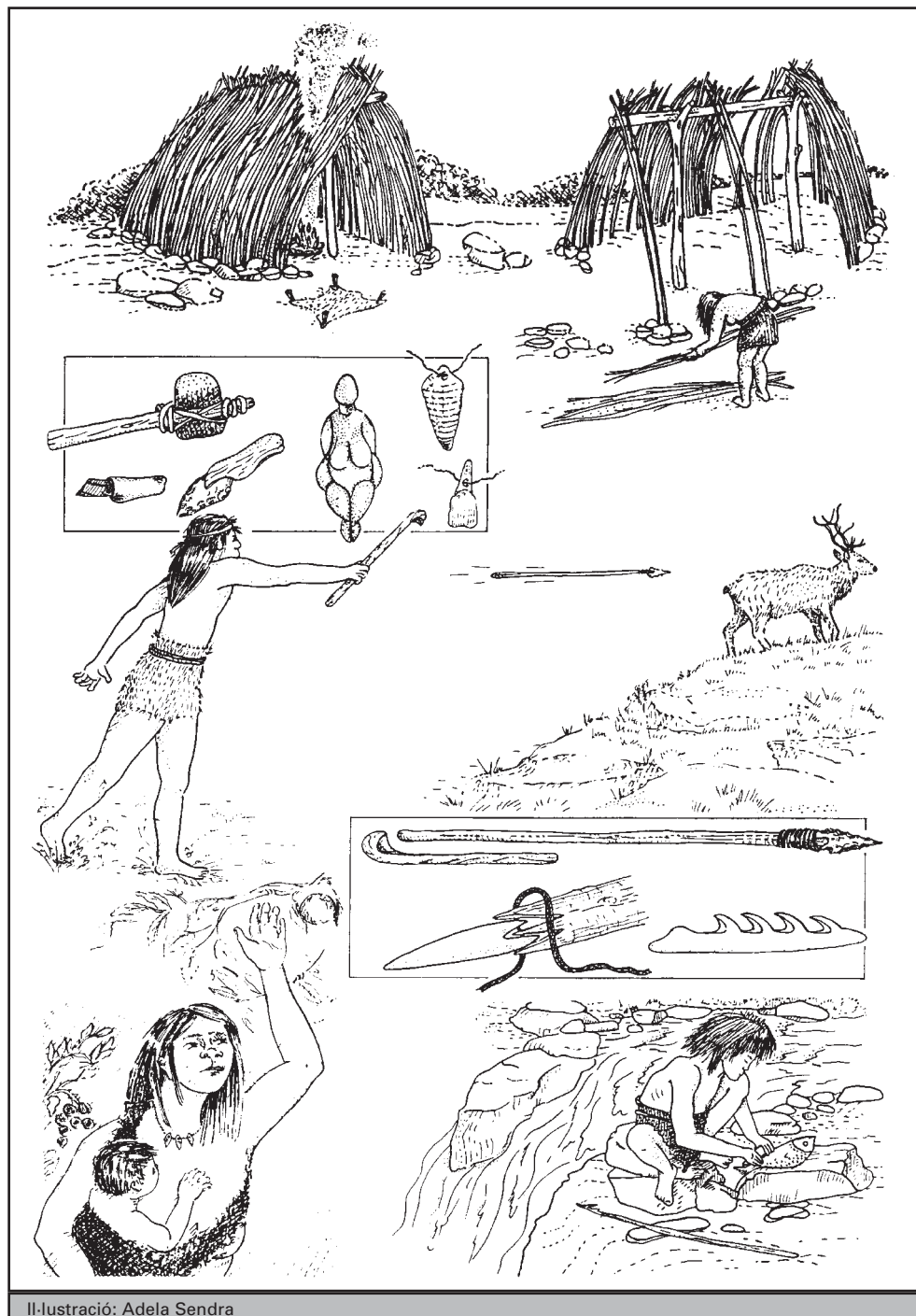
Unitat 1
Unitat 2
Unitat 3
Unitat 4
Unitat 5
Unitat 6
Unitat 7
Unitat 8
Unitat 9
Unitat 10
Unitat 11
Unitat 12
Unitat 13
Unitat 14
Unitat 15
Unitat 16
Unitat 17
Unitat 18
Unitat 19
Unitat 20
Unitat 21
Unitat 22
Unitat 23

Activitat 1. El Paleolític

Observa les imatges de la il·lustració i llegeix el text d'ajuda. Quan hakis acabat, realitza les següents activitats:

- Què vol dir «etapa preagrària»?
- Fes un conte en què surtin els personatges de la il·lustració.
- Pinta els dibuixos. Pots fer-los servir per il·lustrar el conte.

Il·lustració: Adela Sendra

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 14

La Prehistòria

Per ajudar-te

El Paleolític va ser un període de la vida de la humanitat que durà molts milers d'anys. En aquesta època la gent no sabia llegir ni escriure, i tot el que en sabem és a través de les restes que se n'han trobat.

Aquestes restes, molt diverses, poden ser esquelets de persones o animals, cranis, eines, armes o estris que necessitaven per menjar o per obtenir aliments o pintures que feien a les coves i que representaven escenes en què, a vegades, es veuen els seus costums i la seva forma de vida.

El Paleolític s'anomena etapa preagrària perquè els homes i les dones no sabien cultivar el camp, sinó que vivien de la caça, la pesca i la recol·lecció de fruits, arrels, llavors i tota mena de plantes comestibles, és a dir, eren nòmades.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

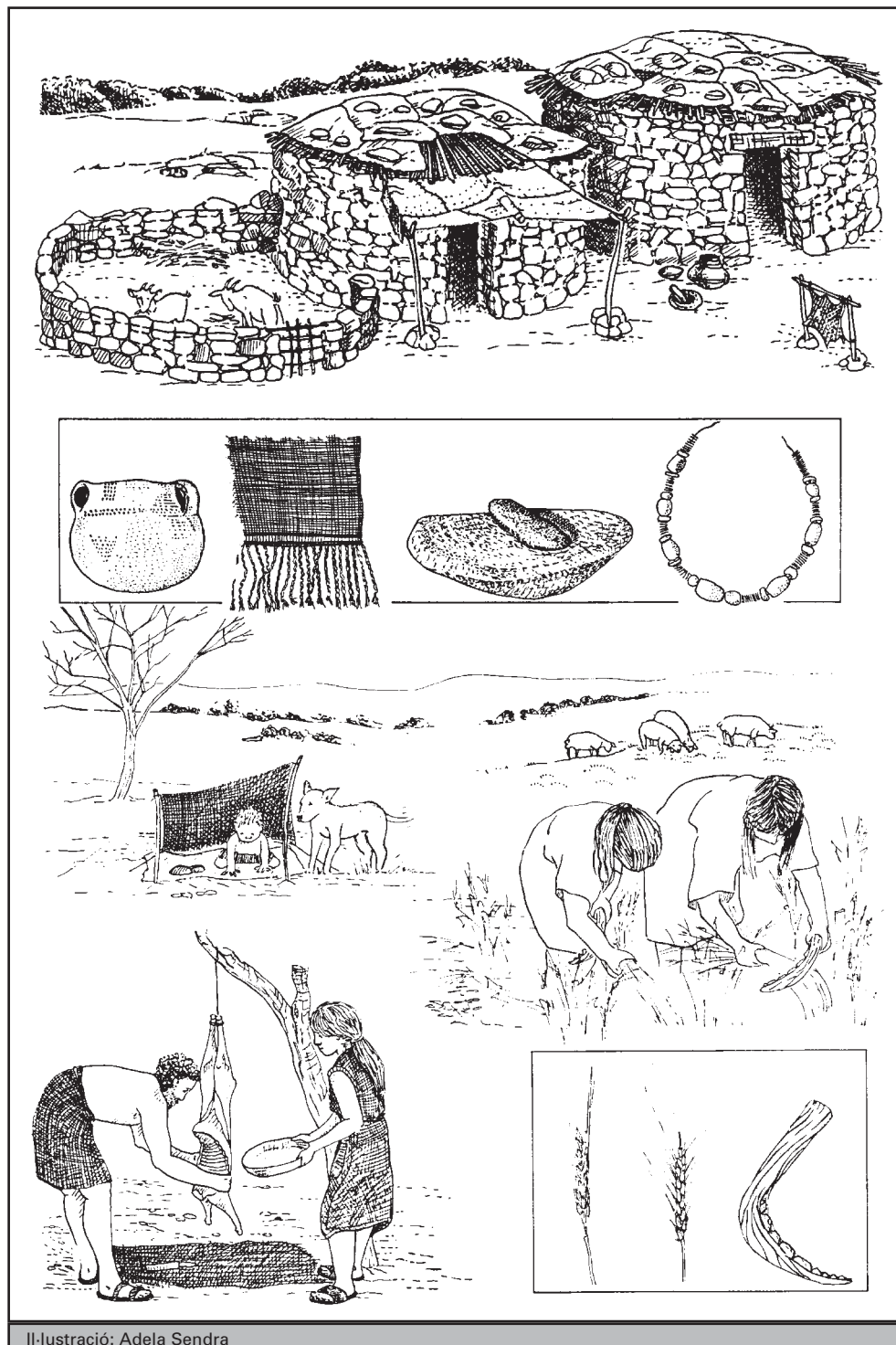
Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 2. El Neolític

Amb aquest breu text d'ajuda, el dibuix i les explicacions que ha fet el/la mestre/a a classe, observa aquest dibuix i fes una redacció en què quedin comentades les diferents escenes de la il·lustració.

Il·lustració: Adela Sendra

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 14

La Prehistòria

Per ajudar-te

Al Neolític s'inicia l'etapa agrària, perquè és llavors que la humanitat aprenqué a conrear la terra (agricultura) i domesticar animals (ramaderia). Poc a poc, hi anaren apareixent els primers poblats estables (sedentarisme).

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 3. El Paleolític i el Neolític a l'Hospitalet

A partir del text d'ajuda que et donem a continuació i les explicacions que ha fet el/la mestre/a a classe, contesta les següents preguntes:

- Què és l'arqueologia?
- El fet que no s'hagin trobat restes de persones del Paleolític al nostre terme indica que no van trepitjar aquestes terres? Argumenteu la resposta.
- Com era el nostre terme a l'època de la qual parlem?
- En petits grups comenceu a realitzar un fris cronològic en què anireu constatant tots els aspectes de l'Hospitalet que facin referència a aquesta etapa històrica i les següents. Feu-ho en forma de mural de grans dimensions, ben segur que recollireu molt de material. Afegiu-hi informació general sobre la forma de vida al Paleolític i el Neolític.

SEPULCRE DE FOSSA

Il·lustració: Adela Sendra

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 14

La Prehistòria

Per ajudar-te

En referència al Paleolític, al territori que avui és l'Hospitalet no hi ha cap resta material que indiqui la presència de població al nostre terme. Qui sap si sota els grans blocs de pisos que s'han anant construint a la nostra ciutat hi ha cap mostra d'aquesta etapa!

Però, molt a prop nostre, en uns quants indrets de la vall del riu Llobregat, s'han fet estudis que demostren la presència humana en aquesta zona. Cal imaginar, doncs, algun moviment de població, sobretot si tenim en compte que la vall del riu era un bon camí natural i de fàcil accés entre la costa i l'interior.

Durant el Paleolític una gran part del nostre territori era submergit sota el mar, ja que la formació del Delta era encara incipient. Era la part que avui coneixem com la Marina.

Durant el Neolític, per tant ja dins l'època agrària, a bona part de Catalunya s'han trobat restes que ens parlen de la cultura dels «sepulcres de fossa». Eren sepultures aïllades o formant cementiris, excavades a terra, on el difunt estava dipositat en posició fetal. Al costat d'aquestes sepultures es van trobar vasos de ceràmica i altres estris.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

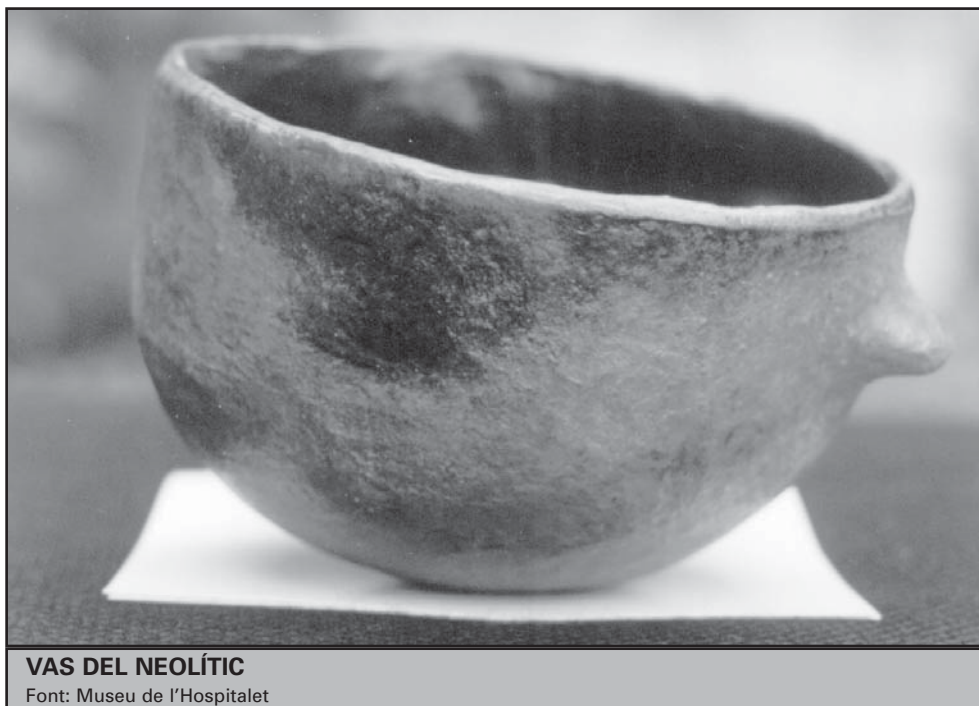
Unitat 22

Unitat 23

Activitat 4. El vas del Neolític

Després d'observar la fotografia i llegir el text d'ajuda, contesta les següents preguntes. Si et cal, pots consultar a la biblioteca, al Museu de l'Hospitalet, etc.

- De quina època és aquesta peça?
- On es va trobar?
- Per a què creus que devia servir?
- Observa de quin material està feta i explica-ho.
- On es troba la peça original?
- Dibuixa-la. L'heu de col·locar al fris cronològic que heu començat.

Per ajudar-te

Durant el Neolític, a bona part de Catalunya s'han trobat restes que ens parlen de la cultura dels «sepulcres de fossa». Al costat d'aquestes sepultures es van trobar vasos de ceràmica i altres estris.

A l'Hospitalet en tenim una mostra que es concreta en un vas que segurament pertanyia a alguna d'aquestes sepultures. Es va trobar a la part alta del terme, i en podem deduir que aquestes terres, formades bàsicament per argiles, ja es treballaven amb finalitat agrícola cap al tercer mil·lenni abans de Crist.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

CONTINGUTS

Fets i conceptes

- Els ibers.
- Els ibers a l'Hospitalet.
- Existència d'un petit poblat ibèric al turó de la Torrassa (segle IV aC).
- Troballes arqueològiques: una sitja amb diverses peces.
- Els romans.
- Els romans a l'Hospitalet.
- Existència d'una vil·la romana: Santa Eulàlia de Provençana.
- Els camins.
- Origen del nom medieval de la ciutat.
- El cap de medusa.
- Troballes arqueològiques: elements i localització.

Procediments

- Lectura, utilització i interpretació de plànols i mapes.
- Treball de situació en un mapa mut.
- Utilització de tècniques de recollida de dades: iniciació a la consulta, informacions bibliogràfiques, etc.
- Interpretació bàsica de fonts consultades.
- Expressió de la comprensió a través de diverses mecàniques: redaccions, dibuixos, elaboració de dossiers, etc.
- Observació directa del patrimoni arqueològic d'aquesta etapa històrica.
- Elaboració d'un fris històric per situar diferents esdeveniments de l'Hospitalet en aquesta etapa històrica.
- Treball de grup.

Actituds i valors

- Respecte pels costums i formes de vida dels avantpassats.
- Conscienciació sobre les males condicions de vida de certs grups socials.
- Interès per obtenir informacions precises.
- Gust per la precisió, l'ordre i la netedat en la recollida, l'elaboració i la presentació de treballs.
- Curiositat per conèixer la incidència d'altres etapes històriques en el nostre territori.
- Valoració i respecte pel patrimoni arqueològic.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Conèixer les característiques generals de l'Edat Antiga. Els ibers i els romans.
- Conèixer fets destacats de la història antiga a l'Hospitalet.
- Conèixer formes de vida i construccions d'aquesta etapa històrica.
- Saber trobar informacions d'aquesta etapa històrica a través de fonts de consulta i generals.
- Aprendre a localitzar damunt de mapes muts actuals camins i nuclis de poblament de l'Edat Antiga.
- Sentir curiositat per conèixer el patrimoni arqueològic que hi ha d'aquesta època.

Cicle
InicialCicle
MitjàCicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 15

L'Edat Antiga. Els ibers i els romans

ACTIVITATS

Activitats d'avaluació inicial

- És necessari disposar a classe d'un plànol actual de la ciutat ben visible.
- Abans de començar les activitats d'aquesta unitat fóra bo que el/la mestre/a iniciés una conversa amb l'alumnat per potenciar intervencions a l'entorn dels coneixements previs que té l'alumne sobre aquesta etapa.

Activitats d'aprenentatge

- Conèixer la forma de vida dels ibers a partir d'un text d'ajuda, la interpretació d'una il·lustració i altres fonts de consulta.
- Identificar característiques rellevants de la vida dels ibers al nostre territori a partir d'excavacions arqueològiques i peces trobades.
- Conèixer la forma de vida dels romans a partir d'un text d'ajuda i altres fonts de consulta.
- Interpretació del dibuix d'una vil·la romana.
- Identificar el pas dels romans pel nostre territori a partir de restes arqueològiques, vies de comunicació i nuclis de poblament.
- Situar en un mapa actual de la ciutat les antigues vies de comunicació i els tres nuclis de poblament romà.
- Observació directa de restes que s'han trobat de l'assentament dels romans a la nostra localitat. Treball específic sobre el cap de Medusa.

Activitats d'avaluació final

- Continuar el fris cronològic iniciat incorporant-hi els fets més rellevants a l'Hospitalet al llarg d'aquesta etapa històrica.

ACTIVITATS D'AQUESTA UNITAT

1. Els ibers
2. Els ibers a l'Hospitalet
3. Els romans
4. Els romans a l'Hospitalet
5. Les restes arqueològiques. El cap de medusa

BIBLIOGRAFIA

MARCÉ, F. «Una necròpolis a L'H?» En: *Xipreret*, núm. 17 (maig 1981), p.2

PINTA, J.L. de la. *Antecedents històrics de L'H a través de sus restos arqueològics*. 1987, 67 f., [inèdit]

PINTA, J.L. de la. «La investigació arqueològica en L'H» En: *Butlletí del C.E. Natura Barcelonès-Nord*, núm. 1 (1991) p. 14-15

SOLÍAS, J.M. «Materials ibero-romans inèdits procedents de La Torrassa»... En: *31 Assemblea...* 1986, vol.1, f.184-199 [inèdit]

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 15

L'Edat Antiga. Els ibers i els romans

Obres generals

BATLLORI, R., [et al.]. *Ciències Socials*. Barcelona, Ed. Casals, 1996

CASAS, J. *Com es fa una ciutat? descoberta del patrimoni urbà de l'Hospitalet*. L'Hospitalet, Museu; Ajuntament, 1986 (Rutes urbanes)

GIMÉNEZ, P., LÓPEZ, C., [et al.]. *Descobrir l'Hospitalet de Llobregat*. Barcelona, Mancomunitat de Municipis AMB, 1992 (Patrimoni contemporani)

Història de l'Hospitalet. Una síntesi del passat... Barcelona, CEL'H ; Ajuntament de l'H; Publ. Abadia Montserrat, 1997

MARCÉ, F. *25 imatges de la història de l'Hospitalet*. L'Hospitalet, Museu d'Història, 1979

MARCÉ, F. «L'Hospitalet de Llobregat» En: *Gran Geografia Comarcal de Catalunya. El Barcelonès i el Baix Llobregat*, vol. 8. Barcelona, GEC, 1981

ORDEIX, L., J. SANTACANA. *El patrimoni artístic i cultural*. Barcelona, Graó, 1993 (Col. Guix ; 16)

SOLÍAS, J.M. «Patrimoni arqueològic...» En: *2s Jornades d'Estudis sobre el Baix Llobregat*. Martorell 1982, p. 51-53

FONS DE CONSULTA I RECURSOS

«L'Hospitalet pla a pla». En: *L'Hospitalet és Escola*. L'Hospitalet, CEL'H; Casalet, 1998

BABEL'H: Base de dades bibliogràfica d'Estudis locals de l'Hospitalet, Servei d'atenció i consulta, Centre d'Estudis de l'Hospitalet (CEL'H)

Museu de l'Hospitalet

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

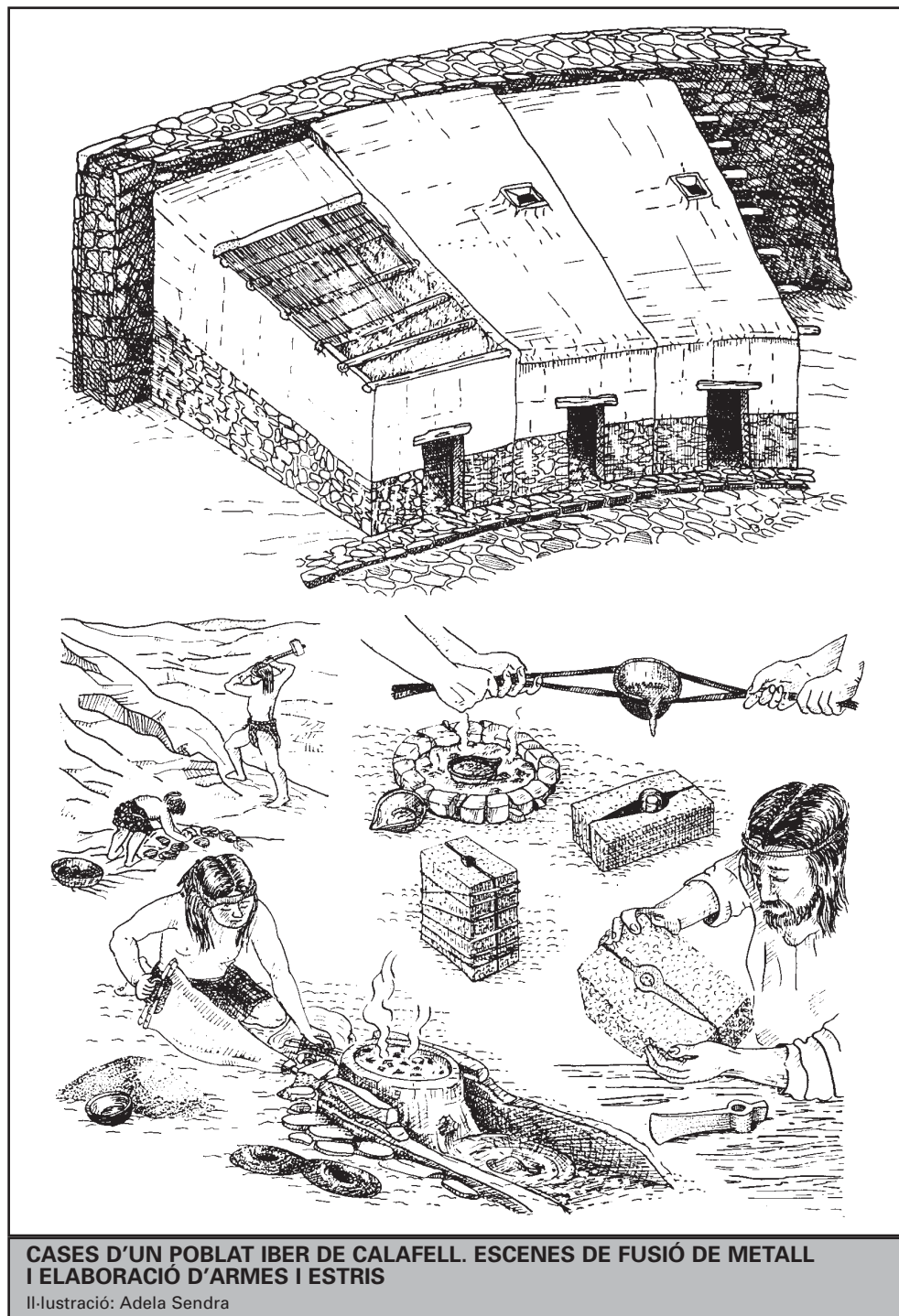
Unitat 23

Activitat 1. Els ibers

Formeu grups de tres o quatre alumnes. Llegiu el text d'ajuda i observeu atentament la il·lustració. Després feu les següents activitats:

- Busqueu més informació sobre la forma de vida dels ibers.
- Escriviu tot el que hàgiu comentat sobre cada dibuix i afegiu-hi tota la informació recollida.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 15

L'Edat Antiga. Els ibers i els romans

Per ajudar-te

La cultura del Neolític va anar evolucionant. Es van anar descobrint nous materials per construir les eines que tant necessitaven per subsistir aquells homes i dones. Així, coneixeran els metalls i aniran millorant les condicions de vida.

Cada vegada més els nostres avantpassats es van anar estenent per diferents territoris a la recerca de nous llocs per viure. D'aquesta manera, van anar formant un conjunt de pobles independents entre si. Aquesta independència comportà que el desenvolupament tècnic i cultural fos desigual.

D'aquest conjunt de pobles, els que vivien a la costa mediterrània s'anomenen ibers i representen la gran cultura de l'Edat del Ferro, anterior a la dels romans. La seva presència al territori que avui és Catalunya la podem datar al final del segle VII o a l'inici del segle VI abans de Crist.

Els ibers coneixien l'escriptura i tenien un alfabet. Aquest alfabet era un conjunt de 28 signes, cadascun amb el valor d'un so o síl·laba, i s'escriuien gairebé sempre d'esquerra a dreta. Se n'han trobat escrits sobre ceràmica, metall i fins i tot sobre pedra (pintat o grafitat).

Alfabet ibèric llevantí

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
𐤀				𐤁				𐤂			𐤃
M	N	O	P	Q	R	R	S	Š	Š	T	U
𐤄	𐤅	𐤆			𐤇	𐤈		𐤉	𐤊		𐤋
Ü	V	W	X	Z							
𐤌											
BA	BE	BI	BO	BU							
𐤍	𐤎	𐤏	𐤐	𐤑							
KA	KE	KI	KO	KU							
𐤒	𐤓	𐤔	𐤕	𐤖							
TA	TE	TI	TO	TU							
𐤗	𐤘	𐤙	𐤚	𐤛							

TEXT ALFABET IBER TROBAT A SANT JUST DESVERN

Il·lustració: Adela Sendra

Activitat 2. Els ibers a l'Hospitalet

Llegeix el text d'ajuda, i amb les explicacions del teu mestre/a, contesta les següents preguntes:

- Situa al plànol de l'Hospitalet que tens penjat a la classe la zona on va ser trobada la sitja curulla.
- Què és una sitja? Què vol dir curulla? Què és un jaciment? Si et cal, busca-ho al diccionari.
- Observa les fotografies. On creus que estan guardats aquests objectes?
- Situa al fris cronològic —iniciat a l'activitat 1 de la Prehistòria— tota la informació que hem recopilat sobre aquesta època.

FRAGMENT DE BOL DE CERÀMICA NEGRA ENVERNISSADA, TROBAT A L'EXCAVACIÓ DE LA SITJA DE LA TORRASSA

Font: Museu de l'Hospitalet

CERÀMICA FINA IMPORTADA DE LA CAMPÀNIA TROBADA A L'EXCAVACIÓ DE LA SITJA DE LA TORRASSA

Font: Museu de l'Hospitalet

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 15

L'Edat Antiga. Els ibers i els romans

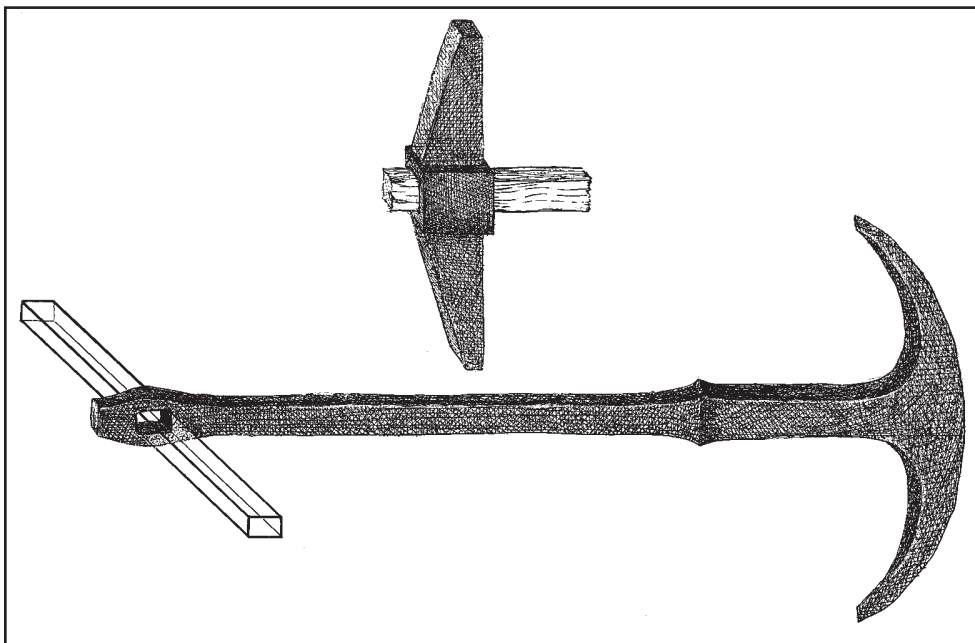
Per ajudar-te

Cap als volts del segle IV abans de Crist, hi hagué un petit poblat ibèric a l'Hospitalet, al turó argilós de la Torrassa, que es dedicava a l'explotació agrícola de la zona. Des del turó de la Torrassa els ibers podien vigilar tota la zona gràcies al desnivell que hi havia, i feien intercanvi de productes amb les naus que arribaven d'altres indrets.

Segurament depenia del poblat ibèric situat a Montjuïc, d'unes dimensions més grans i, per tant, més important.

Coneixem l'existència d'aquest petit poblat gràcies a una excavació que es va realitzar l'any 1934 al barri de la Torrassa, al costat de la via del tren. S'hi va trobar una sitja curulla amb diverses peces, una de les quals és un fragment d'un bol de ceràmica envernissada de negre.

A d'altres indrets de la zona del delta del Llobregat s'hi han trobat jaciments amb nombroses àncores, dos ceps i una abraçadora. Aquestes troballes ens indiquen que era una zona utilitzada com a embarcador.

ÀNCORA DE CEP. EL CEP, FIXAT A L'EXTREM DE L'ÀNCORA, LI FA ADOPTAR LA POSICIÓ MÉS ESCAIENT PERQUÈ UNA DE LES UNGLES ES CLAVI AL FONS

Il·lustració: Adela Sendra

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

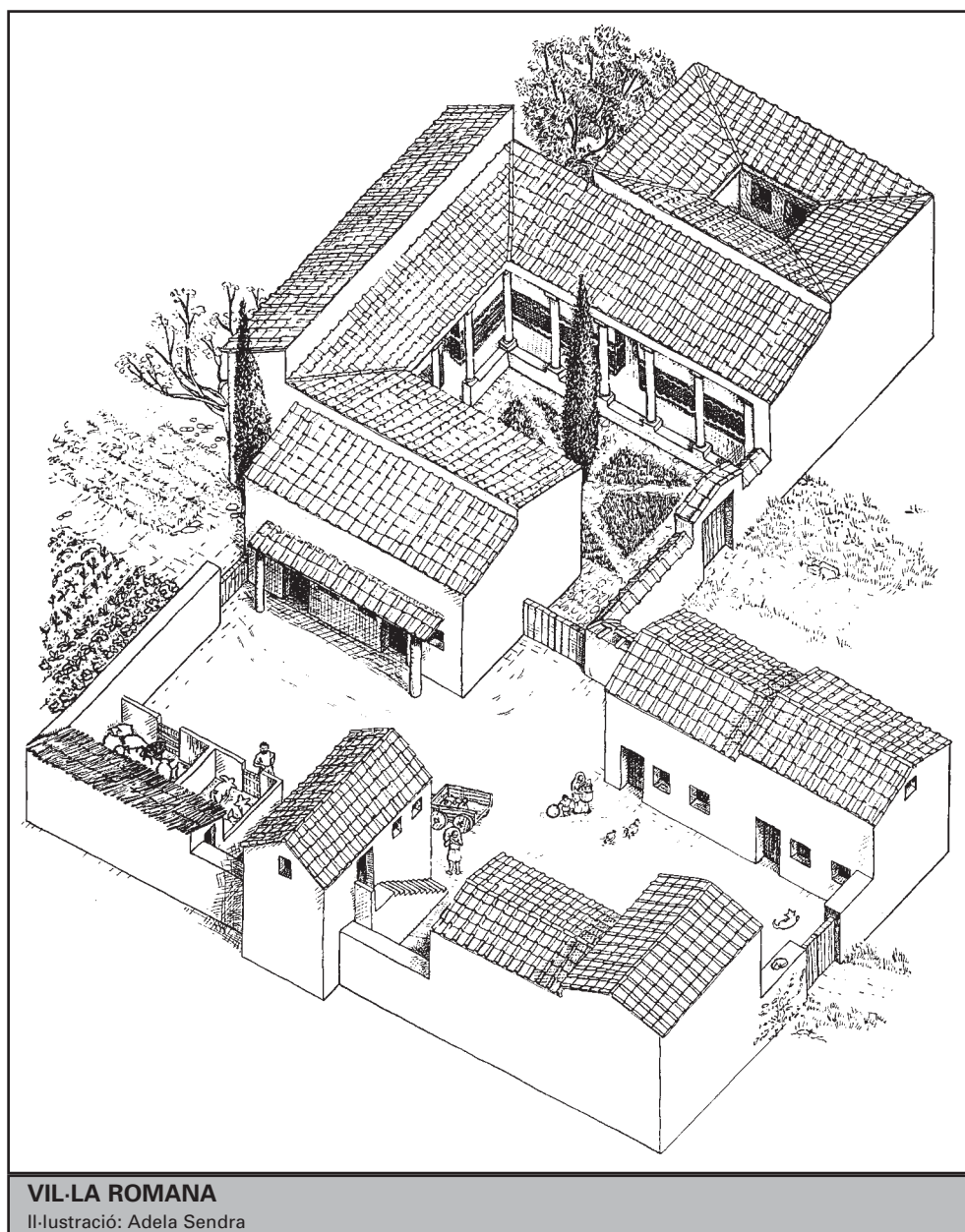
Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

ACTIVITAT 3. ELS ROMANS

- Per grups, agafeu un atlas. A mesura que aneu llegint el text d'ajuda, heu d'anar situant al plànol el recorregut que van fer els romans fins a arribar a Catalunya.
- Al text d'ajuda es parla de la importància de l'agricultura. Quines tècniques agrícoles van aportar els romans? Busqueu informació a la biblioteca de l'escola o la del barri o consulteu algun llibre que tingueu a casa.
- Observa el dibuix de la vil·la romana. Veuràs que té dues parts: la d'habitatge i la de treball. Explica tot el que et suggereixi la il·lustració i pinta-la.

Cicle
InicialCicle
MitjàCicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 15

L'Edat Antiga. Els ibers i els romans

Per ajudar-te

Cap a l'any 500 abans de Crist, Roma era una petita ciutat vora el Tíber. Amb el temps, aquesta petita ciutat arribà a dominar Itàlia i, en conquestes successives, tota la conca de la Mediterrània, a la qual anomenaven Mare Nostrum.

Intentant conquerir el nord d'Àfrica, dominat per la ciutat de Cartago, els romans penetraren a la península Ibèrica desembarcant al port d'Empúries l'any 218 aC. I així va començar la conquesta de Catalunya dels romans. No tan sols van venir per mar, sinó que també van entrar pel Pirineu, i a poc a poc van anar conquerint el nostre país i finalment tota la península Ibèrica.

Els romans van respectar el sistema de vida dels poblats, com la dels ibers, que habitaven el territori conquerit, però de mica en mica la gent es va anar adaptant a les formes de vida romanes, i es convertiren en ciutadans romans.

Aquests ciutadans van aprendre a parlar llatí. I d'aquesta llengua deriven molts idiomes dels pobles que havien format part de l'Imperi Romà: el català, el castellà, el gallec, el francès, l'italià i d'altres.

Els romans aprofitaven el treball dels presoners fets entre els enemics vençuts per construir carreteres, aqüeductes, ports de mar, ponts, etc. Així van aconseguir crear una important xarxa de vies que facilitaven la comunicació entre el camp i les ciutats.

Això va fer prosperar el comerç interior. I els millors ports de mar van fer florir un intens comerç exterior, cosa que va permetre que en aquell temps Catalunya fos una gran exportadora de vi.

Pel que fa a l'agricultura, els romans hi van fer una aportació important, ja que a l'època romana va conèixer una gran prosperitat.

Al costat dels poblats ibèrics habitats, apareixen una gran quantitat de cases romanes, generalment a les zones més aptes per al conreu. Es tracta de les *villae*, similars a les nostres masies; aquestes vil·les romanes, a més de ser residències al camp, eren granges productives. Normalment pertanyien a romans rics i van ser construïdes en bones regions agrícoles, prop de les rutes comercials i els ports marítims. Constituïen la unitat d'explotació del territori típica del moment romà.

Els romans tenien esclaus: els utilitzaven per a feines de producció, tant a la ciutat com al camp, i també per a feines domèstiques.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 4. Els romans a l'Hospitalet

- Amb l'ajuda del plànol de l'Hospitalet que hi ha penjat a la classe, situa al plànol mut de l'Hospitalet que t'adjuntem, les dues vies de comunicació importants que existien a l'època romana.
- Situa-hi també els tres nuclis de població romana.
- Què vol dir «toponímia»? Busca-ho al diccionari.
- Seguiu el treball del fris cronològic anotant i il·lustrant els aspectes que han sorgit en parlar de l'època romana.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 15

L'Edat Antiga. Els ibers i els romans

Per ajudar-te

A l'Hospitalet, de l'època dels romans, podem dir que hi ha constància de presència humana a tres llocs diferents:

- La sitja de la Torrassa, que ja hem vist a l'activitat anterior.
- Una altra sitja que se situaria al que avui és la part posterior de l'edifici de l'antiga fàbrica de la Vanguard (carretera de Santa Eulàlia).
- Al terreny on hi ha l'actual església de Santa Eulàlia de Provençana (carretera de Santa Eulàlia).

Tant a la sitja de la Torrassa com a la de la Vanguard, apareixen fragments de ceràmica fina de vernís negre. Les restes es poden datar entre l'any 120 aC i el 50 aC.

Però és a Santa Eulàlia de Provençana on podem dir que va existir una important casa de camp o *villae* romana. I es trobava al costat d'una via de comunicació important, el camí que anava de Barcelona a Cornellà.

El possessor d'aquesta vil·la es deia Provivs o Proventivs, i els historiadors diuen, entre d'altres hipòtesis, que aquest va ser l'origen del nom medieval de la nostra ciutat: Provençana.

Quant als camins, estudiant la toponímia medieval, sabem que a l'època romana podien ser dos els camins que comunicaven la gent que volia fer el recorregut entre la plana de Barcelona i el delta del Llobregat (l'actual Prat, Cornellà, etc):

- La Via Augusta: a la part alta del terme, coincidint amb l'actual carretera de Collblanc i la travessera de les Corts.
- El Camí Reial: actualment els carrers Major, Enric Prat de la Riba i carretera de Santa Eulàlia.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 5.

Les restes arqueològiques. El cap de medusa

Per realitzar aquesta activitat cal que formeu petits grups de treball. Observeu la fotografia i llegiu el text d'ajuda. Podeu també anar un cap de setmana al Museu de l'Hospitalet, on trobareu restes que ens parlen del pas dels romans per aquestes terres, com ara el cap de Medusa.

- Per a què serveixen als historiadors els objectes i els estris que s'han trobat d'aquesta època?
- De les restes que s'han trobat, hi ha eines i estris d'ús quotidià. Quines són? Per a què servien? Amb quins materials estaven fets? (pots preguntar-ho al Museu en la teva visita, o bé telefona-hi i demana-hi la informació).
- No totes les peces d'aquesta època es troben al Museu de l'Hospitalet. Algunes són al Museu Arqueològic de Barcelona; per exemple, el cap de Medusa. El que hi ha al Museu de l'Hospitalet n'és una reproducció. Discutiu a la classe si aquestes peces haurien d'estar al nostre Museu. Podeu preguntar a la persona que se n'encarrega per què no les tenim a l'Hospitalet.
- Feu un dibuix del cap de Medusa per posar al fris cronològic. Si heu anat al Museu i us n'han facilitat documentació (fotografies, tríptics informatius...), també la hi podeu enganxar.
- Seguiu el treball del fris cronològic anotant i il·lustrant els aspectes que han sorgit en parlar de l'època romana.

CAP DE MEDUSA

Font: Museu Nacional d'Arqueologia de Catalunya

Cicle
InicialCicle
MitjàCicle
Superior

Unitat 1
Unitat 2
Unitat 3
Unitat 4
Unitat 5
Unitat 6
Unitat 7
Unitat 8
Unitat 9
Unitat 10
Unitat 11
Unitat 12
Unitat 13
Unitat 14
Unitat 15
Unitat 16
Unitat 17
Unitat 18
Unitat 19
Unitat 20
Unitat 21
Unitat 22
Unitat 23

Unitat didàctica 15

L'Edat Antiga. Els ibers i els romans

Per ajudar-te

S'han trobat molts materials que demostren l'existència de vil·les romanes a la nostra ciutat. El més important és un cap de Medusa aparegut davant l'actual església de Santa Eulàlia de Provençana.

Els caps de medusa formaven part dels monuments funeraris, i per als romans eren personatges mitològics que vivien als confins de la Terra, amb serpents al cap que els feien de cabellera. Anaven de negre, i la seva mirada convertia en pedra tots els éssers del voltant. També es diu que hi havia cases que les tenien per defensar-se dels enemics o per invocar les pluges.

Altres materials trobats al mateix lloc són: un molí de pedra granítica, ceràmica fina importada de la Gàl·lia i el nord d'Àfrica, una àmfora tarraconense d'exportació del vi, diversos fragments de llànties d'oli, el peu d'una estatua i diversos objectes de bronze i marbre (entre els quals hi ha fragments de mosaic).

També s'han trobat altres materials a d'altres llocs:

- L'any 1911, quan es van fer obres a la línia del Carrilet (actual avinguda del Carrilet), es van utilitzar terres que provenien de l'antiga casa de Can Picotí. S'hi van trobar restes humanes, àmfores, tègules i monedes de bronze.
- On avui hi ha l'escola Busquets i Punset (avinguda Josep Tarradellas Avinguda Sanfeliu, al barri Centre), fent les obres de la via del tren de la Renfe, el 1915 es van trobar una sèrie de monedes romanes.
- Prop de la torre Ubach i el pont de Matacavalls (al barri de Sant Josep) es van trobar les restes d'una casa romana: un fragment de nansa i, a vint metres de profunditat, unes sepultures excavades, tapades amb lloses de pedra.
- A Can Serra va aparèixer un as de bronze de l'emperador Domicià (81-96 dC).

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

CONTINGUTS

Fets i conceptes

- Trets generals.
- Configuració del territori. Límits.
- Els primers documents escrits.
- Els primers nuclis de poblament:
- Consagració de la parròquia de Santa Eulàlia de Provençana.
- L'Hospital de la Torre Blanca: inici del desenvolupament de la vila.
- Banyols i la Marina.
- Evolució del nom de la ciutat.
- L'agricultura: Els pagesos/es i els senyors feudals.
- Els primers oficis.
- Els establiments.
- Els fogatges (1358-1381).
- Les Ordinacions de l'any 1475.

Procediments

- Habilitat espacial: situació de punts determinats en un mapa o plànol.
- Lectura, utilització i interpretació de plànols i mapes.
- Observació indirecta a través de documents i fotografies.
- Elaboració de frisos històrics per situar diferents esdeveniments.
- Iniciació a la consulta mitjançant enciclopèdies i altres fonts.
- Expressió dels resultats a través de diversos sistemes: dibuixos, dossiers, murals, treballs monogràfics, etc...

Actituds i valors

- Curiositat per conèixer la localitat en altres etapes històriques.
- Actitud crítica en relació a l'etapa històrica treballada.
- Valoració i respecte pel patrimoni històric i cultural.
- Conscienciació sobre les males condicions de vida d'algun grup social, tant del passat com del present.
- Reconèixer l'existència de situacions d'injustícia social en aquesta època històrica.
- Gust per la precisió en la recollida, l'elaboració i la presentació dels treballs.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Concebre l'Hospitalet actual com a resultat d'un procés històric.
- Conèixer les característiques generals de l'Edat Mitjana.
- Conèixer les característiques de l'Edat Mitjana a l'Hospitalet.
- Interpretar la informació bàsica d'una sèrie de plànols que representin el territori a l'Edat Mitjana.
- Localitzar damunt de mapes i plànols diferents indrets de l'Edat Mitjana.
- Conèixer el paper de l'agricultura d'aquesta època i les relacions entre la pagesia i els senyors feudals.
- Conèixer altres activitats econòmiques: els primers oficis.
- Entendre el paper de les ordinacions i els fogatges.
- Conèixer el vocabulari específic relacionat amb els temes tractats.

Cicle
InicialCicle
MitjàCicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 16

L'Edat Mitjana

ACTIVITATS

Activitats d'avaluació inicial

- Cal tenir penjat a l'aula un plànol actual de la ciutat.
- Abans de començar les activitats d'aquesta unitat, caldria situar al mapa el barri del Centre per facilitar als nens i les nenes la situació actual del que va ser el primer nucli de població que donà lloc a l'actual l'Hospitalet.
- Realitzar una conversa que permeti intervencions sobre el coneixement previ que l'alumnat té d'aquesta etapa històrica.

Activitats d'aprenentatge

- Delimitació del territori, situació de masies i localització d'indrets a partir del treball amb el mapa del segle XI.
- Lectura i comprensió de textos.
- Situació dels nuclis de poblament, de rius, estanys i camins treballant amb el mapa del segle XIII.
- Explicar la funció de l'Hospital de la Torre Blanca i escoltar una cançó que en fa referència.
- Treballar el vocabulari d'aquesta època a partir del diccionari, enciclopèdies i d'altres fonts.
- Comprensió de fets i maneres de viure d'aquesta etapa a partir de l'observació i descripció d'il·lustracions.

Activitats d'avaluació final

- Continuar el fris cronològic iniciat, incorporant-hi imatges i una explicació dels fets més importants a l'Hospitalet que l'alumnat hagi recollit després d'haver realitzat les activitats d'aquesta unitat.

ACTIVITATS D'AQUESTA UNITAT

1. Trets generals
2. El territori de l'Hospitalet. El primer document escrit
3. L'origen del nom. Els primers nuclis de poblament
4. Els pagesos, les pageses i els senyors feudals
5. Els primers oficis
6. Les ordinacions i els fogatges

BIBLIOGRAFIA

CODINA, Jaume. *Els pagesos de Provençana, 984-1807: societat i economia a l'Hospitalet pre-industrial*. Barcelona, Publ. Abadía Montserrat, 1987

Història de l'Hospitalet. Una síntesi del passat com a eina de futur. Barcelona, CEL'H; Ajuntament de l'H; Publ. Abadía Montserrat, 1997

LÓPEZ, Albert. «Excavacions a l'ermita de la Mare de Déu de Bellvitge... campanyes 1979-1981». En: *Identitats*, núm. 1 (juny-agost 1988)

Unitat didàctica 16

L'Edat Mitjana

Obres generals

CASAS, Joan. *Com es fa una ciutat? descoberta del patrimoni urbà de l'Hospitalet*. L'Hospitalet, Museu; Ajuntament, 1986 (Rutes urbanes)

Història de l'Hospitalet. Una síntesi del passat com a eina de futur. Barcelona, CEL'H; Ajuntament de l'H; Publ. Abadia Montserrat, 1997

MARCÉ, F. *25 imatges de la història de l'Hospitalet*. L'Hospitalet, Museu d'Història, 1979

MARCÉ, F. «L'Hospitalet de Llobregat». En: *Gran Geografia Comarcal de Catalunya. El Barcelonès i el Baix Llobregat*, vol. 8. Barcelona, GEC, 1981

FONS DE CONSULTA I RECURSOS

«L'Hospitalet pla a pla». En: *L'Hospitalet és Escola*. L'Hospitalet, CEL'H; Casalet, 1998

BABEL'H: Base de dades Bibliogràfica d'Estudis locals de l'Hospitalet, Servei d'atenció i consulta, Centre d'Estudis de l'Hospitalet (CEL'H)

Museu de l'Hospitalet

Arxiu de l'Hospitalet. Arxiu Històric [AL'H (AH)]

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

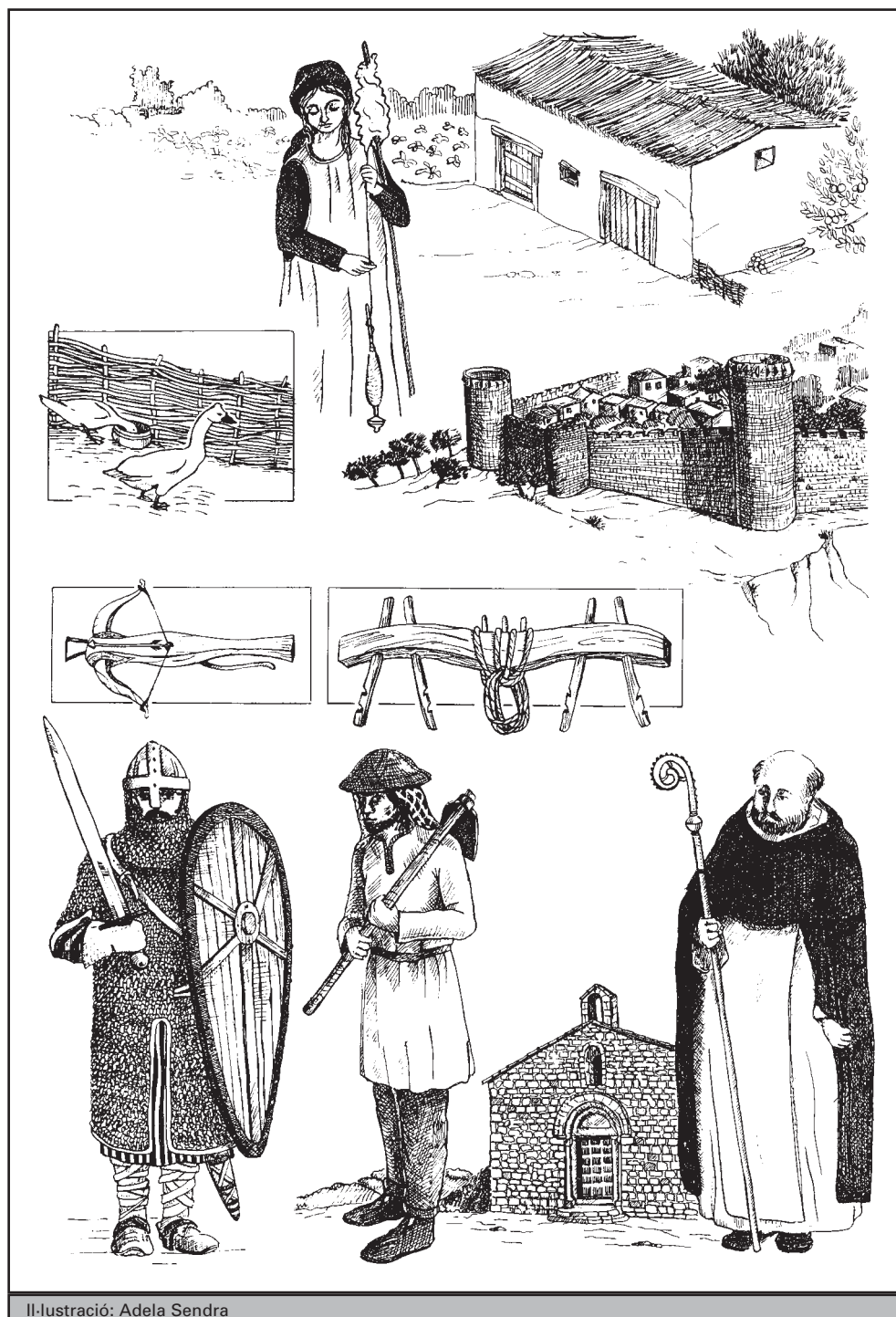
Unitat 23

Activitat 1. Trets generals

Observa la il·lustració i, després de llegir el text d'ajuda, fes la següent activitat:

- Explica la manera de viure de les persones a l'Edat Mitjana tot descrivint cadascuna de les imatges dels dibuixos.

Il·lustració: Adela Sendra

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 16

L'Edat Mitjana

Per ajudar-te

Al llarg dels segles VIII al X la civilització islàmica (musulmana) s'estengué per bona part de la península Ibèrica. Els àrabs ens ensenyaren noves tècniques agrícoles que van contribuir a millorar les feines del camp.

L'Edat Mitjana se situa entre els segles IX i XV. Les persones d'aquesta època van treballar durament per guanyar terres de conreu al bosc. Aquests pagesos cobrien les seves necessitats amb el que produïen ells mateixos. Feien una mica de tot: conreaven la terra, criaven animals i es feien tot el que necessitaven per a la vida quotidiana: estris, eines, teles...

La pagesia i els senyors feudals

Els pagesos i les pageses treballaven molt per poder sobreviure. Les terres que conreaven no eren d'ells, sinó dels senyors feudals, a qui havien de cedir part de la collita. I, a més, els havien de pagar forts impostos.

Els senyors feudals podien ser nobles (comtes, barons, marquesos...), que vivien en castells, o també podien ser bisbes, abats i abadesses. Els cavallers esdevingueren el grup més poderós de la noblesa: eren professionals de la guerra.

El comerç

A partir del segle XII el comerç va créixer, i es va produir un important desenvolupament de les activitats artesanals i comercials. La vida a les ciutats començava a fer-se més activa.

La majoria de ciutats tenien muralles que les envoltaven per poder protegir-se.

Guerres i pestes

Com a conseqüència dels nombrosos conflictes bèl·lics, des del segle XIV, molts pobles i ciutats van ser destruïts i incendiats, i el comerç va quedar reduït. A més, la pesta va matar molts pagesos. Els nobles, per poder mantenir el seu nivell de vida, oprimien cada vegada més la pagesia. A causa d'això, finalment esclatà una forta rebel·lió en contra dels senyors.

Catalunya com a estat independent

El comte Borrell de Barcelona va defensar sempre el territori català davant dels musulmans i també dels francs (actuals francesos). I al segle XI aconseguí la formació de Catalunya com a estat independent.

L'escut de Catalunya

Té quatre pals o barres vermelles damunt un fons groc, anomenat camp d'or. No sabem quins en són els orígens, tot i que hi ha una llegenda que explica que Guifré el Pilós, al segle IX, ferit de mort en una batalla, va passar la seva mà sagnant per un escut de color groc, quedant així quatre llargues ditades...

Però, el que sí que està comprovat històricament és que des del final del segle XI els comtes de Barcelona l'usaren com a escut d'armes. Amb el temps, el nombre de barres va anar variant. En arribar el segle XIV, el rei Pere el Cerimoniós el fixà en quatre.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

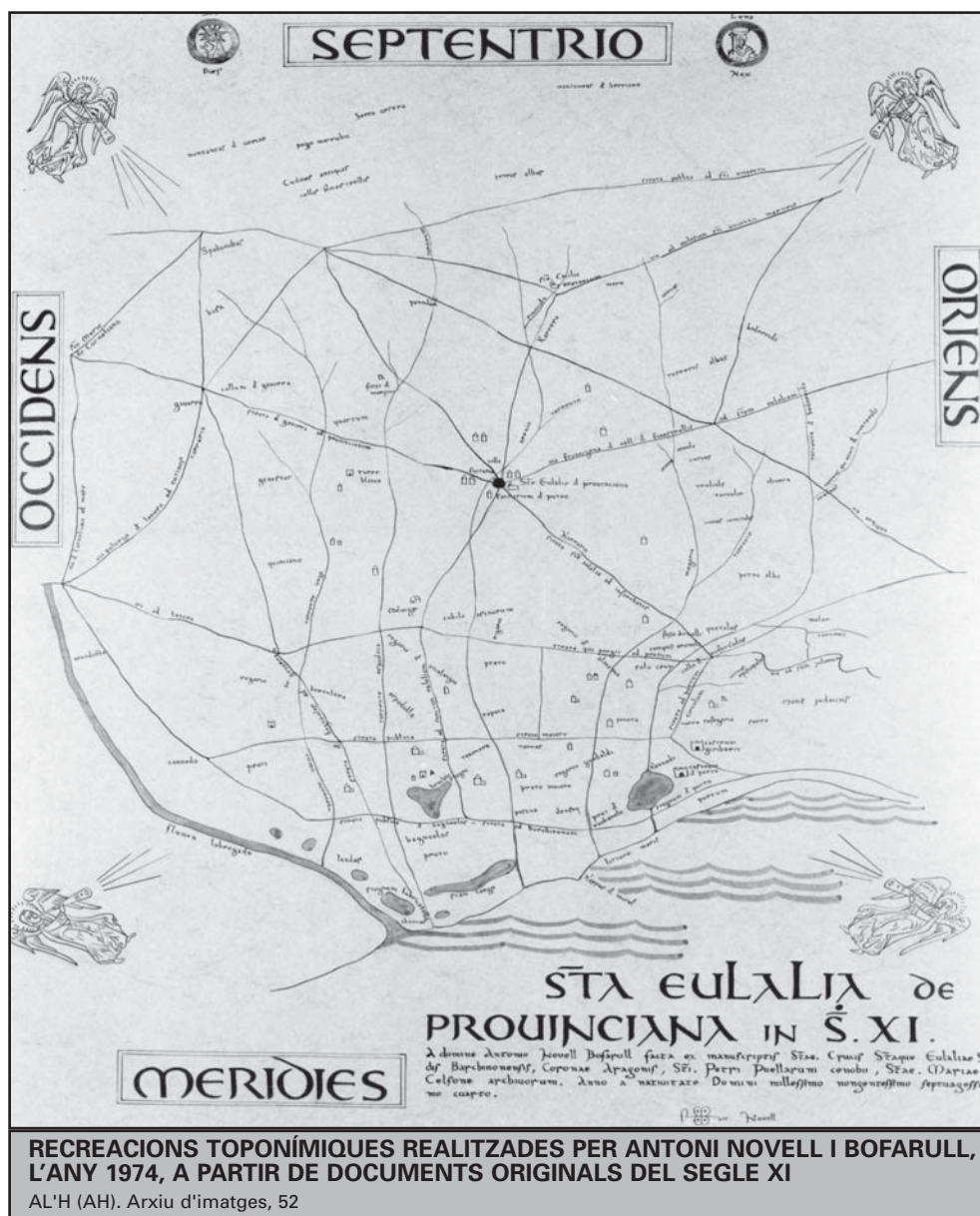
Unitat 23

Activitat 2.

El territori de l'Hospitalet. El primer document escrit

Observa amb atenció el mapa de Santa Eulàlia de Provinciana del segle XI (si et cal utilitza una lupa, com els investigadors/es) i, després de llegir el text d'ajuda, fes les següents activitats:

- Encercla l'església de Santa Eulàlia de Provinciana.
- D'on creus que prové el nom *Villa Provintiana*?
- Situa al mapa els punts cardinals (nord, sud, est i oest).
Després marca-hi els límits del territori, i posa a cada límit el nom que tindria actualment.
- Indica i pinta el mas que esdevindrà l'ermita de Bellvitge.
Se n'ha transformat el nom?

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 16

L'Edat Mitjana

Per ajudar-te

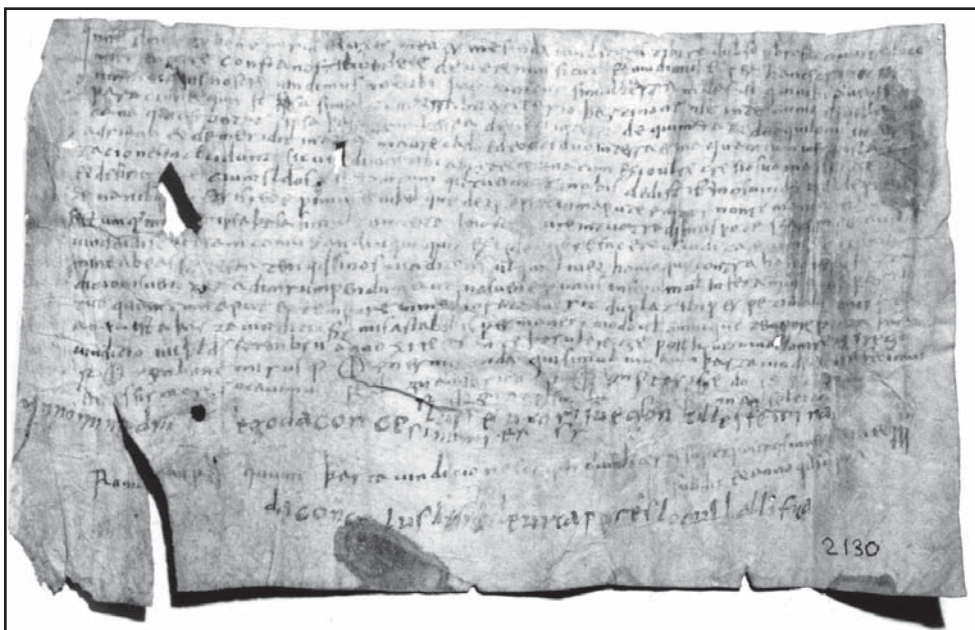
Pels volts de l'any 1000, els límits del territori del que avui és l'Hospitalet eren:

- Al nord, el terme limitava amb la serra de Collserola (Sant Pere Màrtir) i l'actual Esplugues de Llobregat.
- Al sud, amb el mar.
- A l'est, amb les parròquies o nuclis de població de Sarrià, Sants i Montjuïc.
- A l'oest, amb el riu Llobregat i la parròquia de Cornellà.

Els camps de conreu s'estenien una mica pertot arreu, i hi havia molts petits camins que permetien d'arribar-hi. El Samontà, és a dir, la zona muntanyenca, sembla que estava menys poblada que la Marina o zona deltaica. A la Marina trobem un mas del segle XI amb el nom de *Mansus Amalvige*, que tenia una petita església. Aquesta església, més endavant, donarà nom a l'actual ermita de Bellvitge. Recents excavacions realitzades en aquesta ermita en demostren l'origen romànic. També s'hi van descobrir unes tombes dels segles XI i XII, acompanyades d'un aixovar ceràmic. Fins al segle XII el territori de Santa Eulàlia de Provençana tenia un poblament exclusivament dispers.

El primer document escrit

El primer document escrit que es conserva i que fa referència a l'Hospitalet de llavors és del segle X. Aleshores, segons el document, l'Hospitalet es deia *Villa Provintiana*. Parla de la venda d'una casa i de dues mujades de terra. No serà fins al final del segle XI que se'n tornen a trobar referències escrites. El nom que hi apareixerà serà Vila de Provinciana. En aquella època els pergamins estaven elaborats amb pell de vedell i els documents s'escriuen a mà.

PERGAMÍ DEL DOCUMENT DEL 908, EL PRIMER ESCRIT QUE ES CONSERVA DE L'HOSPITALET

Font: Arxiu Diocesà de Vic. Calaix núm.6, doc.2,130

Activitat 3.

L'origen del nom. Els primers nuclis de poblament

Observa amb atenció el mapa de Santa Eulàlia de Província de del segle XIII i, després de llegir el text d'ajuda, fes les següents activitats:

- Pinta de color blau els rius i els estanys que hi surten.
- Pinta de color verd els principals camins que hi apareixen.
- Busca els tres nuclis de poblament. Encercla'ls.
- D'aquests tres nuclis, quin va ser el que va anar creixent i convertint-se en poble?
- Quina era la funció de l'hostal-hospital que hi havia a la Torre Blanca? Escolta la cançó *El pelegrí de l'Hostalet* del disc compacte *Cançons dels Tocaboires*.
- Què és una malla? Ajuda't amb el diccionari.

Després de llegir el text de les tarifes del passatge de la barca de l'any 1338, imagina't que encara no saps res de l'època que estàs estudiant. A partir de la lectura d'aquest passatge, quines conclusions en podries treure? Fes una petita redacció explicant-ho.

- Què vol dir una malla? Ajuda't amb el diccionari.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 16

L'Edat Mitjana

Per ajudar-te

És a partir del segle XIII que podem parlar de tres nuclis de població:

- El de Santa Eulàlia de Provençana: dispers i només amb unes quantes cases al voltant de l'ermita.
- El de l'Hospital de la Torre Blanca: tocant a Cornellà i sobre el camí principal; amb un hostal que allotjava els viatgers i els pelegrins que anaven i venien de Barcelona.
- Banyols: a la Marina. Més aïllat que els altres dos i tocant al riu.

La vila es va desenvolupar al voltant de l'Hospital de la Torre Blanca. L'evolució del nom d'aquest hospital ha estat: l'Espital de Provençana, Spitalet, Espitalet, Ospitalet, Hospitalet, l'Hospitalet. Així, als segles XIII i XIV, el nom de la vila passà a ser l'Hospital. Durant un temps van conviure els noms de l'Hospital i l'Hospitalet, fins que al segle XV el nom de l'Hospitalet es va imposar.

A causa de la gran distància entre l'ermita de Provençana i la Poble de l'Hospital (on vivia la gent), l'any 1426 es va fer una nova església al costat de l'Hospital, i se li va posar el nom de Santa Eulàlia de Mèrida.

El territori de Banyols (Balneols) va quedar aïllat de la resta del terme, ja que al segle XIII el riu va canviar el curs cap a llevant. Aquest canvi convertí Banyols en una gran illa fluvial. Els habitants de l'illa eren anomenats de «dellà de l'aigua», i els altres eren de «deçà de l'aigua». I per comunicar-se necessitaven una barca. Al segle XVI, les persones de "dellà de l'aigua" crearen una nova parròquia, és a dir, un nou poble, que avui és el Prat de Llobregat.

La barca

Hi havia una barca que unia els habitants de l'illa de Banyols amb els habitants de la vila de Provençana. Es conserva informació sobre el que la gent havia de pagar pel passatge de l'any 1338:

- Un home o una dona a cavall o amb alguna bèstia de càrrega pagava dos diners; si era barceloní, un diner.
- Un home o una dona, si anava caminant, pagava una malla.
- Un centenar d'ovelles o cabres pagava 10 diners, i un bou 1 malla.
- Per als habitants del Delta i per a qualsevol religiós, el pas era gratuït.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

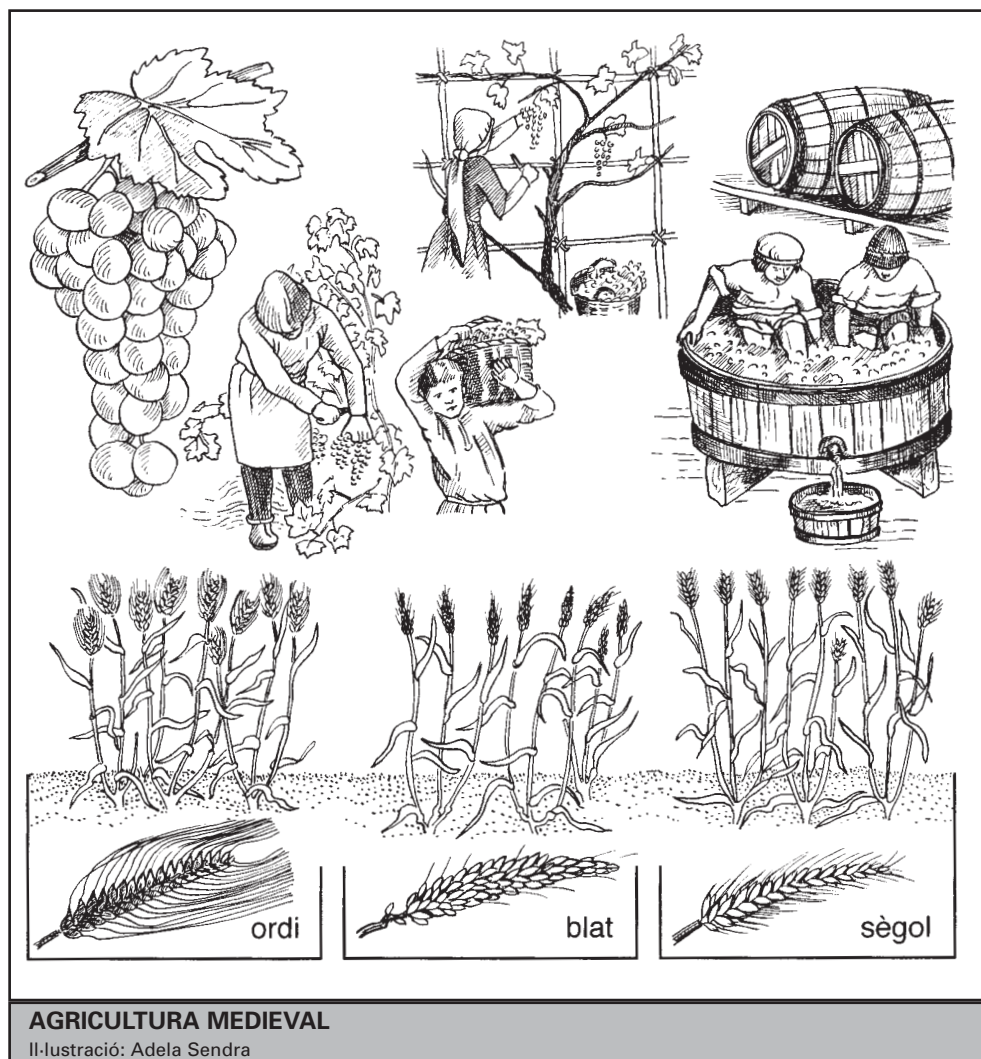
Unitat 23

Activitat 4.

Els pagesos, les pageses i els senyors feudals

Llegeix atentament el text d'ajuda i contesta les següents preguntes:

- A què es dedicaven bàsicament els pobladors/es de Provençana? Què cultivaven?
- Explica què és «l'agricultura de subsistència». Busca'n informació.
- Per què es diu que els segles XIV i XV van ser segles de crisi?
- Qui eren els propietaris de les terres? On vivien?
- Explica què eren els establiments.
- Esbrina tot el que puguis sobre la pesta negra. Consulta enciclopèdies i altres llibres.
- Què és «l'excedent agrícola»?
- Pinta la il·lustració.

Cicle
InicialCicle
MitjàCicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 16

L'Edat Mitjana

Per ajudar-te

L'agricultura

El terme de Provençana era una zona d'aiguamolls. Per tant, les seves terres eren ideals per al conreu, i la cacera hi era abundant. També hi havia zones de pastura. Hi passaven camins molt importants de comunicació amb els pobles veïns i amb la ciutat de Barcelona. Els cultius més extensos eren els de cereals —principalment d'ordi— i vinya. També hi havia arbres fruiters i, al costat de les cases, un hort.

El pagesos/es vivien en cases humils, de pedra i calç, d'una sola planta i dividides en dos compartiments. En un dels compartiments hi vivia tota la família i en l'altre s'hi albergaven els animals. També tenien un celler al costat, a peu pla, per a l'elaboració del vi, i una era de batre al davant.

Durant els segles XIV i XV començà una crisi generalitzada que afectà l'Hospitalet. Pel que fa a la fam, hi hagué anys de males collites. Pel que fa a les epidèmies, l'any 1348 esclatà la pesta negra a Catalunya, que afectà l'Hospitalet també en anys posteriors. I pel que fa a les guerres, la revolta de la pagesia o guerra dels remences (1462-1472), que provocà els efectes negatius de l'escassetat pròpia d'una postguerra.

Poc a poc hi hagueren símptomes de millora. Augmentaren les adquisicions d'animals per a les feines agrícoles: bous, mules... Això comportà que s'intensifiquessin les feines del camp. Per tant, hi hagué un augment de la producció: hi comencen a haver les primeres vendes d'excedent agrícola.

Els pagesos, les pageses i els senyors feudals

Molts pagesos i pageses de l'Hospitalet depenien dels propietaris de la terra (la majoria de Barcelona). Aquests senyors feudals podien ser nobles o bé institucions religioses (monestirs, catedral...).

Els propietaris cedien les seves terres als camperols perquè les treballassin. A canvi, els senyors feudals rebien una bona part de la producció de la collita. Es posaven d'acord per mitjà d'uns contractes anomenats establiments.

Encara que al terme de Provençana no es desenvoluparen els aspectes més negatius del feudalisme, cal tenir en compte que, segons les èpoques, les condicions de relació entre els senyors feudals i els pagesos s'endurien. Llavors la pagesia havia de donar a l'amo la meitat de la collita. Com que la producció era escassa, la classe pagesa es quedava amb poca cosa, i la fam i la desnutrició atacava sovint les famílies.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 5. Els primers oficis

Llegeix el text d'ajuda i després d'observar les il·lustracions fes les següents activitats:

- Quins són els primers oficis que apareixen en aquesta etapa històrica?
- Què són «ramats ovins»? Busca-ho al diccionari.
- Observa les il·lustracions. Comenta els oficis representats. Mira les eines i les condicions en què treballaven. Són molt diferents a les d'ara?
- Pinta la il·lustració.

EL FERRER. DIBUIX D'UN RELLEU DE LA PORTADA DE SAN MARCO, DE VENÈCIA

Il·lustració: Adela Sendra

TALLADOR DE LLIMES. DIBUIX BASAT EN UNA IL·LUSTRACIÓ DEL LLIBRE DE MENDEL

Il·lustració: Adela Sendra

EL FUSTER. IL·LUSTRACIÓ BASADA EN EL DIBUIX D'UN CAPITELL DEL CLAUSTRE DE LA CATEDRAL DE GIRONA

Il·lustració: Adela Sendra

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 16

L'Edat Mitjana

Per ajudar-te

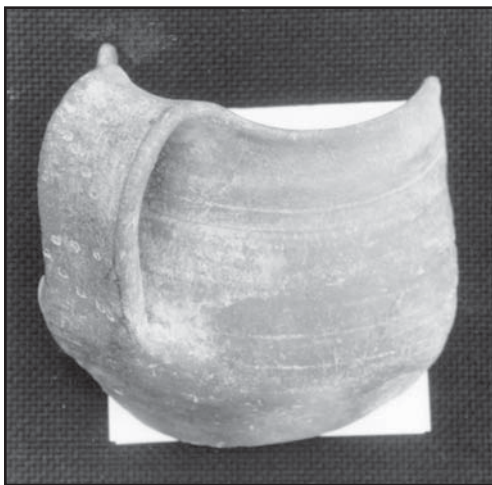
La societat medieval de Provençana era, com hem anat veient, de caràcter rural. Malgrat això, els historiadors i les historiadores tenen referències que durant els segles XIV i XV es van iniciar activitats econòmiques que no eren de tipus agrícola. En aquestes referències o fonts s'esmenta un teixidor, un forner, un tallador i un fuster.

També hi havia carnisers. Això vol dir que a l'Hospitalet hi havia ramats ovins que aprofitaven les pastures.

A continuació hi ha dues il·lustracions. La primera és la reconstrucció d'una gerra amb nansa de cinta. La pasta original és de cocció oxidant. La decoració està feta amb un estri punxant. La segona és el fragment d'una gerra de l'Alta Edat Mitjana. Totes dues peces foren trobades al costat de l'ermita de Santa Eulàlia de Provençana, el 1976.

Font: Museu de l'Hospitalet

Font: Museu de l'Hospitalet

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 6. Les Ordinacions i els fogatges

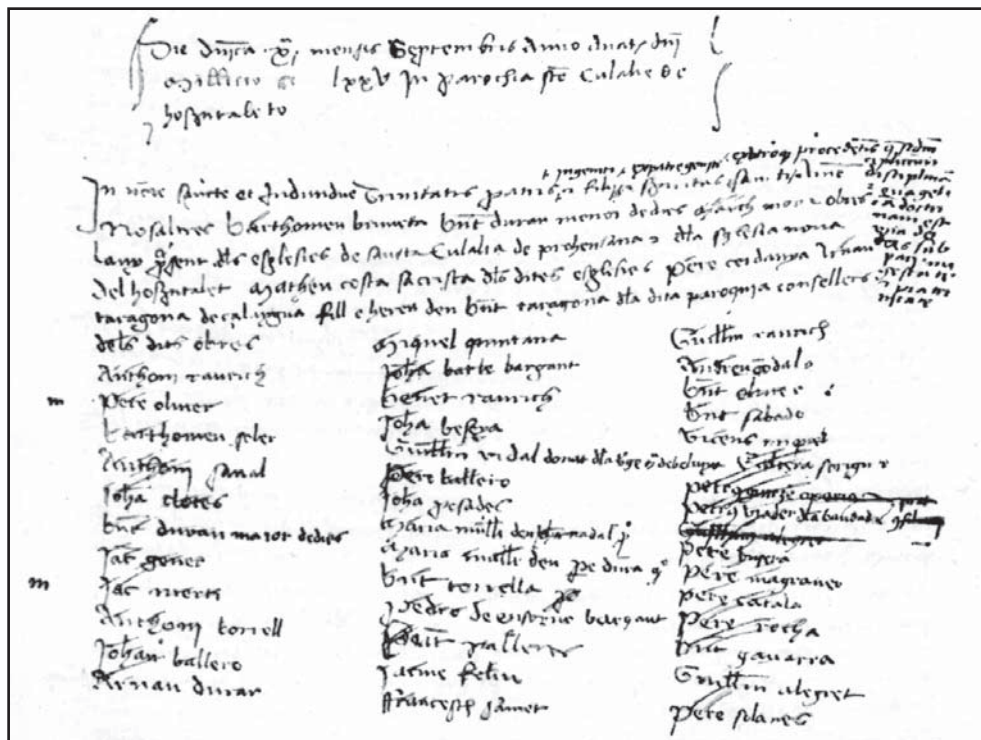
Llegeix el text d'ajuda i busca al diccionari totes les paraules que no entenguis. Després intenta respondre les següents preguntes:

- Què són les Ordinacions?
- Com ens organitzem els ciutadans avui?
- Què són els fogatges? Què es vol dir quan es parla de focs o llars?
- Amb les dades del fogatge que et donem, pots dir-nos quantes cases hi havia a l'Hospitalet en cadascun d'aquests anys?
- Uns dels condicionants que va afectar el descens de població durant aquest període va ser la Pesta Negra. En quin any es nota aquest descens en el fogatge?

Dades sobre els fogatges de l'Hospitalet (1358-1381)

	1358	1362-64	1365-70	1369	1378	1381
L'Hospital		65	45	40	50	51
El Prat deçà		20	20	22	18	18
Banyols o Prat dellà		22	28	28	25	25
Lloc indeterminat		10				
Total l'Hospitalet	111	117	93	90	93	94

Font: CODINA, Jaume. *Els Pagesos de Provençana (984-1807)*, Vol.I. Barcelona, Publ. Abadia Montserrat, 1989, p.206

ORDINACIONS DE 1475

Font: Ordinacions de 1475. L'Hospitalet, Museu, 1975

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 16

L'Edat Mitjana

Per ajudar-te

A l'Edat Mitjana es produeixen dos fets importants a l'Hospitalet:

- apareixen els fogatges, que ens diuen per escrit la població exacta que hi havia.
- per primera vegada la ciutat tindrà uns reglaments per funcionar. Es diran «**Ordinacions**»

Els fogatges

Els fogatges van ser els primers registres de població que hi hagué i ens han permès estudiar els habitants d'un lloc. En aquests registres es compten els focs o llars de la població (tenint en compte que a cada casa hi ha un sol foc). El primer fogatge de l'Hospitalet data de l'any 1358.

Les Ordinacions de 1475

L'any 1475 (any de males collites i pesta) hi ha una reunió important a l'església nova de l'Hospitalet. En aquesta reunió s'havien de tractar i resoldre assumptes importants per a la gent del poble o parròquia. S'hi establiren unes quantitats de diners que calia pagar segons l'economia de cadascú per tal d'obtenir els ingressos necessaris, i també s'hi va decidir de quina manera participarien els ciutadans en les decisions col·lectives.

Era la primera vegada que es constituïa una reglamentació per a l'organització de la ciutat, i aquella assemblea pot ser considerada el seu primer acte legislatiu de caràcter col·lectiu.

Les Ordinacions de l'any 1475 determinaven que calia:

- Fer una classificació dels habitants segons els béns posseïts (majors, mitjans i menors).
- L'admissió de les persones no naturals de l'Hospitalet al si de la comunitat, amb igualtat de drets.
- Vot i veu per a tothom.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

CONTINGUTS

Fets i conceptes

- Trets generals.
- L'Edat Moderna a l'Hospitalet:
- Consolidació i creixement del nucli urbà.
- L'agricultura i la seva evolució.
- Antecedents de la indústria.
- Característiques de la població.
- Fonts d'informació originals.
- Passat i present: l'Hostal de Collblanc.
- El vestuari a l'època Moderna.

Procediments

- Lectura de textos.
- Lectura i anàlisi de fonts originals.
- Observació indirecta i anàlisi: dibuixos i fotografies.
- Ús de tècniques de dibuix i acoloriment.
- Ús del diccionari.
- Formulació de preguntes sobre aspectes que es volen ressaltar dels textos.
- Utilització i interpretació de plànols i mapes.
- Coneixement d'aquesta època a través d'un joc de rol.

Actituds i valors

- Curiositat per conèixer aquesta etapa històrica.
- Valoració del patrimoni arquitectònic.
- Valoració de les fonts originals i el seu paper en el procés d'investigació històrica.
- Actitud crítica davant les característiques socials d'aquesta època.
- Interès per obtenir informacions precises.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Conèixer els grans trets de la història moderna en general.
- Conèixer el desenvolupament i el creixement del nucli de la població.
- Conèixer el desenvolupament econòmic. Tècniques agrícoles, propietaris, conreus i eines del camp. Vocabulari específic.
- Conèixer els antecedents de la industrialització. El paper dels prats d'indianes.
- Coneixement de les causes de la davallada i l'augment de la població.
- Coneixement i funció de fonts originals per a l'anàlisi de la població.
- Coneixement de l'evolució d'un establiment. Passat i present.
- Conèixer els vestits de l'època. Vocabulari específic. Passat i present.
- Aprendre a seleccionar els fets més rellevants d'aquesta etapa històrica a l'Hospitalet. Reflectir-ho en un fris cronològic.

Cicle
InicialCicle
MitjàCicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 17

L'Edat Moderna

ACTIVITATS

Activitats d'avaluació inicial

- Fer una conversa a classe que permeti que els/les alumnes comentin allò que coneixen d'aquesta etapa històrica.
- Explicació del mestre sobre la importància del patrimoni conservat i de les fonts documentals per al coneixement d'aquesta etapa històrica.

Activitats d'aprenentatge

- Lectura i comprensió dels textos d'ajuda.
- Interpretació i acoloriment d'il·lustracions.
- Audició d'una cançó il·lustrativa de l'època, *El vaixell enfonsat*, del disc compacte *Cançons dels Tocaboires*.
- Interpretació d'un plànol d'aquesta època. Situació dels límits del territori. Situació d'unes quantes cases.
- Buscar al diccionari paraules relacionades amb l'agricultura.
- Relacionar vocabulari d'eines del camp amb les imatges corresponents.
- Situació d'un carrer que fa referència a un prat d'indianes al mapa actual de la ciutat.
- En grup, fer una partida al joc de rol *El tresor de la Torre Blanca*.
- Anàlisi i comprensió de fonts originals a través d'una situació de simulació.
- Observació de fotografies i il·lustracions sobre la manera de vestir d'aquella època.
- Relacionar dibuixos dels vestits de l'època amb el vocabulari específic.
- Realització d'un dibuix amb un home i una dona vestits de l'època.
- Observació directa del patrimoni arquitectònic per mitjà d'una ruta: *L'Hospitalet pas a pas*.

Activitats d'avaluació final

- Selecció de material sobre l'Hospitalet recollit o elaborat a partir de les activitats plantejades en aquesta unitat per a l'elaboració del fris cronològic.

ACTIVITATS D'AQUESTA UNITAT

1. Trets generals
2. Desenvolupament del poble
3. L'agricultura i la seva evolució
4. Cap a la industrialització. Els prats d'indianes
5. La població
6. Dades de la població. El cadastre i el cens
7. Altres fonts sobre la població
Francisco de Zamora i el baró de Maldà
8. Passat i present: l'Hostal de Collblanc
9. La manera de vestir

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

BIBLIOGRAFIA

El Baix Llobregat el 1789: textos i estudis de cultura catalana. Barcelona, Curial ; Publ. Abadia Montserrat

El Baró de Maldà y Hospitalet: 1746-1996, 250è aniversari... L'Hospitalet, Ajuntament, 1996

CODINA, Jaume. *Bàndols i bandolers al Baix Llobregat, 1580-1630.* Barcelona, CECBL ; Publ. Abadia Montserrat, 1993. (Llorenç Sans d'Estudis del Baix ; 4)

CODINA, Jaume. *Els pagesos de Provençana, 984-1807: societat i economia a l'Hospitalet pre-industrial.* Barcelona, Publ. Abadia Montserrat, 1987

MASSANA, Ma Pilar. *L'Hospitalet a l'inici del s. XVIII: homes i terres.* L'Hospitalet, CEL'H, 1985

Rafael d'Amat i de Cortada, baró de Maldà, [recull commemoració]. L'Hospitalet, Gent de Pau (Grup d'Acció Cívica), 1996

Obres generals

CODINA, Jaume. *El delta del Llobregat i Barcelona: gèneres i formes de vida dels segles XVI al XX.* Barcelona, Ariel, 1971

Història de l'Hospitalet. Una síntesi del passat com a eina de futur. Barcelona, CEL'H; Ajuntament de l'H; Publ. Abadia Montserrat, 1997

MARCÉ, F. *25 imatges de la història de l'Hospitalet.* L'Hospitalet, Museu d'Història, 1979

MARCÉ, F. «L'Hospitalet de Llobregat». En: *Gran Geografia Comarcal de Catalunya. El Barcelonès i el Baix Llobregat*, vol. 8. Barcelona, GEC, 1981

FONS DE CONSULTA I RECURSOS

«L'Hospitalet pla a pla». En: *L'Hospitalet és Escola.* L'Hospitalet, CEL'H; Casalet, 1998

BABEL'H: Base de dades Bibliogràfica d'Estudis locals de l'Hospitalet, Servei d'atenció i consulta, Centre d'Estudis de l'Hospitalet (CEL'H)

Arxiu de l'Hospitalet. Arxiu Històric [AL'H (AH)]

Museu de l'Hospitalet

Joc de taula *El Tresor de la Torre Blanca. Una aventura a l'Hospitalet dels segles XVI i XVII.* CEL'H; El Casalet, 1998

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

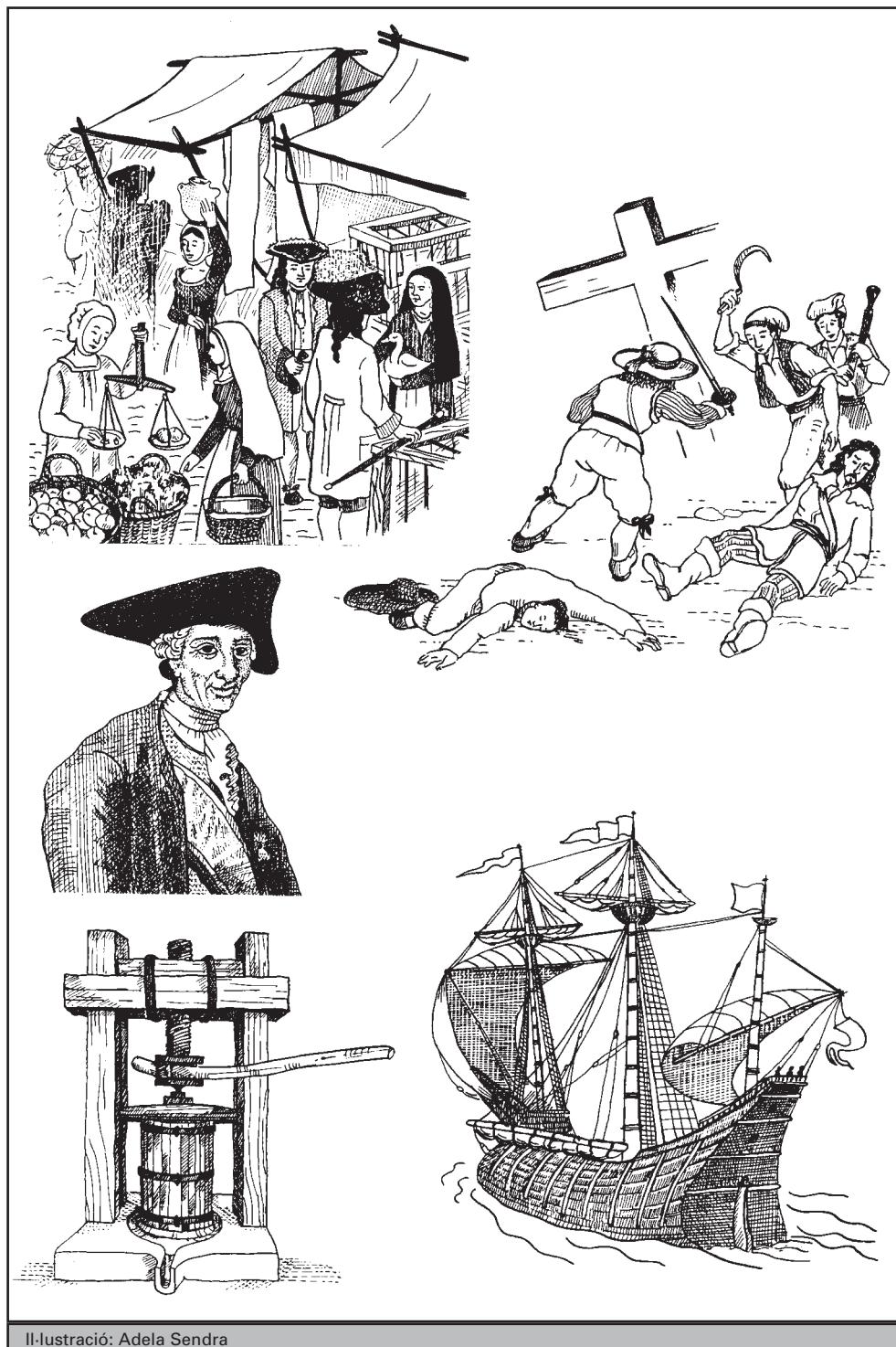
Unitat 22

Unitat 23

Activitat 1. Trets generals

Observa amb atenció el dibuix i, després llegeix el text d'ajuda, subratlla totes les coses del text que et sembli que surten a la il·lustració. Després, pinta-la.

Il·lustració: Adela Sendra

Cicle
InicialCicle
MitjàCicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 17

L'Edat Moderna

Per ajudar-te

Durant l'Edat Moderna (segles XVI-XVIII) van persistir aspectes de l'Edat Mitjana: la major part de la població vivia del treball al camp, i una part de la pagesia encara depenia d'uns quants propietaris de la terra, els senyors, als quals encara havien de continuar pagant impostos.

Malgrat això, l'economia i la societat experimentaren una certa evolució.

Gràcies a les descobertes geogràfiques de nous continents, per exemple Amèrica al segle XV, el comerç va fer-se cada vegada més intens, sobretot per mar. Amb els beneficis que donava el comerç, s'acumularen grans fortunes. Aquestes fortunes van donar pas a una nova classe social, la burgesia, cada vegada més poderosa.

Cap al segle XVI els reis imposaren la seva autoritat o poder davant els senyors feudals. Però, al llarg d'aquesta etapa històrica, Catalunya es distingeix per la rebel·lió en contra d'aquesta monarquia.

A causa del poder de la monarquia, es van donar dos fets que encara avui es recorden:

- La Guerra dels Segadors (1640), que durà 19 anys, i es va iniciar amb una revolta dels pagesos en contra dels exèrcits de la monarquia castellana.
- La Guerra de Successió va ser després (1702-1714): durà dotze anys i acabà amb la presa de Barcelona (un dia 11 de setembre), sent conseller en cap Rafael de Casanova. Catalunya deixa de ser un país independent i és integrada a les possessions de la corona espanyola.

Aquestes dues guerres han donat lloc al nostre himne nacional, *Els segadors*, i a la celebració de l'11 de setembre com a Diada Nacional de Catalunya.

A les ciutats cada cop hi havia més habitants, i així van començar a créixer i s'eixamplaren fora del recinte emmurallat.

A causa d'aquest augment de població, al final del segle XVIII s'inicià una revolució agrícola, ja que calia produir més per tal de poder alimentar més persones. La revolució consistí en el sorgiment de noves tècniques de conreu (adobs, cavalls en comptes de bous, intensificació de conreus).

Cal també assenyalar els canvis introduïts en la producció. El taller artesanal i els gremis van continuar sent institucions bàsiques, i s'introduïren dos nous àmbits de producció: la manufactura i la indústria rural (per exemple les premses de vi). Majoritàriament les manufactures es van concentrar en l'estampació de teles de cotó, anomenades indianes.

En aquest segle —darrer període de l'etapa agrària— s'obrirà el pas a una nova societat: la societat industrial.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

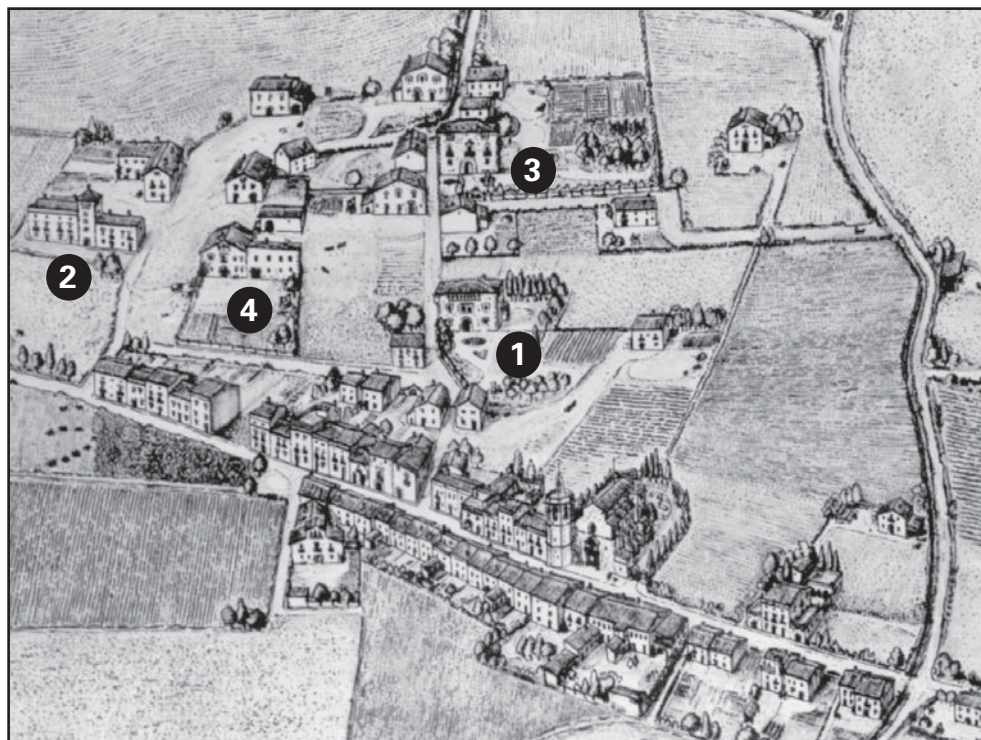
Activitat 2. Desenvolupament del poble

Observa amb atenció el mapa de l'Hospitalet de 1715 i llegeix el text d'ajuda. Després respon i fes les següents activitats:

- A quin barri actual es desenvolupa el poble de l'Hospitalet?
- Situa al mapa el carrer Major, la riera de l'Escorxador la riera de la Creu i el carrer Xipreret. Si et cal, consulta el plànol actual de l'Hospitalet que tens a la classe.

Per grups, debateu el següent tema:

- Imagineu que sou els propietaris de l'edifici l'Harmonia. Us proposen de comprar-lo per enderrocar-lo i construir edificis al terreny que ocupa. Creieu que acceptar aquesta proposta estaria ben fet? Penseu que cal que l'Ajuntament i la Generalitat ajudin a la conservació d'aquestes cases? Per què?

1. L'HARMONIA 2. LA TALAIA 3. CASA ESPANYA 4. CAN SUMARRO

Font: Adaptació del mapa realitzat per Valentí Julià. Museu de l'Hospitalet

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 17

L'Edat Moderna

Per ajudar-te

Els canvis que es van donant a través del temps no arriben a tots els pobles alhora. La nostra ciutat n'és un exemple: Fins al segle XVIII, l'Hospitalet serà una societat amb una economia basada encara en l'agricultura.

Aquell nucli de població que s'havia format al voltant de l'Hospital es consolida plenament al segle XVI. L'Hospitalet d'aleshores quedava emmarcat per tres carrers: la Riera de la Creu, l'actual Riera de l'Escorxador i el carrer Major. El carrer Xipreret també era molt important. Al carrer Major hi havia la rectoria, l'hospital, la carnisseria, la fleca, la botiga... I al carrer Xipreret les masies de la gent més rica (benestant) de l'Edat Moderna, que actualment encara existeixen totes. A continuació us en diem alguna:

Carrer Xipreret

- L'Harmonia. Hi vivien els Oliver. Actualment a la plaça Josep Bordonau. És la seu d'una entitat que es diu Ateneu de Cultura Popular.
- La Talaia. Era la torre de guaita de la masia dels Modolell, que estava a l'actual carrer Talaia. Quan es va enderrocar la masia, aquesta torre va ser traslladada pedra per pedra a la plaça Josep Bordonau.
- Casa España. Fou la casa dels Lluell, pagesos benestants de l'època. A la façana, de pedra, es pot veure una mitja lluna que recorda el cognom dels propietaris. Ara hi ha l'Arxiu i el Museu de la ciutat.

**ESCULTURA D'UN CAP D'ÀNGEL,
FRAGMENT D'UN DELS FINESTRALS
DEL CARRER XIPRERET DEL SEGLE XVI**

Font: Donació d'Hermenegild Julve
Museu de l'Hospitalet

Riera de l'Escorxador

- Can Sumarro. Casa de pagès molt gran construïda per Montserrat Cerdanya. Actualment és una biblioteca.

També hi havia d'altres masies disseminades per les zones de la Marina: Can Trabal i Cal Masover Nou. I al Samontà: la Pubilla Cases, Can Boixeres (Can Serra), Can Rigalt (carretera de Collblanc).

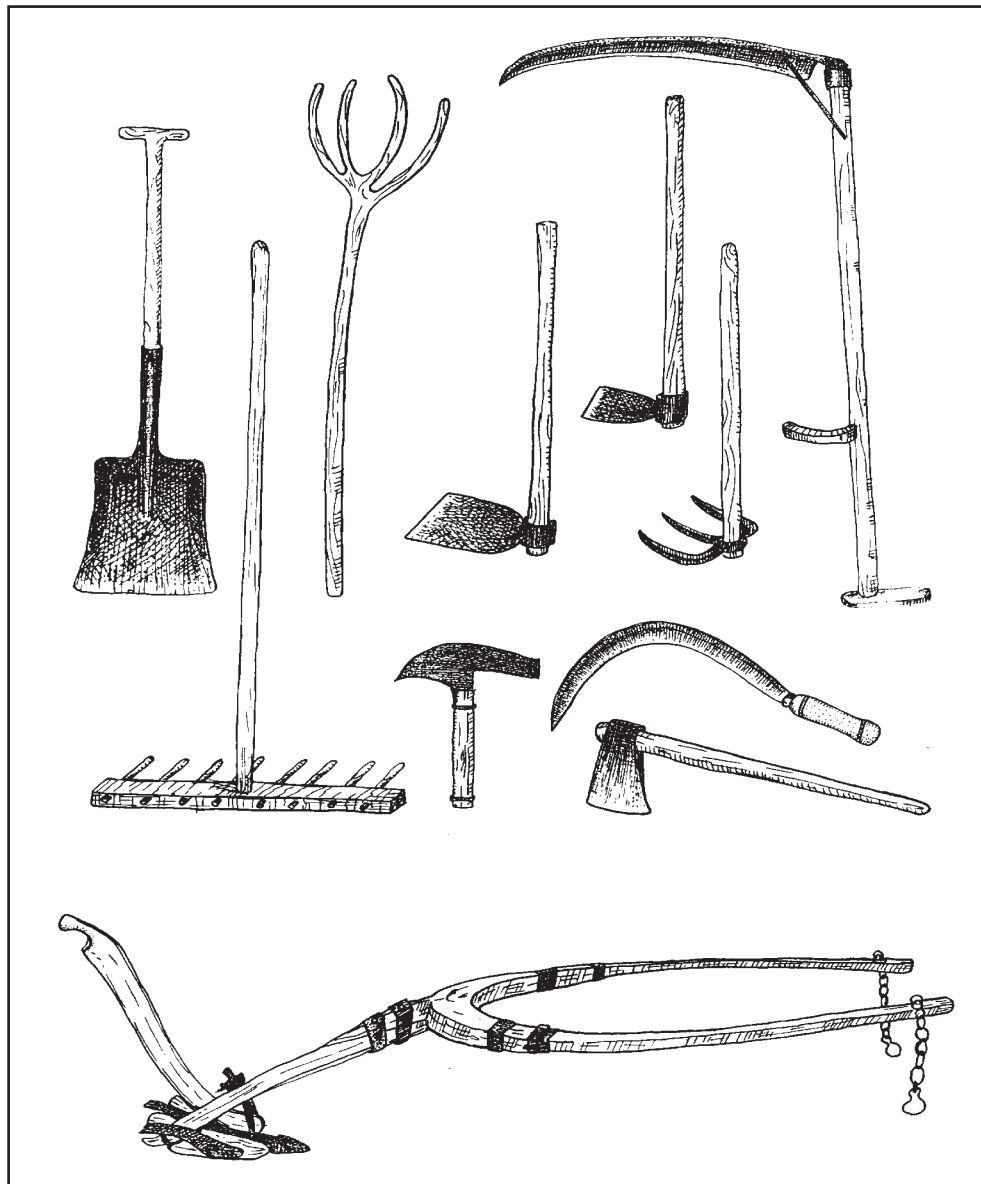
Activitat 3. L'agricultura i la seva evolució

Llegeix el text d'ajuda que hi ha a continuació i contesta:

- Busca al diccionari la paraula «mujada».
- Hi havia gaire diferències entre els propietaris de les terres? Quines?
- Explica què és un «contracte de parceria» i un «excedent agrícola». Ajuda't amb el diccionari.

A continuació et donem el nom i el dibuix d'unes quantes eines agrícoles que es feien servir al segle XVIII. Escriu-ne el nom sota del dibuix corresponent. Si et cal, fes servir el diccionari.

Arada, rascle, càvecs, aixada, gúbia, pala, arpia, forca, falç, dalla, destral.

EINES DEL CAMP

Il·lustració: Adela Sendra

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 17

L'Edat Moderna

Per ajudar-te

En aquesta època l'Hospitalet encara era una societat bàsicament rural, i l'agricultura fou la base de la seva economia durant tota l'època moderna.

Durant el segle XVIII Barcelona es féu molt més gran, amb molts més habitants. Per tant, necessitava proveir-se de més productes agrícoles per menjar. Aquesta necessitat animà els propietaris de terres de l'Hospitalet a conrear-ne més i així poder vendre a Barcelona els productes obtinguts. Al segle XVII, hi havia 600 mujades conreades i al segle XVIII, 4.000.

Les tècniques agrícoles

A més de l'increment de terres conreades, la producció també augmentarà gràcies a canvis en les tècniques agrícoles. Per exemple, del guaret tradicional es passa a la rotació dels conreus. El guaret consistia a deixar la terra sense sembrar durant un any o més, per deixar-la reposar. Durant aquest temps, la terra tornava a recuperar la matèria orgànica que necessitava. Amb la rotació de conreus, no calia deixar la terra sense sembrar. El que es feia era alternar ordenadament diferents conreus per evitar l'esgotament del sòl, ja que no tots absorbeixen la mateixa matèria orgànica.

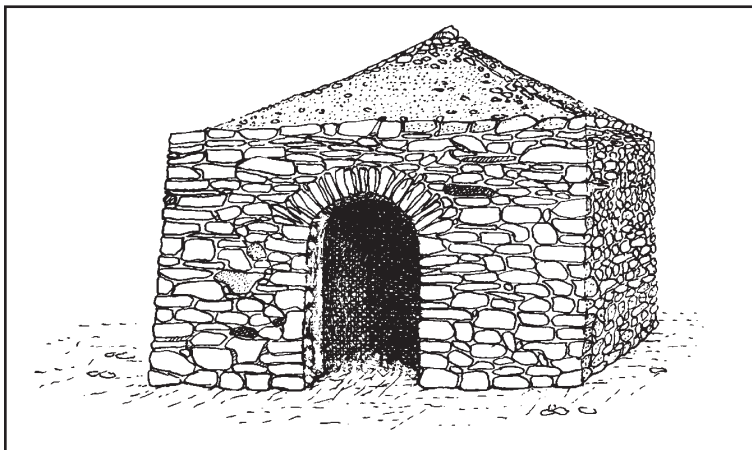
Els propietaris

La propietat de la terra no estava igualment repartida. Hi havia petits propietaris a qui pràcticament no sobrava res per poder vendre (excedents): les collites eren per al propi consum. I també grans propietaris, la majoria de Barcelona, i ells sí que tenien excedents per vendre al mercat barceloní; cedien les terres a pagesos de l'Hospitalet amb un contracte que es deia de parceria.

Quins eren els conreus?

A la zona del pla o Marina predominaven els cereals (blat, sègol, ordi, mestall i civada). També llegums (cigrans i faves), fruita i vinya. A la zona de la muntanya o Samontà, la vinya era molt més important. També s'hi conreaven cereals.

Els productes d'horta que es produïen (carxofes, espàrrecs, cebes, etc.) només eren per al consum domèstic.

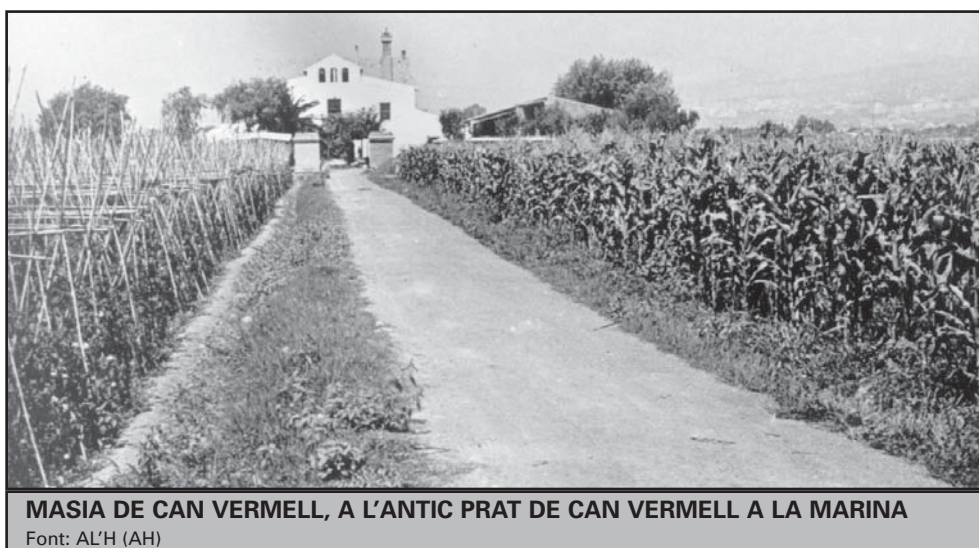
BARRACA PER GUARDAR EINES DEL CAMP

Il·lustració: Adela Sendra

Activitat 4.**Cap a la industrialització. Els prats d'indianes**

Després de llegir el text d'ajuda, contesta les següents preguntes:

- Busca al mapa de l'Hospitalet que tens penjat a la classe el carrer Prat de la Manta. En quin barri està?
 - També el carrer de la Botànica —antigament es deia carretera del Prat Vermell—, que unia la Marina de l'Hospitalet amb la Marina de Sants.
- Aquest nom, Prat Vermell, quin significat tenia?

MASIA DE CAN VERMELL, A L'ANTIC PRAT DE CAN VERMELL A LA MARINA

Font: AL'H (AH)

Per ajudar-te

Cap al final del segle XVIII al nostre territori es començà a desenvolupar una nova activitat que va ser l'inici de la industrialització de l'Hospitalet.

Aquesta activitat consistia a blanquejar peces de roba de cotó, anomenades indianes, teixides a les fàbriques de Barcelona: les netejaven amb lleixiu de carbó i després les estenien al sol. Un cop blanquejades, la tela ja estava a punt per ser estampada. També hi havia prats en què el procés no era de blanquejar, sinó de tenyir la roba. Un dels tints emprats era de color vermell.

Els llocs on s'estenien aquestes grans peces es deien «prats d'indianes» i estaven situats majoritàriament al barri de Santa Eulàlia. Tenim referència del Prat Vermell, el Prat de Mahons, el Prat de Formentí, el Prat de l'Oració, el Prat de la Manta.

Avui en dia, a l'Hospitalet encara hi ha un carrer que ens recorda aquest procés, el carrer Prat de la Manta i l'actual carrer Botànica (antigament carretera del Prat Vermell).

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 5. La població

Contesta les següents preguntes:

- Quines són les causes de l'augment de la població? Hi té a veure el metge, l'apotecari i la dessecació dels aiguamolls. Explica altres causes del creixement de la població.
- Observa la il·lustració. És el dibuix de quatre personatges de l'època: el bandoler, el capellà, el pagès i la francesa. Pinta'ls.
- Per grups, feu una partida del joc de taula *El tresor de la Torre Blanca*.

Llegiu amb atenció els petits textos que hi ha a les cartes i la guia del joc: us donaran molta informació sobre curiositats d'aquella època a l'Hospitalet!

- Escolteu la cançó número 8 *El vaixell enfonsat* del disc compacte *Cançons dels Tocaboires*.

Per ajudar-te

El nombre d'habitants

Als segles XVII i XVIII Catalunya va patir diverses guerres, com la dels Segadors i la de Successió. A més, hi va haver grans epidèmies i pestes. Aquests fets influïren en un sentit negatiu sobre la població de l'Hospitalet, que només es va veure compensada pels corrents migratoris de francesos (Occitània) i de l'interior de Catalunya. Així, poc a poc, la població va anar augmentant.

Però aquest increment també va ser gràcies a l'aparició del primer metge (segle XVII) i el primer apotecari; i també hi va influir la dessecació dels aiguamolls de la zona de la Marina (les aigües dels aiguamolls moltes vegades eren causants de brots d'epidèmia). La qualitat de vida va millorar, i l'esperança de vida passà dels 30-31 anys a l'Edat Mitjana als 40 anys a l'Edat Moderna.

Unitat didàctica 17

L'Edat Moderna

Podem dir que a l'inici de l'Edat Moderna (segle XV) l'Hospitalet tenia 385 habitants, i cap al final (segle XVIII) en tenia 1633.

Qui vivia a l'Hospitalet?

La població estava formada per pagesos i terratinents, masovers, mossos, pastors, jornalers i algun esclau. També el sastre, el fuster, el ferrer, els teixidors, els basters, el botiguer de la carnisseria, el rector, el mestre d'escola, el metge i l'apotecari. Per tant, hi havia gent molt rica, amb propietats, i gent molt pobra.

Però hi havia molts problemes entre els hospitalencs (a més de la violència provocada per les guerres): baralles, robatoris, incendis, homicidis, violacions.... Fins i tot hi havia colles de bandolers i pirates que robaven i mataben. A més, la gent normalment anava armada.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1
Unitat 2
Unitat 3
Unitat 4
Unitat 5
Unitat 6
Unitat 7
Unitat 8
Unitat 9
Unitat 10
Unitat 11
Unitat 12
Unitat 13
Unitat 14
Unitat 15
Unitat 16
Unitat 17
Unitat 18
Unitat 19
Unitat 20
Unitat 21
Unitat 22
Unitat 23

Activitat 6. Dades de la població. El cadastre i el cens

Imagina que ets un funcionari de l'estat espanyol i que has de respondre les qüestions del cadastre que et donem a continuació. Procura fer servir el mateix llenguatge. Ajuda't amb:

- El text d'ajut
- El que ja saps de l'Hospitalet
- Les dades del cens del comte de Floridablanca
- La teva imaginació

Exemple de preguntes del Cadastre de 1718

«Qué territorio ocupa, los linderos o confrontaciones de su término con la especificación de la latitud, extencion y circunferencia en oras y leguas».

«Qué número de casas ay en dicho término habitadas, nuevas, viejas, quales inhabitadas y quantas arruinadas».

«Quántas tavernas, mesones, puentes, mercados, ferias...».

«Qué número de vezinos se hallan en dicho término con explicación de las familias que componen y cada de qué número de personas y de que estado, sexo, edad y la cabeça de cada una...».

«Qué ocupación en artes liberales o mecánicas, comercio, industria, quántos pobres de solemnidad, jornaleros, pescadores, marineros, arrieros, sastres, etc.... y otros de qualquier arte o oficio mecánico y lo que uno de cada oficio suele ganar cada día».

Font: AL'H (AH)

Dades del Cens de Floridablanca de 1787

Lugar	Hospitalet
Casas	185
Solteros	403
Solteras	381
Casados	242
Casadas	252
Viudos	21
Viudas	62
Total hombres	666
Total mujeres	695
Total ambos sexos	1.361
Conventos	-
Religiosos	-

Font: IGLÉSIES, Josep. *El cens del comte de Floridablanca*. Barcelona, Fundació Salvador Vives Casajuana, 1970.

Unitat didàctica 17

L'Edat Moderna

Per ajudar-te

Les dades que tenim referents a la població de l'Hospitalet durant l'Edat Mitjana provenen del fogatge, que era el recompte dels focs o famílies, per tal que els senyors feudals poguessin cobrar els impostos dels seus vassalls.

Al segle XVIII, el recompte de la població, les propietats i els béns es feia a través del cadastre que es passava a cada municipi. El cadastre servia a l'Estat per recaptar diners. El cadastre de l'any 1718 feia servir un qüestionari de 32 preguntes.

Més endavant, aquest control sobre les dades de la població es va fer a través dels censos. El cens era similar al cadastre, però millorat i ampliat. El més important que es va realitzar a tota Espanya el 1787 és l'anomenat Cens de Floridablanca. El va encarregar el rei al comte de Floridablanca.

Als historiadors/es aquests documents els han servit per conèixer molt millor l'Hospitalet d'aquella època.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 7. Altres fonts sobre la població.

Francisco de Zamora i el baró de Maldà

Llegeix el text d'ajuda i després fes el següent:

- Llegeix els següents textos amb atenció. De què parlen?
- Dedueix qui pot ser l'autor de cadascun dels textos.
- Observa la il·lustració del *Ball de la Balsa*. Era un ball típic de la Festa Major a l'Hospitalet. Observa la roba que duïen en aquella època. Et sembla que era de mudar? Per què? Tingués present que era a ple estiu. Pinta-la.
- A la fotografia tens la Torre Llampada, que actualment és a la Ronda de la Torrassa. A quin barri ha donat nom? Per què?

«Los usos en las Fiestas Mayores son: vestirse de la mejor ropa que cada uno tiene, asistir por la mañana a las funciones de la iglesia y por las tardes a los bayles, juego de sortija u otros semejantes.»

«... ballant lo jovent d'ambos sexes dintre del cercle una contradansa, (...) rodant les dones endavant i los hòmens reculant, com los corders; i los peus, com los que trepitgen raïms, i un que anyadia alguns brincos endetràs».

AGOST, DIA 16 855

M. 60. d.

El ball de la balsa, de l'Hospitalet de l'Obregat. Recollit per l'autor.
Transcripció musical del mestre J. Tomás.

BALL DE LA Balsa. EL 16 D'AGOST, FESTIVITAT DE SANT ROC, BALLAVEN AQUEST BALL I DEMANAVEN AL SANT QUE ELS GUARÍS DE LA PESTA

Font: Amades, Joan. *Costumari català*. Barcelona, Salvat, 1982

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

FINCA LA TORRASSA O TORRE LLAMPADA

Font: AL'H (AH). Arxiu d'imatges. 2/37 CT

Per ajudar-te

Abans hem treballat amb documents oficials, el cadastre i el cens. Hi ha d'altres tipus de documents que no són oficials que també ens informen de la manera de viure, treballar, les cases, d'una època determinada.

El *Calaix de sastre* del baró de Maldà

A l'Hospitalet tenim una persona del segle XVIII que es dedicà durant 47 anys a escriure en un diari tot allò que observava per on anava: el que veia cada dia, les seves converses amb la gent, les seves preocupacions, els costums, les xafarderies... Era el baró de Maldà, de nom Rafael d'Amat i Cortada. Aquest diari es diu *Calaix de sastre* i està format per més de cinquanta volums.

Vivia a Barcelona, però feia estades a Badalona, Esplugues, l'Hospitalet, a Maldà... on tenia terres i cases. A l'Hospitalet tenia dues torres, una anomenada Torre Llampada, que també se la coneixia amb el nom de Torrassa i que més tard donaria nom al barri de la Torrassa. I una altra casa anomenada Cortada, més coneguda per can Xerricó, que actualment és un passatge al barri del Centre.

El Baró venia normalment al poble de l'Hospitalet cada any a l'agost, per la Festa Major, que és el dia de Sant Roc, el patró del poble. Per tant, al seu diari parla molt d'aquesta festa.

Una altra font sobre la població i els costums ens ha arribat per mitjà dels llibres de viatgers, com el de Francisco de Zamora, funcionari espanyol que recollí els seus coneixements al llibre: *Diarios de los viajes hechos en Cataluña*.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 8. L'Hostal de Collblanc

- Llegeix el següent text i subratlla'n el que cregueis que és més important.

De vegades, les coses desapareixen i passen sense deixar rastre, de vegades, senzillament, es van transformant i adaptant-se a les exigències dels temps nous. Què us penseu que és, sinó una adaptació als temps nous, aquesta doble presència d'una gasolinera i un bar? Els cavalls d'avui volen benzina i no farratge; els viatgers d'avui, atabalats, tenen el temps just de prendre, com heu fet vosaltres, un cafè amb llet i un «croissant» a la barra del Bar Bou. En definitiva, us vinc a dir que heu esmorzat —o berenat— al local que és l'hereu directe de l'antic Hostal de Collblanc

Font: CASAS, Joan: L'Hospitalet. Un passeig per la història

- Fes dues il·lustracions
Una imaginant tal com devia ser l'antic Hostal.

L'altra, el Bar Bou actualment.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 17

L'Edat Moderna

- Busca informació sobre el rei Carles III en una enciclopèdia o diccionari històric.
- Elaboració d'un fris cronològic de les coses més importants d'aquesta època a l'Hospitalet donant continuïtat així a l'iniciat anteriorment.

Per ajudar-te

Gràcies al rei Carles III, l'any 1764 es va reconstruir i millorar el camí d'Aragó i Madrid (actual carretera N-II). En aquell moment a peu del camí només hi havia la torre de la Pubilla Cases, Can Rigalt i un hostal. L'hostal era una parada obligada de viatgers i traguers i es trobava a l'actual barri de Collblanc.

Al mateix lloc on es trobava l'Hostal, actualment hi ha el restaurant Bou (a la carretera de Collblanc, número 19). Davant l'Hostal hi havia els estables per fer descansar els cavalls dels viatgers i donar-los aigua i menjar. Ara hi ha una benzinera.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1
Unitat 2
Unitat 3
Unitat 4
Unitat 5
Unitat 6
Unitat 7
Unitat 8
Unitat 9
Unitat 10
Unitat 11
Unitat 12
Unitat 13
Unitat 14
Unitat 15
Unitat 16
Unitat 17
Unitat 18
Unitat 19
Unitat 20
Unitat 21
Unitat 22
Unitat 23

Activitat 9. La manera de vestir

La roba dels homes i les dones que vivien en aquella època no era ben bé igual a la que utilitzem avui en dia. A part d'això, era cara i escassa. Sovint les peces passaven d'una generació a una altra. Podem saber quina roba es feia servir a l'Edat Moderna gràcies als registres que es feien als hospitals quan un malalt hi ingressava.

- Què té a veure el registre d'un hospital amb la roba que es porta posada?

- Uneix per mitjà de fletxes la peça de roba antiga amb la que li correspondria avui. Alerta, n'hi ha que no s'han substituït, sinó eliminat!

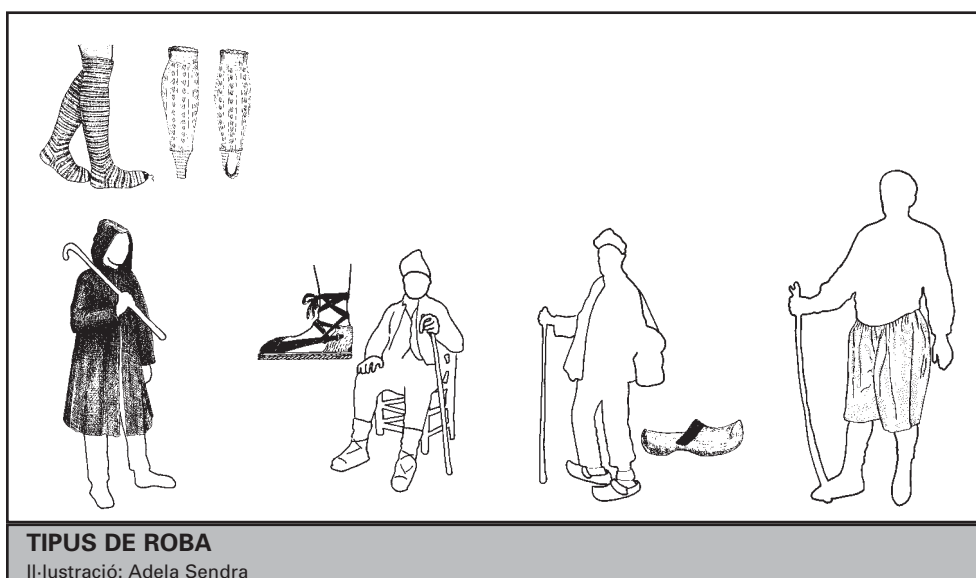
camisola	anorac
	cinturó
mongil	abric
corretja	
arruelo	samarreta
vestit de gavatxa	
capa de pastor	
esclops	sabates

Arruelo: capa curta (peça de roba masculina)

Mongil: peça d'abric femenina

Vestit de gavatxa: peça d'abric femenina

- Posa el nom a cada peça de roba de la il·lustració. Si et cal, utilitza el diccionari: capa de pastor, saragüells, mitjons, espardenyes, esclops, mitges.

Unitat didàctica 17

L'Edat Moderna

- Aquí tens les fotografies d'un nen i dues nenes vestits amb roba d'aquella època. Està feta l'any 1997. Són nens i nenes que formen part d'un esbart dansaire de l'Hospitalet. Assenyala-hi les següents peces de roba:

Nen camisa, calçons, mitges, barretina, faixa.

Nena camisa, cosset, davantal, faldilla, mitges,
ret (o xarxa dels cabells), mantell, espadenyes.

- Fes el dibuix d'un home i una dona vestits de cap a peus amb la moda de l'Edat Moderna.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

CONTINGUTS

Fets i conceptes

- Les transformacions agrícoles que envolten la Revolució Industrial.
- La industrialització i els nous processos productius industrials.
- La proletarització de la mà d'obra.
- La urbanització de la població: aparició de ravalers industrials.

Procediments

- Comprensió de textos llegits i escoltats sobre l'evolució històrica de l'Hospitalet.
- Establiment de relacions causals entre fenòmens diferents.
- Obtenció d'informació a través d'una sortida.
- Lectura i interpretació de plànols.
- Empatia amb situacions socials alienes.

Actituds i valors

- Predisposició a buscar l'explicació de les situacions actuals als antecedents històrics.
- Rebuig del treball infantil arreu del món.
- Valoració de les conquestes del moviment obrer i la necessitat de l'organització de les persones per aconseguir una fi.
- Valoració del patrimoni industrial.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Conèixer, a través de les fonts escrites i materials, les transformacions econòmiques de la Revolució Industrial.
- Identificar la proletarització i la sobreexplotació dels treballadors/es al segle XIX.
- Valorar la subruralització que va patir l'Hospitalet al llarg del segle XIX.
- Utilitzar diferents tipus de fonts històriques.

ACTIVITATS

Activitats d'avaluació inicial

- Demanar als alumnes una redacció breu sobre la vida a l'Hospitalet fins al segle XVIII observant els plànols i els dibuixos de la ciutat dels segles XVI-XVIII (els trobareu a la carpeta de mapes *L'Hospitalet mapa a mapa*).
- Demanar als alumnes que assenyalin els aspectes de la vida que canviaran al llarg del segle XIX.

Activitats d'aprenentatge

- Després de la lectura del text i l'observació dels dibuixos de l'activitat 1, l'alumnat descriurà les transformacions més importants del segle XIX.
- A partir de l'explicació del professor/a, l'alumne/a omplirà els buits d'un text sobre l'Hospitalet al segle XIX.
- Descripció de l'evolució urbanística de la ciutat tot observant-ne diversos plànols/dibuixos.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 18

L'Edat Contemporània. El segle XIX

- A partir de l'explicació del professor/a i de l'observació del plànol del Canal de la Infanta, l'alumne contestarà un seguit de qüestions sobre l'evolució de l'agricultura a l'Hospitalet al llarg del segle XIX.
- Descripció de les primeres tècniques industrials abans de l'arribada de la màquina de vapor.
- També a partir de les explicacions del professor/a i el text sobre la industrialització, els/les alumnes resoldran les preguntes formulades a l'activitat 5.
- Lectura comprensiva del text de l'activitat 6 i redacció i dibuixos sobre la vida dels nens i les nenes obrers/es d'aquest segle.
- Comparació entre la situació dels obrers del segle XIX i l'actual (activitat 7).
- Recerca del passat industrial de l'Hospitalet analitzant-ne un cas concret: la fàbrica Tecla Sala.

Activitats d'avaluació final

- Fer una visita al Centre Cultural Tecla Sala. Per preparar la visita podeu utilitzar la Ruta Urbana 5 de «L'Hospitalet pas a pas».
- Enumeració de les transformacions que va comportar la Revolució Industrial comparant-ne la llista amb la realitzada a l'avaluació inicial.
- Elaboració d'un eix cronològic assenyalant les fites d'aquesta transformació.

ACTIVITATS D'AQUESTA UNITAT

1. El segle XIX
2. El segle XIX a l'Hospitalet
3. L'agricultura. El Canal de la Infanta
4. Les primeres indústries
5. La industrialització. El progrés tècnic
6. Condicions de vida dels treballadors/es
7. Les associacions i les cooperatives
8. Del molí paperer als filats. La fàbrica Tecla Sala

BIBLIOGRAFIA

El Baix Llobregat el 1789 : textos i estudis de cultura catalana. Barcelona, Curial ; Publ. Abadia Montserrat,

CASAS, J. *La formació de la indústria a l'Hospitalet del s. XIX.* L'Hospitalet, CEL'H, 1985

HERNANDO, Albert. *James Watt i la Revolució Industrial.* Barcelona, Graó ; Diputació, 1989 (Biblioteca de la classe ; 41)

MARCÉ, Francesc. *25 imatges de la història de l'Hospitalet.* L'Hospitalet, Museu d'Història, 1979

Obres generals

CASAS, Joan. *Com es fa una ciutat? Rutes Urbanes: descoberta del patrimoni urbà de l'Hospitalet.* L'Hospitalet, Museu; Ajuntament, 1986

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 18

L'Edat Contemporània. El segle XIX

CODINA, Jaume. *El delta del Llobregat i Barcelona: gèneres i formes de vida dels segles XVI al XX*. Barcelona, Ariel, 1971

Descobrir l'Hospitalet de Llobregat. GIMÉNEZ, Pilar, [et al.]. Barcelona, Mancomunitat Municipis de l'AMB, 1992 (Patrimoni contemporani)

FABRE, Jaume, HUERTAS, Josep Maria. MISERACHS, Xavier. *Cent anys de vida quotidiana a Catalunya: vida i costums dels catalans*. Barcelona, Edicions 62, 1993

Història de l'Hospitalet. Una síntesi del passat com a eina de futur. Barcelona, CEL'H; Ajuntament de l'H; Publicacions Abadia Montserrat, 1997

MARCÉ, Francesc. «L'Hospitalet de Llobregat». En: *Gran Geografia Comarcal de Catalunya. El Barcelonès i el Baix Llobregat*, vol. 8. Barcelona, GEC, 1981.

OLLER, Montserrat. *Organització política a Catalunya: del passat recent al futur*. Barcelona, Onda, 1993 (Quadern ; 9)

ORDEIX, Laura i SANTACANA, Joan. *El patrimoni artístic i cultural*. Barcelona, Graó, 1993 (Col. Guix ; 16)

FONS DE CONSULTA I RECURSOS

«L'Hospitalet pla a pla». En: *L'Hospitalet és Escola*. L'Hospitalet, CEL'H; Casalet, 1998

BABEL'H: Base de dades bibliogràfica d'Estudis locals de l'Hospitalet, Servei d'atenció i consulta, Centre d'Estudis de l'Hospitalet (CEL'H)

Arxiu de l'Hospitalet. Arxiu Històric [AL'H (AH)]

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

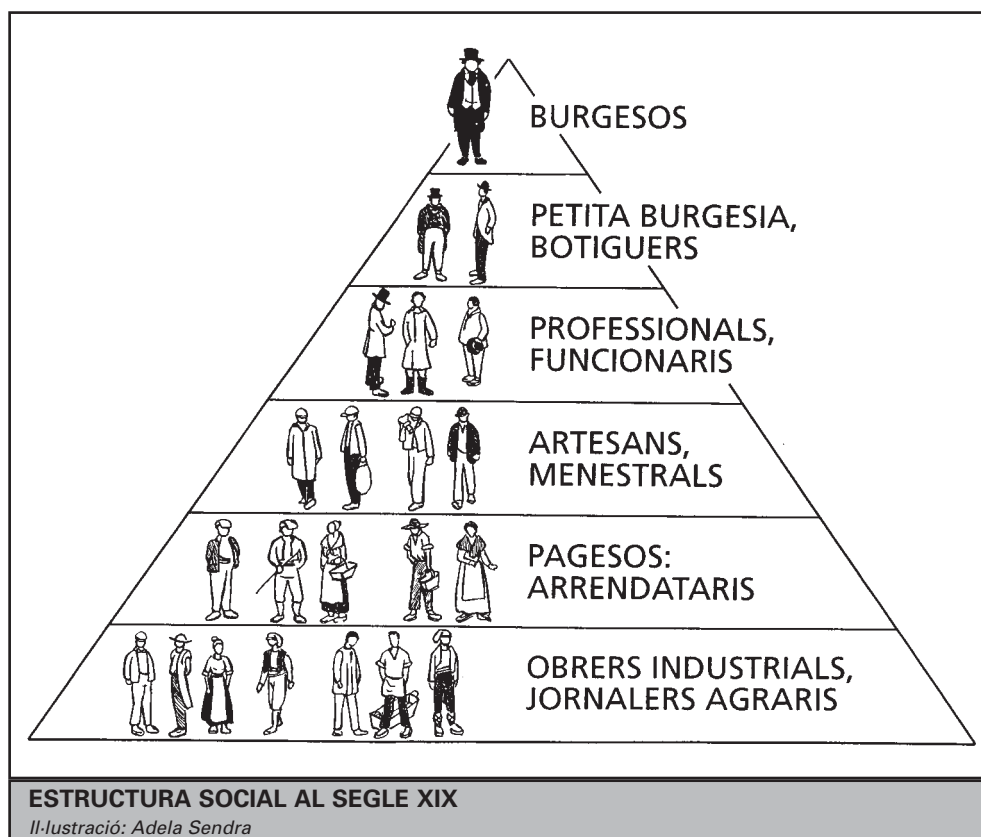
Unitat 23

Activitat 1. El segle XIX

Observa atentament la il·lustració i, després de llegir el text d'ajuda, fes les següents activitats:

- Per a cada dibuix de la piràmide inventa una frase on se n'expliqui el significat històric. Després pinta tots els dibuixos.
- Creus que els canvis de què et parla el text són importants? I et semblen bons o dolents?
- Explica les respostes.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 18

L'Edat Contemporània. El segle XIX

Per ajudar-te

La nova etapa industrial

Durant l'Edat Moderna la població vivia bàsicament de l'agricultura. Amb la transició de l'Edat Moderna a l'Edat Contemporània, la humanitat comença una nova etapa: l'etapa industrial.

Abans, la pagesia es feia els vestits, les sabates, els estris, és a dir, cobria les pròpies necessitats. Els avenços tècnics en l'agricultura feren que, cada cop més, els pagesos i les pageses dediquessin tot l'esforç a la feina del camp. Així, ja no tenien temps per fer-se tot el que necessitaven; per tant, de mica en mica van anar canviant el poc que els sobrava de la collita per teixits o sabates que fabricaven els artesans de la comarca on vivien, i després van començar a comprar a les botigues els diferents productes que es feien a les noves fàbriques.

Al mateix temps, a les ciutats, les persones que treballaven a les fàbriques necessitaven comprar productes agrícoles per alimentar-se. Cada sector produïa el que necessitava l'altre i, per tant, es necessitaven mútuament.

A Catalunya la primera indústria que es desenvolupà va ser la tèxtil. Els telers manuals foren substituïts pels regits amb màquines de vapor, i els tallers dels artesans per grans naus: les fàbriques.

Totes aquestes transformacions van ser fruit dels avenços tècnics, dels quals la màquina de vapor fou el més important, i el carbó era la font d'energia que la feia moure. Per tant, es va passar del treball manual al treball mecanitzat. Es van desenvolupar els transports, els trens, els vaixells, ja que calia transportar els productes que es feien on els necessitessin.

La societat, aparició de nous grups socials

Amb l'aparició de les fàbriques, van sorgir uns nous grups socials. D'una banda la burgesia. Els burgesos industrials i agraris, que eren els amos o burgesos de les fàbriques i les terres i controlaven la feina i les condicions laborals dels treballadors i les treballadores. També hi havia una petita burgesia formada pels botiguers/es. A poc a poc aquesta burgesia va anar tenint un paper més important en l'economia, la política i també la societat. D'altra banda tenim el proletariat, que eren els treballadors/es de les fàbriques i els camps. Per sobreviure treballaven pels propietaris/es o burgesos/es. Les seves condicions de vida eren molt dures. A finals d'aquest segle es van anar creant associacions obreres a través de les quals es poguessin defensar els interessos dels proletaris/es. Com a grups socials, també trobem els professionals i els funcionaris, els artesans i els menestrals, els pagesos i els jornalers.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 2. El segle XIX a l'Hospitalet

Observa bé aquest plànol de l'any 1875 i després de llegir el text d'ajuda fes les següents activitats:

- Situa-hi l'actual carrer Major i indica cap a quin barri van creixent les casetes. A la creació de quin raval donarà lloc aquesta situació?. Què és un raval? Si et cal, ajuda't del diccionari.
- Situa damunt del mapa el Primer Eixample del Mercat.
- Llegeix el text incomplet que tens després del plànol. Ets capaç de posar-hi les paraules que hi falten?

L'HOSPITALET, EL 1875

Font: Realització de Valentí Julià, segons projecte de Francesc Marcé

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 18

L'Edat Contemporània. El segle XIX

Els habitants de l'Hospitalet al segle _____ es dedicaven majoritàriament a l'_____. Vivien a la vila_____, però també n'hi havia que habitaven als nuclis de _____

i en _____ disperses envoltades de terres de conreu.

Per ajudar-te:

Al segle XIX, l'Hospitalet era una vila poc poblada. Dues tercers parts dels seus habitants vivien al nucli de la vila vella, a l'actual barri del Centre. Però, al llarg del segle sorgeix un raval popular a partir de la vila vella: Sant Josep. I també creixen dos nuclis més de població: Collblanc i Santa Eulàlia. A la resta del terme hi havia masies disperses.

L'any 1883, aprofitant els antics terrenys de l'hort del rector, es porta a terme el Primer Eixample del nucli urbà. Aquest eixample s'obre vers la Marina; són carrers que entre si formen angles rectes, és a dir, és un eixample de forma ortogonal.

Així, els carrers se situen al voltant d'una plaça on es construiria, anys més tard, el mercat. Aquest mercat havia de ser una plaça-mercat a l'aire lliure, ornamentada amb arbres i una font a la part central; però finalment aquesta idea es va desestimar amb la construcció d'una coberta damunt el mercat.

Els carrers principals que formen aquest primer eixample són: Rossend Arús, Roselles, carrer del Mercat, Príncep de Bergara, Sant Roc, Josep Prats, Provença i Josep M. de Sagarra.

A principi de segle, els homes i les dones que vivien a l'Hospitalet eren majoritàriament pagesos i pageses, dedicats al conreu de la vinya (al Samontà) i als cereals (a la Marina).

La construcció del Canal de la Infanta va representar una de les més importants transformacions i canvis d'aquest segle a l'Hospitalet, tant per a l'agricultura com després per a la indústria.

Cap a la meitat del segle XIX, la indústria es va anar establint a la nostra ciutat. El maquinisme a vapor i l'arribada del ferrocarril són símptomes d'un procés imparable conegut com a Revolució Industrial.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 3. L'agricultura. El Canal de la Infanta

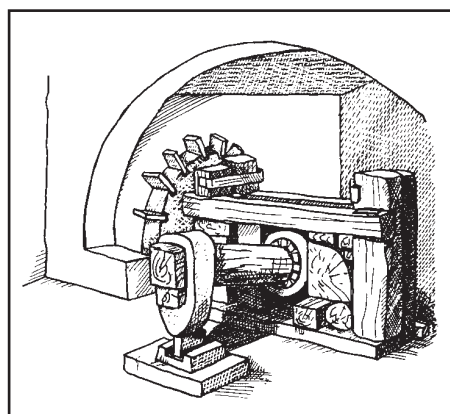
Observa el plànol actual de l'Hospitalet. Veuràs, entre d'altres, els barris Sanfeliu, Centre, Sant Josep, Collblanc, la Torrassa, Santa Eulàlia, Bellvitge i el Gornal. Fes les següents activitats:

- Amb ajuda del plànol gran de l'Hospitalet penjat a classe, assenyalat les principals sèquies del Canal de la Infanta que hi havia i que van donar nom als següents carrers: la riera de la Creu, la Fabregada, el torrent Gornal, l'actual avinguda del Metro (de Santa Eulàlia) i la Riera Blanca. (Podeu consultar el plànol del canal de la Infanta a «L'Hospitalet pla a pla»)
- Què eren les sèquies? Per a què van servir?
Si et cal, ajuda't amb el diccionari.
- Llegeix el text incomplet i posa-hi les paraules que hi falten.
- Explica el pas d'una agricultura de subsistència a una altra d'intensiva i comercial.
- Fes una relació dels canvis que es van produir en l'agricultura durant el segle XIX.

**EL CANAL DE LA INFANTA
AL SEU PAS PER L'HOSPITALET**

Font: Josep Bonastre

**MARTELL D'UNA FARGA EMPÈS
PER ENERGIA HIDRÀULICA**

Il·lustració: Adela Sendra

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 18

L'Edat Contemporània. El segle XIX

Una de les transformacions més _____ del segle passat va ser la construcció del _____, que va permetre _____ les terres. El seu recorregut per l'Hospitalet tenia una extensió de _____ metres lineals. Es va inaugurar l'any _____. Les principals sèquies eren _____

Per ajudar-te

Millores i transformacions en l'agricultura

La construcció del Canal de la Infanta va ser una de les millores més importants. El Canal va fer possible portar aigua des del riu Llobregat fins a la Marina. I rep el nom de «la Infanta» perquè va ser inaugurat l'any 1819 per la infanta Lluïsa Carlota de Borbó.

El Canal s'estenia des de Molins de Rei, on prenia l'aigua del riu Llobregat i la portava fins a Barcelona, al peu mateix de Montjuïc. Discorria al llarg de 17 Km., fins a desembocar al mar. Creuava l'Hospitalet i tenia una extensió aproximada de 3.623 metres lineals, de ponent a llevant, per la línia que divideix el Samontà de la Marina.

A partir d'aquell canal es van poder irrigar les terres. Aprofitant el desnivell del Samontà, hi havia diversos salts d'aigua i cinc sèquies principals: la de la riera de la Creu, la de la Fabregada, la del torrent Gornal, la de l'actual avinguda del Metro (de Santa Eulàlia) i la de la riera Blanca. A partir d'aquestes sèquies es van construir petites canalitzacions que arribaven a tots els racons de la zona.

Convertides en regadius, aquestes terres ara produïen més i en més quantitat (intensificació) i, per tant, els seus productes agrícoles es podien vendre (comerciar). Desapareix la tècnica del guaret i millora la pràctica de la rotació de conreus. Això comportà passar d'una agricultura de subsistència, a una altra d'intensiva totalment comercial.

Així, es van introduir nous cultius, com el blat de moro, les hortalisses, l'arròs, etc. Amb la tècnica de rotació es conreava, per exemple, blat-monges / faves-blat de moro. A l'estiu, les mongetes permetien fins a dues collites.

Però també hi ha altres transformacions a considerar, com el creixement del nombre de bèsties de tiratge, per tant, la generalització de l'ús del carro; el consum creixent de fems i la utilització d'adobs artificials i nou utilitat agrícola.

També desapareix el contracte de parceria a favor del contracte d'arrendament en metàl·lic (vigent encara als nostres dies).

Però no tot van ser aspectes positius, el conreu de l'arròs a les terres de la Marina va comportar que la gent patís malalties relacionades amb l'estanca ment de les aigües: el paludisme, la malària i les febres. Finalment el cultiu de l'arròs va ser prohibit. També, a causa de les riuades del Llobregat, es continuaren patint greus crisis productives, i cap al final d'aquest segle, amb l'entrada de cereals estrangers que es venien més barats que els d'aquí, molts pagesos o productors van quedar arruïnats.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

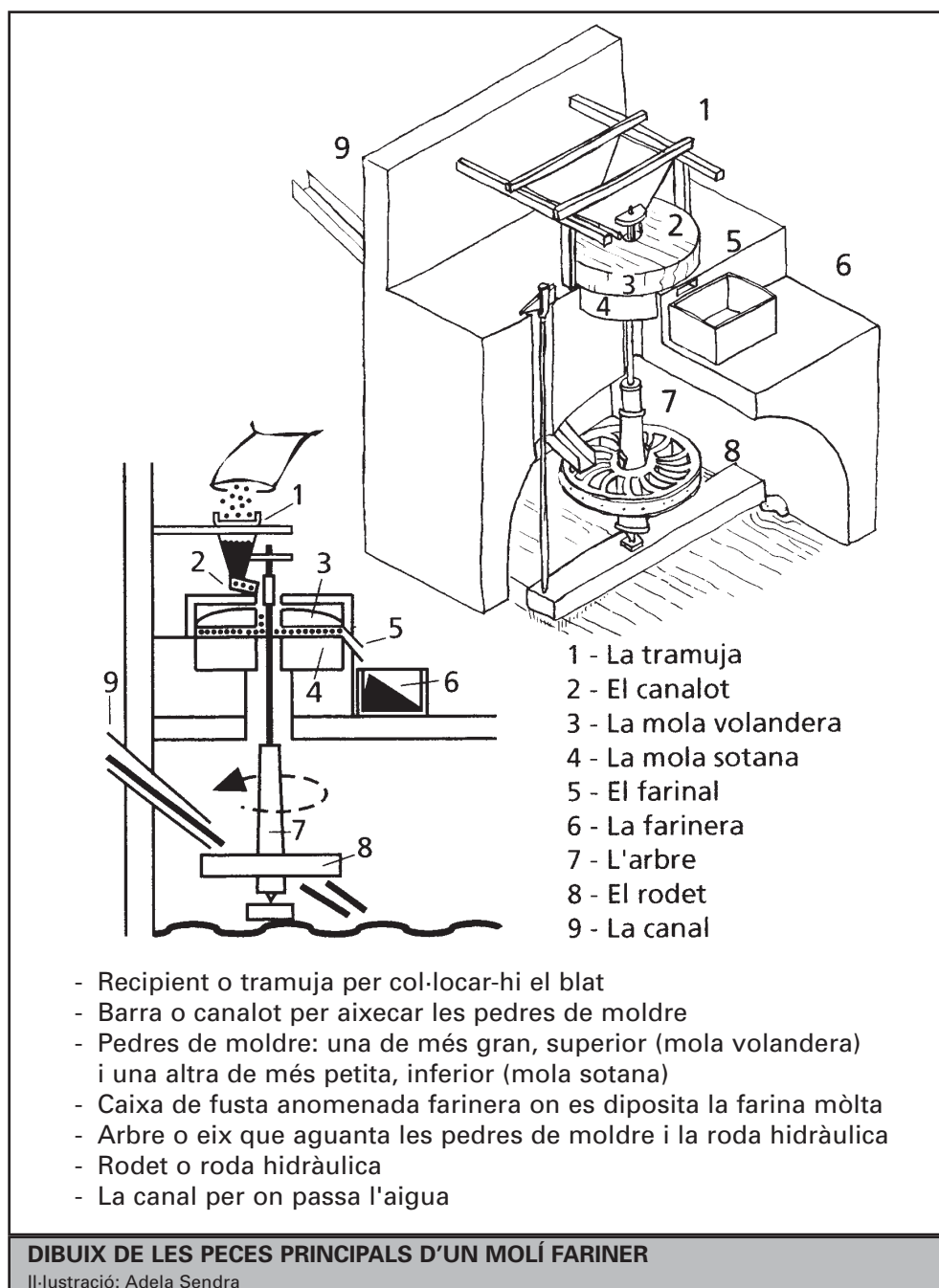
Unitat 22

Unitat 23

Activitat 4. Les primeres indústries

Observa aquest dibuix d'un molí fariner i després de llegir el text d'ajuda fes les següents activitats:

- Fes una redacció en què expliquis el funcionament d'un molí fariner.
- Explica les primeres activitats industrials a l'Hospitalet. Per a qui es feien? Què eren els prats d'indianes? Quines activitats industrials feien els pagesos i les pageses a casa seva? Què va suposar el canal de la Infanta per a la indústria?

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 18

L'Edat Contemporània. El segle XIX

Per ajudar-te

L'inici industrial a l'Hospitalet no el podem considerar un fet propi, ja que les primeres feines que s'hi van portar a terme eren només una fase de la producció que es realitzava a les indústries de Barcelona.

Les peces de roba que es teixien a les fàbriques de Barcelona, abans d'estampar-se amb els dibuixos de moda, s'havien de blanquejar. Un dels llocs triats pels industrials barcelonins va ser l'Hospitalet, concretament el barri de Santa Eulàlia. Si haguéssim passejat per Santa Eulàlia durant la primera meitat del segle, fàcilment ens hauríem trobat prats amb peces de roba esteses al damunt. Eren els prats d'indianes.

Amb la creació del Canal de la Infanta, les aigües van ser aprofitades per al camp, però a partir de l'any 1825, també s'utilitzaren per a l'ús industrial. On hi havia un salt d'aigua es posava una roda hidràulica. La força de l'aigua accionava la roda que feia anar la maquinària a través d'eixos o corretges. En un primer moment, les indústries estaven molt vinculades a l'agricultura: són els molins fariners, la fàbrica de pastes de sopa, i les fassines (dedicades a la fabricació de licors destil·lats).

També, en les temporades en què la feina al camp disminuïa, els pagesos i les pageses completaven els ingressos teixint per a les indústries tèxtils de Barcelona amb telers manuals que tenien a casa seva. D'aquesta manera, els empresaris tenien mà d'obra molt més barata i sense haver de tenir els treballadors i les treballadores a les fàbriques. Un exemple d'això era present al carrer Santa Bàrbara, a l'actual barri del Centre. Però aquest treball va anar desapareixent al llarg del segle XIX per donar pas al treball mecanitzat, ja a les fàbriques.

Una altra activitat que es feia a les cases era les puntes de coixí; la realitzaven les dones i s'anomenaven puntaires. Aquestes puntes eren també comprades per fàbriques de fora de l'Hospitalet. L'any 1853, aquesta tasca representava el treball del 20% de la població femenina major de 12 anys.

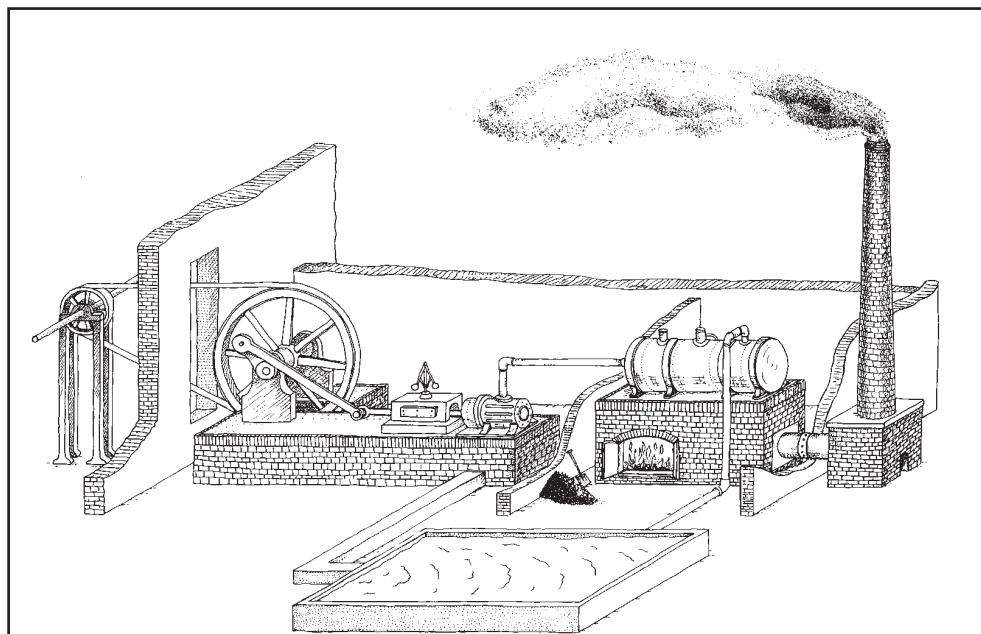

NENA FENT PUNTES DE COIXÍ

Il·lustració: Adela Sendra

Activitat 5. La industrialització. El progrés tècnic

Observa el dibuix de la màquina de vapor i llegeix les explicacions del seu funcionament al peu del dibuix. Situa en el dibuix totes les paraules subratllades.

Amb la màquina de vapor es podia donar moviment a les màquines sense necessitat de la força del treballador/a ni de la força de l'aigua. En cremar-se, el **carbó** escalfa l'aigua de la **caldera**, i els **fums del carbó** surten per la **xemeneia**. Quan l'aigua bull, es converteix en vapor i la seva pressió fa accionar un gran **volant** que mou una gran **corretja** que alhora mou altres volants. A través d'eixos, politges i corretges, anomenats embarrats, les corretges es mouen al llarg de l'interior de les indústries o fàbriques.

MÀQUINA DE VAPOR

Il·lustració: Adela Sendra

Després de llegir el text d'ajuda, respon el següent:

- Anomena les causes que van provocar la industrialització de l'Hospitalet.
- Digues quins tipus d'indústries (segons allò que fabricaven) s'instal·laren a l'Hospitalet.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 18

L'Edat Contemporània. El segle XIX

Per ajudar-te

Cap a la meitat del segle XIX la indústria es va anar establint a la nostra ciutat. El maquinisme a vapor i l'arribada del ferrocarril —inaugurat l'any 1854— són símptomes d'un procés imparable conegut com a Revolució Industrial.

A la veïna ciutat de Barcelona, llavors molt més petita que ara i envoltada d'una muralla, l'any 1846 es dictà una norma urbanística que prohibia la construcció de fàbriques dintre del recinte emmurallat. Els industrials van haver de buscar zones properes com l'Hospitalet per poder fer les seves activitats.

El fet de l'arribada del tren, amb la inauguració de la via i l'estació del ferrocarril que feia el trajecte de la línia Barcelona-Vilafranca, i el de tenir importants carreteres com la de Collblanc-Sants, la de Santa Creu de Calafell (actual carrer Enric Prat de la Riba), la del Prat... van afavorir també que l'Hospitalet fos un lloc idoni per instal·lar-hi les fàbriques. Aquestes bones comunicacions facilitaven les relacions comercials i l'accés dels treballadors i les treballadores a les indústries.

El naixement de la indústria hospitalenca se situà a Santa Eulàlia, i va ser l'inici del primer raval industrial, el de l'Aprestadora. Es van instal·lar importants fàbriques als antics Prats d'Indianes: del tèxtil, com l'Aprestadora Espanyola (amb la qual arribà a l'Hospitalet el maquinisme a vapor), Can Rodés, la d'Antoni Pareto... i d'adobs i greixos fets a partir d'animals morts, com l'anomenada «la pudor» de Can Canyet.

En aquest desenvolupament de la industrialització fou fonamental la màquina de vapor, tot i que a moltes indústries s'utilitzava al mateix temps l'energia de vapor i l'energia hidràulica. Pau Sans i Guitart (1836-1900), fill de l'Hospitalet, enginyer industrial, poeta i polític, va ser un especialista en màquines de vapor.

Ja al final del segle, es crearen noves fàbriques en altres sectors de la ciutat. Al raval de Sant Josep s'establí Can Batllori, Can Llopis i Cosme Toda (que encara existeix actualment), dedicades a la ceràmica; Can Basté (posteriorment Tecla Sala), dedicada al filat i els teixits; Altos Hornos de Catalunya, S.A. (La Farga), dedicada a la foneria (actualment recinte de Fires i Centre Comercial).

El proletariat d'aquestes indústries vivia en casetes al voltant de les fàbriques, que donaren lloc als nous barris de Santa Eulàlia i Sant Josep. Les cases tenien unes pèssimes condicions higièniques. La burgesia, en canvi, vivia en cases luxoses i en llocs més afavorits.

També a la zona del Samontà s'instal·laren indústries de materials per a la construcció. Eren les bòbiles on es feien maons.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

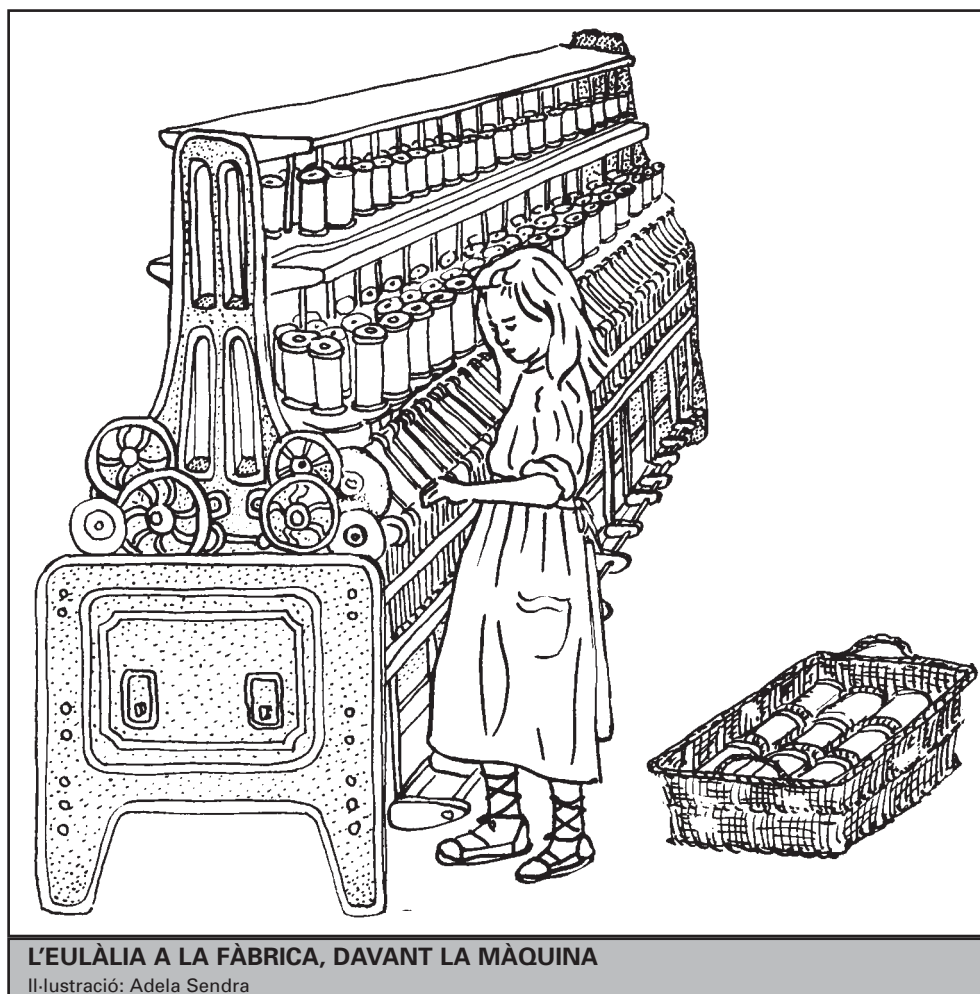
Unitat 22

Unitat 23

Activitat 6. Condicions de vida dels treballadors/es

Per conèixer com vivien els obrers i les obreres d'aquella època, llegeix atentament la història de l'Eulàlia, observa'n el dibuix i després fes les següents activitats:

- Intenta imaginar i descriure el que podia ser, no sols la jornada laboral sinó la vida d'aquells nens i nenes.
- Escriu un final per a la història de l'Eulàlia.
- Per grups de dues o tres persones feu diferents il·lustracions que escenifiquin la història de l'Eulàlia. Feu-ne una exposició a classe.

L'EULÀLIA A LA FÀBRICA, DAVANT LA MÀQUINA

Il·lustració: Adela Sendra

La història de l'Eulàlia

L'Eulàlia tenia dotze anys, vivia a l'Hospitalet amb la seva família: els pares i tres germans. Mai no havia anat a l'escola. Sempre s'havia hagut de dedicar a tenir cura dels germans petits mentre el pare i la mare eren a la fàbrica. La seva casa era molt humil, no tenien ni els més imprescindibles estris domèstics per viure dignament. Les condicions higièniques tampoc eren les mínimes necessàries, i els seus germans petits sovint estaven malalts.

Una nit, després de sopar un plat de patates bullides que la mare havia preparat, va

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 18

L'Edat Contemporània. El segle XIX

adonar-se que els pares tenien un aspecte cansat i els trobà més amoinats que de costum. No trigà gaire a saber per quin motiu estaven preocupats...

- Eulàlia, filla, hem de parlar amb tu —li van dir.

L'Eulàlia va seure al seu costat i els escoltà atentament.

El pare va dir:

- Filla, amb el que guanyem la teva mare i jo, no n'hi ha prou per alimentar-vos a tu i els teus germans. He parlat amb l'amo de la fàbrica, i m'ha dit que d'aquí a dos dies ja pots començar a treballar.

L'Eulàlia comprengué que la seva ajuda era del tot necessària perquè la família no passés gana. Els pocs diners que guanyaven els pares amb prou feines arribaven per pagar el lloguer del pis on vivien i els aliments que necessitaven per sobreviure.

A partir d'aquell dia, la vida de l'Eulàlia va canviar radicalment. Es llevava molt d'hora al matí. Esmorzava un tros de pa acompanyat d'un got d'aigua i es dirigia cap a la fàbrica.

A la fàbrica, li encomanaven les feines més ingrates i feixugues. L'amo estava satisfet de tenir nens i nenes treballant. El salari de l'Eulàlia, com que era un nena, era molt més baix que el d'un obrer adult i, si fa no fa, podia arribar a fer el mateix.

Molts dies, l'Eulàlia treballava més de dotze hores i descansava només dues estones per menjar (el menjar, que se l'havia endut de casa, consistia en un tros de pa i a vegades una arengada o bacallà; la carn mai no la tastava).

En plegar de la fàbrica, l'única cosa que desitjava l'Eulàlia era tornar a casa i poder descansar. Moltes vegades es quedava adormida sense haver sopat. L'endemà tornava a començar...

Quan treballava, l'Eulàlia era conscient que calia anar en compte perquè hi havia nombrosos accidents de treball, ja que les màquines eren perilloses. A la fàbrica corria el rumor que un noi de catorze anys havia mort d'accident en una de les fàbriques de tints i blanqueigs de la ciutat.

L'Eulàlia només desitjava que ni ella ni els seus pares tinguessin un accident laboral. En aquella època, quan la gent que treballava es feia mal o es posava malalta, no cobrava cap mena d'assegurança ni tenia cap servei sanitari cobert. Si succeïa cap desgràcia d'aquest tipus, la família de la persona accidentada quedava totalment desamparada.

L'Eulàlia patia molt, no hi havia manera de sortir d'aquella situació. Els seus pares, que només havien viscut per treballar (abans de treballar a la fàbrica ho feien com a jornalers al camp), no sabien ni llegir ni escriure; de la mateixa manera, ella estava condemnada a ser un analfabeta per tota la vida...

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

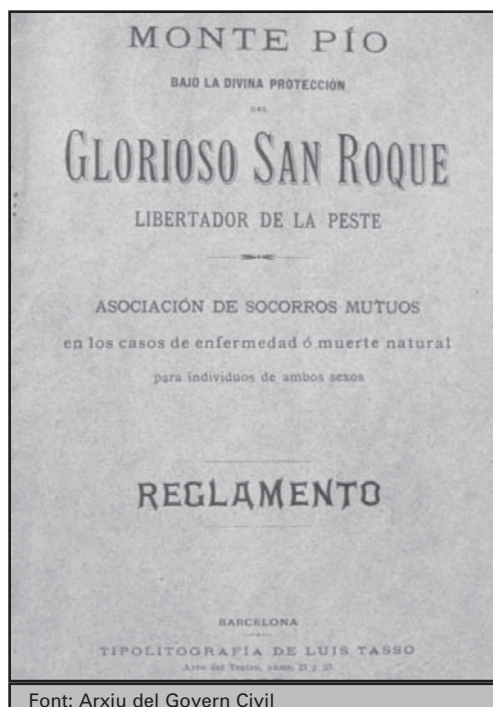
Activitat 7. Les associacions i les cooperatives

Per poder realitzar l'activitat següent, a banda de llegir el text d'ajuda, pregunta a persones adultes que coneguis que treballin o hagin treballat en una fàbrica (el pare, la mare, l'avi o l'àvia, els tiets o les tietes...). Pots completar la informació utilitzant el diccionari i també telefonant o anant a la seu d'un sindicat de l'Hospitalet (CCOO al barri de Sant Josep, UGT al barri del Centre...).

- Busca el significat de les paraules "mutualista" i "sindicat".
- Què vol dir l'expressió «a preu fet»?
- Què passa actualment quan els treballadors/es queden a l'atur?
- Si un treballador o treballadora estan malalts, quines prestacions tenen? Continua cobrant de la seva feina?
- En quina quantitat d'hores està fixada actualment la jornada laboral?
- Quants dies de descans a l'any corresponen a la gent que treballa?
- Què succeeix quan un treballador/a arriba a la jubilació? Quina és l'edat per poder-se jubilar?
- Totes aquestes condicions de treball representen unes despeses. Qui se'n fa càrrec?
- Qui vetlla perquè tots aquests drets de les persones treballadores s'acompleixin?

Amb totes les respostes de la situació actual dels treballadors/es, compareu les diferències amb el segle XIX.

- Et sembla que hi ha hagut millores notables? Quines en ressaltaries? Personalment, quines valors més? Per què?

Font: Arxiu del Govern Civil

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 18

L'Edat Contemporània. El segle XIX

Per ajudar-te

La situació dels obrers al segle XIX va provocar molts conflictes i va ser la causa de la presa de consciència de la classe obrera i de la creació de mitjans per poder millorar-ne les condicions de vida.

Sovint la jornada laboral era de 14 hores. No hi havia condicions de seguretat en el treball, i si alguna persona patia un accident i no podia treballar, no rebia cap ajut. Quan els obrers estaven malalts deixaven de cobrar; i també hi havia una inseguretat en el lloc de treball, sense cap mena de protecció oficial.

Una de les característiques de la indústria tèxtil era el gran nombre de dones que hi treballava. Un dels motius era que les dones cobraven un sou molt més baix que el dels homes perquè es considerava que la seva feina era complementària (els sous tant dels homes com de les dones, eren molt reduïts). Un altre motiu era que per fer funcionar les màquines es necessitava més habilitat que no pas força.

Però no només hi havia aquestes desigualtats entre homes i dones, tenim documents de l'època que demostren que un gran nombre de nens i nenes realitzaven tasques accessorïes dintre de les fàbriques.

A l'Hospitalet, cap a la segona meitat del segle XIX, sorgiren diverses entitats per tal d'aconseguir millores en les condicions de vida i treball dels obrers i les obreres. En un principi la majoria eren de caràcter mutualista, és a dir, eren organitzacions que a canvi d'una quota cobrien les assegurances que no tenien els treballadors/es. Més endavant, per defensar els problemes dels obrers/es es creen organitzacions obreres: les associacions i les cooperatives. Cap al final del segle, hi trobem unes dotze associacions i cooperatives de treballadors/es que més endavant donaran pas als sindicats. Algunes van ser: La Cooperativa de Hospitalet, Cooperativa la Igualdad, Cooperativa la Unión Obrera, Sociedad de Albañiles, etc.

A l'Hospitalet, l'any 1853, es produeix la primera vaga obrera. Va ser a la fàbrica de l'Aprestadora.

L'any 1873, els obrers van demanar i aconseguiren la reducció de la jornada laboral, que quedà fixada en 11 hores. També aconseguiren treballar a sou fix i no a preu fet.

Avui en dia, els treballadors/es gaudeixen d'una sèrie de condicions que es consideren les mínimes per treballar dignament. Totes s'han aconseguit després d'un llarg període de temps en què els obrers/es s'han organitzat i han lluitat reivindicant els seus drets.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

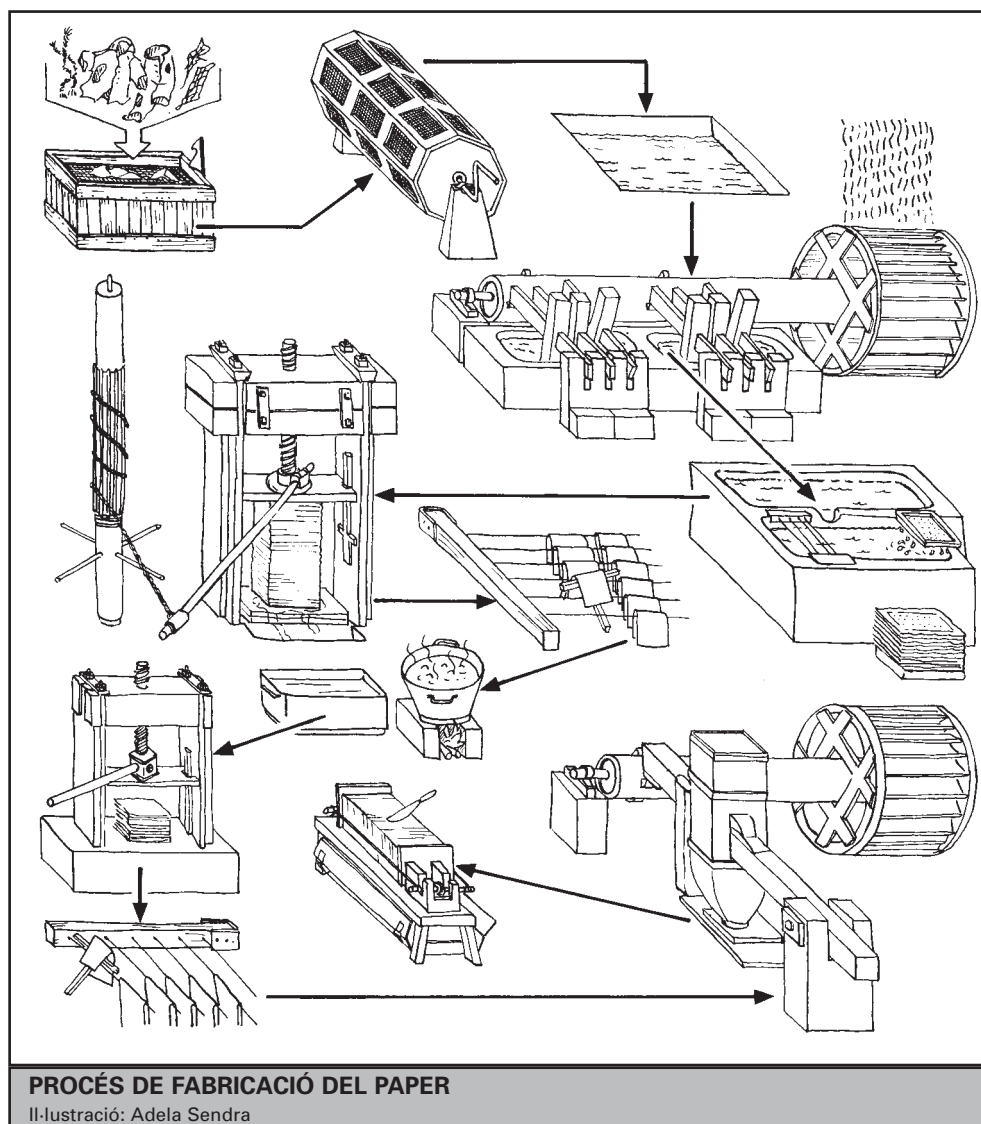
Unitat 22

Unitat 23

Activitat 8.

Del molí paperer als filats. La fàbrica Tecla Sala

Observa bé la il·lustració del procés de fabricació del paper:

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 18

L'Edat Contemporània. El segle XIX

Numera cadascuna de les següents frases i posa el número al costat del dibuix que creguis que li correspon:

- Seleccionar i trossejar els draps vells.
- El torn espolsador n'elimina les brosses.
- Mullar els draps i guardar-los en un lloc subterrani perquè fermentin.
- Trinxar els draps amb maces de fusta (mogudes per la roda hidràulica) per desfer-los fil a fil.
- L'alabrent elabora el paper amb motlles.
- El ponedor prepara el paper per ser premsat. La premsa treu l'aigua del paper.
- Els papers s'estenen.
- Es prepara una gelatina animal per encolar.
- Es dona un bany de cola al paper.
- Premsada per distribuir regularment la cola.
- El paper es torna a estendre.
- Setinar els fulls amb un martinet (bloc de ferro que s'alça i es deixa caure, ja que els cops fan el paper brillant).
- Guillotinar el paper amb un ganivet gros molt esmolat.
- Tall per igualar les vores i deixar-les a mida.

Busca al diccionari les paraules «alabrent» i «ponedor»

Llegeix el text d'ajuda. Hi trobaràs el procés de producció de la fàbrica de filats i teixits. Busca al diccionari el significat de cada una d'aquestes paraules: batan, cardes, metxes, filatura, estiratge, tintoreria, acabat i empaquetat.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 18

L'Edat Contemporània. El segle XIX

Per ajudar-te

La història de la fàbrica Tecla Sala comença l'any 1855 quan A. Ferrer, que provenia de Capellades, instal·là un molí paperer a l'Hospitalet (aquest molí encara el podem observar avui). El molí es movia per la força de l'aigua aprofitant un dels salts que provenien del Canal de la Infanta. Aquest salt va ser arrendat pel molí paperer que va funcionar entre l'any 1855 i el 1880; quan va tancar va ser aprofitat també per la fàbrica de filats i teixits de la família Basté.

«El molí funcionava un promig de 260 dies l'any, amb jornades de 14 hores cada dia (...). L'edifici que ocupava tenia tres plantes més la sobreteulada de l'asecador (era l'únic edifici de més de tres pisos que hi havia al terme) i tenia adossades cases per als treballadors i treballadores, el 1868 hi treballaven 20 homes i 20 dones».

Font: Joan Cases

El 1880 el molí va tancar, però ja a l'any 1872 la família Basté n'havia adquirit l'edifici i el solar on estava ubicat per construir-hi una gran factoria destinada a fabricar filats i teixits. La font d'energia utilitzada va ser el vapor. Per tant, la ubicació en aquest lloc, tant del molí com de la fàbrica després, era per poder aprofitar l'aigua del Canal de la Infanta i també per les bones comunicacions per carretera que hi havia amb la ciutat de Barcelona.

Quan va funcionar la fàbrica de filatures, l'edifici del molí es va destinar als tallers de fusteria i manyeria encarregats del manteniment de l'edifici. A la nau principal es va instal·lar la fàbrica i hi ha una gran quantitat de finestres (penseu que en un primer moment de la història d'aquesta fàbrica no hi havia electricitat). Entre el molí i aquest edifici hi ha un pont metàl·lic que els comunica.

Quan la fàbrica es dedicava a filats i teixits la majoria de la gent que hi treballava eren dones: 390 dones enfront de 90 homes (1897), i la major part d'aquestes persones eren de Sants.

El procés de producció es dividia en cinc fases:

Preparació	Filatura	Estiratge	Tintoreria	Acabat
batan	continues		(opcional)	empaquetat
cardes	de filar			
metxes	metxa			
Filatura	en fil			

Entre el molí paperer i la nau principal es conserva encara la xemeneia per on sortien els fums de la màquina de vapor (encara ara s'hi pot veure una porta tapada amb maó que llavors s'obria per netejar-la). També encara podem veure la casa que havia estat utilitzada anteriorment com a habitatge del director. És d'estil modernista, amb planta baixa i pis.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

CONTINGUTS

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

- El context polític i social del segle XX
- El terme municipal: pèrdua de territori.
- L'Eixample de la Rambla. Creixement urbà dels barris de Sant Josep i Santa Eulàlia.
- Creixement de la població: la primera onada d'immigració dels anys 20/30 i la segona onada d'immigració dels anys 60/70.
- La formació de nous barris.
- Desenvolupament industrial. L'Energia elèctrica.
- El moviment ciutadà. Les associacions de veïns.
- Aspectes de la vida quotidiana durant el segle XX.

Procediments

- Lectura, utilització i interpretació de plànols i mapes.
- Elaboració d'una cronologia de la història local.
- Treball amb textos adaptats per situar l'abans i el després.
- Elaboració de frisos històrics per situar diferents esdeveniments.
- Observació directa i treball de camp.
- Consulta de fonts diverses per reconstruir el passat.
- Interpretació bàsica de les diferents fonts consultades.
- Aplicació de pautes per sistematitzar la informació recollida.
- Expressió dels resultats a través de diversos sistemes: dibuixos, dossiers, murals, treballs monogràfics, etc.

Actituds, valors i normes

- Curiositat per conèixer la localitat.
- Actitud crítica davant el desenvolupament en relació a la ciutat.
- Valoració i respecte pel patrimoni històric i cultural.
- Respects pels costums i formes de vida dels avantpassats.
- Conscienciació sobre les males condicions de vida d'algun grup social, tant del passat com del present.
- Preocupació pels problemes de l'Hospitalet i per la manera de solucionar-los.
- Responsabilitat personal en la millora de les formes de vida urbanes.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Conèixer les característiques generals de cada un dels períodes de la història de la humanitat.
- Analitzar l'evolució del territori de la ciutat al llarg del temps i també la transformació del paisatge urbà.
- Conèixer la distribució de l'espai urbà, el centre històric, els eixamples i la creació dels nous barris.
- Concebre l'Hospitalet actual com a resultat d'un procés històric.
- Conèixer uns quants fets destacats de la història de l'Hospitalet.
- Conèixer el vocabulari específic relacionat amb els temes tractats.
- Detectar al present elements del passat.

Cicle
InicialCicle
MitjàCicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 19

L'Edat contemporània. El segle XX

ACTIVITATS

Activitats d'avaluació inicial

- Demanar als alumnes que comentin a casa el tema de treball: «La transformació de l'Hospitalet en aquest segle XX i els canvis en la vida quotidiana». Posar en comú aquestes apreciacions familiars.

Activitats d'aprenentatge

- A partir de la informació i els textos d'ajuda, deduir l'evolució política del segle XX.
- Observació de dibuixos i fotografies sobre la vida quotidiana.
- Treball sobre mapes a fi d'identificar les transformacions viàries i espacials.
- Analitzar i comentar els textos sobre les onades immigratòries.
- Observació d'il·lustracions i saber-les relacionar amb els conceptes treballats.
- Deduir conceptes de l'evolució econòmica a partir dels textos sobre desenvolupament industrial.
- Treball en grup d'elaboració enquestes sobre l'evolució política recent.
- A partir de l'anàlisi d'un text, observar els canvis en la vida quotidiana.

Activitats d'avaluació final

- Contrastar el treball fet al llarg de la unitat amb les apreciacions de l'avaluació inicial.
- Elaborar un fris cronològic assenyalant els fets polítics i econòmics més importants.

ACTIVITATS D'AQUESTA UNITAT

- 1 De la Monarquia d'Alfons XIII a la Segona República.
- 2 La Guerra Civil, la Dictadura franquista i la Democràcia.
- 3 L'energia elèctrica.
- 4 Grans canvis en la vida quotidiana.
- 5 L'Hospitalet: l'eixample de la Rambla.
Creixement urbà dels barris de Sant Josep i Santa Eulàlia.
- 6 La primera onada d'immigració dels anys 20-30.
El barri de Collblanc-la Torrassa.
- 7 La segona onada d'immigració. Els barris de la Florida, Pubilla Cases, Sanfeliu, Bellvitge, Can Serra i Gornal.
- 8 Desenvolupament industrial i canvis.
- 9 De la Dictadura Franquista al restabliment de la Democràcia.
- 10 Del safareig del carrer Xipreret a les rentadores.

BIBLIOGRAFIA

BOTEY, Jaume. *Cinquanta-quatre relats d'immigració*. Barcelona, Diputació; CEL'H, 1986

CAMÓS, Joan. *L'Hospitalet, la història de tots nosaltres: 1930-1936*. Barcelona, Diputació; CEL'H, 1986

Unitat didàctica 19

L'Edat contemporània. El segle XX

CAMÓS, Joan. «Associacionisme a l'Hospitalet» [ponència]. En: *Jornades Associacionisme, espai...*, 1993 [inèdit]

CAMÓS, Joan; Clara PARRAMON (CEH'L). «Crisi del franquisme: associacionisme i moviment ciutadà a l'Hospitalet...» [comunicació]. En: *2n Congrés Coordinadora CEPC, Palma de Mallorca*, 1997 [inèdit]

DOMÍNGUEZ, Manuel. «Taller barri de Bellvitge», [monogràfic]. *Quaderns d'estudi*, núm.10 (setembre 1991)

JOVÉ, Marta. «Taller barri del Gornal», [monogràfic]. *Quaderns d'estudi*, núm.9 (maig 1990)

Història de l'Hospitalet. Una síntesi del passat...[segle XX] Barcelona, Publ. Abadia Montserrat; CEL'H; Ajuntament de l'H, 1997, p.139-240

«L'Hospitalet antifranquista. La transició democràtica», [monogràfic]. *Quaderns d'estudi*, núm.12 (juny 96-febr. 97)

FABRE, Jaume, J. Ma HUERTAS, Xavier MISERACHS. *Cent anys de vida quotidiana a Catalunya: vida i costums dels catalans*. Barcelona, Edicions 62, 1993 (Permís fotografia)

MARÍN, Dolors. «Una primera aproximació a la vida quotidiana dels hospitalets, 1920-1939: les històries de vida...» En: *Identitats*, núm. 4-5 (juny-agost 1990)

MARÍN, Dolors. *La Florida: L'Hospitalet...* Barcelona, Generalitat, 1995. (Els barris d'ADIGSA; 45)

MARÍN, Dolors. *El Gornal : l'Hospitalet...* Barcelona, Generalitat, 1995. (Els barris d'ADIGSA; 15)

PARRAMON, Clara Carme (CEL'H). «Migracions i estratègies culturals a l'Hospitalet...1960-1980» [comunicació]. En: *2n Congrés Coordinadora CEPC, Palma de Mallorca*, 1997 [inèdit]

PARRAMON, Clara Carme (CEL'H). *L'Hospitalet de Llobregat, similituds i diferències: algunes característiques de les poblacions emigrades...*[memòria de recerca, UAB], 1997, [inèdit]

RECAÑO, Joaquín. *La emigración andaluza 1900-1992...* [tesi doctoral UB], 3 vol., 1995 [inèdit]

RIERA, Ignasi. *Opressió i resistència: el franquisme, 1939-1975*. Barcelona, Barcanova, 1991. (B. Bàsica d'Història de Catalunya)

SALA, Cristina. Taller d'història de l'associacionisme al barri Collblanc - La Torrassa... [monogràfic]. *Quaderns d'estudi*, núm.11 (maig 1995)

SANTACANA, Carles. *Victoriosos i derrotats: el franquisme a l'H, 1939-1951*. Barcelona, Publ. Abadia Montserrat; CEL'H, 1994

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 19

L'Edat contemporània. El segle XX

SOLÉ i SABATÉ, Josep Ma i Joan VILLARROYA. *Cronologia de la repressió de la llengua i la cultura catalanes, 1936-1975*. Barcelona, Curial, 1993

VILA, Jesús. *L'Hospitalet diez años después*. [Treball d'investigació], 1989, 3 vol. [inèdit]

VILA, Jesús. «La premsa a l'Hospitalet, 1955-1980». En: Quaderns d'estudi, núm.4, (març 1980), p.26-55

Obres generals

BATLLORI, Roser, [et al.]. *Ciències Socials*. Barcelona, Ed. Casals,

CASAS, Joan. *Com es fa una ciutat? Rutes Urbanes: descoberta del patrimoni urbà de l'Hospitalet*. L'Hospitalet, Museu ; Ajuntament, 1986

CODINA, Jaume. *El delta del Llobregat i Barcelona: gèneres i formes de vida dels segles XVI al XX*. Barcelona, Ariel, 1971

FONS DE CONSULTA I RECURSOS

«L'Hospitalet pla a pla». En: *L'Hospitalet és Escola*. L'Hospitalet, CEL'H; Casalet, 1998

BABEL'H: Base de dades bibliogràfica d'Estudis locals de l'Hospitalet, Servei d'atenció i consulta, Centre d'Estudis de l'Hospitalet (CEL'H)

Arxiu de l'Hospitalet. Arxiu Històric [AL'H (AH)]

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 1.

De la monarquia d'Alfons XIII a la Segona República

Després de llegir el text d'ajuda fes les següents activitats:

- Busca informació en una enciclopèdia sobre el bipartidisme, la corrupció i el caciquisme.
- Busca informació en una enciclopèdia sobre Alfons XIII.
- Busca al plànol actual de la ciutat el carrer Enric Prat de la Riba i fes una breu biografia del personatge que li ha donat nom.
- Per què sorgeix la Dictadura de Primo de Rivera? Es pot justificar una dictadura?
- Què vol dir un sistema de govern republicà?
- Quants anys va durar la Segona República Espanyola?
- Tenim a l'Hospitalet cap carrer o plaça dedicats al president Lluís Companys? On? Quin any es va inaugurar? Sabries explicar quins elements hi destaquen? Si et cal, vés a la biblioteca de l'escola o la del teu barri i busca'n informació a través dels diaris locals.

D. TOMAS GIMENEZ BERNABE

Alcalde de la Ciudad de Hospitalet

HAGO SABER:

Que en mi proposito de ayudar a la moralización publica de las costumbres y de procurar que los habitantes de esta ciudad sean un dechado de cultura y ciudadanía, vengo en llamar la atención de todos los vecinos de la misma, para que eviten, y, en lo posible, repriman el pernicioso vicio de la blasfemia.

Este corrosivo de la lengua, que tanto violenta el origen, la naturaleza y la finalidad que el Dios Creador le ha dado, al dotar de la misma a los seres racionales, para que entre los mismos puedan comunicarse sus ideas, sus sentimientos y sus afectos, debe ser desterrado de todo hombre consciente y medianamente civilizado. El no hacerlo, es atentar contra las leyes divinas y humanas, por cuyo motivo el legislador la castiga, conminando con penas de uno a treinta días de arresto y multa de 10 a 250 pesetas, a los que con abuso la utilizaren, es decir, blasfemaren.

Esta Alcaldia dispuesta siempre a cooperar a la obra de regeneración del Gobierno, se dirige a los habitantes de esta ciudad para que, de una vez para siempre, destierren la blasfemia y hablen y se produzcan como ciudadanos de un país progresivo y educado. Al que no lo haga así y continúe blasfemando será castigado severamente, a cuyo efecto intereso, y en lo que fuera menester requiero a los vecinos de Hospitalet para que denuncien a esta Alcaldia a todos aquellos conciudadanos que utilicen la blasfemia como medio de expresión, degradándose con ello a sí mismos y a los demás, para poderlos denunciar a los Tribunales ordinarios, y aplicarles el tanto de culpa correspondiente.

Espera esta Alcaldia que no tendrá ocasión de intervenir en ningún caso, por cuanto con el carácter paternal de esta advertencia todos y cada uno de los habitantes de Hospitalet se producirán como demandan sus propios sentimientos, las enseñanzas que recibieron de sus mayores y el respeto debido a las creencias cristianas que dignifican a la humanidad.

El Alcalde,
TOMÁS GIMÉNEZ BERNABÉ

Hospitalet, Marzo de 1929.

T. G. ROVIRA - Hospitalet

BAN DE L'AJUNTAMENT SIGNAT PER TOMÁS GIMÉNEZ, INDUSTRIAL I ALCALDE DE 1923 A 1930, PRINCIPAL REPRESENTANT DE LA DICTADURA DE PRIMO DE RIVERA A 'HOSPITALET

Font: AL'H (AH). Arxiu d'imatges, 23

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 19

L'Edat contemporània. El segle XX

EL PRESIDENT MACIÀ A LA INAUGURACIÓ DE LA BIBLIOTECA MUNICIPAL DEL CARRER BARÓ DE MALDÀ

Font: AL'H (AH). Arxiu d'imatges, 744

Per ajudar-te

Regnat d'Alfons XIII

El sistema polític de la Restauració Borbònica, basat en un bipartidisme corrupte i en el caciquisme, entrà en crisi al segle XX, durant el regnat d'Alfons XIII i molt especialment a Catalunya, on el catalanisme polític va tenir molta força. Catalunya tenia una societat molt més urbana i industrialitzada que la resta de l'estat espanyol. L'any 1914 es creà el govern de la Mancomunitat de Catalunya, presidida per Enric Prat de la Riba.

Acabament I Guerra Mundial i crisi econòmica

La fi de la I Guerra Mundial va donar lloc a una crisi econòmica espanyola que va suposar fam i salaris baixos, cosa que va radicalitzar les postures dels treballadors i les treballadores. A Madrid, el País Basc i Astúries predominava el Partit Socialista Obrer Espanyol (PSOE) i el sindicat de la Unió General de Treballadors (UGT). A Catalunya, el País Valencià, l'Aragó i Andalusia, predominava l'anarquisme i el sindicat de la Confederació Nacional del Treball (CNT). A Catalunya, l'any 1919 es va fer una vaga general promoguda per la CNT. En aquella vaga els treballadors/es catalans aconseguiren una jornada laboral de 8 hores. També els pagesos de Catalunya van crear el seu sindicat: la Unió de Rabassaires. Entre el 1918 i el 1923 els enfrontaments entre obrers i patrons donaren lloc a més de mil atemptats en què moriren dirigents obrers com Salvador Seguí o l'advocat dels treballadors Francesc Layret, i industrials com Antoni Pareto, assassinat a l'Hospitalet.

La Dictadura de Primo de Rivera

La crisi econòmica i social donà lloc a una crisi política que l'exèrcit espanyol va voler resoldre, i així es va instaurar la Dictadura de Primo de Rivera amb el suport d'Alfons XIII. A Catalunya es dissol la Mancomunitat i queda prohibit l'ús jurídic del català i també el sindicat de la CNT.

La Segona República espanyola

El final de la Dictadura, i a l'ensemble de la Monarquia, es produí d'una manera pacífica —a través d'eleccions—, i va donar lloc a la Segona República Espanyola (1931). Llavors Catalunya recuperà l'autogovern amb el restabliment de la Generalitat i el seu nou president, Francesc Macià. A la mort d'en Macià, el 1934 Lluís Companys va ser elegit nou president.

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 2.

La Guerra Civil, la Dictadura franquista i la Democràcia

Després de llegir el text d'ajuda i utilitzant diccionaris, enciclopèdies i altres llibres de consulta respon les següents preguntes:

- Què és una guerra civil?
- Quants anys hauria de tenir ara una persona perquè ens pogués explicar coses relacionades amb la Guerra Civil? Si podeu contactar amb alguna d'aquestes persones, feu-li una enquesta per tal de tenir-ne més informació.
- Com va arribar el dictador Franco al poder?
- Què és una dictadura?
- Què es reivindicava a l'Assemblea de Catalunya?
- Assenyala uns quants aspectes que diferenciïn una democràcia d'una dictadura.
- Cita algunes de les institucions polítiques de Catalunya.

Falange Española Tradicionalista y de las J. O. N. S.
 ♦ HOSPITALET DE LLOBREGAT ♦
 Con autorización de la Comandancia Militar de la Plaza

BANDO

ESTA JEFATURA LOCAL DE F. E. T. Y DE LAS J. O. N. S. HACE SABER:

PRIMERO.—Quedan prohibidas toda clase de reuniones y conversaciones de carácter político o que traten sobre materias de interés general, así como el intervencionismo de los particulares en asuntos de terceras personas con el fin de captarse simpatías y agradecidos. La iniciativa en la dirección de los asuntos públicos compete única y exclusivamente a las Autoridades, debiendo limitarse los ciudadanos a cumplir y acatar con todo celo las disposiciones emanadas de aquellas, con lo cual darán una muestra de patriotismo.

SEGUNDO.—Queda prohibida la suplantación de rúbricas de cualquiera especie así como la de afirmaciones o comentarios que puedan traer por resultado debilitar el prestigio de cualquiera Autoridad o jerarquía, lo que sería considerado como un delito de difamación y tratado en consecuencia.

TERCERO.—Todos los ciudadanos tienen el deber de declarar ante las Autoridades todos los hechos delictivos de que tengan conocimiento y que hayan sido perpetrados durante la pasada dominación roja contra la Patria o contra personas o cosas, al mismo tiempo que los autores de dichos delitos y sus actividades. La persona que teniendo conocimiento de hechos como los expuestos, no los denunciara sería considerada como encubridora de los mismos adquiriendo una grave responsabilidad ante la Patria y ante la Justicia del Caudillo.

CUARTO.—El comportamiento del público ante el paso de desfiles o formaciones oficiales y en toda clase de actos públicos con representaciones Militares y del Movimiento será de perfecta disciplina y respeto saludando sin tibiaza brazo en alto al paso de las Gloriosas Banderas y durante la ejecución de los himnos Nacional y del Movimiento. El mismo comportamiento observará en toda clase de espectáculos en el momento de ser presentada la religión del Caudillo y circundarse el Himno Nacional.

Esta Jefatura Local espera del patriotismo y dignidad ciudadana de los vecinos de Hospitalet, que serán cumplidas exactamente las órdenes que anteceden evitando así, tener que imponer sanciones que serían cumplidas inexorablemente.

Por Dios, España y su Revolución Nacional Sindicalista.

¡Viva Franco! HOSPITALET DIA 4 DE ABRIL DE 1939
 AÑO DE LA VICTORIA

¡Arriba España! El Jefe Local
 Ramón Gajo Miró

BAN DE FALANGE
 Font: AL'H (AH). Arxiu d'imatges, 337

Per ajudar-te

La Guerra Civil espanyola

Al febrer de 1936 hi tornà a haver eleccions. Novament van guanyar els partits d'esquerra, i això provocà la sublevació militar de l'exèrcit, comandat pel general Francisco Franco, contra el govern de la República. Aquesta situació portà a una guerra civil, que va durar tres anys: des del juliol de 1936 a l'abril de 1939. Franco i el seu exèrcit, amb l'ajut de l'Alemanya nazi i la Itàlia feixista, van aconseguir guanyar la guerra. Així s'inicià la Dictadura franquista, que va durar fins al 1975.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 19

L'Edat contemporània. El segle XX

La Dictadura Franquista

El nou règim de govern —la Dictadura franquista— va suposar la persecució dels moviments democràtics, l'exili d'una bona part de la població, l'empresonament i les execucions de milers de persones, entre les quals la d'en Lluís Companys. Els moviments d'oposició —polítics, sindicals, cívics, socials— van haver d'actuar en la clandestinitat. A Catalunya aquest règim també suposà la prohibició de la llengua catalana, tant a l'escola com a tota la vida pública.

Durant tots aquests anys es van anar creant sindicats, partits, associacions de diferents tipus que lluitaven d'una manera o altra en contra del règim. Cap als anys setanta, totes aquestes organitzacions es van congregar en un moviment unitari que desembocà en la creació de l'Assemblea de Catalunya, constituïda l'any 1971. Hi havia quatre punts conjunts a tothom, que convergien en un objectiu immediat: l'enderrocament del franquisme. Aquests quatre punts es resumien en: «Llibertat, Amnistia, Estatut d'Autonomia i

L'ALCALDE DE L'HOSPITALET, VICENÇ CAPDEVILA AMB EL DICTADOR FRANCO

Font: *Hospitalet.BIM*, núm.78 (2n trimestre 1973) [fotografia coberta]

Solidaritat amb els altres pobles d'Espanya».

La Democràcia

Amb la mort de Franco l'any 1975, s'inicia la Monarquia de Joan Carles I. I, sent president Adolfo Suárez, es va realitzar la democratització del país. Es van legalitzar les forces d'oposició, i el 1977 es convocaren les primeres eleccions democràtiques després de la Dictadura del general Franco. A Catalunya es restablí el govern de la Generalitat amb el retorn del president Josep Tarradellas (que era a l'exili), i el 1979 es va aprovar un nou Estatut d'Autonomia. L'any 1980 hi va haver altre cop eleccions al Parlament de Catalunya, en les quals fou escollit Jordi Pujol com a president de la

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

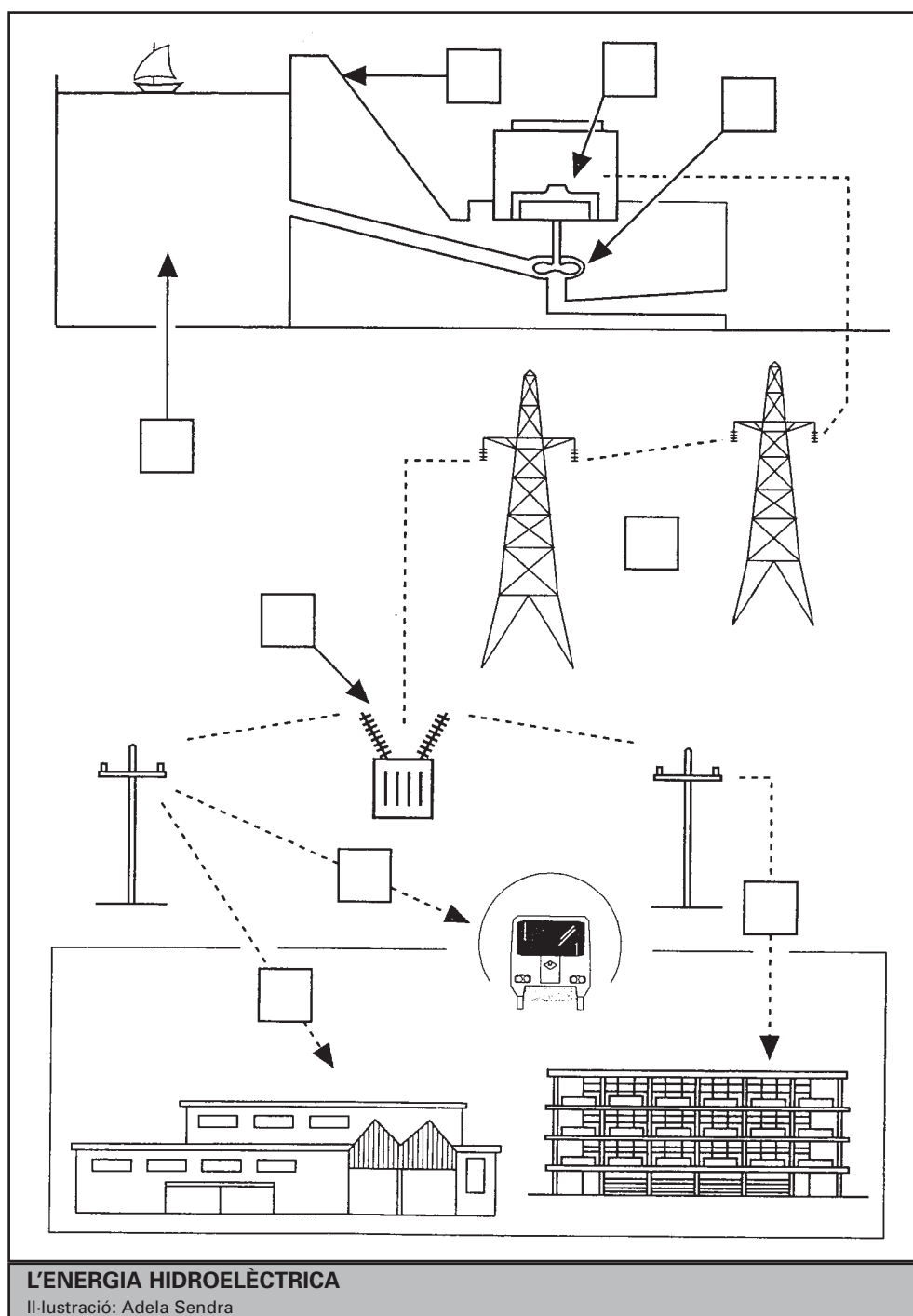
Unitat 22

Unitat 23

Activitat 3. L'energia elèctrica

Observa aquesta il·lustració i, després de llegir el text d'ajuda, relaciona cada dibuix amb la frase que li correspon:

- Embassament, presa, turbina moguda per la pressió de l'aigua que genera electricitat, línies d'alta tensió que transporten electricitat, central transformadora, ús per al transport, ús per a les fàbriques, ús domèstic.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 19

L'Edat contemporània. El segle XX

Per ajudar-te

Si la màquina de vapor va suposar una de les més grans transformacions del segle XIX, al segle XX serà substituïda per l'electricitat. El fet de passar de la força del vapor a la força elèctrica, donà peu a un gran desenvolupament de la indústria. L'energia elèctrica va permetre la instal·lació d'electromotors a les indústries cosa que comportà la substitució de transformadors.

L'energia elèctrica suposà també un progrés importantíssim en la millora de la vida quotidiana.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

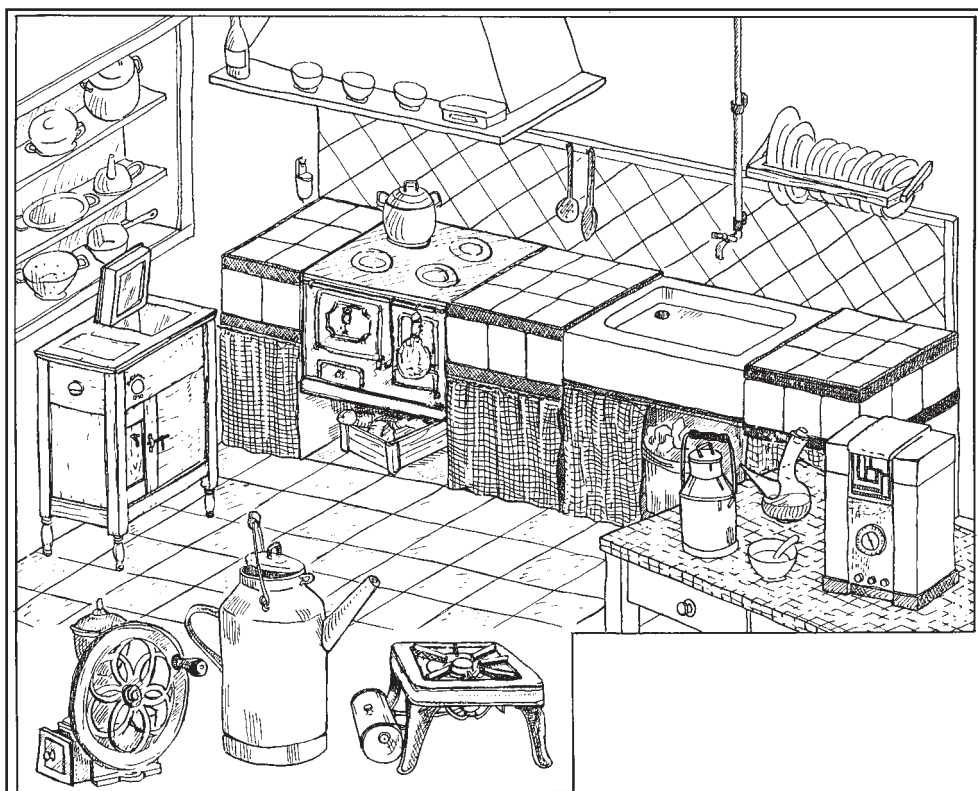
Unitat 22

Unitat 23

Activitat 4. Grans canvis en la vida quotidiana

Després d'observar aquesta il·lustració, llegir el text d'ajuda, consultar enciclopèdies o llibres que parlin d'aquest tema, feu les següents activitats:

- On es fabricava el 600? Com es deia l'empresa? Segueix funcionant aquesta fàbrica?
- Detalla cadascun dels diferents elements i objectes de les il·lustracions i explica'n les característiques i diferències entre el passat i el present.
- Un cop realitzat aquest treball, la vostra classe pot organitzar una exposició d'objectes antics: planxes, rellotges, ràdios, instruments musicals, fotografies, etc. Podeu proposar que pugui ser visitada pels pares, les mares... i pels companys i les companyes d'altres classes de l'escola.

CUINA DELS ANYS 30 ALS 50

Il·lustració: Adela Sendra

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

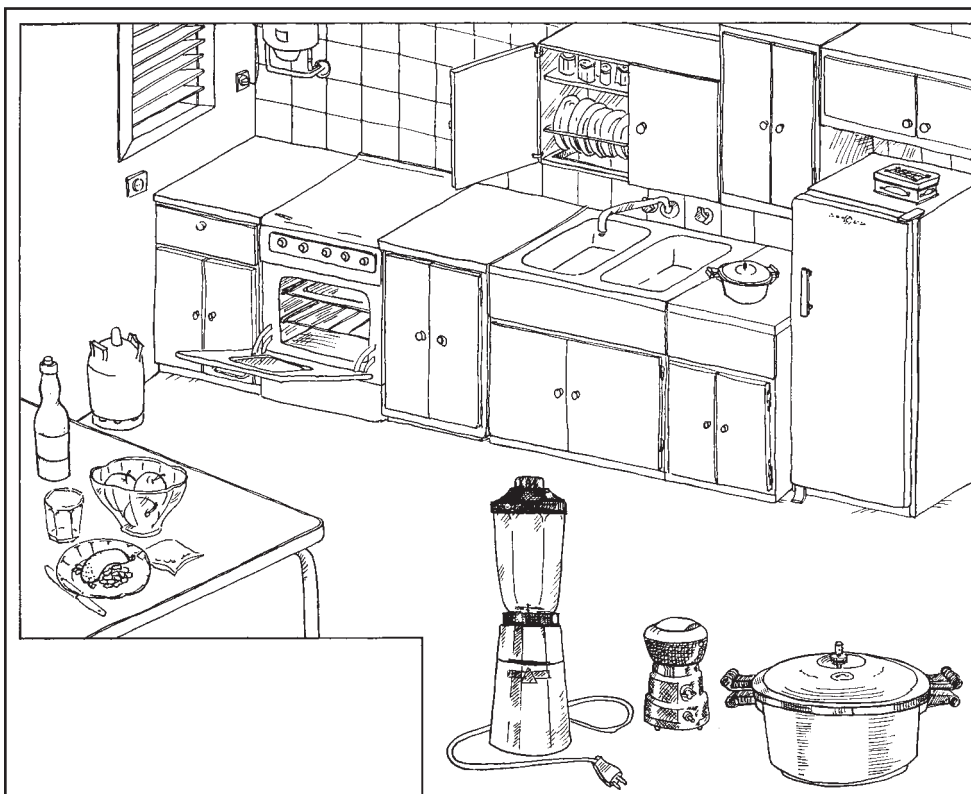
Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

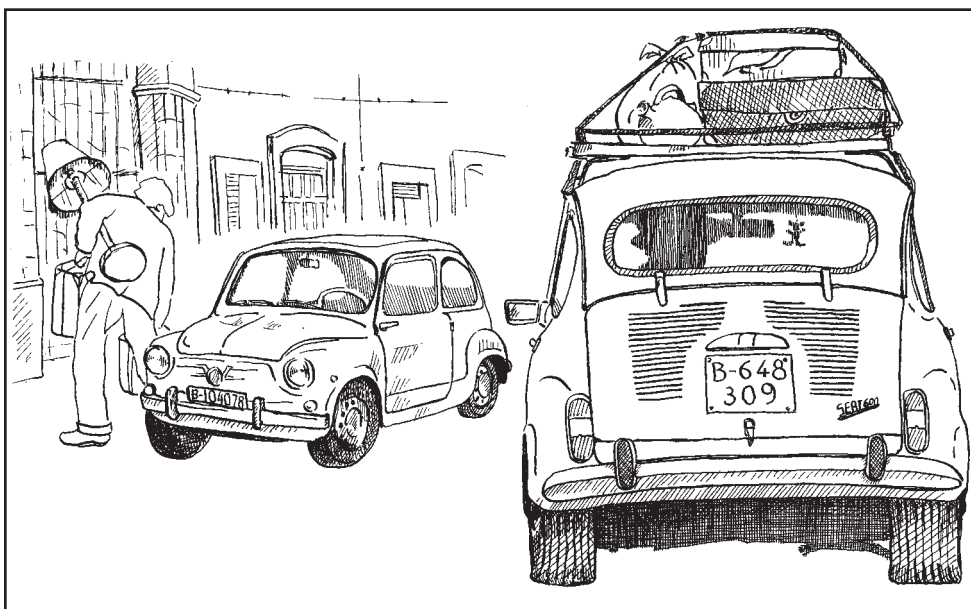
Unitat didàctica 19

L'Edat contemporània. El segle XX

CUINA DELS ANYS 60 AMB L'APORTACIÓ DELS NOUS ELECTRODOMÈSTICS

Il·lustració: Adela Sendra

EL SEAT 600

Il·lustració: Adela Sendra

- Unitat 1
- Unitat 2
- Unitat 3
- Unitat 4
- Unitat 5
- Unitat 6
- Unitat 7
- Unitat 8
- Unitat 9
- Unitat 10
- Unitat 11
- Unitat 12
- Unitat 13
- Unitat 14
- Unitat 15
- Unitat 16
- Unitat 17
- Unitat 18
- Unitat 19**
- Unitat 20
- Unitat 21
- Unitat 22
- Unitat 23

Unitat didàctica 19

L'Edat contemporània. El segle XX

Després de llegir el text d'ajuda que et donem a continuació, fes un dibuix que il·lustri aquesta breu narració.

A vegades hi ha novel·les que fan referència a èpoques del passat i ens parlen de coses de la vida quotidiana, per exemple, la novel·la de Maria Aurèlia Capmany, *Mala memòria*, que parla de com s'ho feia la gent per escalfar-se a l'hivern quan encara no s'havien popularitzat les estufes o la calefacció central:

«A les tardes d'hivern em deixava entrar al seu despatx, en part perquè era l'habitació més càlida de la casa i també perquè sentia per a mi un excedent de tendresa. El braser encès feia olor de taronja i molt aviat vaig ser destra a atiar la muntanya de pinyola, que era tot un art. Calia empènyer pels costats de tal manera que el cràter vermellíssim s'anés obrint a poc a poc i el turo-net negre es convertís en un pla de cendres sense haver produït ni una filigrana de fum».

Per ajudar-te

La història no és només l'estudi dels grans fets, els personatges rellevants, les dades importants... la història també és conèixer els aspectes que fan referència a la vida quotidiana de les persones.

Entre el 1920 i el 1930 començà a estendre's un mitjà de comunicació que va tenir una gran repercussió social: la ràdio.

I entre el 1930 i el 1950, l'electricitat suposà una aportació molt important a la vida quotidiana de les persones: la llum elèctrica a les cases. Així, la majoria d'habitatges comencen a disposar d'aigua corrent i d'instal·lació de canonades connectades al clavegueram. També es comença a utilitzar el gas, tot i que la majoria de cuines de les llars continuen funcionant amb llenya o carbó.

A partir dels anys 60 és el moment de les grans innovacions tècniques i energètiques: apareixen els electrodomèstics, que facilitaran les tasques domèstiques. L'electricitat i el gas s'imposen totalment. En el terreny de la medicina és important destacar que els antibiòtics arriben a tota la població. I la televisió en blanc i negre revoluciona els mitjans de comunicació. També el 600, fet a Barcelona, canvia els hàbits dels caps de setmana. Tot i així, cal tenir en compte que l'estat espanyol va viure amb retard i d'una manera incompleta les grans transformacions econòmiques i socials de la resta de països avançats.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 19

L'Edat contemporània. El segle XX

Activitat 5. L'Hospitalet: l'eixample de la Rambla. Creixement urbà dels barris de Sant Josep i Santa Eulàlia

Observa bé aquest mapa del barri del Centre de l'Hospitalet de l'any 1923 i, després de llegir el text d'ajuda, fes les següents activitats:

- Defineix el barri del Centre.
- Assenyala l'Eixample de la Rambla.
- Posa el nom als carrers ja oberts que la creuen.
- Defineix el barri de Santa Eulàlia.
- Fes una llista de tots els tipus d'indústries que se citen al text.
- Quins són els dos eixos del barri de Santa Eulàlia.

L'HOSPITALET, 1923

Realització de Valentí Julià, segons projecte de Francesc Marcé. Museu de l'Hospitalet

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 19

L'Edat contemporània. El segle XX

Per ajudar-te

En començar el segle XX, l'Hospitalet era una població d'uns 5.000 habitants, majoritàriament pagesa. A partir de 1915, la població es va incrementar com a resultat de l'establiment d'indústries a la ciutat, que ofereixen llocs de treball.

L'any 1907, amb la urbanització de la masia de Cal Tres, propietat de la família Oliveras, s'obre el Segon Eixample de la vila vella: l'Eixample Modernista de la Rambla, que neix com a necessitat de tenir un accés directe a l'estació de tren. A la Rambla va viure la classe mitjana alta de la ciutat. Els carrers que la creuen duen el nom corresponent a la divisió provincial de Catalunya: Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona. El barri del Centre era el més tradicional i on eren més vives les característiques de poble agrari.

Al llarg d'aquest segle, el barri del Centre es va anar estenent cap a Sant Josep amb noves urbanitzacions a banda i banda del carrer Enric Prat de la Riba, que van donar lloc a carrers com Mestre Candi, l'Estrella, passatge Rosés, passatge Romeu, Miquel Romeu, Arts i Oficis, etc. Sant Josep va combinar l'estructura urbana amb les indústries tèxtils, les metal·lúrgiques i les bòbiles. Els habitatges eren d'una sola planta, propis de la població treballadora.

Pel que fa al barri de Santa Eulàlia, era «l'àrea de màxima concentració industrial»: Foneries Escorça, Adobs Roca, Can Trinxet, Catalana de Gas i Electricitat, Tèxtil Pareto, Godó i Trias, etc.; totes ja existents el 1924. L'eix principal era la continuació de la carretera de la Bordeta a l'antiga carretera de Santa Creu de Calafell, en la qual l'origen de la població està vinculat als treballadors/es de les indústries de Sants, on estaven ubicades la majoria de cases. L'altre eix del barri era la carretera del Mig, anomenada en aquests trossos de l'Aprestadora, nom que li venia del procés d'acabats de les indústries tèxtils. I una gran extensió d'aquesta zona era ocupada pels escombriaires, que hi van estar instal·lats entre el 1906 i el 1929. La seva urbanització no és el resultat d'un pla d'urbanització, sinó de la parcel·lació que es va fer en funció de les sèquies per regar els horts que hi havia.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

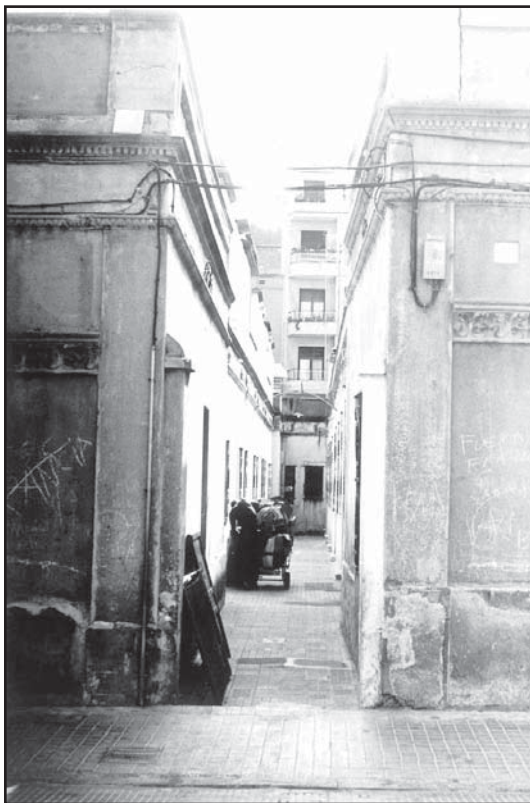
Unitat 22

Unitat 23

Activitat 6. La primera onada d'immigració dels anys 20-30. El barri de Collblanc-la Torrassa

Observa aquesta il·lustració i, després de llegir el text d'ajuda, i els relats de nens i nenes dels anys 20 i 30 respon les següents preguntes:

- Els immigrants dels anys 20-30 provenien de Múrcia i Almeria. Coneixes gent d'aquesta procedència? Si és així, busca la manera de preguntar-los quan vingueren cap a l'Hospitalet i per quin motiu. Es correspon amb el que has llegit?
- El text comenta altres dificultats en la vida quotidiana al barri. Quines són? Com s'intentaven resoldre?
- Fes una descripció, amb paraules teves, dels habitatges «típics» de Collblanc-la Torrassa.
- Els nens i les nenes anaven a l'escola durant gaire temps?
- Treballaven? Quines són les feines que feien?
- La majoria d'escoles eren com la que comenta aquest text?
- Quines altres informacions podeu extreure a partir d'aquests testimonis orals?

ELS PASSADISSOS MOSTREN UN PAISATGE URBÀ TÍPIC DE LA TORRASSA DELS ANYS 30.

Font: Nico González, CEL'H

«La Maria i la seva família — pares i cinc germans— van viure en un d'aquests corredors. La seva petita casa tenia dues habitacions i una cuina-menjador; en total, no arribava a uns 40 m2. De vegades, quan la Maria anava a casa d'alguna amiga de l'escola, tornava a casa demanant a la mare per què ells no podien viure en un d'aquells pisos tan macos, on no calia sortir al pati per anar al bany. Llavors la mare li explicava que quan ella i el pare van venir de Múrcia només podien pagar el lloguer de la casa del corredor, que era molt més barata que un pis. Després, amb els seus cinc fillets/es tampoc no s'ho podien permetre.

Viure al passadís també tenia moments divertits. Tots els veïns i les veïnes eren com una gran família, i el que passava a cada casa era com si els passés a tots i totes».

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 19

L'Edat contemporània. El segle XX

Per ajudar-te

El primer període de creixement de l'Hospitalet va tenir lloc entre els anys 20 i 30; en només 10 anys la població es va triplicar. Moltes persones van venir a viure a l'Hospitalet, procedents sobretot de Múrcia i Almeria, i la major part s'instal·laren al barri de Collblanc-la Torrassa, anomenat també «la Múrcia xica», el més proper a Barcelona, ja que aquesta gran ciutat oferia molts llocs de treball, la majoria relacionats amb la construcció del metro i les obres de l'Exposició Universal de 1929.

A aquest barri van anar a viure famílies obreres que arribaven de fora per treballar a Barcelona. I va créixer com un barri per viure-hi, amb molt poques indústries; així, el seu territori es va anar ocupant d'habitatges. Per fer front a la manca d'espai, s'hi van edificar unes construccions de petites casetes amb un passadís comú, que es coneixen com els «corredors» o «passadisos». Eren habitatges molt modestos, molt petits. Els materials utilitzats en la seva construcció eren d'escassa qualitat i gairebé no hi havia decoració. L'estructura arquitectònica era molt senzilla: de planta baixa i una façana per a cada casa, on només destacaven una porta i dues finestres. En un primer moment, no tenien ni aigua corrent (només disposaven d'una bomba d'aigua a cada passadís). Els treballadors i treballadores que hi van anar a viure ho feien en règim de lloguer.

Relats sobre els nens i les nenes dels anys 20 i 30

«Quan vam venir del poble, la Torrassa era un desert, només hi havia camps i unes quantes casetes. La canalla no anàvem a l'escola, no n'hi havia. Amb els anys, un xicot venia i ens feia classes. Quan veníem de la feina —de fer rajoles— ens quedàvem jugant a pilota. Ell arribava i ens cridava: Apa, vinga! I tots hi anàvem corrent. Però aquest ensenyament va durar poc».

«Érem quatre germans; el pare era rajoler i anava a la bòbila. I això vaig fer jo, treballar en una fabriqueta de ceràmica, en una altra d'hules i al forn de vidre amb el meu amic, el Conejero. Abans d'anar a treballar, però, vaig anar en un col·legi racionalista, al carrer Alcolea. El col·legi era mixt, nens i nenes. Mai no pegaven, a diferència dels altres, només renyaven».

«Com que era molt bitxo, als set o vuit anys ja vaig trobar feina com a planxadora. Recordo que eren planxes petites de mà. És com si les veiés ara! Planxàvem camises i les plegàvem. Per una dotzena ens donaven dues o tres pessetes».

Font: MARÍN, Dolors. «Una primera aproximació a la vida quotidiana...» En: Identitats, núm. 4/5 (estiu 90) p. 28-40

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 7. La segona onada d'immigració dels anys 60-70. Els nous barris de la Florida, Pubilla Cases, Sanfeliu, Bellvitge, Can Serra, Gornal

Els anys 60-70 coincideixen amb un dels períodes de major creixement de la població de l'Hospitalet. Expliqueu alguna característica d'aquest procés d'immigració:

- Es tracta de recollir de manera molt breu les característiques més importants d'aquest període d'immigració: procedència majoritària de la població, barris on es van instal·lar preferentment, per què la gent va marxar del lloc d'origen, on anaren a treballar. Després, intenta relacionar-ho amb la industrialització.
- Avui, molts habitatges de l'Hospitalet pateixen una malaltia arquitectònica, sabries dir quin nom té i en què consisteix? Com s'està resolent? Saps d'altres llocs on ha passat el mateix?
- Per quines raons a final dels setanta es paralitzà la construcció de pisos a l'Hospitalet?

EL TERRENY ANOMENAT LA CARPA, A CAN SERRA, ES VA RECUPÈRAR PEL BARRI, GRÀCIES A LES REIVINDICACIONS DELS VEÏNS/ES DURANT ELS ANYS SETANTA.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

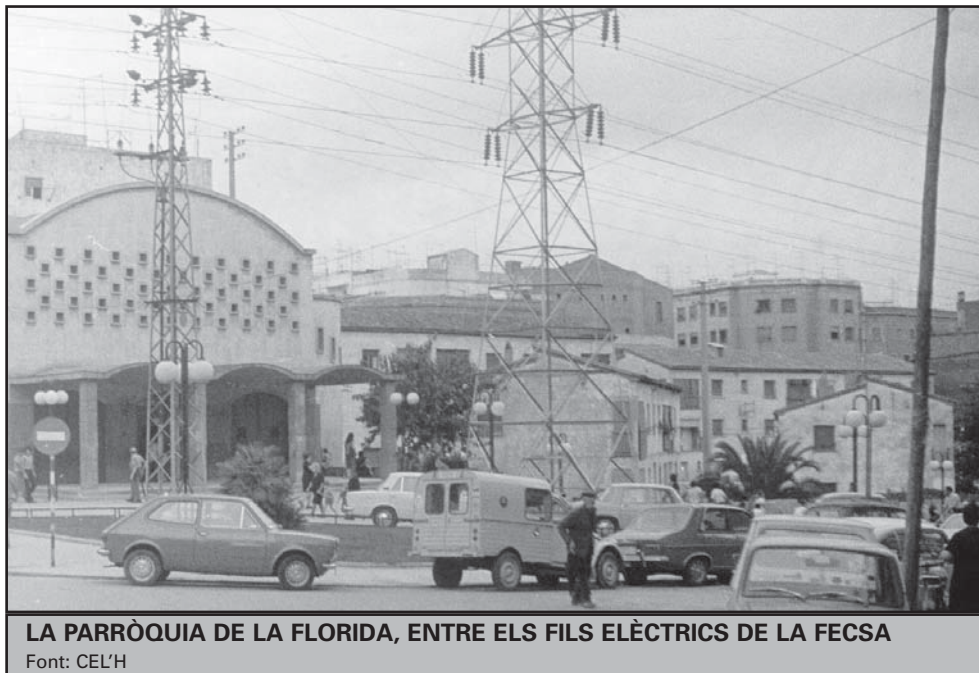
Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Per ajudar-te

Els nous barris de la Florida, Pubilla Cases, Sanfeliu, Bellvitge, Can Serra, Gornal. La segona onada d'immigració dels anys 60-70.

El segon període de gran creixement de la població es produeix a la dècada dels 60 i primers anys 70. Si bé després de la Guerra Civil (1936-39) seran milers les persones que aniran venint a viure a l'Hospitalet procedents majoritàriament del sud d'Espanya, Andalusia i Extremadura. És aleshores que es construeixen els nous barris: la Florida, Pubilla Cases, Sanfeliu, Bellvitge, Can Serra, el Gornal. Aquests barris creixen ràpidament, sense cap tipus de planificació. I no es preveuen les necessitats que tindran els seus habitants: escoles, mercats, hospitals.

Seràn els anomenats barris-dormitori, les famílies dels quals treballaven fora de l'Hospitalet (cada dia milers de persones han de sortir fora de la ciutat per treballar a l'àrea industrial barcelonina, el Baix Llobregat o els nous sectors industrials de l'Hospitalet situats a la carretera del Mig, la Travessia Industrial o la Gran Via Sud-Pedrosa), i al voltant de casa seva no disposaven dels serveis necessaris per a la vida quotidiana.

Amb l'especulació, molts constructors de l'època, amb el vist-i-plau de les autoritats franquistes (Ajuntament, Diputació, ministeris) es van fer molt rics a causa de la necessitat de pisos.

Especular, en aquest cas, vol dir vendre pisos aprofitant-se d'una situació de necessitat dels altres per obtenir grans beneficis. Especulació també vol dir construir amb deficiència, amb materials d'escassa qualitat, vol dir massificació (molta gent en poc espai); especulació vol dir construir sense proporcionar cap mena de serveis (enllumenat, asfaltat de carrers, hospitals, escoles, mercats, escoles bressol, associacions culturals, etc.).

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 19

L'Edat contemporània. El segle XX

No serà fins a la dècada dels 70 que l'especulació minvarà com a conseqüència de les lluites veïnals, el descens de la immigració i l'adveniment dels ajuntaments democràtics.

Sovint, les difícils condicions d'aquests barris faran que els veïns i les veïnes s'organitzin per aconseguir les millores que necessiten. Així, es crearan moltes associacions de veïns que reclamaran serveis a l'Ajuntament.

Les últimes dècades d'aquest segle representen, doncs, la transformació demogràfica, urbana i industrial de la nostra ciutat, que passa a ser la ciutat que avui coneixem.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 8. Desenvolupament industrial i canvis

Amb l'ajut del diccionari, les enciclopèdies i el que hagi extret del text d'ajuda, contesta:

- Què van ser les col·lectivititzacions? Què va passar amb elles en acabar la Guerra Civil?
- L'any 1952, l'Ajuntament de l'Hospitalet va donar el nom de Tecla Sala a un carrer on es construï un col·legi que porta aquest nom. Explica on és aquest carrer. Consulta el plànol actual de la ciutat.
- L'any 1982, l'Ajuntament va adquirir tot el complex industrial de la fàbrica Tecla Sala i el va rehabilitar. Què és ara? Què s'hi farà en un futur immediat? Fes una relació de les activitats que s'hi fan actualment.
- Per a què s'utilitza ara l'antiga fàbrica Vilumara?
- Quina repercussió et sembla que tingué la Dictadura franquista per a l'economia del país? En pots distingir diverses etapes?
- Podries definir el concepte de treball submergit?
- Quins són avui els sindicats més importants a l'Hospitalet?
- Què és el sector de serveis? Quines activitats econòmiques representa?

Per ajudar-te

Les indústries des del principi de segle fins a l'any 1920

Al principi del segle XX, hi ha un important creixement de les indústries al nostre municipi. Es creen importants fàbriques, per exemple, Vídua de Trias (1903), Can Trinxet (1905), Can Gras (1906), Vilumara (1906-1907), Can Rifà (1912), Tecla Sala (1913), dedicades a filats i teixits; Hornos de Cataluña, S.A. (1900), Escorsa (1916), dedicades a la foneria, etc. L'Hospitalet es converteix en un centre industrial molt important, amb treballadors i treballadores del mateix municipi i d'altres com Barcelona, Sant Just Desvern etc. Aquest fort creixement es manté durant la Primera Guerra Mundial, moment en què s'amplien les instal·lacions de moltes empreses.

El fet de passar de la força del vapor a la força elèctrica, donà peu a un gran desenvolupament de la indústria hospitalenca. L'any 1910 l'Ajuntament va contractar la Companyia d'Electricitat Barcelonesa per instal·lar l'enllumenat públic a l'Hospitalet. Més endavant, l'energia elèctrica va permetre la instal·lació d'electromotors a les indústries, cosa que va comportar l'aixecament de dos transformadors l'any 1913: el transformador de Collblanc (a l'actual carretera Nacional II, prop de la Creu Roja), de l'empresa Energía Eléctrica de Cataluña, S.A., i el de la Torrassa, de l'empresa Riegos y Fuerzas del Ebro, S.A. (a l'actual Ronda de la Torrassa). Als anys 60, es construï una altra central receptora de l'empresa ENHER a la Feixa Llarga.

L'any 1913 es va introduir l'electricitat a la fàbrica Tecla Sala; fins llavors aquesta fàbrica feia funcionar les màquines amb motors individualitzats. L'any 1923 hi havia 322 treballadors/res, 51 homes i 271 dones: la majoria vivien a l'Hospitalet.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 19

L'Edat contemporània. El segle XX

LA FARGA, AVUI CENTRE FIRAL I COMERCIAL

Font: Josep Bonastre

Les indústries durant la Guerra Civil

En esclatar la Guerra Civil, Catalunya era republicana, i el moviment anarquista intentà fer una revolució total. Així, entre els anys 1936 i 1939, moltes empreses foren col·lectivitzades, tant de l'agricultura com de la indústria. En alguna empresa va desaparèixer totalment la figura de l'empresari, mentre que en d'altres es mantingué l'empresari, però sota el control d'un comitè obrer. Després de la guerra, les empreses tornaren als antics propietaris/es. Durant la guerra es crearen centres de proveïment, cuines populars a tots els barris i escoles bressol en alguna indústria, com la Tecla Sala.

L'ANTIGA FÀBRICA «TECLA SALA», AVUI CENTRE CULTURAL I FUTURA SEU DE LA BIBLIOTECA CENTRAL

Font: Donació M.C. al CEL'H

- Unitat 1
- Unitat 2
- Unitat 3
- Unitat 4
- Unitat 5
- Unitat 6
- Unitat 7
- Unitat 8
- Unitat 9
- Unitat 10
- Unitat 11
- Unitat 12
- Unitat 13
- Unitat 14
- Unitat 15
- Unitat 16
- Unitat 17
- Unitat 18
- Unitat 19**
- Unitat 20
- Unitat 21
- Unitat 22
- Unitat 23

Les indústries durant els anys de la dictadura franquista

«Obrers que havien destacat en la seva lluita per a la defensa dels treballadors van ser acomiadats al·legant qualsevol falta. Per exemple 23 acomiadats a la Farga, 28 a Tecla Sala, 5 a Can Rifà i 4 a l'Auxiliar Textil Algodonera»

A l'època de postguerra, fins a mitjan anys cinquanta, es pateix l'aïllament econòmic exterior de la Dictadura franquista. Tot i així, sorgeixen noves indústries com la INDO (indústria òptica), Lámparas Z i Cahué Industrial, la Vanguard, totes tres al barri de Santa Eulàlia. Durant la segona meitat d'aquest segle, els principals sectors industrials han estat el de la metal·lúrgia; el de la construcció, vidre i ceràmica; la química; arts gràfiques; el sector tèxtil; i el de l'alimentació entre d'altres.

Entre els anys 1953 i 1959 es reinicien les relacions internacionals, i això dona com a resultat una millora en el desenvolupament industrial. Aquesta situació coincideix a l'Hospitalet amb la segona onada d'immigració dels anys seixanta.

El ràpid i descontrolat creixement de l'Hospitalet s'intenta ordenar amb diferents Plans i Lleis, que posteriorment faran possible configurar els següents sectors industrials:

- La Travessia Industrial, l'any 1958
- La Carretera del Mig, l'any 1960
- El sector Provençana, l'any 1969

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 19

L'Edat contemporània. El segle XX

TREBALLADORES DE L'EMPRESA «INDO» DAVANT LA FÀBRICA

Font: AHSE

Crisi econòmica i conflictivitat laboral en la Democràcia

La crisi econòmica iniciada l'any 1973 va provocar el tancament de moltes indústries del sector tèxtil i va afectar negativament els sectors del metall, la construcció i el sector químic. Això implicà la pèrdua de molts llocs de treball, que va fer augmentar la xifra d'aturats, que l'any 1983 era de 28.000. També hi va haver la crisi de l'empresa Seat, que tot i que no està ubicada a l'Hospitalet, la seva reducció de plantilla afectà treballadors i treballadores que vivien a la nostra ciutat, fonamentalment al barri de Bellvitge. L'any 1983 el nombre d'empreses donades de baixa al Registre Industrial eren de 84. Tot i aquesta situació de conflictivitat, la resposta dels sindicats no va tenir gaire força. D'aquest període són importants: la Vaga General contra la Reforma de la Llei de Pensions de l'any 1985 i la Vaga General convocada unitàriament per tots els sindicats, que paralitzà pràcticament la vida industrial de la ciutat.

El nou panorama industrial dels anys noranta

Parlar d'indústria a l'Hospitalet a partir dels anys noranta és parlar de petites i mitjanes empreses industrials, que representen el 27,5% de les activitats econòmiques, però el pes més important és el del sector de serveis, que en representa el 64%. També a partir d'aquests anys l'atur disminueix, tot i que cal tenir en compte el treball submergit, és a dir, no legalitzat. L'any 1990 les eleccions sindicals donen més delegats per a CCOO. En canvi, a partir de les eleccions de l'any 1994, el sindicat de la UGT apareix com a força majoritària a la ciutat. Ara el sòl industrial representa el 20% de la comarca del Barcelonès.

Cal destacar en aquests darrers anys la construcció del recinte firal Montjuïc 2-L'Hospitalet al sector de la Gran Via Sud-Pedrosa. És el recinte industrial i comercial més gran i modern de l'Hospitalet, i és una ampliació de la Fira de Barcelona. L'any 1996 es crea el primer parc mediterrani de la ciutat, de 10 hectàrees de superfície. També cal assenyalar el Centre Comercial de la Farga.

Activitat 9. De la Dictadura franquista al restabliment de la Democràcia

Formeu grups a la classe i observeu aquesta fotografia amb diferents reivindicacions del moviment ciutadà. Després de llegir el text d'ajuda, feu les següents activitats:

- Què et suggereixen aquestes pintades? A quina situació responen? Explica-ho breument.
- A partir dels textos d'ajuda de la pàgina següent, elabora una enquesta i demana al pare, la mare, l'avi o l'àvia que t'expliquin fets que facin referència a les lluites dels barris per aconseguir millorar-los i d'oposició a la dictadura franquista. Feu entre tots/es un text que expliqui aquests fets i llegiu-lo a la classe.
- Què és la clandestinitat? Què vol dir una manifestació unitària?

PINTADA DE PROTESTES VEÏNALS A L'HOSPITALET

Font: CEL'H

La taula següent mostra els resultats de les primeres eleccions generals a l'Hospitalet del 15 de juny de 1977. Busca informació de les últimes eleccions generals i realitza les següents activitats:

- Compara'n els resultats a nivell de l'Hospitalet i a nivell del total general.
- Ha canviat molt el vot dels ciutadans/es de la ciutat? Hi ha partits que han desaparegut al llarg d'aquests anys? N'hi ha de nous?

	L'Hospitalet	Total Estat espanyol
SC (PSCc-PSOE)	45,28 %	PSOE 29,27 %
PSUC	24,52 %	PCE 9,38 %
UCD	13,41 %	UCD 34,62 %
PDC (CDC-EDC-PSCr)	5,34 %	-
EC (ERC-PTC)	3,45 %	-
UCDCC	2,24 %	-
AP	1,76 %	AP 8,33 %
Resta	3,90 %	Resta 18,40 %

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 19

L'Edat contemporània. El segle XX

Per ajudar-te

Acabada la Guerra Civil i fins als anys seixanta, a l'Hospitalet la realitat era molt similar a la resta de Catalunya: Van quedar prohibits tots els partits polítics i els sindicats a excepció dels lligats a la Dictadura franquista. Les activitats culturals i socials realitzades pels ciutadans i les ciutadanes a través d'entitats deixaren en bona part d'existir, i es van potenciar tant sols les lligades a associacions controlades pel règim franquista. Com a exemple de la repressió que van patir diverses entitats, el dos de març de 1939 a l'Hospitalet, la Falange, després de confiscar i clausurar l'edifici de l'Ateneu de Cultura Popular (va reprendre la seva activitat l'any 1978) féu una foguera amb els documents i els llibres de l'entitat enmig del carrer Xipreret. Tot i així, entre els anys 1945 i 1947, es van crear entitats que aconseguiren subsistir al marge del poder establert.

Als anys seixanta sorgiren noves entitats com a resposta a les necessitats i les transformacions de la societat. Així, es van crear entitats als barris més antics de la ciutat promogudes per la joventut crítica envers la Dictadura. Als barris creats a partir de la immigració, apareixen entitats que recullen la necessitat dels veïns i les veïnes d'identificar-se amb les cultures del lloc d'origen i també les necessitats de millores del barri.

Però serà a partir dels anys setanta que es consolidarà el moviment associatiu, i les Associacions de Veïns i Veïnes dels barris jugaran un paper fonamental. La creació de la Coordinadora d'Associacions de Veïns l'any 1974 va contribuir que el moviment ciutadà ja no només reclamés millores per al barri, sinó que també qüestionés la política municipal. El moviment de dones de l'Hospitalet neix també a les associacions de veïns i veïnes. L'any 1974 hi havia vocalies de dones a tots els barris, i es va formar la Coordinadora de Dones de l'Hospitalet. A les escoles, els mestres lluitaven per millores laborals, però també en associacions per treballar la millora i la renovació pedagògica i l'ensenyament en català.

Hi va haver parròquies que van destacar per la seva col·laboració en el desenvolupament del moviment popular. Deixaven els locals parroquials per fer les reunions i, fins i tot, n'hi va haver que encapçalaren molts d'aquests moviments reivindicatius. Cal fer esment de les parròquies de Santa Eulàlia, Sant Ramon, Sant Isidre, Sant Josep, Bellvitge i la Casa de la Reconciliació a Can Serra.

Així, i lligada a l'Assemblea de Catalunya, el juliol de l'any 1976 es crea a l'Hospitalet l'Assemblea Democràtica, formada bàsicament per una àmplia representació del moviment associatiu i per partits encara clandestins i sindicats. Els objectius eren la democràcia, les llibertats i l'Estatut d'Autonomia.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 10.

Del safareig del carrer Xipreret a les rentadores

Al carrer Xipreret de la nostra ciutat, fins fa ben poc, encara podíem observar un safareig. Darrerament els veïns l'havien omplert de terra i hi havien posat plantes, fins que va desaparèixer.

L'evolució amb la neteja de la roba ha comportat un canvi de costums. Observa aquest dibuix del safareig públic del carrer Xipreret i, després de llegir el text d'ajuda, fes les següents activitats:

- Descriu l'escenificació que hi veus. Per què les dones anaven a aquest safareig o a d'altres públics? Per què creus que no hi anaven els homes?
- Podries explicar la relació entre el foc i la neteja?
- Què és una monyeca de cendra? Què és un picador? I un cossi?
- Pensa ara en els cops que et canvies de roba durant la setmana... Podien fer el mateix els nostres avantpassats/es?
- Actualment la televisió, entre d'altres mitjans, és l'encarregada de convèncer la gent perquè utilitzin tal o qual detergent en uns anuncis on la majoria de protagonistes són dones. Què penses del plantejament d'aquests anuncis? Creus que ha canviat el paper de l'home davant d'aquestes tasques? Per què?
- Pregunta a casa sobre les feines que feien i fan l'avi i l'àvia. Són de la mateixa manera ara les que fan el pare i la mare?

SAFAREIG I DONES RENTANT

Il·lustració: Adela Sendra

Cicle
InicialCicle
MitjàCicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 19

L'Edat contemporània. El segle XX

Per ajudar-te

Per netejar la roba les nostres àvies, besàvies i rebesàvies —aquesta era una de les feines realitzada exclusivament per les dones— primer, encenien un bon foc per obtenir-ne el màxim de cendra possible. Després, posaven la roba a la roba en remull amb una gran monyeca de cendra dins un cossi durant tot un dia sencer. L'endemà es rentava la roba al safareig i s'anava picant amb un picador; després s'esbandia, s'escorria i s'estenia al sol.

Això s'explica perquè la cendra conté una substància (carbonat potàssic) que en posar-se en contacte amb el greix acumulat a la roba bruta, es converteix en sabó. La gent que no tenia lloc a casa seva podia utilitzar els safareigs públics, on a més a més de fer-se la bugada es feia petar la xerrada, cosa que convertia el safareig en un lloc de comunicació i relació.

Cap als anys 20, després de l'ús de les monyèques de cendra, es va generalitzar l'ús del sabó i el lleixiu, la qual cosa va simplificar bastant la feina de les dones. Un anunci publicitari de l'època deia així:

«El modo sencillo y práctico para hacer la colada de las ropas en algodón, hilo y lana, SIN FUEGO».

A més, recomanava que, un cop utilitzada l'aigua amb lleixiu per rentar la roba, es podia aprofitar per rentar els plats, el terra, les escales, les taules, els marbres, etc.

A vegades, sobretot en èpoques de penúria com la postguerra, el sabó es feia a casa: en una caldera s'hi abocaven olis usats anteriorment a la cuina i greixos animals. Quan eren ben fosos es barrejaven amb sosa càustica dissolta en aigua, i quan aquesta barreja es convertia en sabó es deixava refredar. El sabó quedava concentrat a la part superior. Després es posava en uns motlles de fusta rectangulars per donar-li la forma desitjada.

Les primeres rentadores no eren sinó una substitució mecànica d'aquells cops de pala que les nostres àvies donaven a la roba, el moviment d'unes aspes o un tambor feien ara la feina. En un primer moment, aquestes aspes es col·locaven dins dels safareigs de ciment que hi havia generalment a totes les cases i, amb l'ajut d'un motor elèctric que es posava al costat del safareig, es feien rodar per transmetre el moviment mitjançant una corretja.

Aquest invent es va anar perfeccionant cada vegada més fins que s'ha arribat a les rentadores automàtiques que tenim actualment.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 20

Els oficis que s'han perdut

A l'Hospitalet, com a molts indrets de Catalunya, molta gent es dedicava al treball artesanal. Els canvis econòmics, tecnològics i socials, la revolució industrial i la producció massiva, van fer-los desaparèixer, com és el cas dels adobacadires, que cridaven pel carrer amb un parell de cadires a l'esquena, dient: «Cadiraire, qui té cadires per adobar?», o el cas del baster, que feia les corretges per als animals de tir, i en desaparèixer els carros, es transformaren en tapissers. O de les puntaires, que es passaven estones i estones al coixí manegant els fils d'un costat a l'altre. Aquesta unitat didàctica pretén, a través del coneixement dels antics oficis, transmetre als infants una manera de treballar i viure molt diferent a l'actual.

Encara hi ha qui recorda la corneta de l'escombriaire quan passava pel nostre carrer i s'havia de baixar corrents a donar-li les deixalles de casa, sense bossa, perquè el plàstic encara no hi era, i ell, amb molta cura, les llençava al carro mirant de no embrutar el terra. Els nostres alumnes no saben que antigament hi havia els fanalers, que encenien i apagaven cada dia, un a un, els fanals dels carrers. Ara ells veuen, que els llums del seu carrer s'encenen tot d'una. I això, fruit d'una enginyosa màquina anomenada «progrés».

CONTINGUTS

Fets i conceptes

- Significat, imatge i característiques pròpies dels oficis antics.
- Els oficis que s'han perdut i els que perduren a l'Hospitalet.
- L'ofici de baster.
- Comparem dos oficis.
- La dimensió diacrònica: canvis tecnològics, socials i econòmics, processos de transformació i adequació dels oficis antics en la seva evolució fins a l'actualitat.
- Relació entre les necessitats d'aquells temps i la capacitat de cobrir-les amb un ofici.

Procediments

- Lectures descriptives.
- Recerca del significat d'uns quants oficis.
- Consulta de vocabulari propi d'uns oficis.
- Consulta i recull de fonts orals que tinguin relació amb els oficis antics.
- Anàlisi d'imatges.
- Confecció d'un qüestionari.
- Realització de dibuixos.
- Realització de redaccions.
- Comparació diacrònica de dos oficis.
- Organització de la informació.

Actituds i valors

- Curiositat i interès pels oficis que s'han perdut a la nostra ciutat.
- Interès pel treball artesanal i creatiu de les persones d'abans.
- Reflexió sobre els mitjans i els recursos de què es disposava per realitzar un ofici en aquell temps.
- Valoració de les tècniques actuals, els recursos i els mitjans de què disposem actualment com a factors que faciliten el temps lliure dels homes i les dones.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 20

Els oficis que s'han perdut

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Diferenciar els oficis més significatius d'avui amb els que realitzaven els nostres avantpassats.
- Conèixer uns quants oficis que s'hagin perdut.
- Conèixer un vocabulari específic referit al món dels oficis.
- Cercar en fonts d'informació indirectes els conceptes relacionats amb els oficis (eines, materials...) i representar-los gràficament (dibuixos...)
- Valorar l'esforç i la creativitat de les persones que realitzaven oficis en relació al temps de dedicació, la producció i els mitjans de què disposaven.

ACTIVITATS

Avaluació inicial

- Conversa sobre els oficis actuals. Reflexionar sobre la importància que tenen per a la societat moderna.
- Imaginar que vivim en un poble on no hi ha fàbriques ni cotxes, ni televisió ni telèfon ni llum ni aigua ni gas a les cases. A partir d'aquí cal intentar que cadascú pensi en un ofici que pugui cobrir les necessitats de la gent.

Activitats d'aprenentatge

- Definició de què és un ofici.
- Fer lectures descriptives sobre oficis antics de l'Hospitalet.
- Fer anàlisi d'imatges.
- Fer un qüestionari.
- Elaborar un vocabulari propi de cada ofici.
- Elaborar il·lustracions per grups on es contextualitzi un ofici a partir dels elements descriptius de la lectura.
- Treballar un ofici en concret: el de baster.
- Fer una redacció.
- Realitzar una enquesta amb preguntes relatives als costums que envoltaven uns oficis a persones grans per tal d'ampliar més detalls i informació sobre els oficis antics.
- Fer una llista d'oficis extreta de la informació recollida a les enquestes i establir classificacions.

Activitats d'avaluació final

- Respondre un qüestionari en el qual els alumnes hagin d'esbrinar les condicions socials i econòmiques que determinaven un ofici o les que el van fer desaparèixer o transformar.
- Observar un seguit d'il·lustracions relacionades amb els oficis i esbrinar el nom de l'ofici i la tasca que feia i assenyalar si és un ofici que perdura, ha desaparegut o s'ha transformat.
- Elaborar un quadre comparatiu on s'expressin els aspectes més rellevants dels diversos oficis en una dimensió diacrònica, assenyalant els processos de transformació soferts en cadascun.
- Confeccionar un petit diàleg sobre els costums i l'estil de vida en relació a l'ofici de baster i dramatitzar-lo a la resta del grup.
- Elaborar un mural col·lectiu on es relacionin els oficis que s'han perdut, plasmar en què consistia el treball i afegir-hi il·lustracions

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

Aquesta unitat s'ha plantejat com a perllongació de *Els transports de l'Hospitalet d'ahir*, perquè, en parlar dels carros i els animals de tir, es feia quasi forçós parlar dels homes que tenien per ofici els relacionats tant amb l'un com amb l'altre (carreters, traginers, freners, ferrers, basters, etc.).

En parlar del món del treball des d'una dimensió diacrònica, trobem indispensable establir un estudi comparatiu dels oficis antics a l'Hospitalet amb els que avui en dia en coneixem.

Els oficis que han servit per il·lustrar el tema considerem que no haurien d'exhaurir-lo, ja que se'n poden treballar molts més i cercar-los en diverses fonts d'informació. Però el més important és que escollim els que més cridin l'atenció dels alumnes. Nosaltres proposem una metodologia de treball, però se'n podrien proposar d'altres. Ara ja tot depèn del mestre i la creativitat que posi en l'exercici del seu ofici!

ACTIVITATS D'AQUESTA UNITAT

1. El significat dels oficis
2. La imatge dels oficis
3. Uns quants oficis de l'Hospitalet
4. L'ofici de baster
5. Comparem dos oficis
6. Valoració del que he après sobre els oficis

BIBLIOGRAFIA

AMADES, Joan. *Costumari català*. 5 vol. Barcelona, Salvat, 1982

Diccionari de la Llengua Catalana. Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 1995

FONS DE CONSULTA

BABEL'H: Base de dades bibliogràfica d'Estudis locals de l'Hospitalet, Servei d'atenció i consulta, Centre d'Estudis de l'Hospitalet (CEL'H)

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 1. El significat dels oficis

Completa el significat de les paraules de l'índex que et donem a continuació que estan sense resposta (si et cal consulta el diccionari). Explica si al teu barri encara hi ha algú que es dediqui a alguna d'aquestes activitats o a alguna que s'hi assembla més adaptada a l'època actual.

L'adobacadires: es dedicava a adobar cadires velles

L'esmolet: esmolava (o afileva) ganivets, tisores, etc.

L'espardenyer: _____

Els mitjaires: feien les mitges per a les dones. Quan feia calor era permès que les dones no en portessin, però quan anaven a la plaça o l'església era costum de posar-se'n unes. A molts indrets encara trobem a prop de l'església una mena de forat on se les posaven.

El barretinaire, que feia i venia barretines de tota mena.

L'esclopaire: _____

El fanaler, que es dedicava a encendre, apagar i netejar els fanals d'oli. Els fanalers, com els paraires (que treballaven la llana i a més li havien de posar oli), sempre anaven bruts i tacats. Més tard, els fanals van ser de gas. Vet aquí un refrany: «Paraires i fanalers, més taques que diners».

Les puntaires: _____

El sabater: ofici molt antic, normalment realitzat per gent desfavorida: coixos, esguerrats, contrafets, quasi tots menuts i molt baixos. Eren gent molt lligada a sant Crispí, sabater. Per això el refrany: «Sant Crispí, menut com un llobí».

Els adobasabates, que sortien tres dies a la setmana pels carrers per recollir les sabates per adobar, i al dia següent les tornaven al seu propietari. Solien anar molt espellerengats i poc polits i cridaven pels carrers dient:

«Mitges soles i talons i pedaços pels cantons. També posa bigoteres pels davants i pels darreres».

«Mitges soles i talons i pedaços per les vores, mitges soles i talons i pedaços pels cantons».

«Mitges soles ben posades pels casats i les casades, i talons de quatre vores per les noies casadores».

«Ara passa el sabater; apa, noies; apa, noies; ara passa el sabater, que les adoba bé».

El matalasser: feia matalassos. Picava la llana per airejar-la. Una feina poc estimada, però molt necessària.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 20

Els oficis que s'han perdut

El fideuer: feia la pasta amb motllos tot cantant una cançó a ritme de «truc-truc» al llarg de sis vegades:

«Truc, truc, que baixa la pasta. Truc, truc, baixar-la no puc. Quan la pasta haurà baixat, no haurem de fer més truc, truc».

El **ferrer**, el **manyà**, el **serraller**, el **calderer**, etc.: oficis relacionats amb el món del metall, que tenien per patró sant Eloi.

Fonts per consultar: Revista Xipreret, Costumari Català i Diccionari de la Llengua Catalana.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 2. La imatge dels oficis

Ara que ja saps definir cadascun dels oficis que t'hem esmentat anteriorment, posa a sota de cada dibuix el nom de l'ofici que li pertoca.

Il·lustració: Adela Sendra

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 3. Uns quants oficis de l'Hospitalet

Fes una lectura de la descripció dels oficis que hi havia a l'Hospitalet que et donem a continuació i, un cop t'hagi quedat tot molt clar, fes les següents activitats:

- Elabora un petit qüestionari que et serveixi per preguntar als teus avis, pare, mare, tiets i tietes, etc., anècdotes i/o fets que ells o elles recordin a l'entorn de les persones que feien aquests oficis.
- Fes el dibuix dels oficis que estan en blanc.

El pregoner

El pregoner, nunci o agutzil, ofici que s'anomenava d'aquestes tres maneres, va néixer en una època (l'Edat Mitjana) en què la gran majoria de la gent no sabien ni llegir ni escriure.

Quan el batlle prenia alguna mesura que obligava tota la població, per tal de fer-ho saber a tothom, calia que el pregoner llegís de viva veu el seu missatge.

L'últim pregoner de l'Hospitalet (durant la postguerra) fou l'anomenat "el Sevilla". Anava pel carrer Prat de la Riba amb la targeta de llautó sota el braç i un full de paper plegat on estava escrit el missatge. Se solia aturar a la cantonada del carrer Rodés, feia uns tocs d'avís, i esperava que la gent menuda i gran sortís a escoltar-lo. Llegia el comunicat de les disposicions oficials, els avisos de pagament de contribucions, les convocatòries... Moltes vegades, després de llegir els comunicats, s'explicava amb mots més plànners (els explicava de forma que tothom els entengués).

Uns anys després es van començar a imprimir els bans i es penjaven a les façanes perquè la gent els llegís.

Fes el dibuix

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 20

Els oficis que s'han perdut

El pellaire

Es dedicava a comprar pells de conill pels carrers. Normalment anava a peu, i només portava un sac i cridava pels carrers: "El pellaire, compro pells de conill...!". La gent en solia tenir, perquè quasi tothom tenia una gàbia amb conills al pati, que els servien per menjar, i després se'n venien les pells.

Ser pellaire requeria uns coneixements tècnics per valorar l'estat de la pell, la destresa amb què havia estat arrencada a la bestiola, la qualitat del pèl, el color, les imperfeccions, etc. Tot això calia tenir-ho en compte, ja que el pellaire després havia de vendre les pells a l'adobador, i l'adobador al pelleter, per fer abrics de pells.

Vocabulari

Adobador: el que adoba cuirs i pells.

EL PELLAIRE

Il·lustració: Adela Sendra

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 20

Els oficis que s'han perdut

L'esmolet

La seva feina era reparar el cantell de les eines que serveixen per tallar: tallant del carnisser, tisores, ganivets, navalles dels barbers...

L'esmolet anava caminant i alhora arrossegava un cavallet de fusta amb una gran roda per poder-se desplaçar. Un cop aturat, aquesta roda es posava en moviment per un pedal i una biela i actuava sobre una pedra d'esmolar o mola que girava a molta velocitat.

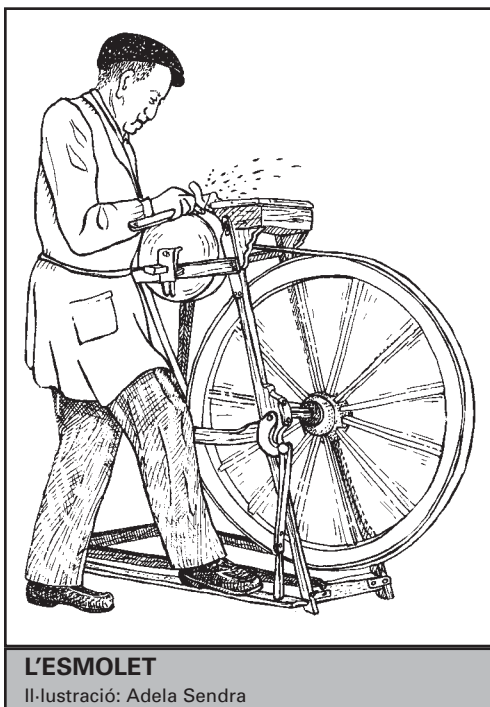
L'esmolet movia el pedal amb un peu i així tenia les dues mans per aguantar l'eina a polir. La pedra més utilitzada per esmolar era una roca arenosa de color roig que abundava al massís de l'Ordal.

Actualment encara hi ha algun esmolet que ha posat una mola moderna al motor d'una moto, però avui en dia no és una feina per guanyar-s'hi la vida, perquè hi ha molts tallers de ganivetaires, i venen moltes coses per esmolar un mateix el que necessiti.

Vocabulari

Biela: Barra que, en les màquines, transforma el moviment alternatiu en circular o a l'inrevés.

Pedra d'esmolar: Disc de pedra esmoladora que es fa girar ràpidament al voltant del seu eix i s'empra per esmolar eines de tall.

L'ESMOLET

Il·lustració: Adela Sendra

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 20

Els oficis que s'han perdut

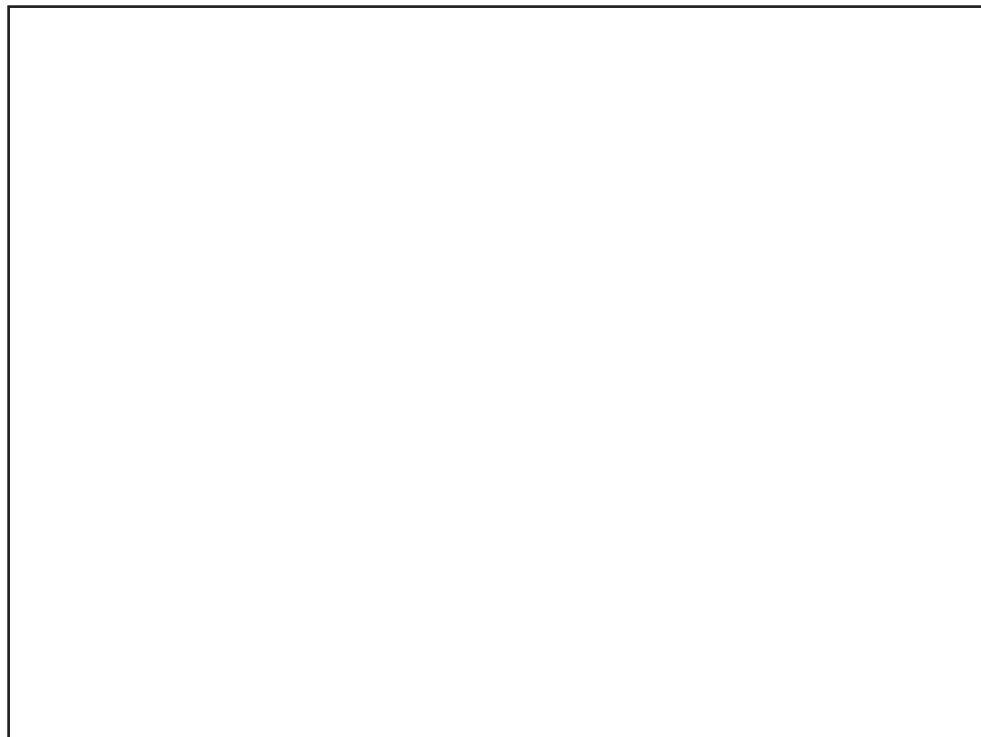
Els burots

Eren uns treballadors municipals que vigilaven les entrades de les ciutats, les estacions de tren, les carreteres, els camins... I cobraven uns diners als viatgers (impost) que portaven algun tipus de menjar, begudes alcohòliques, tabac, etc.

L'uniforme dels burots era una gorra de plat amb l'escut municipal. Tenien un sou baix, però sabien que era per a tota la vida.

L'any 1962 van desaparèixer els burots, ja que es va crear el cos de duaners, amb agents que controlaven el pas dels viatgers i les mercaderies per les fronteres de cada país.

Fes el dibuix

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 20

Els oficis que s'han perdut

El manyà

Aquest ofici ja existia a l'Alta Edat Mitjana. El manyà era un home manyós i traçut que feia qualsevol cosa amb el ferro i l'acer. La dedicació principal del manyà era fer reixes, baranes, ampits i finestrals dels edificis que es construïen.

A l'Hospitalet hi ha hagut tallers de manyans força importants: el de la Moderna Forja, al carrer Rossend Arús, del qual encara es conserva una porta molt ben treballada, i el Taller Ferrum, al carrer Rodés.

A la ciutat de l'Hospitalet destaquen com a obres importants l'àngel de l'església de Santa Eulàlia de Mèrida i les reixes del Banc Hispano Colonial, situat a la Rambla Just Oliveras, però aquestes reixes ara ja no es conserven.

Els manyans de l'Hospitalet també van participar en diferents obres del Modernisme a Barcelona, concretament, en el temple de la Sagrada Família.

Aquest ofici era purament artesanal i molt creatiu, de molta importància en la seva època, ja que la gran majoria de cases i edificis s'adornaven amb ferro treballat a les finestres, portes, balcons...

Avui en dia, amb les noves construccions, ja no s'utilitza el ferro treballat i, per tant, els manyans es dediquen a fabricar i ajustar panys, claus i objectes de ferro.

Vocabulari

Ampit: Part inferior del marc d'una finestra que serveix per recolzar-s'hi el que surt a mirar.

EL MANYÀ

Il·lustració: Adela Sendra

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 20

Els oficis que s'han perdut

Serenos i vigilants

Sembla que els serenos no es van establir de forma general fins al final del segle XVIII.

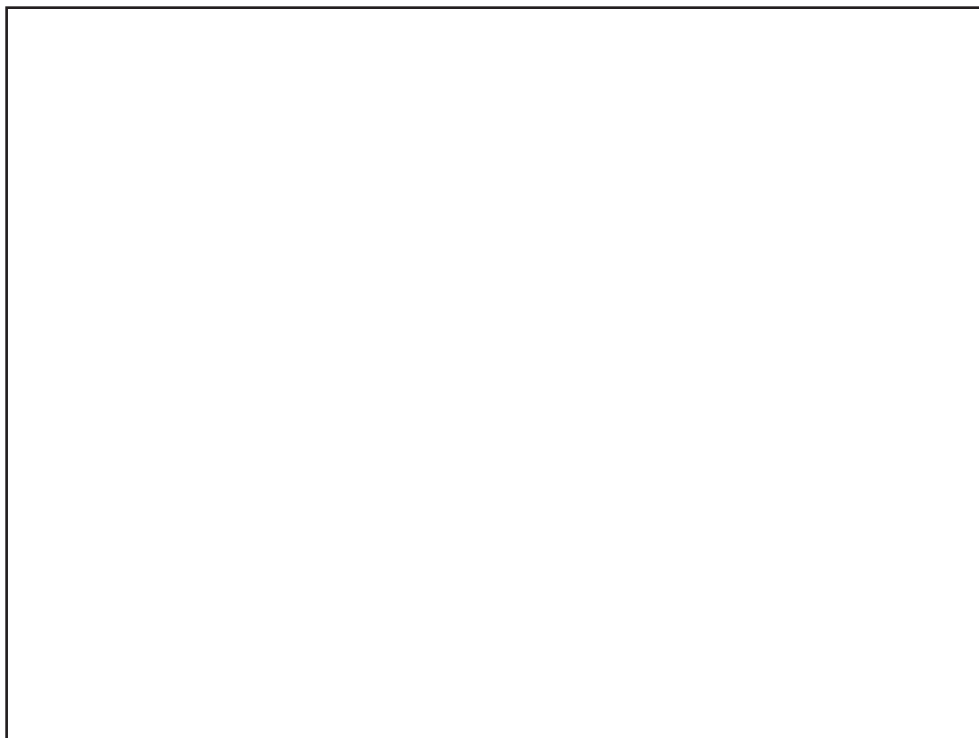
Portaven un pal amb una punxa de ferro a la punta, que es deia pica i que els servia per avisar quan arribaven donant bastonades a les rajoles de la vorera, i també un fanal de vidre per il·luminar el camí a la gent que anava pels camins més foscos.

La feina dels serenos era acudir a prestar ajut a qualsevol hora de la nit per avisar el metge, la llevadora, el confessor a un malalt, etc., i mantenir l'ordre públic per evitar que robessin a la gent, a les cases i a les botigues del barri. També alertaven el veïnat en cas d'un incendi o inundació.

Encara que depenien de l'alcaldia, mai no van tenir un sou, sinó que vivien del que els donaven voluntàriament els veïns. Així, cada final de mes anaven casa per casa a recollir el que els volguessin donar. Per Nadal i al juliol, oferien als veïns una targeta on hi havia un sereno vestit de gala i un rodolí, i amb això demanaven al veïnat una paga extra per a les festes de Nadal i l'estiu.

Amb l'augment dels robatoris i els assalts pels carrers, els gremis de comerciants i menestrals —que treballaven artesanalment— varen pagar uns vigilants perquè tinguessin cura dels carrers on hi havia botigues, fet que els serenos consideraren una competència, i van protestar.

Fes el dibuix

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

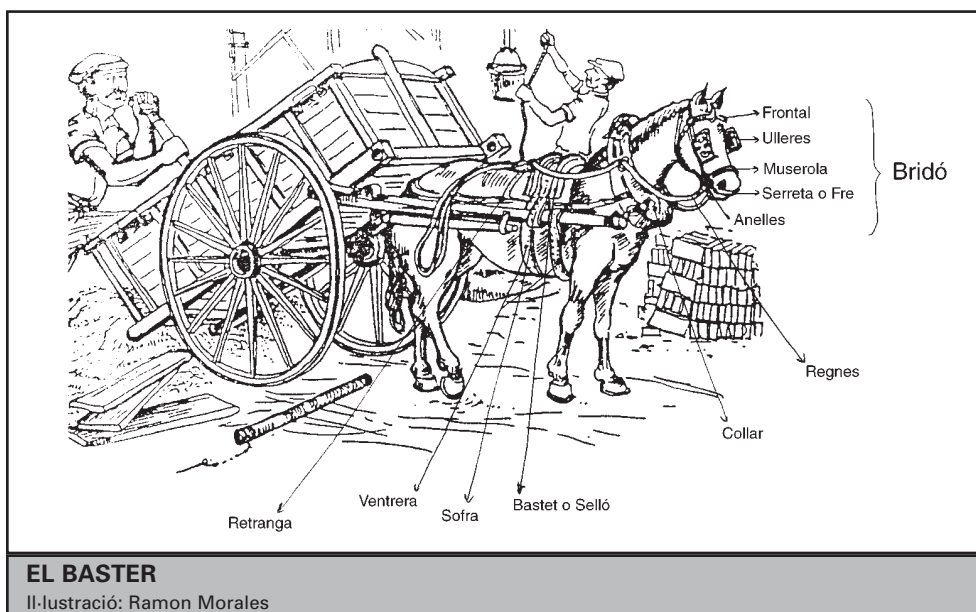
Unitat didàctica 20

Els oficis que s'han perdut

Activitat 4. L'ofici de baster

Observa el dibuix i després de llegir el text d'ajuda fes les següents activitats :

- Fes una redacció a partir del seu contingut.
- En aquest dibuix pinta de diferents colors tots els elements que fabrica el baster.

Per ajudar-te

El baster

La seva principal feina era fer i adobar els guarniments dels animals de tir. Els seus treballs els feia en cuir i lona. Els tallava, els cosia a mà o a màquina, els ribetejava i els adornava amb claus daurats. En una època en què l'únic mitjà de transport i càrrega eren els cavalls, aquesta era una feina molt apreciada i important.

Així doncs, el baster es dedicava a fabricar els útils necessaris perquè el bestiar de tir pogués arrossegar un carruatge, llaurar un camp, batre el blat, treure aigua de les sínies, treballar al bosc, etc.

Les peces més importants que feia eren:

El bridó: Conjunt de corretges que envoltaven el cap del cavall. El bridó estava format per:

Frontal: Corretja que passa pel front de l'animal.

Ulleres: Obliguen el cavall a mirar endavant.

Muserola: Corretja que rodeja el morro del cavall.

Serreta o fre: Servia per castigar el morro del cavall.

Anelles: Servien per subjectar les regnes. Aquestes peces s'embellien amb **tatxes** daurades.

Unitat didàctica 20

Els oficis que s'han perdut

El collar: Envoltava el coll del cavall i servia perquè l'animal pogués fer força. Es feia a mida i de **badana**. Anava encoixinat de palla i cobert de llana. També portava a la part superior dues anelles per on passaven les regnes.

El bastet o selló: Era el suport de la sofra, que era una corretja molt gruixuda i ampla que baixava fins a mig cos del cavall i es doblegava amunt per fer l'ull on havia de passar el braç del carro. Es cordava amb sivella per graduar-ne l'alçada. A la sofra s'unia la ventrera, corretja que voltava l'animal per sota de la panxa i impedia que el carro bolqués.

La retranga: Eren unes tires de cuir que envoltaven la **gropa** i les **anques** de l'animal, i servia per evitar que la càrrega anés endavant a les baixades i perquè l'animal pogués fer recular el carro.

Les regnes: Eren les dues corretges que formaven la brida i que servien per dominar i dirigir el cavall.

La sella de muntar: Només era utilitzada pels nous terratinents, que visitaven les seves terres a cavall. Anava tota repuntada i amb un faldó arrodonit.

El baster treballava en un taller i sobre taulells de fusta, i les seves eines eren: **trepants**, agulles de cosir, punxons, **alenes**, martells, ganivets, tisores, **coltells**, **mitjallunes**, etc.

A l'Hospitalet va ser molt popular i conegut l'obrador d'en Ribó, que era un baster del carrer Enric Prat de la Riba i que estava situat entre dos ferrers i un constructor de carros.

Quan els cavalls van deixar de ser el principal mitjà de transport i ajut a les tasques del camp per als pagesos i els carreters, algun taller es va dedicar a la **marroquineria** i a **entapissar** mobles, i finalment deixaren de dir-se basters per anomenar-se tapissers.

Avui en dia només es treballa amb materials moderns, les grapes han substituït les **tatxes**, i ja no es cus a mà.

Vocabulari

Tatxa: Clau curt amb la cabota grossa i plana.

Trepant: Instrument perforador.

Alena: Ferro amb una punxa molt fina i un mànec de fusta. Serveix per foradar, cosir i repuntar.

Sínia: Màquina per treure aigua del pou, moguda per un animal.

Coltell: Instrument amb una fulla d'acer i un mànec de fusta que servia per tallar.

Mitjalluna: Eina per tallar que té el costat que talla corbat enfora i un o dos mànecs.

Badana: Pell assaonada de be o ovella.

Gropa: Part posterior de l'esquena d'un cavall, ase o mul.

Anca: Part posterior de l'esquena d'un cavall.

Marroquineria: Comerç del cuir treballat.

Entapissar: Cobrir amb tapissos.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 20

Els oficis que s'han perdut

Activitat 5. Comparem dos oficis

En aquesta taula tens un exemple comparatiu de l'antic ofici del sereno, del de vigilant i del seu simil actual, el guàrdia urbà. Llegeix atentament les explicacions i fes un quadre similar amb els següents oficis: l'esmolet i el baster.

Ofici	Data	Funcions	Lloc de treball	Indumentària	Mitjà de transport	Material que usen	Eines de treball
Guàrdia urbà	actual	- mantenir l'ordre públic - atendre denúncies - atendre urgències al carrer	el carrer	uniforme de color blau	- automòbil - moto - cavall - a peu		- pistola - porra - manilles
Sereno Vigilant	final segle XVIII	- obrir el portal - avisar el metge - mantenir l'ordre públic - alertar el veïnat en cas d'incendi	el carrer	gorra de plat amb distintiu verd o vermell	- a peu		- pica - pistola

Ofici	Data	Funcions	Lloc de treball	Indumentària	Mitjà de transport	Material que usen	Eines de treball

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 6. Valoració del que he après sobre els oficis

Ara que ja saps moltes coses dels diferents oficis, contesta aquestes preguntes (marca amb una X la resposta que consideris correcta):

- Per què antigament calia que un home anomenat pregoner digués de paraula, tot cridant, les coses que l'alcalde volia fer saber a la gent del poble?
 - ☐ Perquè la gent no sabia llegir, i ell sí.
 - ☐ Perquè li agradava parlar amb la gent.
 - ☐ Perquè així no els calia escoltar la ràdio.
- Per què van desaparèixer els serenos?
 - ☐ Perquè les portes ja no s'obren amb clau.
 - ☐ Perquè seria impossible tenir totes les claus de la gent d'un barri.
 - ☐ Perquè la Guàrdia Urbana els ha pres el lloc de treball.
- Els fanalers encenien els fanals d'oli dels carrers quan el sol es ponia, però van desaparèixer quan:
 - ☐ L'oli se'ls va acabar.
 - ☐ El corrent elèctric va substituir l'oli.
 - ☐ Els fanals també desaparegueren.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 21

La població a l'Hospitalet

Si alguna característica és pròpia de la identitat de la nostra ciutat és la múltiple població, múltiple per nombrosa i per la varietat d'orígens.

Haurem d'analitzar el nombre d'habitants de la ciutat i l'augment vertiginós que ha sofert en un període molt breu de temps. Haurem de deduir els vincles naturals i socials que fan que aquests habitants es mantinguin plegats com a poble. Caldrà potenciar l'arrelament i el sentit de pertinença. Caldrà fer realitat el desig d'apropiar-se del municipi, de fer-lo seu. Caldrà possibilitar la convivència harmònica... Tot això, a partir de la coneixença, l'heterogeneïtat, el respecte per les diferències dels altres, l'afecte per la cultura del lloc on es viu, en definitiva, l'autoestima ciutadana.

CONTINGUTS

Fets i conceptes

- El padró. L'estadística.
- Les piràmides de població. Comparacions
- Densitat de població als districtes i els barris.
- Natalitat. Mortalitat.
- Creixement vegetatiu o natural.
- Immigració. Emigració.
- Moviment o saldo migratori.
- Creixement i evolució de la població.
- Orígens de la població de l'Hospitalet.

Procediments

- Saber omplir i analitzar un full del padró.
- Resolució de problemes per trobar les diferents taxes de natalitat, mortalitat, creixement vegetatiu, moviment migratori.
- Saber comparar piràmides de població.
- Realització de diferents càlculs, gràfiques, pastissos i piràmides dels temes relacionats amb les dades de la població.
- Realització d'enquestes.
- Anàlisi de les dades recollides.
- Deducció de les variants que intervenen en l'evolució de la població.

Actituds i valors

- Valoració de la solidaritat com a actitud de cooperació entre les persones.
- Actitud d'ajuda envers la gent nouvinguda.
- Respecte per les diferents cultures dels immigrants i també per la llengua i la cultura del lloc de destí.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Valorar la importància de saber la localització de la població per fer planificacions de futur.
- Saber calcular diferents conceptes relacionats amb la població: taxa de natalitat, taxa de mortalitat, creixement vegetatiu, saldo migratori...
- Conèixer les característiques de la població segons la proporció de les diferents edats.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 21

La població a l'Hospitalet

- Conèixer les causes que influeixen en la composició d'una determinada població.
- Distingir entre el concepte d'emigrant i el concepte d'immigrant.
- Conèixer les causes per les quals les persones emigren.
- Comprendre i analitzar el dos moments de forta immigració durant el segle XX a l'Hospitalet.
- Procurar per la convivència harmònica entre tots els membres d'una comunitat.

ACTIVITATS

Activitats d'avaluació inicial

- Conversa a la classe sobre l'origen de membres de la família dels alumnes.
- Formulació d'hipòtesis i conclusions a partir de la posada en comú de la informació de cadascun. Raons de la immigració. Condicions de vida. Llengua. Estudis. Nombre de germans. Petita història familiar.

Activitats d'aprenentatge

- Estudi i anàlisi d'un full del padró.
- Concepte de densitat de població. Càlcul de la densitat de la classe dividint el nombre de metres quadrats pel nombre d'alumnes; i potser també d'una altra classe de l'escola.
- Càlcul i anàlisi de la densitat de població de la ciutat, dels diferents districtes i dels barris.
- Plasmació sobre el mapa dels barris de la ciutat, les diferents densitats de població atorgant un color diferent a cada valor numèric.
- Elaboració d'una piràmide d'edats amb les dades de l'últim padró.
- Comparació de piràmides de població corresponents a etapes diferents per tal de constatar els diferents components de població jove, adulta o vella.
- Observar si al llarg del segle ha augmentat l'esperança de vida.
- Càlcul de les taxes de natalitat i mortalitat en diferents períodes.
- Càlcul de la mitjana de persones que viuen a la ciutat, segons els habitatges construïts.
- Treball amb les dades de l'evolució de la població al llarg del segle XX.
- Realització d'enquestes per constatar la diversitat d'orígens de la població de l'Hospitalet.
- Realització de gràfiques per visualitzar l'evolució de la població al llarg del segle XX.

Activitats d'avaluació final

- Seguiment de les activitats d'aprenentatge i valoració de la capacitat dels alumnes per fer hipòtesis. L'alumnat podria fer una presentació a classe, per grups, de les dades que han estat motiu d'estudi, i després que cada grup expliqui les conclusions a què ha arribat després de treballar el tema.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 21

La població a l'Hospitalet

ACTIVITATS D'AQUESTA UNITAT

1. El full del padró. L'estadística
2. Les piràmides de població de l'Hospitalet
3. Comparem les piràmides de població
4. La densitat de població a l'Hospitalet
5. El creixement total de població
6. Creixement i evolució de la població al llarg del segle XX
7. Origen de la població immigrada

BIBLIOGRAFIA

Aproximació a la realitat sociocultural de la immigració marroquina... Eva CASTELLANOS [et al.], [borsa Museu de L'H], 1991 [inèdit]

BOTEY, Jaume. *Cinquanta-quatre relats d'immigració*. Barcelona, Diputació ; CEL'H, 1986

BREU, Ramon. «Informe sobre la integració dels fills d'emigrats a l'Hospitalet». En: *Quaderns d'estudi*, núm. 8 (nov. 1989), p. 95-121

CAMÓS, Joan. *L'Hospitalet: la història de tots nosaltres, 1930-1936*. Barcelona, Diputació, 1986

CANDEL, Francesc. *Els altres catalans vint anys després*. Barcelona, Edicions 62, 1985 (Llibres a l'abast ; 210)

«Una família marroquina a l'Hospitalet» En: Carme ARRANZ [et al.]. *Marroquins a Barcelona : vint-i-dos relats*. Barcelona, Laertes, 1983

La immigració estrangera i minories ètniques: informe. L'Hospitalet, Ajuntament, Àrea de Benestar Social, 1994 [edició informàtica]

PARRAMON, Clara. *L'Hospitalet de Llobregat, similituds i diferències : algunes característiques de la població immigrada...* [Memòria de recerca, UAB], 1997 [inèdit]

Història de l'Hospitalet. Una síntesi del passat com a eina de futur. Barcelona, CEL'H; Ajuntament de l'H; Publ. Abadía Montserrat, 1997

Anuari estadístic de la ciutat 1996. L'Hospitalet, Ajuntament, 1996

L'Hospitalet en xifres: 1995. [1 full pleg.]. L'Hospitalet, Ajuntament, 1995

Dinàmiques metropolitanes a l'àrea i la regió metropolitana de Barcelona: síntesi. Barcelona, Mancomunitat de Municipis de l'AMB, 1996.

RECAÑO, Joaquín. *La emigración andaluza 1900-1992: cronología, aspectos demográficos, situación espacial...*, [tesi doctoral UB, inèdita], 3 vol., 1995

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 21

La població a l'Hospitalet

FONS DE CONSULTA I RECURSOS

«L'Hospitalet pla a pla». En: *L'Hospitalet és Escola*. L'Hospitalet, CEL'H; Casalet, 1998

BABEL'H: Base de dades bibliogràfica d'Estudis locals de l'Hospitalet, Servei d'atenció i consulta, Centre d'Estudis de l'Hospitalet (CEL'H)

Atles amb el mapa d'Espanya per províncies

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 1. El full del padró. L'estadística

Observa aquest full del padró que utilitza el nostre Ajuntament. Cada cinc anys cada família o persona que viu al municipi l'ha de contestar.

Respon les següents preguntes:

- Fes una llista de tota la informació que demana el padró.
- Omple el full del padró amb les dades de la teva família.
- Amb els fulls emplenats de les famílies de tots/es els/les alumnes de la classe, podeu fer una piràmide d'edats a la pissarra. Tingueu en compte que aquesta piràmide no serà real, ja que treballem amb un sector de la població amb característiques que poden ser semblants, per exemple, a totes les famílies hi haurà un nen o una nena de la vostra edat, i això no es compleix, lògicament, a totes les famílies de la nostra ciutat.
- Podeu també veure l'origen de la població fent un llistat dels llocs de naixement dels familiars de tots els vostres companys i companyes.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

[illegible]

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 1

Unitat 1

Unitat 1

Unitat 1

Unitat 1

Unitat 1

Unitat 1

Unitat 1

Unit 2

Unitet 2

Unitat 2

Unit 2

Unitat didàctica 21

La població a l'Hospitalet

Per ajudar-te

L'objecte de treball de la demografia és l'estudi de la població. Serveix per poder oferir conclusions generals i fer previsions de futur. Si una població té, per exemple, molts nens petits, caldrà fer una previsió d'escoles perquè s'hi puguin acollir tots. Si contràriament la població té molta gent gran, caldrà pensar a fer casals d'avis, tenir prevista l'ajuda als que no es puguin valer per si sols, etc... Cada cinc anys l'Ajuntament recull informació a partir del padró municipal. Al padró es compten les persones que viuen a cada municipi. L'Ajuntament analitza aquestes dades a partir d'una enquesta que fan els agents del cens a cada família. I amb aquestes dades i amb l'ajuda de la informàtica, va elaborant una sèrie de recomptes que, un cop fets, donaran lloc a l'estadística. Aquestes dades numèriques estan representades en una sèrie de gràfiques: piràmides d'edat, eixos de coordenades, diagrames de barres, diagrames circulars, mapes temàtics, etc...

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 21

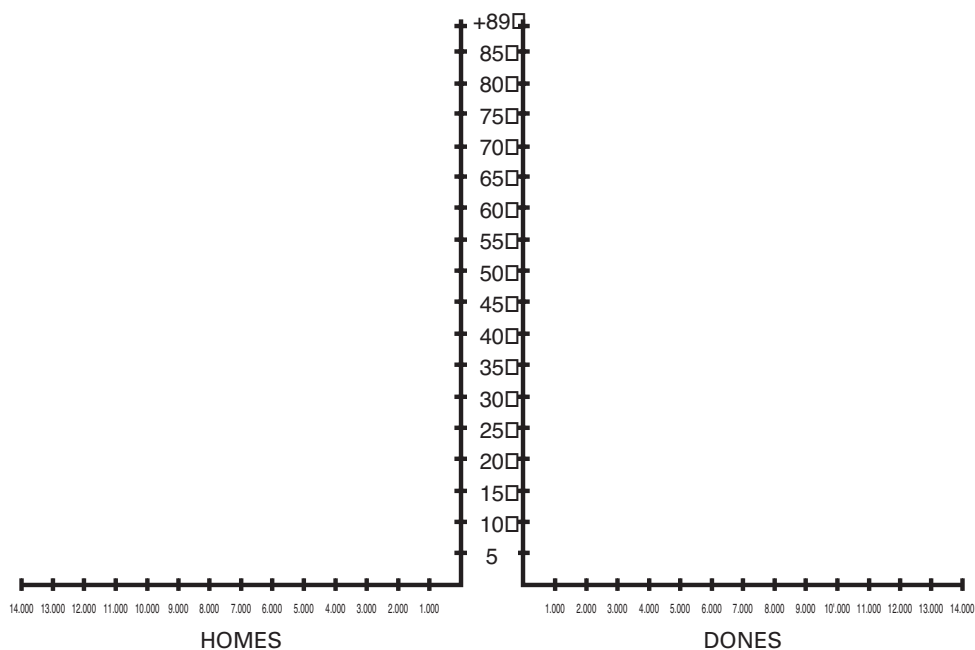
La població a l'Hospitalet

Activitat 2. Les piràmides de població de l'Hospitalet

Elabora una piràmide de població a partir de la relació d'aquestes dades per edats i sexes corresponents al cens realitzat a l'Hospitalet l'any 1996. Calcula el total d'homes i el de dones.

	homes	dones	total
0 - 4 anys	4.210	4.020	8.230
5 - 9 anys	5.275	5.019	10.294
10 - 14 anys	6.951	6.732	13.683
15 - 19 anys	10.895	9.984	20.879
20 - 24 anys	13.027	12.448	25.475
25 - 29 anys	11.515	10.688	22.203
30 - 34 anys	9.469	8.940	18.409
35 - 39 anys	8.065	8.423	16.488
40 - 44 anys	7.927	8.374	16.301
45 - 49 anys	8.728	9.443	18.171
50 - 54 anys	9.190	9.264	18.454
55 - 59 anys	8.396	8.054	16.450
60 - 64 anys	8.051	8.299	16.350
65 - 69 anys	6.153	7.012	13.165
70 - 74 anys	4.449	5.796	10.245
75 - 79 anys	2.401	4.042	6.443
80 - 84 anys	1.432	2.813	4.245
85 - 89 anys	663	1.585	2.248
+ 89 anys	211	680	891

ACTUALITZACIÓ DEL PADRÓ A 1.1.1996
 Font: *Anuari estadístic 1996*. Departament d'Estudis. Ajuntament de l'Hospitalet

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

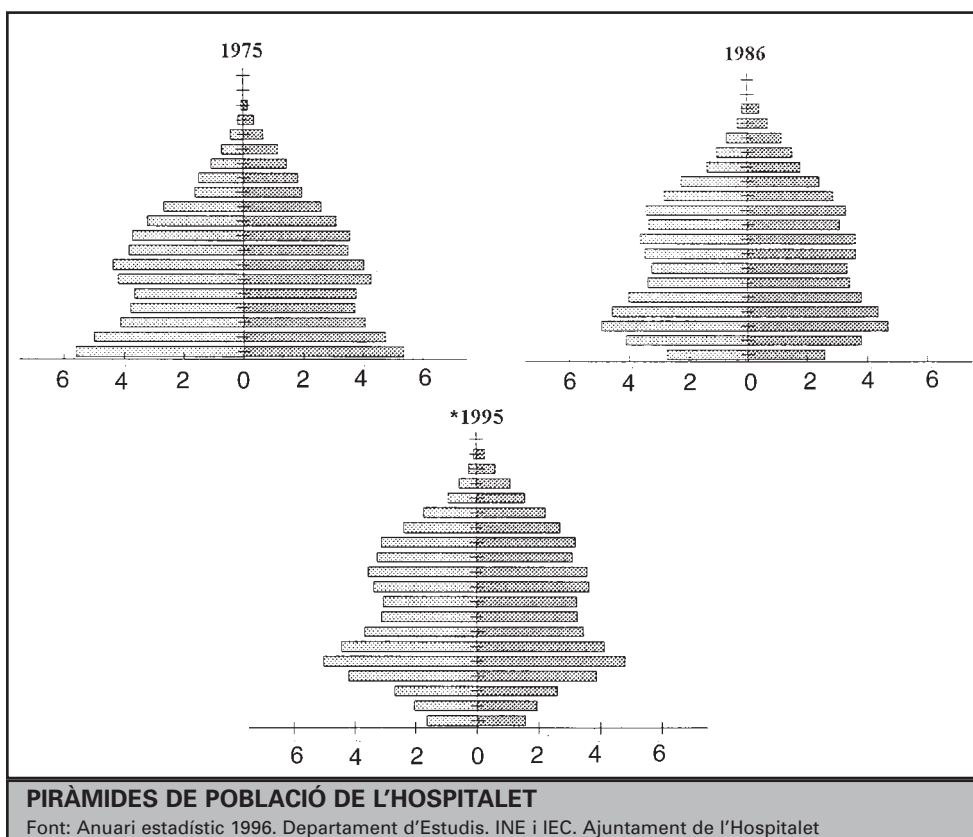
Unitat didàctica 21

La població a l'Hospitalet

Activitat 3. Comparem les piràmides de població

Aquí tens una mostra de diferents piràmides de població de la ciutat. Corresponen als anys 1975, 1986 i 1995. Compara-les i respon:

- Quina és la diferència més notable entre les tres piràmides?
- Quin significat té el fet que la base cada cop sigui més petita?
- Si continua la tendència d'haver-hi cada cop menys gent jove, quines repercussions pot tenir a llarg termini?
- Per què hi ha més dones velles que homes vells?
- Amb els anys, ha augmentat l'esperança de vida?
- Confecciona una llista de necessitats que s'han de tenir en compte a l'hora de preveure el futur d'una societat en procés d'envelliment com la nostra.
- A més a més, anota tot el que hagi pogut observar a les piràmides.

Unitat 1
Unitat 2
Unitat 3
Unitat 4
Unitat 5
Unitat 6
Unitat 7
Unitat 8
Unitat 9
Unitat 10
Unitat 11
Unitat 12
Unitat 13
Unitat 14
Unitat 15
Unitat 16
Unitat 17
Unitat 18
Unitat 19
Unitat 20
Unitat 21
Unitat 22
Unitat 23

Unitat didàctica 21

La població a l'Hospitalet

Activitat 4. La densitat de població a l'Hospitalet

Calcula els metres quadrats de la teva classe; divideix el nombre d'alumnes pels metres quadrats. Quin resultat et dona?

Fes el mateix amb una altra classe de l'escola, potser la dels més petits, que generalment tenen menys alumnes. Quin resultat et dona?

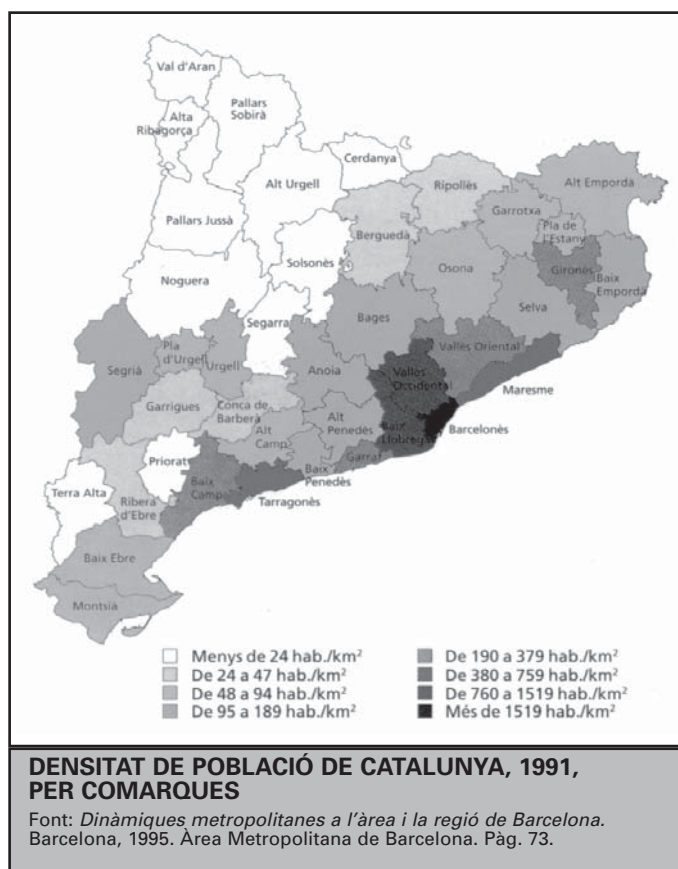
Segons els resultats, analitza quina de les dues classes té més espai per repartir-se entre tothom.

Amb les dades que et donem a continuació, calcula la densitat de la població de l'Hospitalet (quan parlem de ciutats o països, normalment no s'utilitza el m2, sinó el km2):

- L'extensió actual de la nostra ciutat és de 12,5 km2.
- El total d'habitants, segons l'últim cens (1996), és de 258.624.

A Catalunya la densitat de població és de 187 hab./km2

- Quantes vegades més gran és la densitat de població de l'Hospitalet que la densitat mitjana de Catalunya?
- Quants habitants tindria Catalunya si tot el seu territori tingués la mateixa densitat de població que l'Hospitalet?

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 21

La població a l'Hospitalet

Per ajudar-te

La densitat de població és la quantitat d'habitants per unitat de superfície. Per calcular la densitat de població, s'ha de dividir el nombre d'habitants entre els quilòmetres quadrats del territori. Abans de calcular la densitat de població de la nostra ciutat, del nostre districte i del nostre barri (ens servirà per fer comparacions i veure que, encara que la densitat de la totalitat de la ciutat és una, això no vol dir que cada districte o barri tingui la mateixa, com podem comprovar), calcularem la densitat de la nostra classe i d'una altra classe de l'escola.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 5. El creixement total de població

Tenint en compte les explicacions del text d'ajuda que et donem a la pàgina següent, fes els següents càlculs:

- Calcula el creixement vegetatiu de l'Hospitalet de cada un d'aquests anys:

Anys	1987	1988	1989
Naixements	2.415	2.204	2.164
Defuncions	1.662	1.723	1.837

- Calcula les taxes de natalitat i mortalitat corresponents a cada un d'aquests anys:

Població total 1987	278.873
Població total 1988	276.681
Població total 1989	274.739

- Calcula en xifres absolutes el saldo migratori de l'Hospitalet corresponent als següents anys:

Anys	1987	1988	1989
Immigració	3.242	3.422	3.702
Emigració	4.901	6.095	5.971

- Calcula també la taxa de creixement total corresponent als anys 1987, 1988 i 1989.
- Comenta'n els resultats.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 21

La població a l'Hospitalet

Per ajudar-te

Quan en un territori o en una localitat es produeix un canvi en el nombre d'habitants, es diu que hi ha un creixement o una disminució de la població.

Els factors que fan créixer la població són:

la natalitat: les persones que hi neixen

la immigració: les persones que arriben per viure-hi

Els factors que fan disminuir la població són:

la mortalitat: les persones que hi moren

l'emigració: les persones que marxen a viure en un altre lloc

Taxa de natalitat

Naixements durant un any per cada 1000 habitants

Total naixements multiplicat per 1000, dividit per la població total

Taxa de mortalitat

Defuncions durant 1 any per cada 1000 habitants

Total defuncions multiplicat per 1000, dividit per la població total

Taxa de creixement vegetatiu o moviment natural

Diferència entre la taxa de natalitat i la taxa de mortalitat: taxa de natalitat - taxa de mortalitat

Saldo o moviment migratori

Diferència entre el nombre de persones que arriben i el nombre de persones que marxen (en xifres absolutes o en percentatges)

En %, saldo migratori x 100 dividit per la població total

Taxa de creixement total

Taxa de creixement vegetatiu més el saldo migratori

Creixement= (natalitat - mortalitat) + (immigració - emigració)

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 6.

Creixement i evolució de població al llarg del segle XX

Amb les dades següents, fes una gràfica de l'evolució de la població de l'Hospitalet del segle XX i contesta aquestes preguntes:

- Entre el 1900 i el 1981, quantes vegades s'ha fet més gran la població?
- Què ha passat des de l'any 1986 fins a l'any 1996?

Anys	Habitants	Immigració	Emigració
1900	4.891	*	*
1910	6.226	*	*
1920	12.393	*	*
1930	33.567	*	*
1940	50.070	*	*
1945	57.543	*	*
1950	69.748	*	*
1955	83.704	*	*
1960	121.995	7.411	3.125
1965	175.397	15.276	6.064
1970	240.630	10.086	5.971
1975	282.141	7.217	5.025
1981	295.074	*	*
1986	279.779	519	3.684
1991	272.578	1.468	3.643
1995	262.501	5.238	9.021
1996	258.624	*	*

* No hi ha dades desglossades d'aquests anys

Font: Departament d'Estudis. Ajuntament de l'Hospitalet.

Tenint en compte les xifres absolutes del quadre de dades anterior sobre el que han estat la immigració i l'emigració al llarg d'aquest segle a la nostra ciutat,

- Calcula el saldo migratori corresponent a cada any.
- En acabar, fes una gràfica en un eix de coordenades i dóna un color diferent a les dades corresponents a la immigració i l'emigració.
- Què succeeix a partir de l'any 1986? A què penses que es deu?

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 21

La població a l'Hospitalet

Per ajudar-te

El creixement demogràfic de l'Hospitalet durant aquest segle és veritablement impressionant: les xifres ens ho demostren, hem passat de 4.891 habitants a principi de segle, als 295.074 l'any 1981, amb una progressiva disminució fins als 258.624 l'any 1996, segons les dades de l'últim padró.

Abans d'iniciar-se aquest segle, la població de l'Hospitalet estava situada al voltant del barri del Centre (i tenia tendència a estendre's cap a Sant Josep). Les masies estaven disperses per tot el municipi, ja que, com a població agrària, el camp era el seu recurs bàsic. I els nuclis del Centre, Santa Eulàlia i Collblanc-la Torrassa experimentaren un fort augment de població a causa de la immigració.

Primera onada immigratòria

Durant el període 1920-1930, es produeix el primer gran increment de població coincidint amb la primera onada immigratòria que rep la nostra ciutat, provinent sobretot de Múrcia, Almeria i el País Valencià. Entre d'altres raons hi havia d'una banda, la necessitat de feina que tenia la població d'aquestes regions, i d'una altra, la necessitat de mà d'obra de la ciutat de Barcelona per fer dues grans obres: el metro i l'Exposició Internacional de 1929.

Segona onada immigratòria

Al període que va entre la dècada dels 60 i els primers anys dels 70, es produeix a l'Hospitalet la segona onada d'immigració i, per tant, el segon gran creixement de la nostra ciutat. Seran molts milers de persones els que vindran a viure-hi, procedents majoritàriament del sud de l'estat espanyol: Andalusia i Extremadura. És aleshores que es construeixen els barris de Can Serra, la Florida, Pubilla Cases, Sanfeliu, Bellvitge i el Gornal.

Per tant, el segon gran creixement de la nostra ciutat es produeix entre el 1960 i el 1970. Els barris on s'instal·len aquestes persones creixen ràpidament, sense cap tipus de planificació. I no es preveuen les necessitats que ha de tenir la població, hi ha mancances de tota mena: espais verds, escoles, mercats, ambulatoris, zones esportives, etc... Seran els anomenats «barris dormitori», en què les famílies normalment treballen fora de la ciutat i al voltant de casa seva no disposen dels serveis necessaris per desenvolupar la vida quotidiana.

El saldo migratori a la nostra ciutat fins a l'any 1981 ha estat sempre positiu. Això ha causat un creixement desorbitat de la població. D'altra banda, l'Hospitalet ha perdut la meitat de territori amb les diverses annexions que se n'ha fet Barcelona. Aquest dos aspectes han donat lloc que l'Hospitalet sigui una de les ciutats més densament poblades de Catalunya.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 7. Origen de la població immigrada

Treballa les dades que et donem referents a la primera i la segona onades d'immigració i fes les següents activitats:

- Compara l'origen de la població de les dues onades d'immigració.
- Fes una gràfica de pastís per a cada onada immigratòria.
- Compara les dades de la naturalesa de la població de la dècada dels 70 amb les dades de l'any 1991. Quina és la proporció de gent nascuda a Catalunya als anys 70 i l'any 1991?

L'Hospitalet al 1930. Naturalesa de la població

Nascuts a l'Hospitalet	21,4 %
Nascuts a la resta de Catalunya	34,0 %
Nascuts al País Valencià	12,6 %
Nascuts a Múrcia i Almeria	18,8 %
Altres	12,8 %
Total de població	33.567 habitants

L'Hospitalet al 1978. Naturalesa de la població

Nascuts a l'Hospitalet.	13,66 %
Nascuts a la resta de Catalunya	34,88 %
Andalusia	22,94 %
Castella	6,74 %
Extremadura	5,18 %
Galícia	3,25 %
Múrcia	3,14 %
Aragó	2,98 %
Resta de l'Estat	4,82 %
Estranger	2,41 %
Total de població	294.284 habitants

L'Hospitalet al 1991. Naturalesa de la població

Nascuts a Catalunya	54,33 %
Andalusia	19,48 %
Extremadura	4,48 %
Castella-Lleó	4,38 %
Castella-La Manxa	4,00 %
Galícia	3,38 %
Aragó	2,56 %
Resta de l'Estat	5,26 %
Estranger	1,67 %
Total de població	272.578 habitants

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 21

La població a l'Hospitalet

Per ajudar-te

L'arribada dels primers immigrants estrangers

L'arribada dels primers immigrants estrangers, especialment magribins, se situa entre els anys 60 i 70, però és a partir dels anys 80-85 que el seu assentament comença a ser important. El major nombre d'immigrants arriba a partir de 1985 a partir de l'anomenada «Llei d'estrangeria». Bona part d'aquesta immigració prové de zones rurals, amb maneres de vida i de treball i costums molt diferents de les zones urbanes.

Els immigrants magribins se solen agrupar per preservar la seva identitat ètnica, religiosa i cultural. El col·lectiu de magribins és el més nombrós i el seu assentament es produeix als barris de Santa Eulàlia i la Torrassa. En canvi, els immigrants de l'Amèrica Central i del Sud s'han instal·lat als districtes I i VI. També al barri del Centre hi ha una petita minoria d'uropeus de l'est.

Costa de precisar el nombre exacte o aproximat d'estrangers que hi ha a l'Hospitalet, ja que molts no estan empadronats a causa de les dificultats de legalitzar la seva residència.

DONES MAGRIBINES A SANTA EULÀLIA

Font: *L'Hospitalet, avui, ahir, demà*. [Fotografia: Colita] L'Hospitalet, Ajuntament, 1997.

Altres minories ètniques: la població gitana

Al principi, la població d'ètnia gitana, ocupava cases velles i barraques de l'actual polígon Pedrosa, i els antics barris de la Bomba i Can Pi. L'any 1970 es va crear l'escola Lacho Bají que significa, en caló, la «bona sort». Les classes es feien a l'aire lliure entre Pedrosa i la Bomba. Després en un barracó prefabricat es va fer una escola d'Educació Especial. Posteriorment la població es va anar integrant al barri del Gornal. Actualment al barri del Gornal la població gitana representa un 5% del total. En aquest barri hi ha una associació gitana que porta el nom de Lacho Bají calí, és a dir, la «bona sort gitana», que recull el nom de l'antiga escola gitana (aquesta escola va deixar de funcionar quan els nens i les nenes es van integrar a les escoles del barri del Gornal).

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 22

Barris i districtes

En aquesta unitat voldríem insistir en la importància que la població escolar hospitalenca se sàpiga moure per la seva ciutat i distingeixi els carrers que la configuren, i també els barris i els districtes del lloc on fa les seves activitats diàries.

Seria bo que els nois i les noies acabessin la vida escolar sabent situar correctament els límits de l'Hospitalet i les poblacions que l'envolten. També coneixent-ne l'extensió i analitzant les causes que, en un passat no gaire llunyà, van originar la pèrdua d'una part considerable del territori de la nostra vila. I encara més, el nostre propòsit és que els/les alumnes de Primària de l'Hospitalet també coneguin la relació dels barris que formen la seva ciutat, les connexions o desconexions entre ells i que els sàpiguin situar dins el terme municipal.

CONTINGUTS

Fets i conceptes

- Barris de l'Hospitalet.
- Districtes de l'Hospitalet.
- Territori de l'Hospitalet.
- Poblacions que envolten l'Hospitalet

Procediments

- Formulació d'hipòtesis.
- Formulació de preguntes.
- Confecció de murals.
- Representació de l'espai.
- Lectura de mapes i plànols.
- Recerca d'informació.

Actituds i valors

- Constància en la realització del treball.
- Reconèixer el patrimoni urbanístic de la ciutat.
- Respecte, defensa i afecte per l'entorn urbà.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Conèixer la ciutat de l'Hospitalet.
- Distingir entre barri i districte.
- Identificar-se amb el seu barri i la seva ciutat.
- Distingir les ciutats que limiten amb l'Hospitalet.
- Distingir els límits actuals de la ciutat.
- Conèixer la relació dels diferents barris de l'Hospitalet.
- Interpretar mapes i plànols.
- Formular hipòtesis.
- Actuar amb respecte envers el medi.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 22

Barris i districtes

ACTIVITATS

Activitats d'avaluació inicial

- En un plànol de l'Hospitalet amb la delimitació dels districtes, per grups, identificar els diferents barris de la ciutat i els límits de l'Hospitalet amb altres poblacions.
- En un plànol de l'Àrea Metropolitana, identificar les ciutats que envolten l'Hospitalet.

Activitats d'aprenentatge

- Delimitar i situar les ciutats que envolten l'Hospitalet sobre un mapa polític de la zona.
- Classificar les zones urbanes en barris.
- Estudiar les característiques més significatives de cada barri.
- Fer recerca d'informació sobre el barri de la vostra escola, fer-ne el reconeixement i també el dels barris que l'envolten.
- Fer una redacció sobre el tema: barris i districtes de l'Hospitalet.
- Preparar un debat sobre la denominació dels barris de l'Hospitalet.
- Dibuixar sobre paper el contorn de la ciutat abans de les pèrdues de territori i dibuixar i sobreposar en paper vegetal o transparència el contorn actual de la ciutat.

Activitats d'avaluació final

- Confeccionar un dossier de treball.
- Elaboració de murals, confeccionats per grups.

ACTIVITATS D'AQUESTA UNITAT

1. Extensió i pèrdua de territori
2. Els barris i els districtes
3. Districte 1. Centre, Sanfeliu, Sant Josep
4. Districte 2. Collblanc, la Torrassa
5. Districte 3. Santa Eulàlia
6. Districte 4. Florida, les Planes
7. Districte 5. Pubilla Cases, Can Serra
8. Districte 6. Bellvitge, Gornal, Polígon Pedrosa, Gran Via Sud
9. Poblacions que envolten l'Hospitalet
10. El nostre barri

BIBLIOGRAFIA

Anuari estadístic de la ciutat 1996. L'Hospitalet, Ajuntament, 1996

BOTEY, Jaume. *El Llibre Blanc de l'ensenyament a l'Hospitalet.* L'Hospitalet, Ajuntament, 1985

CAMÓS, Joan. «Nomenclàtor dels carrers de l'Hospitalet». En: *Quaderns d'estudi*, núm.6 (juny 1988), p. 213-221

Dinàmiques metropolitanes a l'àrea i la regió metropolitana de Barcelona: síntesi. Barcelona, Mancomunitat de Municipis de l'AMB, 1996

Unitat didàctica 22

Barris i districtes

DOMÍNGUEZ, Manuel. «Taller barri de Bellvitge» [monografia]. En: *Quaderns d'estudi*, núm.10 (set.1991)

GARRIGA, Agnès. «Aspectes de l'estructura interna de la ciutat» [fitxa didàctica]. En: *Escola Catalana*, núm.305 (des.1993), p.161

L'Hospitalet: dades, gràfiques, plànols. L'Hospitalet, Ajuntament-Dinàmica Educativa, 1983. (Quaderns urbans; 1)

L'Hospitalet en xifres: 1995. [1 full pleg.]. L'Hospitalet, Ajuntament, 1995

JOVÉ, Marta. «Taller barri del Gornal» [monografia]. En: *Quaderns d'estudi*, núm.9 (maig 1990)

MARÍN, Àngels. *El Gornal. L'Hospitalet...* Barcelona, Generalitat, 1995 (Els barris d'ADIGSA; 15)

MARÍN, Àngels. *La Florida. L'Hospitalet...* Barcelona, Generalitat, 1995 (Els barris d'ADIGSA; 45)

MATAIX, Antoni. «Aproximació a la història del barri Sanfeliu». En: *Quaderns d'estudi*, núm.3 (oct. 1987) p.223-244

MORALES, Josep M. «El barri de Sant Josep». En: *Quaderns d'Estudi*, núm.6 (oct. 1988) p.191-213

SALA, Cristina. «Taller d'història de l'Associacionisme... Collblanc - La Torrassa». [monografia] En: *Quaderns d'estudi*, núm.11 (maig 1995) p.191-213

FONS DE CONSULTA I RECURSOS

«L'Hospitalet pla a pla». En: *L'Hospitalet és Escola*. L'Hospitalet, CEL'H; El Casalet, 1998

Disc Compacte *Cançons dels Tocaboires*, cançó núm.6. En: *L'Hospitalet és Escola*. L'Hospitalet, CEL'H; El Casalet, 1997

BABEL'H: Base de dades bibliogràfica d'Estudis locals de l'Hospitalet, Servei d'atenció i consulta, Centre d'Estudis de l'Hospitalet (CEL'H)

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

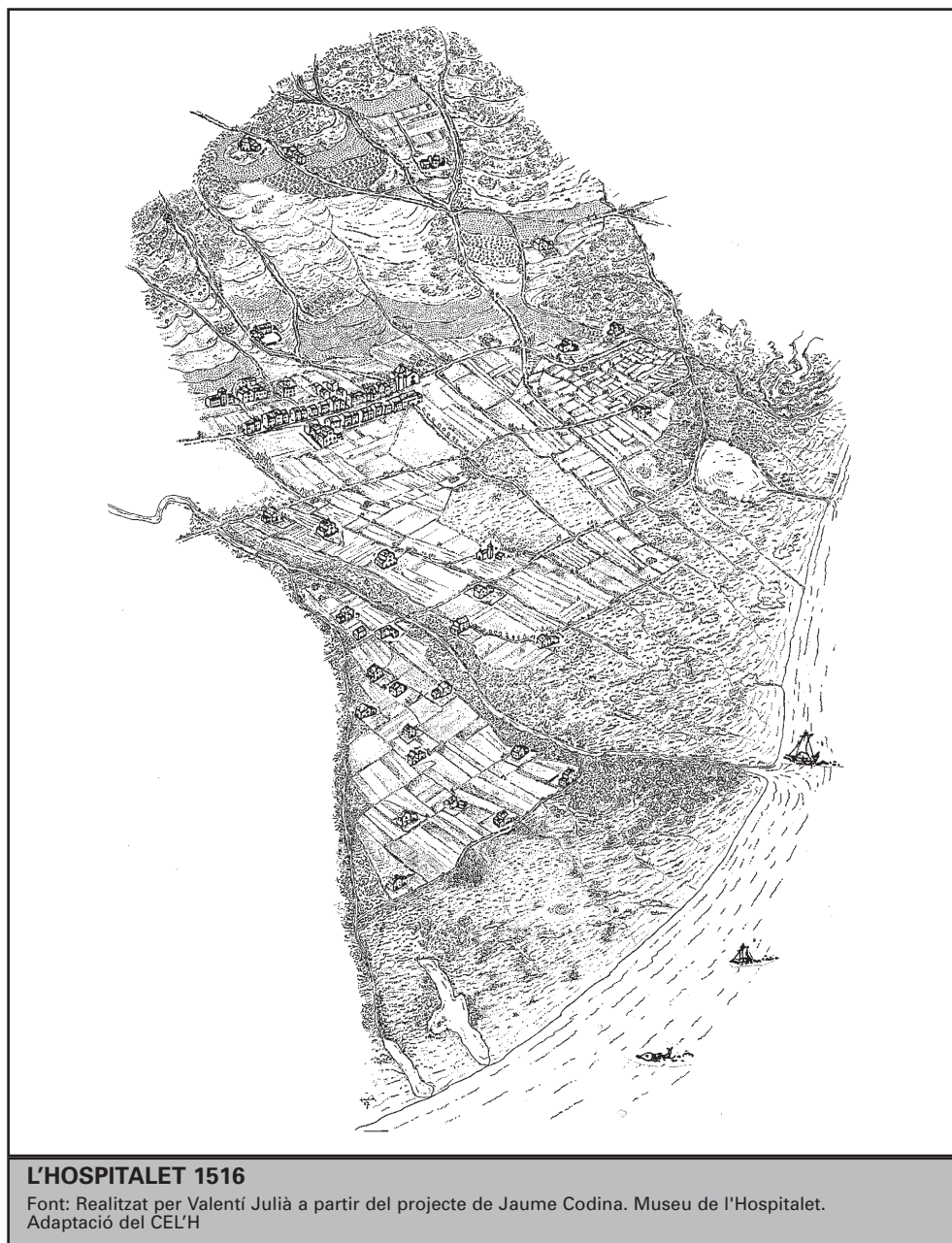
Unitat 23

Activitat 1. Extensió i pèrdua de territori

Llegeix el text d'ajuda i després respon i fes aquestes activitats:

- Calcula la pèrdua d'extensió de territori municipal. Sabries calcular el percentatge que representa sobre el territori inicial?
- Per quines raons l'Hospitalet va perdre territori? Indica'n les dates, el territori perdut i les raons.
- Sobre aquest mapa antic de l'Hospitalet, assenyala les zones que avui ja no hi pertanyen.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 22

Barris i districtes

Per ajudar-te

La ciutat de l'Hospitalet té actualment una superfície de 12,56 Km². L'any 1920 va sofrir la més important pèrdua territorial, 9 Km², a favor de Barcelona. Fins aleshores el nostre terme municipal tenia 21,5 km². Aquesta expropiació va venir justificada per la construcció d'un port franc i reportà a l'ajuntament hospitalenc d'aquell temps uns ingressos de 85.000 ptes, pagades en un període de dos anys. L'ampliació del port de Barcelona ocupà una part reduïda dels terrenys disponibles, que majoritàriament van ser destinats a zona d'emmagatzematge. També s'hi instal·laren els complexos de Mercabarna, l'escorxador i el polígon industrial de la Zona Franca. La segona annexió barcelonina es va produir l'any 1933, i en aquesta ocasió van ser cedides a Barcelona unes 50 Ha, sembla que a canvi que Barcelona prestés certs serveis deficitaris o inexistents a la nostra ciutat: bombers, vacunacions, assistència hospitalària... Aquestes 50 Ha van servir per a l'ampliació de la Diagonal. Amb aquestes annexions, l'Hospitalet primer va perdre la zona costanera i després la zona situada a la muntanya de Sant Pere Màrtir. Tot això una mica abans que la ciutat comencés a créixer desmesuradament. Així, va deixar de limitar amb el mar i la muntanya i va quedar tancada entre poblacions.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

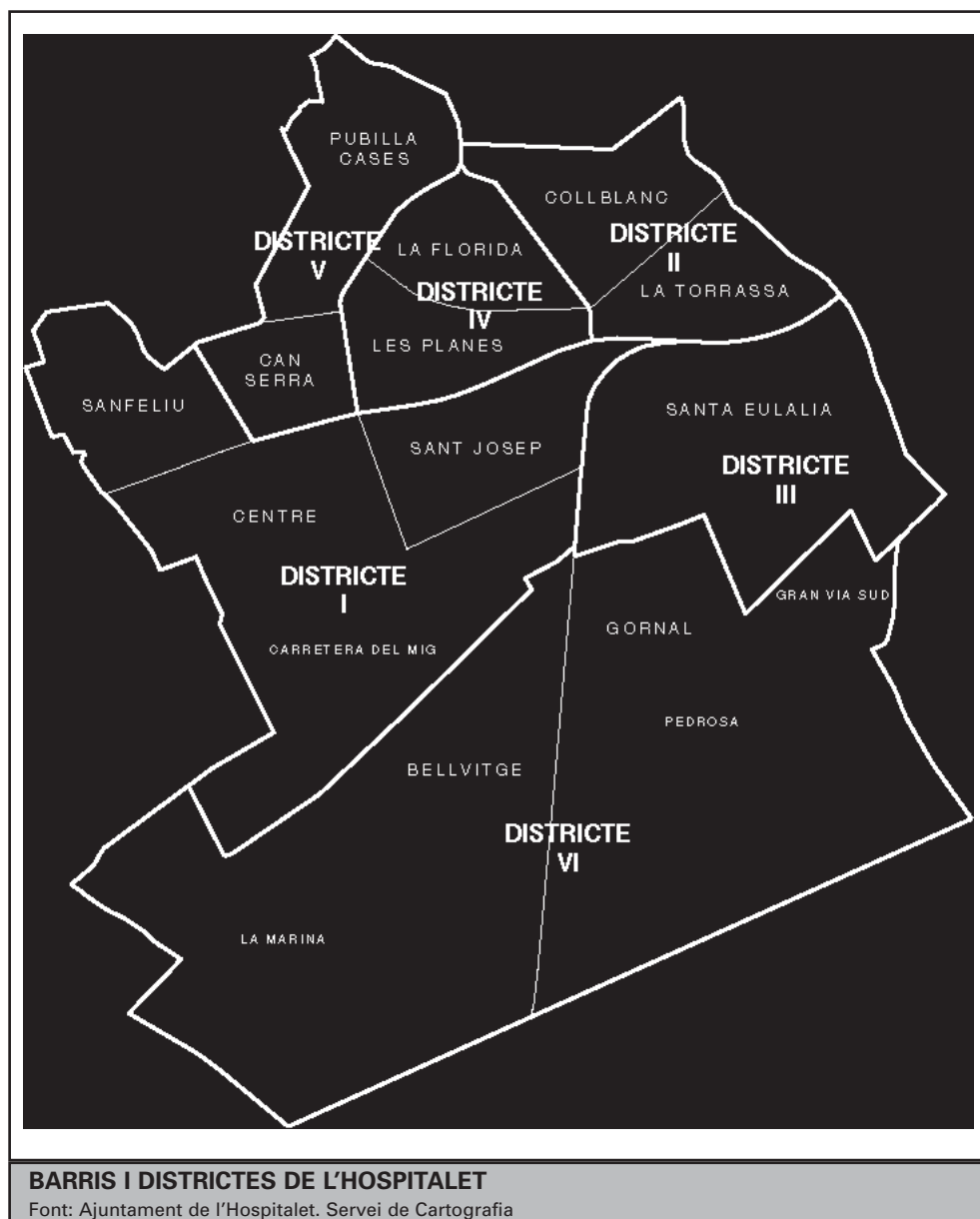
Unitat 22

Unitat 23

ACTIVITAT 2. ELS BARRIS I ELS DISTRICTES

Utilitza la documentació d'ajuda per contestar aquestes qüestions:

- Amb quins altres noms es fa referència a l'Ajuntament al text d'ajuda?
- Busca informació sobre què és un regidor. Utilitza una enciclopèdia. Busca'n un sinònim.
- Inventa una definició sobre «districte» i fes el mateix amb «barri». Et sembla que es poden identificar, en què es diferencien?
- Trebal·leu en grup sobre el mapa que teniu a continuació, poseu-hi els números dels districtes i els noms dels barris. Tingueu en compte que les línies gruixudes són districtes i les primes barris.
- Busca a la sopa de lletres el nom de set barris de la ciutat.

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 22

Barris i districtes

Per ajudar-te

La gestió administrativa d'una ciutat tan complexa i amb tants habitants com l'Hospitalet es fa difícil; cal, doncs, descentralitzar certes prestacions i serveis i, en definitiva, acostar l'acció del govern local als ciutadans. És per això que aquests barris s'han agrupat en sis districtes que, en representació de la Casa de la Vila, ajuden els ciutadans i alhora aproximen l'Ajuntament als habitants de cada zona. A cada demarcació hi ha una regidoria de districte, confiada a un regidor, que de vegades substitueix la Casa Consistorial. La relació dels districtes amb els barris és la següent:

Districte 1	Centre, Sanfeliu i Sant Josep
Districte 2	Collblanc i la Torrassa
Districte 3	Santa Eulàlia
Districte 4	La Florida i les Planes
Districte 5	Pubilla Cases i Can Serra
Districte 6	Bellvitge, Gornal, Pedrosa, Gran Via Sud i Marina.

Els barris de l'Hospitalet no han sorgit com a conseqüència lògica de la prolongació i ampliació del primer nucli urbà, sinó que, de forma aïllada, han anat creixent fins a arribar a trobar-se. Tot això sense que hi hagués prèviament una planificació, sense lligams ni connexions entre ells, sense estructures urbanes comunes, sense control del sòl, deixant via lliure a l'especulació i el desordre urbanístic. Avui està en procés l'estructuració urbana de la ciutat.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 3. Districte 1. Centre, Sanfeliu, Sant Josep

Amb l'ajuda del text d'ajuda de la pàgina següent, respon aquestes preguntes:

- Feu petits grups i poseu-vos d'acord per intentar definir amb una paraula, potser un adjectiu, cada un dels barris que formen el districte primer.
- Cita unes quantes edificacions històriques del barri del Centre.
- Si aquest barri no està situat al centre de la ciutat, per què rep aquest nom?
- Sabries dir quines poblacions limiten amb el barri de Sanfeliu?
- Cita alguna indústria del barri de Sant Josep.
- Sabries dir en quin barri està situat l'Ajuntament?

EL BARRI DE SANFELIU ELS ANYS 80

Font: Donació M.C. al CEL'H

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 22

Barris i districtes

EL BARRI CENTRE ELS ANYS 80

Font: Donació M.C. al CEL'H

L'AVINGUDA JOSEP TARRADELLAS, AL BARRI DE SANT JOSEP

Font: *L'Hospitalet, avui, ahir, demà*. [Fotografia: Colita] L'Hospitalet, Ajuntament, 1997. p.21

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 22

Barris i districtes

Per ajudar-te

Centre

S'anomena també Ciutat Vella, i per a la majoria d'hospitalencs suposa la imatge més fidedigna del poblet que en un principi era l'Hospitalet. Paradoxalment, el seu nom no té res a veure amb la realitat, ja que està situat en un extrem de la ciutat.

Cal destacar-ne el conjunt del carrer Xipreret i, dins d'aquest conjunt, Casa Espanya (actualment Museu d'Història i Arxiu Històric de la Ciutat), la Talaia, l'Harmonia i Can Oliver. Són també d'interès al barri del Centre: Can Sumarro (Biblioteca Central Municipal) el parc de Can Boixeres, la font del Repartidor, etc.

Al nord limita amb els barris de Sanfeliu i Can Serra, a l'est amb Sant Josep, al sud amb la Zona Industrial i a l'oest amb la ciutat de Cornellà. Actualment la línia del Carrilet està soterrada i s'ha convertit en una gran avinguda.

Sanfeliu

El barri de Sanfeliu s'anomena així perquè el propietari d'aquests terrenys es deia Sanfeliu de cognom.

Es troba al nord-oest del districte 1r. Limita al nord amb Cornellà i Esplugues, al sud amb el barri del Centre, a l'est amb el de Can Serra i a l'oest amb Cornellà.

La seva expansió és ben recent, ja que es produí durant els anys seixanta. Fins llavors només hi havia petites cases amb hortets, i ara ja en queden ben poques.

Sant Josep

Des de la segona meitat del segle XIX, el barri de Sant Josep ha estat la zona natural de creixement de la vila vella.

Inicialment es formà com a barriada industrial i d'habitatges. I encara hi podem trobar la presència testimonial de les fàbriques que s'hi instal·laren i també, de vegades, dels habitatges dels obrers que van treballar a: Can Vilumara, la Farga, Cosme Toda, Tecla Sala, etc.

Avui és un barri residencial on els més grans edificis industrials han recuperat part de protagonisme, gràcies a la seva transformació en centres d'ensenyament, recinte firal, sala d'exposicions, centres culturals i d'altres equipaments i serveis.

A la zona nord limita amb les Planes i la Torrassa, a l'est amb Santa Eulàlia, al sud amb la Carretera del Mig i a l'oest amb el Centre.

Carretera del Mig

Aquesta zona ha estat, tradicionalment, la zona industrial de l'Hospitalet. Limitada per l'avinguda del carrilet i Bellvitge s'estira cap a Santa Eulàlia per la Travessia Industrial.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 22

Barris i districtes

Activitat 4. Districte 2. Collblanc, la Torrassa

Amb l'ajuda dels textos de la pàgina següent, contesteu les preguntes següents:

- Quin et sembla que va ser l'origen dels barris de Collblanc i la Torrassa? Et sembla que tenen el mateix origen o es podrien diferenciar?
- D'on és originària la majoria de la població d'aquests barris?
- El barri de Collblanc limita al nord amb una carretera, saps els diversos noms que rep des de la plaça Espanya? Quines grans ciutats uneix aquesta carretera?
- Observa la fotografia, correspon a uns habitatges típics d'aquests barris que rebien el nom de «passadissos». Avui quasi tots han estat substituïts per blocs de pisos. Et sembla que eren millors els passadissos que els blocs de pisos? Explica i justifica la resposta.

EL CAMPANAR DE L'ESGLÈSIA DE LA PLAÇA ESPANYOLA

Font: *L'Hospitalet, avui, ahir, demà*. [Fotografia: Colita] L'Hospitalet, Ajuntament, 1997. p.139

LA CASA DELS CARGOLS, AL BARRI DE COLLBLANC

Font: *L'Hospitalet, avui, ahir, demà*. [Fotografia: Colita] L'Hospitalet, Ajuntament, 1997. p.134

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 22

Barris i districtes

Per ajudar-te

Collblanc-la Torrassa

El creixement industrial dels anys vint a Barcelona i rodalies, les obres de construcció del Metro de la línia I i l'Exposició Internacional de 1929 provocaren la vinguda d'immigrants —la majoria de la zona de Múrcia i Almeria— a treballar-hi. I molta d'aquesta gent va anar a viure a Collblanc i la Torrassa. També aquests barris es van convertir en dormitori dels obrers que treballaven a Sants i Santa Eulàlia.

A Collblanc, zona coneguda antigament com a *Terrarios Albos*, només hi havia un hostal aïllat, amb botiga i taverna, situat a la carretera de Madrid. Aquest carretera Nacional a Madrid actuà com un dels eixos urbanístics del barri. L'altre se situava a l'entorn de la plaça Espanyola, a la Torrassa.

Actualment, Collblanc i la Torrassa són una important zona comercial amb sobrecàrrega de trànsit rodat.

Aquests barris limiten al nord i l'est amb Barcelona (barris de les Corts i Sants). Al sud, la via del tren els separa de Santa Eulàlia, i a l'oest limiten amb la Florida i les Planes.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1
Unitat 2
Unitat 3
Unitat 4
Unitat 5
Unitat 6
Unitat 7
Unitat 8
Unitat 9
Unitat 10
Unitat 11
Unitat 12
Unitat 13
Unitat 14
Unitat 15
Unitat 16
Unitat 17
Unitat 18
Unitat 19
Unitat 20
Unitat 21
Unitat 22
Unitat 23

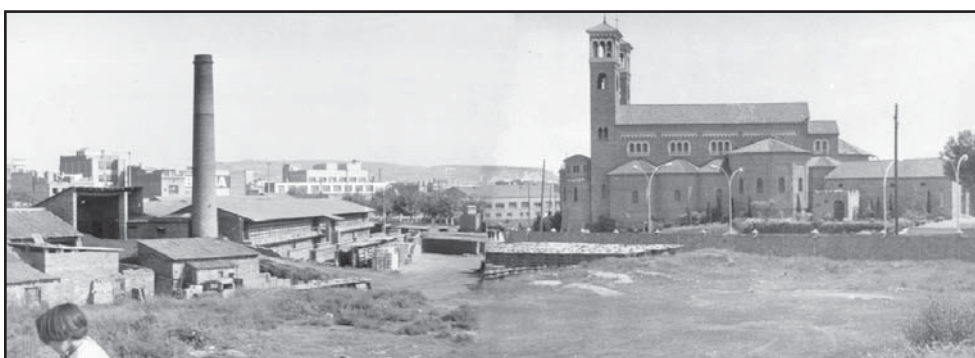
Unitat didàctica 22

Barris i districtes

Activitat 5. Districte 3. Santa Eulàlia

Abans de contestar aquestes preguntes busca informació al text d'ajuda.

- Quin et sembla que és l'origen del nom del barri?
- Busca informació sobre l'ermita de Santa Eulàlia de Provençana. En quin segle fou construïda? Busca informació sobre l'estil artístic d'aquesta ermita.
- Històricament, com es podria definir aquest barri?
- Actualment, hi queden gaires indústries amb activitat industrial?
- Quins barris posa en contacte Santa Eulàlia? Tots són de l'Hospitalet?
- Indica les línies de tren que travessen aquest barri.

ENTORN DE L'ESGLÈSIA DE SANTA EULÀLIA DE PROVENÇANA. ANYS 50

Font: Història de l'Hospitalet. Una síntesi... Barcelona, Publ. Abadia Montserrat; CEL'H; Ajuntament l'Hospitalet, 1997, p.199, fotografia AHSE

Per ajudar-te

Santa Eulàlia

En aquest cas, districte i barri coincideixen, ja que la seva estructuració urbanística s'inicià a partir de 1920.

Santa Eulàlia, separat de l'Hospitalet Centre i Sant Josep i també de Collblanc-la Torrassa, fou el primer barri industrial de l'Hospitalet, i hi havia indústries i habitatges en un mateix espai. Sorgí al voltant de l'església de Santa Eulàlia de Provençana, que té un gran interès històric i és la més antiga de la ciutat.

El barri de Santa Eulàlia posa en contacte, per l'est, les ciutats de Barcelona i l'Hospitalet. A més, limita al nord amb el barri de la Torrassa, a l'oest amb el de Sant Josep i la Carretera del Mig (zona industrial), al sud amb el Gornal i la Gran Via Sud-Pedrosa.

La carretera provincial i, encara més, les vies de les línies Renfe-Vilafranca, Renfe-Vilanova i Renfe-Aeroport constitueixen les barreres de separació més importants respecte a la resta de la ciutat. Però, sortosament, el Carrilet, que també travessava el barri, ha estat soterrat, cosa que ha facilitat molt la comunicació.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 6. Districte 4. La Florida, les Planes

Amb el text d'ajuda, contesta aquestes preguntes:

- Històricament parlant, aquests barris són relativament nous, sabries indicar-ne les dates de construcció?
- Pregunta a casa el lloc d'origen de la gent que en aquells anys vingué a l'Hospitalet (o potser ja el coneixes tu directament).
- Busca informació sobre les comunicacions d'aquests barris amb la resta de la ciutat i Barcelona: les línies de metro i autobusos.

**LES ANTIGUES TORRES ELÈCTRIQUES INTEGRADES
AL NOU PAISATGE URBÀ**

Font: MARÍN, Àngels. La Florida. L'Hospitalet de Llobregat. Barcelona, Generalitat, 1995 (Els barris d'Adigsa;45)

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 22

Barris i districtes

Per ajudar-te

La Florida

La Florida és un barri amb una elevada densitat de població. A partir de la gran onada immigratòria dels anys 60-70 i com a conseqüència lògica de la necessitat d'habitatges barats, se'n propicià l'origen i el ràpid creixement.

La Florida limita a l'est i al nord-est amb els barris de Collblanc i la Torrassa, al sud amb el de les Planes, i a l'oest i nord-oest amb Can Serra i Pubilla Cases. I des de Barcelona s'hi pot accedir fàcilment per la carretera Nacional II.

Les Planes

El barri de les Planes té poques diferències respecte al de la Florida: barri massificat, pisos modestos. Fins fa poc les línies elèctriques hi eren visibles, amb unes grans torres aèries. N'hi ha que es troben actualment al centre de places del barri com a record del passat.

El barri de les Planes limita al nord amb el barri de la Florida, a l'est amb el de la Torrassa, al sud amb el de Sant Josep i a l'oest amb els de Can Serra i Pubilla Cases. I contràriament al barri anterior, els accessos hi són més difícils, sobretot des de les zones sud i oest de la ciutat.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

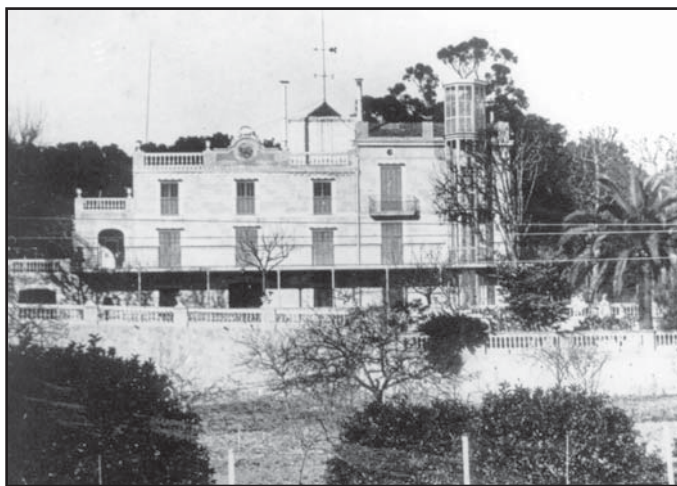
Unitat 22

Unitat 23

Activitat 7. Districte 5. Pubilla Cases, Can Serra

Abans de contestar les següents preguntes, llegiu els textos de la pàgina que ve a continuació:

- D'on ve el nom del barri de Pubilla Cases? Busca en un diccionari de llengua catalana el significat de la paraula «pubilla».
- Quin era el projecte inicial per als terrenys de Can Serra. Per quina raó et sembla que no es portà a terme?
- A què anomenem la Carpa de Can Serra?
- Per grups, busqueu informació sobre l'arquitecte Ramon Puig i Gairalt. Quins projectes i obres coneixeu d'aquest arquitecte a la ciutat?

CASALOT CONEGUT COM CAN SERRA QUE DÓNA NOM AL BARRI

Font: AL'H (AH)

LA PLAÇA EIVISSA, BARRIS DE LA FLORIDA I PUBILLA CASES

Font: *L'Hospitalet, avui, ahir, demà*. [Fotografia: Colita] L'Hospitalet, Ajuntament, 1997. p.27

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 22

Barris i districtes

Per ajudar-te

Pubilla Cases

Una finca del segle XVIII, de gran valor arquitectònic va donar nom a aquest barri, que destaca perquè és el de major densitat de l'Hospitalet.

La realitat actual no té res a veure amb el projecte «Pla de Pubilla Cases» realitzat l'any 1926 per l'arquitecte municipal Ramon Puig i Gairalt. Aquest pla consistia en una ciutat jardí: cases unifamiliars o edificis baixos, amb jardí i hort al davant. D'aquest projecte, que ara ens sembla idíl·lic, només resta l'estructura radial dels carrers, visible des de l'aire o en un plànol i que contrasta amb l'estructuració de les zones del voltant.

Aquest barri limita a l'oest i al nord amb el terme municipal d'Esplugues, a l'est amb els barris de Collblanc, la Florida i les Planes, i al sud amb el de Can Serra.

Can Serra

Fins a l'any 1953, tota aquesta zona estava projectada com a gran parc públic. Aquest projecte mai no ha vist llum verda, i ara ja és evident que resulta impensable, ja que el lloc va ser ocupat per blocs i més blocs.

Només s'ha vist lliure de l'especulació un espai, al centre del barri, anomenat la Carpa, i això gràcies a la lluita i la reivindicació dels veïns durant els anys setanta.

Can Serra limita al nord amb Pubilla Cases i Esplugues, al sud amb el Centre —separat per la línia de la Renfe—, a l'est amb les Planes i a l'oest amb Sanfeliu.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 8.**Districte 6. Bellvitge, Gornal, Pedrosa, Gran Via Sud**

Abans de contestar aquestes preguntes, llegeix poc a poc tota la informació que tens als documents de les pàgines següents.

- Saps quin és l'edifici més antic d'aquest districte? N'hi ha d'altres de tan antics a l'Hospitalet? Quina importància tenien al passat?
- Per grups, comenteu els avantatges i els inconvenients de la tipologia constructiva de Bellvitge i dels nous barris de la ciutat.
- Com es deia abans el territori del districte sisè? A quina activitat econòmica et sembla que es dedicaven els habitants d'aquest territori?

EL BARRI DEL GORNAL A L'INICI DELS NORANTA

Font: Donació M.C. al CEL'H

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 22

Barris i districtes

Per ajudar-te

El districte sisè correspon al que històricament s'anomenava la Marina, durant segles zona deltaica i d'aiguamolls de l'Hospitalet i després una gran zona agrícola molt rica. Cedida a Barcelona una gran part d'aquest territori, actualment és la zona d'expansió urbanística de la ciutat.

Bellvitge

És el barri que tothom posa d'exemple quan es parla de desastre urbanístic. Els blocs alts, estrets i repetitius, com a caps de llumins dretes, tenen poques possibilitats de solució.

Bellvitge té una ermita de gran importància històrica, la de la Mare de Déu de Bellvitge. I és un barri amb una gran extensió territorial disponible, on s'hi poden fer àmplies zones verdes i de serveis. De fet, ja s'hi han construït camps esportius, l'estadi de beisbol (Barcelona'92), el camp de futbol i un poliesportiu municipal a la Feixa Llarga. I ara s'hi construeix un gran parc.

Bellvitge actualment està ben comunicat: per la línia I del metro, i per la Rambla Marina, que enllaça a la plaça Lluís Companys amb la Rambla Just Oliveras del barri Centre.

Territorialment, limita al nord i al nord-oest amb la Carretera del Mig, a l'est amb el Gornal, a l'oest amb la Carretera del Mig, i al sud amb la resta de la Marina.

Gornal

Aquest barri neix com a solució als problemes de barraquisme que tenia la ciutat. Va créixer molt ràpidament i amb gran deficiència de serveis.

El problema més greu que té és l'aïllament. Les línies Renfe-Vilanova i Renfe-Aeroport i la Gran Via fan de fronteres i tanquen el barri. I fins fa ben poc no tenia ni línia d'autobús. Ara és un dels espais d'expansió urbanística, i que potser donarà lloc a un nou barri, des del Gornal-Campoamor i Santa Eulàlia. El Gornal limita al nord amb el barri de Santa Eulàlia, al sud-est amb la Gran Via Sud-Pedrosa i a l'oest amb Bellvitge.

Pedrosa

Fins fa poc, aquesta zona de la Marina era ocupada per la barriada de Can Pi. Ara hi ha l'ampliació de la Fira de Barcelona, coneguda com a «Montjuïc 2». És també lloc de previsible localització de noves indústries d'alta tecnologia no contaminant, de manera que també s'hi faran pisos.

Limita al nord amb la Gran Via, al sud amb la Zona Franca, a l'est amb el Prat i a l'oest amb la Gran Via Sud.

Gran Via Sud

A tocar de la plaça Cerdà, de Barcelona, els primers blocs del barri es construïren durant els anys seixanta, i actualment està en procés de creixement.

Limita al nord amb la Gran Via, sota mateix de Santa Eulàlia, al sud i a l'est amb el barri de la Zona Franca de Barcelona, i a l'oest amb el Polígon Pedrosa.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

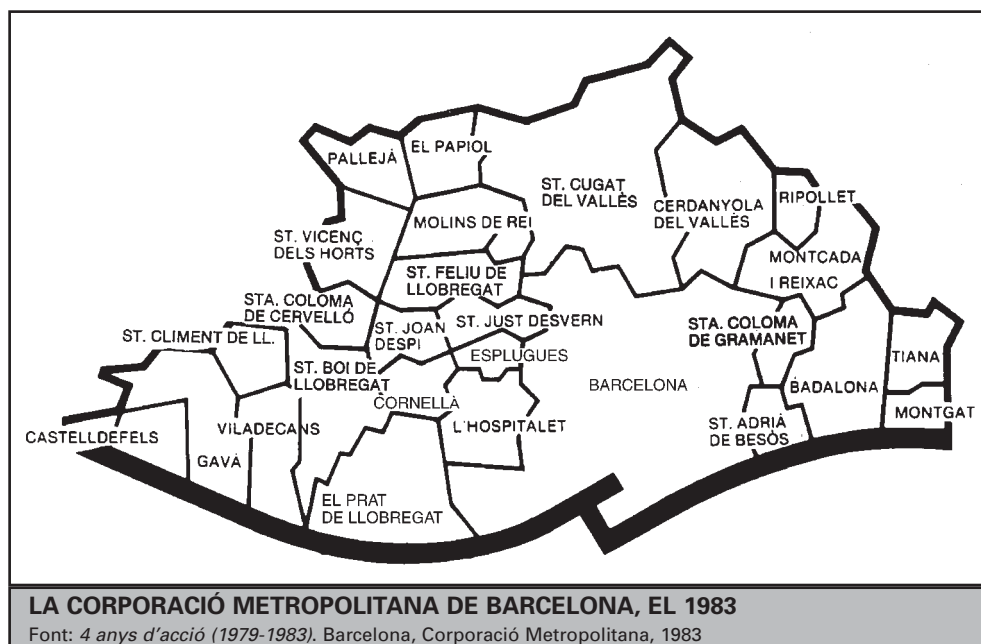
Unitat 22

Unitat 23

Activitat 9. Poblacions que envolten l'Hospitalet

Observa bé aquest mapa mut del Barcelonès i el Baix Llobregat i fes les següents activitats:

- Pinta-hi de diferents colors les poblacions que envolten l'Hospitalet. Posa'n el nom damunt del mapa.
- Escriu-ne els límits:
 - Al nord:
 - Al sud:
 - A l'est:
 - A l'oest:

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 10. El nostre barri

Aquest guió creiem que pot ser per treballar amb set grups, de manera que tota la classe pugui participar en la recopilació d'informació i de dades sobre el barri. A més de la bibliografia que hi ha sobre cada barri (consulteu BABEL'H), també es pot demanar informació a les associacions de veïns i a la Regidoria de Districte.

Guió per a l'estudi d'un barri:

1. Dades generals
 - Situació geogràfica del barri respecte al centre de la ciutat (plànol).
 - Superfície aproximada del barri.
2. Origen del barri
 - Petita història del barri des dels orígens fins a l'actualitat.
3. Població
 - Nombre absolut d'habitants.
 - Densitat.
 - Piràmide d'edats.
 - Creixement vegetatiu.
 - Immigracions.
 - Població activa.
4. Activitats econòmiques
 - Activitats predominants.
 - Llocs de treball dins del barri: fàbriques, tallers, serveis, comerços, etc.
5. Habitatge
 - Tipologia de les cases.
 - Alçada dels edificis.
 - Tipus de propietat que hi predomina.
6. Urbanització
 - Característiques i amplada dels carrers.
 - Il·luminació.
 - Netedat.
 - Espais verds.
7. Serveis
 - Comunicacions i transports.
 - Comercials (botigues).
 - Sanitaris.
 - Esportius.
 - Culturals.
 - De vigilància.
 - Administratius.
 - D'esbarjo.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 23

El Museu i l'Arxiu Històric de l'Hospitalet

Amb aquesta unitat de programació els nens i les nenes poden arribar a tenir una visió de conjunt de la història de la ciutat d'una manera elemental.

La visita al Museu i a l'Arxiu pot servir com a resum i final del treball realitzat a les unitats didàctiques de l'evolució històrica. Caldria desvetllar l'interès pel patrimoni cultural de la ciutat i recollir aspectes que ja s'han tractat en altres cicles i altres unitats didàctiques.

Actualment ni el Museu ni l'Arxiu disposen d'un departament de didàctica. Tampoc no hi ha de moment cap tipus de material editat que posi en coneixement del professorat el contingut i les possibilitats de tot allò que hi pot trobar. Us recomanem que abans de fer aquesta Unitat hi feu una visita per preparar la sortida amb els alumnes i que concreteu amb els responsables, tant del Museu com de l'Arxiu, el dia, l'hora i el nombre d'alumnes que us recomanin en funció de l'activitat programada.

CONTINGUTS

Fets i conceptes

- Funció dels museus i dels arxius.
- El Museu i l'Arxiu de l'Hospitalet. Situació i contingut.
- Anàlisi de l'evolució del paisatge de la ciutat.
- La vida i el treball a la ciutat al llarg del temps.

Procediments

- Formulació de generalitzacions a partir d'uns coneixements.
- Establiment de relacions entre les dades recollides.
- Recerca de noves informacions.
- Orientació en el temps.
- Observació i anàlisi d'obres museològiques del patrimoni de la ciutat.
- Observació i anàlisi de documents dels diferents fons que conserva l'Arxiu de l'Hospitalet.

Actituds i valors

- Respecte pel patrimoni cultural de la ciutat.
- Interès per conèixer coses noves.
- Curiositat davant les restes del passat.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Saber explicar la funció i la importància tant dels museus com dels arxius per a la conservació del patrimoni.
- Conèixer els trets generals de les grans etapes històriques.
- Saber explicar característiques de la vida de la gent en el passat.

ACTIVITATS

Activitats d'avaluació inicial

- Conversa general a l'aula. Repàs de conceptes apresos anteriorment: origen del nom de la ciutat, l'escut de l'Hospitalet, evolució del nostre barri al llarg del temps.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 23

El Museu i l'Arxiu Històric de l'Hospitalet

- Deduir entre tots les funcions dels museus i dels arxius recordant-ne algun que hàgim visitat o que coneguem d'alguna manera.

Activitats d'aprenentatge

Treball d'aula

- Observació del plànol de la ciutat per veure on es troben el Museu i l'Arxiu.
- Observació de dibuixos i fotografies de la Casa Espanya i del contingut del Museu i de l'Arxiu.
- Preparació per equips d'un qüestionari o guió sobre la visita.

Treball de camp: itineraris i sortides

- Observació comentada del contingut del Museu i de l'Arxiu.
Especialment:
 - Reproducció del cap de Medusa.
 - Mapes i plànols on es pot veure l'evolució de la ciutat al llarg del temps.
 - Fotografies antigues de diferents indrets i esdeveniments de la ciutat.
 - Retaule de Sant Roc.
 - Maquinària tèxtil de Can Vilumara.
 - Reproduccions de l'escut de la ciutat en diferents objectes i documents.
 - Fotografies dels batlles de la ciutat.
 - Observació de l'edifici: la Casa Espanya, interior i exterior.
 - Documents sobre afers municipals als segles XIX i XX i del cens de 1930.
 - Publicacions de la ciutat des de principis del segle XX.

Activitats d'ampliació del tema

- A partir de la visita es poden realitzar, individualment o bé per equips, treballs d'investigació sobre temes com ara els següents:
 - Les masies de l'Hospitalet ara i abans.
 - L'evolució de l'escut de la ciutat.
 - L'església parroquial antiga i l'actual.
 - Els edificis importants de la ciutat. Classificació segons l'època i exposició de dibuixos i fotografies.
 - Transports i comunicacions.
 - L'aigua: rieres, fonts, sèquies.
 - La vida dels pagesos a la ciutat.
 - Anàlisi d'una època concreta a partir del que podem trobar a l'Arxiu i el Museu.

Activitats d'avaluació final

- Elaboració d'un dossier personal, amb fotografies, dibuixos i comentaris sobre la visita al Museu i a l'Arxiu.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

ACTIVITATS D'AQUESTA UNITAT

1. Visita al Museu. El cap de medusa
2. Visita al Museu. La indústria tèxtil
3. Visita a Casa Espanya. Edificis del segle XVI
4. Visita a l'Arxiu. Premsa d'època
5. Visita a l'Arxiu. Documents de l'Arxiu
5. Ja hem visitat el Museu i l'Arxiu. Investiguem!

BIBLIOGRAFIA

Arxius: butlletí del Servei d'Arxius. Generalitat, Cultura, núm.16, (hivern 1997)

Guia de serveis a les Escoles 1994-1995. Comissió de Cooperació amb els Museus Locals... C. VICENTE (Dir.). Barcelona, Diputació, 1994

«Guia d'Història Local: L'Hospitalet de Llobregat (Arxiu, Biblioteques, Museu)». En: *Avenç*, núm.18 (des.1988) p.290-283

OLLÉ, Maribel. «L'activitat des Centres d'E., Museus, Arxius del Baix...». En: *1s Jornades de recerca històrica i social...* Barcelona, Publ. Abadia Montserrat ; CECBLL, 1993, p. 211-218

Pla museològic 1997. L'Hospitalet, Ajuntament. Area d'Educació. Secció Patrimoni, 1997

SOLÍAS, J.Ma. «Infraestructura museística». En: *2s Jornades d'estudi sobre el Baix...* Martorell, CECBLL, p. 47-49

TEIXIDÓ, Maria. «Un Museu, una història». En: *La Ciutat de l'Hospitalet*, núm. 4 (des. 1984), p. 28-29

FONS DE CONSULTA I RECURSOS

BABEL'H: Base de dades Bibliogràfica d'Estudis locals de l'Hospitalet, Servei d'atenció i consulta, Centre d'Estudis de l'Hospitalet (CEL'H)

Arxiu de l'Hospitalet. Arxiu Històric [AL'H (AH)]

Museu de l'Hospitalet

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

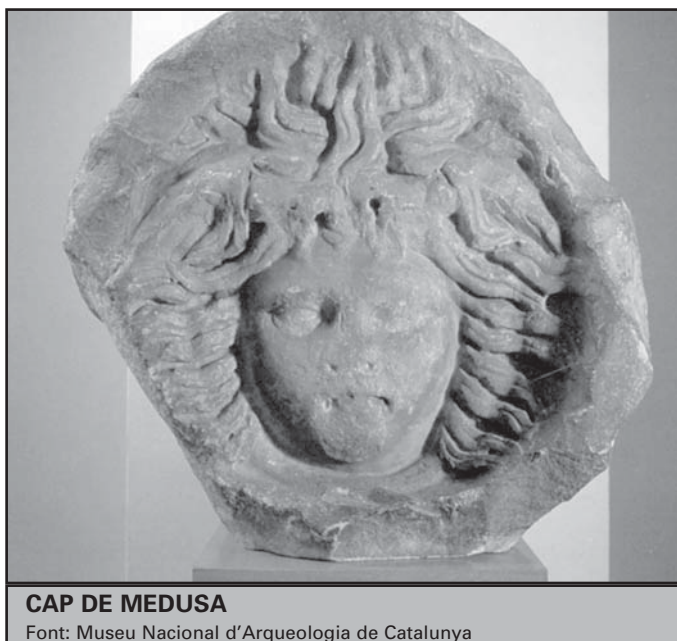

Activitat 1. Visita al Museu. El cap de medusa

A les sales del Museu trobaràs moltes coses.

Fixa't en les següents, pren notes sobre el que observes i elabora un dossier sobre la visita:

- Fes un dibuix del cap de Medusa.
- Com eren les meduses?
- A quines llegendes les trobem? (llegeix amb atenció el text d'ajuda).

Per ajudar-te

Una de les poques proves arqueològiques del traçat d'una via romana a la nostra ciutat ens la dona el cap de medusa de pedra, de mig metre d'alçada, aparegut davant l'església de Provençana. La peça devia formar part d'una vil·la romana i segurament tenia un sentit funerari i de protecció, i potser la feien servir per foragitar els enemics i invocar el bé. De tota manera, el cap de medusa que veureu al Museu no és sinó una còpia, ja que l'original es troba al Museu Arqueològic de Barcelona.

La Medusa, era un personatge mitològic que, segons Esquil, vivia a l'extrem occidental de la terra, on habiten els monstres odiats pels mortals, amb serpents al cap que li fan de cabellera i que ja mai cap home mirà a la cara sense perdre la vida. Vestia de negre com els núvols de tempesta i, de la mateixa manera que el llamp, atordeix i mata l'home, la seva mirada inflamada convertia en pedra tots els éssers del seu voltant.

Font: MARCÉ, Francesc. 25 imatges de la història de l'Hospitalet, L'Hospitalet, Museu d'Història, p.12

Cicle Inicial

Cicle Mitjà

Cicle Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 23

El Museu i l'Arxiu Històric de l'Hospitalet

Activitat 2. Visita al Museu. La indústria tèxtil

Al Museu hi ha una sala dedicada exclusivament a la indústria tèxtil.

Observa, pregunta, fixa't en les explicacions i els rètols que hi ha i després contesta aquestes preguntes:

- De quina fàbrica es tracta. Amb quina matèria primera treballaven? On estava situada? Què hi ha avui en aquest edifici?
- Diferencia les màquines de filar i les de teixir, de quina època són? Com es diuen?
- Què és una llançadora?
- Què és un teler de garrot?
- Dibuixa una de les màquines de teixir que has vist a la sala i explica'n el funcionament.

ANTIGA FÀBRICA DE CAN VILUMARA, AVUI UN IES

Font: *L'Hospitalet, avui, ahir, demà*. [Fotografia: Colita] L'Hospitalet, Ajuntament, 1997. p.87

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 3.**Visita a Casa Espanya. Edificis del segle XVI**

Molts edificis antics de la ciutat foren edificats cap a la meitat del segle XVI, entre els quals hi ha el que aixopluga el Museu i l'Arxiu i també nombroses masies.

Observa l'edifici del Museu i l'Arxiu des de l'exterior i mira'n atentament la façana.

- Hi ha cap escut? Què representa? Quin significat pot tenir?
- Per les característiques que té l'edifici, et sembla que era una masia o quin tipus d'edifici és?
- Fes una redacció sobre l'edifici i el conjunt del carrer Xipreret. Posa-hi molta imaginació.

Ara observa les «escultures» que hi ha davant de l'edifici.

- Aquestes peces ens parlen de la riquesa agrària de l'Hospitalet. On et sembla que es podien trobar els arbres que donaven aquests fruits, a la Marina o al Samontà? Raona la resposta.
- Quina funció tenien antigament? Fins quan et sembla que es van utilitzar?
- A l'interior de l'edifici, al Museu, també hi ha una premsa. És immensa, per a què la feien servir?
- Et sembla que és igual que les de l'exterior?

CASA ESPANYA ABANS DE SER LA SEU DEL MUSEU I DE L'ARXIU HISTÒRIC

Font: CEL'H

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Activitat 5. Visita de l'Arxiu. Documents de l'Arxiu

És clar que per poder aprofundir en «la investigació» que has realitzat a l'activitat 3, caldrà que tinguis molta més informació sobre l'època.

Aquí podries començar-ne un treball d'ampliació a partir de l'anàlisi del cens:

Utilitzareu fotocòpies dels llibres del cens de 1930.

- Comenteu, per grups, les qüestions que havien de respondre els veïns/es de l'Hospitalet.

Amb aquesta informació podrem saber:

- els carrers que hi havia a l'Hospitalet
- el lloc de naixement de tota la població
- l'estructura per edats i gènere
- el treball i la professió de tota la població
- el nivell d'estudis

El resultat seria una fotografia perfecta sobre la societat d'aquell temps.

- Per a què serveix el cens?
- Quina informació sobre la història de la ciutat ens donen aquests

L'HOSPITALET, 1933

Font: Arxiu Històric de la ciutat de Barcelona

També hi pots trobar altres tipus de documents molt importants, per exemple:

- Documents sobre l'Hospitalet del segle XVIII
- Documents sobre l'Hospitalet del segle XIX

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

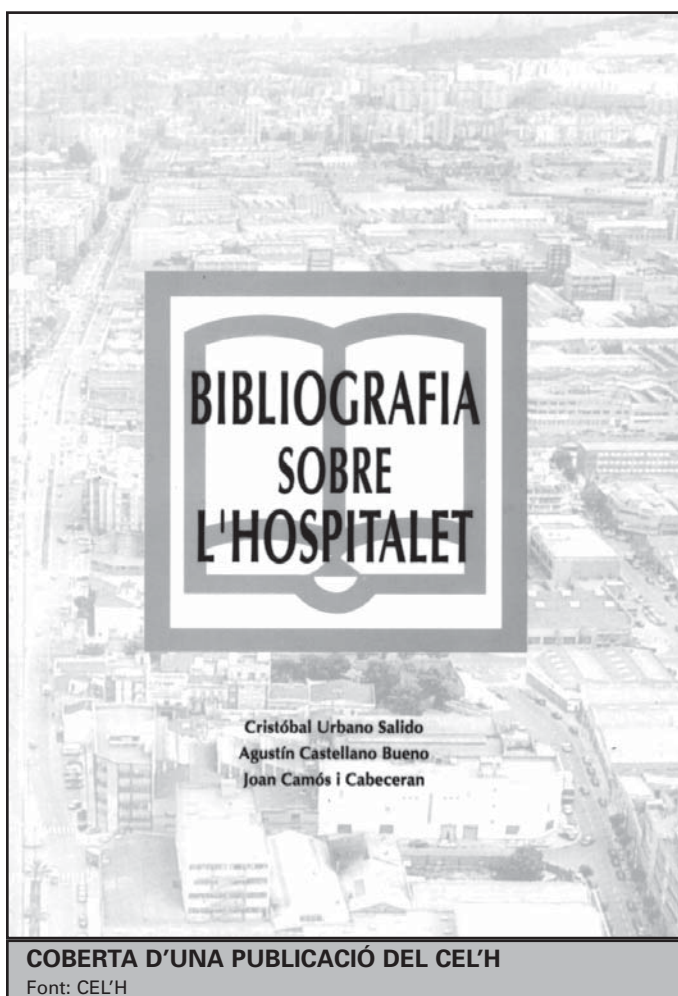
Unitat 23

Activitat 6.

Ja hem visitat el Museu i l'Arxiu. Investiguem!

Per equips podeu realitzar una investigació més acurada amb tota la informació recollida i tenint en compte el que ja heu treballat a d'altres unitats sobre algun d'aquests temes:

- Meduses i animals mitològics.
- L'Edat Mitjana a la ciutat de l'Hospitalet.
- Masies. La vida dels pagesos/es a la ciutat.
- La indústria tèxtil a la ciutat.
- El segle XVI. Edificis importants. Elements observats.
- L'església parroquial antiga. La Guerra Civil.
- Santa Eulàlia i Sant Roc, patrons de la ciutat. Llegendes i rondalles.
- El creixement dels darrers anys. Ara i abans. L'Hospitalet del futur: com serà?
- Personatges: fabricants, batlles, arquitectes, escriptors, artistes.
- El baró de Maldà i la seva època.

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23

Unitat didàctica 23

El Museu i l'Arxiu Històric de l'Hospitalet

Per ajudar-te

Pots consultar la següent bibliografia, que la trobaràs al Servei de Babel'H del Centre d'Estudis de l'Hospitalet. I pots mirar també de consultar-la a la biblioteca del teu barri o a l'escola.

Bibliografia

ALCOBERRO, Agustí [et al.]. *Cartografia històrica de l'Hospitalet ...* L'Hospitalet, Museu, 1987

El baró de Maldà. SOLER, Joan (Dir.). L'Hospitalet, Ajuntament. Servei d'Educació, 1996

CASAS Joan. *Com es fa una ciutat...* L'Hospitalet, Museu, 1986 (Rutes urbanes)

DOMÍNGUEZ, Manuel [et al.]. *Rutes urbanes: descoberta del patrimoni industrial...* L'Hospitalet, Ajuntament ; Museu, 1990

GALÍ, Alexandre. *Rafael d'Amat i de Cortada... l'escriptor*. Barcelona, Aedos, 1954

GONZÁLEZ, Francina [et al.]. *1000 anys són quatre dies : la història de l'Hospitalet...* L'Hospitalet, Ajuntament, 1986

Història de l'Hospitalet. Uns síntesi del passat... Barcelona, Publ. Abadia Montserrat ; CEL'H ; Ajuntament l'H, 1997

MARCÉ, Francesc. *25 imatges de la història de l'Hospitalet*. L'Hospitalet, Museu d'Història, 1979

Rafael d'Amat i de Cortada... 250è aniversari. L'Hospitalet, Gent de Pau, 1996

Cicle
Inicial

Cicle
Mitjà

Cicle
Superior

Unitat 1

Unitat 2

Unitat 3

Unitat 4

Unitat 5

Unitat 6

Unitat 7

Unitat 8

Unitat 9

Unitat 10

Unitat 11

Unitat 12

Unitat 13

Unitat 14

Unitat 15

Unitat 16

Unitat 17

Unitat 18

Unitat 19

Unitat 20

Unitat 21

Unitat 22

Unitat 23